

ПРОГРАМА
“БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ”
(ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ, ВЕРСІЯ 6)
(ТЕРМІН НАВЧАННЯ 51 ДОБА)
(ЗА ДОСВІДОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ
ВІЙНИ 2025 РОКУ)

ЛИПЕНЬ 2025

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника військової публікації.

Ця військова публікація є шостим виданням яка замінює ТП 7-00(206)246.63, видання 5 (із змінами та доповненнями АУ ГШ ЗС України №22113/С від 22.02.2025; № 41223/С від 05.04.2025), затверджена начальником Генерального штабу ЗС України 31.12.2024 (АУ ГШ ЗС України від 05.01.2025 №1594/С).

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ (J-7)ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З КОМАНДУВАННЯМ ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ ТА ЦЕНТРОМ ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ТП 7-00(206)246.63**ЗАТВЕРДЖУЮ****Головнокомандувач Збройних Сил України
генерал****Олександр СИРСЬКИЙ****“ _____ ” _____ 2025 року**

ПРОГРАМА
“БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ”
(ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ, ВЕРСІЯ 6)
(ТЕРМІН НАВЧАННЯ 51 ДОБА)
(ЗА ДОСВІДОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ
ВІЙНИ 2025 РОКУ)

**Тренувальна військова
навчально-методична
публікація командирам
(начальникам),
інструкторсько-
викладацькому складу
(керівникам занять) ЗС
України і ІССОУ з
організації та
проведення БЗВП в НЦ
(окремих навчальних
підрозділах, школах,
військових частинах) та
в інших визначених
керівництвом
ЗС України підрозділах**

ЛИПЕНЬ 2025**ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:**

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника військової публікації.

Ця військова публікація є шостим виданням яка замінює ТП 7-00(206)246.63, видання 5 (із змінами та доповненнями АУ ГШ ЗС України №22113/С від 22.02.2025; № 41223/С від 05.04.2025), затверджена начальником Генерального штабу ЗС України 31.12.2024 (АУ ГШ ЗС України від 05.01.2025 №1594/С).

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ (J-7)ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
СПІЛЬНО З КОМАНДУВАННЯМ ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ
ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ ТА ЦЕНТРОМ ОПЕРАТИВНИХ
СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

ПЕРЕДМОВА

Тренувальна військова навчально-методична публікація, Програма “Базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, 6 версія) (термін навчання 51 доба) (за досвідом російсько-Української війни 2025 року)” (далі – Програма) розроблена робочою групою офіцерів Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України (далі – ЗС України) спільно з представниками Командування Десантно-штурмових військ ЗС України, Сухопутних військ ЗС України, Морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України, Медичних Сил ЗС України, Головного управління психологічної підтримки персоналу ЗС України та Центром оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України (далі – ОВУ).

Склад робочої групи авторського колективу:

керівник розроблення – командувач Десантно-штурмових військ ЗС України бригадний генерал **О.О. АПОСТОЛ**;

від Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) ЗС України: полковник **М.В. ГУБЕНЬ**, підполковник **Є.В. ГЛУХОВ**, майор **В.І. КОНЮШЕНКО**, майор **А.Б. СОЙЧУК**.

від Командування Сухопутних військ ЗС України:

НВРП та ММ УП у ВВНЗ та НЦ КП КСВ ЗС України полковник **М.М. ХРИСТИЧ**;

від навчальних військових частин Сухопутних військ ЗС України: А2615 підполковник **І.П. СЛОБОДА**, підполковник **С.І. ШУТЕНКО**, підполковник **І.І. МИХАЙЛЮК**, підполковник **М.В. ХАНАС**, майор **М.А. ДОМІНА**, А1048 майор **Р.О. НИЗИЦЬКИЙ**, штаб-сержант **Л.Б. ГОРА**, працівник ЗСУ **А.І. РОМАНЦЕВ**;

від Командування Десантно-штурмових військ ЗС України: А3771 підполковник **М.М. МИГАЛЕЙКО**;

від навчальних військових частин Десантно-штурмових військ ЗС України: А2900 підполковник **О.С. ГЕРАСИМЧУК**, полковник **В.І. КОБИЛЯНСЬКИЙ**, капітан **А.Т. МАЛАШКЕВИЧ**;

від бойових військових частин Десантно-штурмових військ ЗС України: А0284 підполковник **Д.Г. САВОН**, А2582 підполковник **Є.Р. НОЗДРЯКОВ**; А0281 підполковник **К.О. РЕВУЦЬКИЙ**;

від навчальної військової частини Військово-Морських Сил ЗС України: А2407 полковник **Р.О. МАЗУР**, капітан **С.Б. ЛАЗОРЧИН**;

від Головного управління психологічної підтримки персоналу ЗС України: підполковник **Г.О. ПШЕНИШНЮК**.

від військ Зв'язку ЗС України: А3990 полковник **О.В. МАНЬКО**;

від Командування Сил безпілотних систем ЗС України: майор **С.В. ВОВКОДАВ**;

від навчальних військових частин Сил безпілотних систем ЗС України: А3508 молодший лейтенант **Ю.М. ОРЛОВСЬКА**, штаб-сержант **А.В. САСУНОВ**, солдат **С.А. ПОЛЯНКО**;

від Головного управління зв'язку та кібербезпеки Генерального штабу (J-6) ЗС України: А5023 підполковник **Р.О. ГУЛАК**.

Ця Програма розроблена, **як шосте видання**, на виконання вимог окремого доручення начальника Генерального штабу ЗС України “Щодо проведення круглого столу з ОВУ, представниками бойових військових частин стосовно уточнення та нарощення змісту занять програми БЗВП” (вих. АУ ГШ ЗС України від 02.06.2025 №7188/С/дск) [4] та протокольного рішення Головнокомандувача ЗС України “Щодо оновлення програми БЗВП” (вих. АУ ГШ ЗС України від 06.07.2025 №8774/С/ДСК; від 06.07.2025 №300/ДПУ-3/1364/дск) [5].

Ця Програма розроблена за результатами апробації **п'ятого видання** Програми “Базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, 5 версія) (термін навчання 1,5 місяці)”, ТП 7-00(206)246.63, із змінами та доповненнями (вих. АУ ГШ ЗС України №22113/С від 22.02.2025; № 41223/С від 05.04.2025), затвердженої начальником Генерального штабу Збройних Сил України 22.01.2025 (вих. АУ ГШ ЗС України від 05.01.2025 №1594/С).

Ураховуючи отримані зауваження та пропозиції до її змісту та структури від заінтересованих органів військового управління ЗС України, **видано шосту редакцію**, ТП 7-00(206)246.63. **П'яте видання** Програми “Базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, 5 версія) (термін навчання 1,5 місяці)”, ТП 7-00(206)246.63, із змінами та доповненнями (вих. АУ ГШ ЗС України №22113/С від 22.02.2025; № 41223/С від 05.04.2025), затвердженої начальником Генерального штабу Збройних Сил України 22.01.2025, **вважати такою, що втратила чинність у ЗС України**.

Видання цієї Програми розроблено з урахуванням досвіду ведення бойових дій в російсько-Українській війні 2025 року та того, що необхідно знати та вміти тому, хто навчається на війні.

Ця Програма передбачена для підготовки мобілізаційного ресурсу на фондах навчальних центрів (окремих навчальних підрозділів, школах), військових частин, яким, за окремим рішенням керівництва ЗС України, надано дозвіл для проведення базової загальновійськової підготовки (далі – БЗВП).

Також, ця Програма може застосовуватись іншими складовими сил оборони України (далі – ІССОУ) під час дії правового режиму воєнного стану (особливого періоду) (посилання 1 – 4).

Усі питання, що стосуються цієї Програми, надсилати за такими адресами: 030168, м. Київ, проспект Повітряних Сил 6, Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України або “СЕДО М” – індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – (62) 35-692);

10014, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 17а, Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України, електронна поштова адреса standart@mil.gov.ua або “СЕДО М” – індекс 360 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – (68) 44-780 в частині що стосується оформлення та надання йому відповідного позначення (присвоєння реєстраційного номеру).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	6
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ	8
2	ПРОМОВА ПЕРЕМОЖЦЯ	24
3	ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ І РОЗПОДІЛ ЧАСУ	25
4	ОЗНАЙОМЧИЙ КУРС	26
4.1	Національно-патріотична підготовка	26
4.2	Заходи безпеки	27
4.3	Правова підготовка	28
4.4	Міжнародне гуманітарне право	29
4.5	Статути ЗС України	30
4.6	Основи кібербезпеки	32
5	КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	35
5.1	Національно-патріотична підготовка*	35
5.2	Зв'язок та комунікація	37
5.3	Основи кібербезпеки*	41
5.4	Підготовка з РХБЗ	42
5.5	Військова топографія	44
5.6	Інженерна підготовка (мінна безпека)	48
5.7	Психологічна підготовка	55
5.8	Тактична догоспітальна допомога	63
5.9	Спеціальна підготовка	75
5.10	Виживання	77
5.11	Тактична підготовка	78
5.12	Вогнева підготовка	84
6	КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ (ВІДДІЛЕННЯ, ВЗВОДУ)	90
6.1	Національно-патріотична підготовка*	90
6.2	Психологічна підготовка	92
6.3	Розвідувальна підготовка	99
6.4	Тактична підготовка	101
6.5	Вогнева підготовка	123
7	КОМПЛЕКСНЕ ТАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ	125
Додатки:		
1	День перезавантаження (0-й день)	131
2	Типовий алгоритм проведення базової загальновійськової підготовки	134
3	Типовий розпорядок дня військової частини А0000 на 2025 навчальний рік	135
4	Умови виконання вправ з психологічної підготовки до Програми базової загальновійськової підготовки	136

5	Методичні вказівки щодо проведення предмету навчання “Тактична догоспітальна допомога” у рамках курсу базової загальновійськової підготовки	150
6	Перелік нормативів з тактичної догоспітальної допомоги	152
7	Перелік типових сценаріїв для тренування надання тактичної догоспітальної допомоги	155
8	Порядок проведення з розвитку фізичних якостей ті, хто навчається	165
9	Рекомендований перелік вправ з розвитку фізичних якостей, що застосовуються під час базової загальновійськової підготовки	171
10	Навчально-методична картка з подолання спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод під час курсу вивчення дій у складі підрозділу	173
11	Картка обліку виконання військовослужбовцем основних заходів підготовки під час базової загальновійськової підготовки	179
12	Варіант алгоритму проведення комплексного тактичного заняття	182
13	Оціночний лист результатів проведення комплексного тактичного заняття (підсумковий контроль)	183
14	Орієнтовний розрахунок основних матеріально-технічних засобів, озброєння (зброї), військової техніки, боєприпасів та імітаційних необхідних для забезпечення занять під час БЗВП з основних предметів навчання	185
15	Умови виконання підготовчих вправ стрільб до Програми базової загальновійськової підготовки (які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)	193
16	Умови виконання підготовчих з метання гранати до Програми базової загальновійськової підготовки (які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)	236
17	Розрахунок боєприпасів на вогневу підготовку для підготовки одного військовослужбовця за Програмою БЗВП (1,5 місяці, зі змінами)	245
18	Типовий алгоритм вогневих тренувань, виконання вправ стрільб	247
	ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	248
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	253
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	255
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	258
	ДЛЯ ЗАМІТОК	259

Примітка: *Предмети навчання які проводяться в кожен 7-й день (вихідний день).

“У вогні перетоплюється залізо у сталь, у боротьбі перетворюється народ у націю”.

(Євген КОНОВАЛЕЦЬ)

“Ми боремось не тому, що ненавидимо тих, хто знаходиться перед нами, а тому, що любимо тих, хто у нас за спиною!”.

(Роман ШУХЕВИЧ)

ВСТУП

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави, потрібні військові частини (підрозділи), які спроможні виконувати завдання із захисту держави в умовах негативного інформаційно-психологічного впливу противника.

Виходячи із зазначеного, особливої актуальності набули збільшення термінів проведення БЗВП, системне нарощування її змісту, зміни підходів до проведення підготовки з урахуванням бойового досвіду, зосередження уваги на підготовці особового складу **в антидронній боротьбі, психологічній та фізичній готовності** тих, хто навчається до виконання завдань за призначенням.

Ця Програма БЗВП призначена для підготовки осіб призваних на військову службу за призовом під час мобілізації та прийнятих на військову службу за контрактом, які не проходили військову службу або/та мають перерву у військовій службі більше десяти років.

Метою підготовки є набуття ними базових теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок), необхідних для виконання обов'язків та отримання військово-облікової спеціальності “Стрілець” (далі – ВОС-100).

В подальшому набуті, після проходження БЗВП, теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) удосконалюються в ході проведення у військових частинах курсу допідготовки за:

Програмою “Адаптації та допідготовки військовослужбовців до ведення бойових дій” (після прибуття військовослужбовця до військової частини (підрозділу) з навчальних центрів, центрів підготовки підрозділів, окремих навчальних батальйонів, перепризначення з інших видів, окремих родів військ (сил), підрозділів забезпечення, виведення на відновлення боєздатності) (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (видання 5, посилання **19**);

Методичними рекомендаціями “З порядку проведення програми адаптації та допідготовки військовослужбовців до ведення бойових дій (після прибуття військовослужбовця до військової частини (підрозділу) з навчальних центрів (центрів підготовки підрозділів, окремих навчальних батальйонів, шкіл), перепризначення з інших видів, окремих родів військ (сил), підрозділів забезпечення, виведення на відновлення боєздатності) (за досвідом російсько-Українській війні 2022 – 2025 років)” (видання 3, посилання **20**);

до якого може залучатись інструкторсько-викладацький склад (далі – ІВС) навчальних центрів.

БЗВП проводиться на фондах навчальних частин (центрів, шкіл) ЗС України та ІССОУ (далі – навчальні центри).

Основним завданням Програми є:

- вироблення єдиних поглядів та підходів до проведення БЗВП;
- визначення тематичного розрахунку годин з розподілом навчального часу по предметам, темам і заняттям;
- визначення умов підготовки;
- визначення переліку вправ стрільб (нормативів, дій), які повинен виконати військовослужбовець під час навчання;
- надання методики та методичних рекомендацій .

ВАЖЛИВО! *Особливістю цієї Програми підготовки є:*

- навчання військовослужбовця тому, що необхідно на війні;*
- застосування під час підготовки наративів, які спрямовані на підвищення мотивації мобілізаційного ресурсу як під час навчання так і в подальшому під час виконання бойових завдань;*
- наращення змісту предметів навчання практичною складовою з урахуванням бойового досвіду;*
- розширення тематики вогневої підготовки щодо антидронові боротьби з використанням індивідуальної зброї та гладкоствольних рушниць ;*
- включення до змісту предмету виживання теми окопний побут;*
- впровадження новітніх технологій з метою укріплення морально-психологічного стану тих, хто навчається та їх морального загартування, методом ілюстрації першого бою за допомогою VR-окулярів поглиблення в віртуальну реальність /Virtual reality (далі – VR-технологій), технологій доповненої реальності/Augmented reality (далі – AR-технологій) або технологій змішаної реальності/Mixed reality (далі – MR-технологій) (посилання 22).*

В основу навчального процесу тих, хто навчається за цією Програмою покладено модульний принцип відпрацювання предметів підготовки, тобто предмети підготовки та тематика проведення занять підбирається з урахуванням їх змістовного поєднання з метою отримання максимальної ефективності проведених занять із обов'язковим психологічним навантаженням під час їх відпрацювання.

Актуальність видання цієї Програми обумовлена збільшенням терміну підготовки та наращування змісту навчання тих, хто навчається практичною складовою з урахуванням змін тактики дій противника, застосування ним нових типів озброєння, військової та спеціальної техніки (далі – ОВСТ), в тому числі – безпілотних летальних апаратів (далі – БпЛА) та технологічним розвитком сьогодення.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ! *Викладені у цій Програмі положення слід застосовувати з урахуванням рівня навченості особового складу. Постійно вести роботу щодо подальшого удосконалення змісту та тематики підготовки і впровадження у практику нових, більш ефективних форм і методів навчання методик та технологій впливу на морально-психологічний стан особового складу з метою формування високого рівня патріотичної налаштованості та відданості українському народові.*

“Наші бригади повинні бути не просто укомплектовані, а й навчено підготовлені до реальних бойових дій”.

**(Головнокомандувач ЗС України
генерал Олександр СИРСЬКИЙ)**

“Не героїство, а щоденна підготовка робить тебе готовим до справжнього бою”.

(Дмитро КОЦЮБАЙЛО (“Да Вінчі”))

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ

1.1. Підготовка рекрутів, військовослужбовців (далі – ті, хто навчається) організовується та проводиться у відповідності до вимог керівних документів (наказів і директив) Міністерства оборони України, Головнокомандувача ЗС України, Генерального штабу ЗС України, військових публікацій (курсу стрільб, бойових статутів, настанов, керівництв, методик, посібників, методичних рекомендацій, збірників нормативів тощо), розроблених на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій в російсько-Українській війні 2025 року та цієї Програми.

1.2. До підготовки залучаються:

особи, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період та не проходили військову службу;

особи, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період та мають перерву у військовій службі більше десяти років;

тих, хто навчається, які прийняті на військову службу за контрактом, які не проходили військову службу або/та мають перерву у військовій службі більше десяти років.

1.3. Підготовка тих, хто навчається проводиться ІВС навчального центру, який повинен мати бойовий досвід та відповідний рівень підготовки.

За рішенням начальника навчального центру до проведення заходів підготовки повинен залучатись керівний склад та управління навчального центру (навчальних підрозділів).

З метою обміну досвідом, впровадження сучасних прийомів (практик) ведення бойових дій, за розпорядженнями ОВУ, у підпорядкуванні якого навчальний підрозділ, до підготовки залучаються, в якості керівників занять (викладачів), представники з бойових бригад.

1.4. Перед початком підготовки, комісією навчального центру здійснюється перевірка готовності тих, хто навчається, в ході якої проводиться: професійно-психологічний відбір кандидата;

ВАЖЛИВО! Під час проведення заходів професійно-психологічного відбору застосовується методика “Адаптивність” (А.Маклаков) БОО-200 (Перелік методик затверджений наказом МО України від 12.09.2022 №272 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту”).

медичний огляд кандидатів та допуск його до перевірки фізичного стану;

УВАГА! У разі виявлення хронічних захворювань, або тих, які можуть вплинути на здоров'я військовослужбовця у наслідок фізичних (психологічних) навантажень, такий військовослужбовець до навчання **не допускається**.

перевірка фізичного стану кандидата.

ВАЖЛИВО! Фізичний стан військовослужбовця визначається за результатами проведення ортостатичної проби та виконання комплексу фізичних вправ.

За результатами професійно-психологічного відбору, медичного огляду та перевірки фізичного стану особи, комісія робить висновки щодо її (особи) придатності до навчання у навчальному центрі.

На підставі висновків здійснюється розподіл особового складу по навчальним підрозділам, формуються навчальні взводи (групи), здійснюється забезпечення зброєю, обмундируванням та відповідним спорядженням.

1.5. Програмою передбачена підготовка протягом **51 доби**, із них:

1 доба – прийом особового складу (підготовчі (адміністративні) заходи та нульовий день “перезавантаження”) проводиться відповідно до додатку 1 до цієї Програми;

43 доби – навчальні заняття;

6 діб – вихідні дні;

ВАЖЛИВО! Вихідним днем вважається кожен **7 день** від початку підготовки, не зважаючи на те що він може бути буднім днем.

1 доба – адміністративний день (завершення навчання: випуск, видача документів, вибуття до військових частин);

Тривалість навчального дня – **8 навчальних годин**. Під час проведення практичних занять тривалість навчального дня може збільшуватися до **10 навчальних годин**.

Тривалість однієї навчальної години – **45 хвилин**.

УВАГА! Заняття в темну пору доби плануються та проводяться не раніше, чим через годину після заходу сонця.

1.6. В основу навчання покладено модульний принцип відпрацювання предметів підготовки, тобто предмети підготовки та тематика проведення занять підбирається з урахуванням їх змістовного поєднання з метою отримання максимальної ефективності проведених занять.

Змістове наповнення цієї Програми відпрацьовано з урахуванням принципу “від простого до складного” та проводиться у відповідності до варіанту “Типового алгоритму проведення базової загальновійськової підготовки”, що пропонується (додаток 2 до цієї Програми), який можна змінювати з врахуванням пропускнуї спроможності навчальних об’єктів (полігонів, тактичних полів, ділянок для тренування та навчання).

1.7. Для організації заходів проведення навчання пропонується варіант “Типового розпорядку дня військової частини (додаток 3 до цієї Програми), до якого включена патріотична Промова переможця. Зміст Промови, за рішенням Командувача виду, роду військ (сил) ЗС України, якому підпорядкований навчальний центр (підрозділ), може уточнюватись. Варіант Промови переможця наведено в розділі 2 цієї Програми. Кожного дня під час занять та між заняттями ІВС проводиться мотивування особового складу.

1.8. Самостійна підготовка проводиться у визначений розпорядком дня час під керівництвом ІВС за планами командира навчального підрозділу, протягом **2 годин**, з них:

1 година – повторення пройденого матеріалу за навчальний день та пояснення незрозумілого матеріалу;

2 година – планування наступного дня.

Також, проводяться заняття, з особовим складом, що був відсутній (добовий наряд, хворий).

Метою самостійної підготовки є:

теоретичне вивчення пройденого матеріалу;

удосконалення теоретичних та практичних навиків з пройденого матеріалу;

підготовка до наступного навчального дня.

Під час самостійної підготовки ті, хто навчається можуть використовувати час для перегляду навчальних відеоматеріалів на платформі “Армія+” та проходження онлайн-курсів “Застосування технологій в умовах війни” на платформі “Prometheus”.

1.9. Структурно ця Програма складається із:

ознайомчого курсу, який проводиться протягом **1 доби (8 навчальних годин)**;

курсу індивідуальної підготовки, який проводиться протягом **21 доби (194 навчальних годин)**;

курсу вивчення дій у складі підрозділу, який проводиться протягом **17 діб (152 навчальних годин)**;

підсумкового контролю, який проводиться у формі комплексного тактичного заняття протягом **3 діб (48 навчальних годин)**.

1.10. В ході ознайомчого курсу тим, хто навчається, доводяться заходи при поводженні зі зброєю, вивчається правова основа проходження військової служби та обов'язки військовослужбовця.

УВАГА! Під час вивчення обов'язків військовослужбовця наголошувати на банальні правила, якими він повинен користуватись:

“Готовність і самодисципліна в будь-яких ситуаціях – це коли ви готові зробити все можливе, виклавшись на повну. Незалежно від того, наскільки складними та небезпечними були обставини, ваші побратими повинні довіряти вам і знати, що завдання буде виконано”;

“Впевненість у собі будується на знаннях, уміннях, винахідливості та досвіді. Щоб досягти цього, потрібні цілеспрямовані і часто наполегливі тренування”;

“Витривалість і стійкість досягаються через силу волі, самодисципліну та постійний процес вдосконалення військових навичок. Ситуація ворога така ж жахлива, як і ваша, і той, хто протримається довше, швидше за все, переможе”.

1.11. Індивідуальний курс проводиться з метою досконалого вивчення основних предметів навчання (тактична, вогнева підготовка) та отримання поглиблених навичок з супутніх предметів навчання (психологічна, спеціальна та інженерна підготовка, військова топографія, тактична догоспітальна допомога, зв'язок та комунікація, основи кібербезпеки та РХБ захисту), поглиблення теоретичних знань з військової мілітарної історії, національних бойових традицій Українського народу, формування свідомого ставлення до захисту територіальної цілісності та незалежності України.

УВАГА! В ході навчання доводяться приклади та методики дій підрозділів інформаційно-психологічних операцій противника та основні рекомендації щодо захисту і протидії негативному інформаційно-психологічному впливу.

1.12. Основу польових занять під час курсу індивідуальної підготовки та курсу вивчення дій в склад груп (відділення) складають практичні заняття, в ході яких вдосконалюються практичні дії (вміння та навички), розвивається витривалість, оцінюються спроможності тих, хто навчається долати труднощі, великі фізичні та психологічні навантаження, пов'язані з виконанням завдань у польових умовах, максимально наближених до бойових.

ВАЖЛИВО! Удосконалення практичних дій (вмін та навиків) тих, хто навчається за супутніми предметами (після їх відпрацювання) здійснюється в ході проведення занять з тактичної та вогневої підготовки шляхом подання тим, що навчаються ввідних (ситуативних завдань) та розгортання додаткових навчальних місць з предметів навчання

1.13. На початку всіх занять (у вступній частині) керівник підтверджує актуальність теми доведенням та демонстрацією, у спеціально-обладнаних класах (місцях), бойового досвіду із застосуванням мультимедійних технологій.

В обов'язковому порядку керівником демонструються, в розрізі теми та заняття, фото, короткі стріми (відеофрагменти) ведення бойових дій (бою), застосування ОВСТ та підрозділів.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Командирам всіх рівнів, з метою ефективної організації та проведення загальновійськової підготовки дотримуватися принципів:

систематичність і послідовність навчання (навчання “від простого – до складного”, “від відомого – до не відомого”) – є одним з основних принципів і реалізується по двох напрямках: структурному та методичному;

структурний напрям обумовлює побудову системи навчання “від індивідуальної підготовки” – “до підготовки у складі групи (відділення)”, тобто навчання діям у складі групи (відділення) слід розпочинати лише після завершення індивідуальної підготовки військовослужбовця;

методичний напрям означає формування та удосконалення у тих, хто навчається, теоретичних знань, практичних дій (умінь і навичок) шляхом послідовного ускладнення форм та методів навчання (наприклад: коротка розповідь – зразковий показ – тренування до результату – вправа (норматив, практична робота);

учити військовослужбовця тому, що необхідно на війні – вимагає проведення заходів навчання в умовах, максимально наближених до бойових;

щільність навчання – передбачає планування та проведення занять, при яких увесь задіяний особовий склад тих, хто навчається виконують практичні дії (нормативи, вправи);

свідомість, активність і самостійність тих, хто навчається – передбачає створення командирами (начальниками, в тому числі ІВС) таких умов у військових колективах, за яких ті, хто навчаються будуть свідомо прагнути до оволодіння навчальним матеріалом та проявляти активність і самостійність в удосконаленні рівня їх індивідуальної підготовки;

наочність навчання – передбачає відтворення в процесі підготовки умов фізичної і психологічної напруженості сучасного загальновійськового бою.

колективність та індивідуальний підхід до навчання – вимагає проведення заходів бойової підготовки на доступному рівні труднощів з урахуванням індивідуальних особливостей тих, хто навчається та опорою на військовий колектив;

єдність військового навчання і виховання – передбачає одночасне формування теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок), високих бойових якостей і психологічної стійкості ті, хто навчається.

1.14. При навчанні практичним діям (нормативам, вправам тощо) необхідно дотримуватися методичної послідовності з переходом від відомого до невідомого, від простого до складного, для того, щоб поступово нарощувати фізичні та психологічні навантаження, отримувати теоретичні знання, практичні дії (навики та уміння).

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Типовий алгоритм навчання дії:

коротка розповідь;

зразковий показ;

відпрацювання по елементам, (точність виконання прийому, норматив без оцінювання);

тренування в цілому в повільному темпі (норматив/вправ без оцінювання);

тренування на швидкість (норматив на оцінку).

1.15. Протягом періоду підготовки, керівним складом та ІВС навчальних підрозділів проводити роботу з тими, хто навчається щодо утвердження української національної ідентичності як складника забезпечення національної безпеки України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Складниками підготовки у сфері Утвердження української національної ідентичності є **національно-патріотична підготовка**, інформування, бесіди, гасла тощо.

Ефективна і якісна реалізація складників можлива через створення і системне поширення базового образу, що втілює якості та цінності, визначальні для національного характеру і культури:

українця (**“Я – українець”!!!**);

громадянина України (**“Я – громадянин України”!!!**);

українського воїна (**“Я – український воїн, Я – піхотинець”!!!**);

Це три іпостасі одного образу, по суті, і є лаконічною декларацією Національної ідеї.

Під час проведення занять з національно-патріотичної підготовки практикувати цільовий перегляд науково-популярних та документальних тематичних відеофільмів, телепрограм відповідно до тематики національно-патріотичної підготовки з подальшим обговоренням і формуванням висновків, фільмів (відеороликів), агітаційного відеоматеріалу патріотичного спрямування за напрямками формування національної ідеї, посилення мотивації знищувати ворога (висвітлення злочинів (катувань, вбивств тощо), з наративом занять “головний ворог солдата при навчанні – це лінь”.

1.16. У ході проведення практичних занять, командирами підрозділів та ІВС здійснюється обов'язкове **психологічне навантаження** шляхом використання психологічних вправ, прийомів та технік відповідно до стандартів психологічної підготовки, військової навчально-методичної публікації з формування стресостійкості до дій в умовах різкої зміни бойової обстановки (ТКП 1-160(31)03.01) (посилання **17**) та інших прийомів (технік), які наведені в цій Програмі.

З метою боротьби зі страхом тих, хто навчається, перед БпЛА (всіх типів) противника, під час практичних занять здійснюється проліт БпЛА над місцями проведення занять (навчальними місцями) зі скиданням імітації (імітує скид вибухового пристрою).

Умови виконання вправ з психологічної підготовки під час БЗВП визначені в додатку 4 до цієї Програми.

1.17. Навчання з **тактичної догоспітальної допомоги** проводяться у межах відведених для цього навчальних годин, її удосконалення – в ході проведення занять з тактичної та вогневої підготовки, шляхом розгортання додаткових навчальних місць (точок). Методичні рекомендації щодо проведення предмету навчання “Тактична догоспітальна допомога” визначені додатком 5 до цієї Програми.

В ході підготовки з надання тактичної догоспітальної допомоги виконуються нормативи, які визначені додатком 6 до цієї Програми.

Для створення умов реалістичності, під час проведення занять з предметів навчання використовуються сценарії для тренування надання тактичної догоспітальної допомоги, типовий перелік яких наведений в додатку 7 до цієї Програми.

1.18. Заняття з розвитку фізичних якостей тих, хто навчається проводяться у відповідності додатку 8 до цієї програми.

Планування форм фізичного розвитку здійснювати з розрахунку:

другий тиждень навчання – 2 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

третій тиждень навчання – 2 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

четвертий тиждень навчання – 3 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

п'ятий тиждень навчання – 3 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

шостий тиждень навчання – 3 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

супутнє фізичне тренування – проводиться під час переміщення (пересування) тих, хто навчається до навчальної ділянки місцевості (навчальної точки заняття, району розташування, тощо);

ранкова фізична зарядка – щоденно, крім вихідних та святкових днів протягом 20 хвилин;

Фізичне тренування під час проведення занять проводиться шляхом військово-прикладних вправ. Їх рекомендований перелік визначений додатком 9 до цієї Програми.

Навчально-методична картка (додаток 10 до цієї Програми) визначає вимоги спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод під час виконання маршу на 3 км з подоланням природних та штучних перешкод та з виконанням дій за раптовими командами (з тактичної догоспітальної допомоги та тактичної підготовки).

1.19. **Стройове навчання та удосконалення стройового вишкілу** тих, хто навчається проводиться в ході всіх занять та у повсякденній діяльності (переміщення на/з занять тощо), з метою загартування волі військовослужбовця, розвитку уважності, спостережливості, колективізму, наполегливості, що сприяє додержанню військового порядку та зміцнення дисципліни.

1.20. Вивчення питань **виявлення та протидії БпЛА** противника (всіх типів) включаються до змісту всіх практичних занять шляхом комплексного тренування елементів у відповідності до питань, що відпрацьовуються.

Такий підхід має бути системним і на початку заняття керівник наголошує на порядку дій у випадку виявлення ворожого дрону (БпЛА, що імітує ворожий дрон).

1.21. З метою контролю якості засвоєння програми підготовки за загальновійськовими предметами навчання та корегування їх змісту, після проходження особовим складом відповідних модулів (тем), проводяться контрольні заняття, результати яких заносяться до журналів обліку підготовки (електронних журналів обліку підготовки).

1.22. З метою контролю повноти виконання визначених цією Програмою вправ з вогневої, психологічної підготовки та інших заходів, на кожного військовослужбовця заводиться Картка обліку.

Після закінчення підготовки копія Картки обліку військовослужбовця зберігається протягом року у навчальному відділі (відділенні) навчального центру (навчальної військової частини).

Порядок її ведення наведений у додатку 11 до цієї Програми.

1.22.1 Ті, хто навчаються, які за різних поважних причин пропустили більш ніж **30% навчального часу** (орієнтовно – **120 навчальних годин**), відстороняються від навчання, з можливістю його завершення з наступним періодом підготовки.

1.22.2 Для тих, хто навчається, які в ході підготовки на фондах навчальних центрів (окремих навчальних підрозділів, школах, військових частин, яким, за окремим рішенням керівництва ЗС України, надано дозвіл для проведення базової загальновійськової підготовки) ЗС України та інших військових формувань і застосовується під час дії правового режиму воєнного стану (особливого періоду), отримали **висновок ВЛК** “придатний до служби у військових частинах забезпечення, ТЦК та СП, ВВНЗ, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв’язку, оперативного забезпечення, охорони”, після повернення з медичного закладу, визначається порядок їх підготовки:

у разі проходження **більше 70 %** навчального матеріалу – залучення до комплексного тактичного заняття (підсумкового контролю) за пройдений матеріал цієї Програми. За умови отримання загального позитивного результату оцінювання видається сертифікат (свідоцтво) про закінчення навчання за ВОС-100 “Стрілець”;

у разі проходження **менше 70 %** навчального матеріалу – за рішенням начальника навчального центру (командира військової частини), направляється до підрозділу для подальшої підготовки за відповідною програмою.

***Довідково.** Під відповідною програмою БЗВП розуміється Тимчасова програма “Базової загальновійськової підготовки” (з терміном навчання 30 діб) (для підготовки мобілізаційних ресурсів, які мають висновки ВЛК “Придатні до проходження військової служби у військових частинах забезпечення, територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв’язку, охорони”) (посилання 38).*

ВАЖЛИВО! У зазначених випадках в Оціночному листі результатів проведення комплексного тактичного заняття (підсумкового контролю) (додаток 13 до цієї Програми) зазначається рекомендація про доцільність проходження служби на посадах підрозділів забезпечення, територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, навчальних центрах, закладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв’язку, охорони”.

1.23. За результатами БЗВП, ті, хто навчаються повинні набути індивідуальні теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички), виконати повний перелік вправ стрільб (додаток 15 до цієї Програми), нормативів та навчально-бойових завдань, які визначені цією Програмою.

По завершенню підготовки ті, хто навчався повинні:

а) знати:

обов’язки військовослужбовця та інші основні положення Статутів ЗС України (посилання 4), наслідки неналежного виконання своїх обов’язків;

історичні аспекти боротьби українського народу за незалежність, військові досягнення попередніх поколінь захисників України та сучасних ЗС України від російського агресора.

правила поводження зі зброєю та боєприпасами, порядок усунення затримок під час стрільби;

способи горизонтальної комунікації;

порядок орієнтування на місцевості і переміщення на полі бою різними способами;

порядок надання тактичної догоспітальної допомоги;

порядок інженерного обладнання та маскуванню позицій, в тому числі з урахуванням захисту від можливого застосування противником малорозмірних БпЛА (дронів-камікадзе) та тепловізійних пристроїв;

причини потрапляння в полон та способи уникнення потрапляння в полон; види кіберзагроз та порядок протидії їм;

основи РЕБ та застосування БпЛА;

порядок дій за сигналами управління, оповіщення та в різній тактичній обстановці;

порядок дій у складі групи (двійки-трійки), відділення під час виконання бойових завдань;

основи застосування зброї відділення.

б) вміти:

приводити стрілецьку зброю до нормального бою;

вести вогонь зі індивідуальної зброї, метати ручні гранати;

обладнувати та маскувати вогневі позиції, виконувати заходи щодо захисту від малорозмірних БпЛА (дронів-камікадзе) та тепловізійних пристроїв противником;

долати інженерні, мінно-вибухові загородження, дотримуватись правил мінної безпеки;

надавати психологічну самодопомогу в полоні собі та своїм побратимам;

дотримуватися кібергігієни в ході користуванням гаджетами;

надавати першу медичну допомогу (самодопомогу);

комунікувати в колективі;

виконувати бойові завдання в різних умовах обстановки;

діяти у складі бойової групи та відділення;

застосовувати засоби окопного РЕБ на рівні користувача;

виявляти та критично сприймати дезінформацію та маніпуляцію, які здійснюються противником шляхом застосування різних каналів комунікацій.

в) володіти навичками:

одягання та припасовування спорядження під час підготовки до виконання бойового завдання в різних видах бою, а також забезпечення прихованого пересування на місцевості;

ведення влучного вогню із індивідуальної зброї;

пересування на полі бою різними способами в різних умовах обстановки;

виживання в полоні.

1.24. На завершальному етапі навчання, протягом **3-х добового польового виходу**, проводиться **комплексне тактичне заняття** з метою визначення оцінки тих, хто навчається та удосконалення їх рівня теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок) набутих під час курсу БЗВП.

ВАЖЛИВО! Заняття проводиться *на єдиному тактичному фоні із комплексним відпрацюванням практичних дій (нормативів, прийомів, вправ тощо) з предметів навчання. Варіант типового алгоритму проведення комплексного тактичного заняття наведений в додатку 12 до цієї Програми.*

Перевірка рівня теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок) тих, хто навчається (підсумковий контроль) здійснюється у відповідності до порядку, який визначений в розділі 7 цієї Програми.

Облік результатів перевірки ведеться в Оціночному листі, зразок якого наведений в додатку 13 до цієї Програми. Після закінчення підготовки копія Оціночного листа військовослужбовця зберігається протягом року у навчальному відділі (відділенні) навчального центру (навчальної військової частини).

ВАЖЛИВО! *Облік підготовки може вестись із застосуванням програмного забезпечення (електронний облік).*

У разі отримання військовослужбовцем загального негативного результату, допускається додаткове оцінювання (за окремим предметом, оціночним показником) після проведення ІВС додаткових занять.

1.25. Після завершення БЗВП у навчальному центрі тим, хто навчався: видається сертифікат (свідоцтво) про закінчення навчального підрозділу та присвоєння класної кваліфікації за ВОС-100 “Стрілець” (у разі позитивного його оцінювання);

видається Оціночний лист за результатами БЗВП;

робляться відповідні записи у військових квитках про проходження БЗВП.

1.26. В кінці періоду підготовки командиром підрозділу організовуються заходи, щодо написання тими, що закінчують навчання відгуків про пройдену ними підготовку, для отримання зворотного зв'язку/feedback щодо організації та проведення курсу щодо позитивних та негативних сторін навчання (посилання 27).

Опитувальники опрацьовуються ОВУ, у підпорядкуванні яких навчальні центри.

До структури опитувальника включаються основні питання щодо оцінки: змісту підготовки;

компетентності та методичної грамотності ІВС, який проводив підготовку з військовослужбовцем;

забезпеченості процесу навчання;

позитивні та негативні сторони підготовки;

пропозиції щодо покращення навчання.

ВАЖЛИВО! *Зазначену інформацію начальникам навчальних центрів використовувати:*

як інструмент для удосконалення (нарощування) процесу підготовки;

для розробки пропозицій з метою уточнення змісту навчання;

для визначення напрямків підвищення методичної (фахової) майстерності ІВС, в тому числі – прийняття кадрових рішень по ІВС, який систематично мають негативні відгуки про їх педагогічну діяльність.

1.27. Забезпечення занять організовується відповідними посадовими особами навчального центру, а також визначеними керівниками

(командирами, викладачами, керівниками занять) за своїми напрямками діяльності.

1.28. З метою якісного відпрацювання змісту цієї Програми БЗВП, ті, хто навчаються до початку проведення занять забезпечуються обмундируванням, засобами індивідуального захисту та особистою зброєю.

ВАЖЛИВО! Під час проведення занять (тренувань) особовий склад повинен бути екіпірований, знаходитися зі зброєю та в засобах індивідуального захисту (шолом, бронежилет, РПС, підсумки для магазинів та гранат, підсумок для скиду магазинів, боєкомплект автомату та гранат (габаритно-вагові макети), МПЛ, аптечка індивідуальна (габаритно-ваговий макет) та інші додаткові елементи екіпірування та іншим екіпіруванням).

Для забезпечення навчально-виховного процесу керуватись Орієнтовним розрахунком основних матеріально-технічних засобів, озброєння (зброї), військової техніки, боєприпасів та імітаційних необхідних для забезпечення занять під час БЗВП з основних предметів навчання (додаток 14 до цієї Програми).

УВАГА! Під час виконання нормативів та відпрацювання практичних дій, тих, хто навчається оцінюються в першу чергу за правильність та вірну послідовність виконання вправи (нормативу), а в другу чергу за числові показники, що не є обов'язковими.

1.29. Керівництво навчанням повинно бути конкретним та забезпечувати повне і якісне виконання завдань підготовки.

Для досягнення поставленої мети необхідні:

якісне планування підготовки;

своєчасна постановка завдань і доведення їх до всіх категорій командирів та тих, хто навчається;

своєчасне забезпечення підготовки необхідною навчальною матеріально-технічною базою, зброєю, боєприпасами, імітаційними та матеріально-технічними засобами;

здійснення систематичного контролю за підготовкою, повнотою виконання змісту програми навчання та надання дієвої допомоги підлеглим;

збір, узагальнення і впровадження досвіду ведення бойових дій та передового досвіду в практику навчання особового складу.

З урахуванням зазначеного визначаються наступні повноваження:

а) Генеральному штабу ЗС України:

загальний контроль виконання цієї Програми БЗВП;

уточнення (доповнення) програми підготовки, внесення змін з урахуванням досвіду ведення бойових дій та наданих пропозицій від ОВУ;

б) Командуванням (управлінням) підготовки видів, родів військ (сил):

забезпечення підготовки необхідною навчальною матеріально-технічною базою, зброєю, боєприпасами, імітаційними та матеріально-технічними засобами для виконання програми навчання;

здійснення контролю в підпорядкованих навчальних центрах за повнотою виконання цієї Програми та надання допомоги у покращенні якості навчання;

використання у підпорядкованих навчальних центрах штатних можливостей одночасної підготовки з БЗВП;

відпрацювання та узагальнення досвіду в частині, що стосується загальновійськової підготовки та надання пропозицій до Генерального штабу ЗС України для внесення змін до цієї Програми;

доведення до навчальних центрів бойового досвіду (досвіду ведення бойових дій) (бюлетені, стріми, фотоматеріал, відеофрагменти ведення бойових дій (бою) тощо);

залучення до підготовки офіцерів та сержантів з бойових військових частин з метою доведення бойового досвіду до підпорядкованих навчальних центрів (тих, хто навчається);

залучення офіцерів та сержантів підпорядкованих ОВУ та військових частин до заходів підсумкового контролю з метою об'єктивної оцінки рівня підготовки тих, хто навчається та підвищення (наращення, удосконалення) якості їх навчання;

в) навчальному центру:

проведення підготовки тих, хто навчається за цією Програмою;

надання пропозицій щодо нарощування змісту підготовки, удосконалення форм і методів навчання;

УВАГА! Начальникам навчальних центрів надається право:

мінати послідовність проведення занять з метою ефективного використання об'єктів навчальної матеріально-технічної бази;

у разі необхідності, перерозподіляти (уточнювати) кількість годин та занять за темами (не змінюючи визначений бюджет часу на предмет) з урахуванням рівня засвоєння тими, хто навчається, навчального матеріалу.

1.30. Для удосконалення цієї Програми підготовки, нарощування змістовного наповнення, збільшення практичної складової навчання з урахуванням особливостей застосування військовослужбовця в подальшому (подальше проходження ним військової служби) керівникам ОВУ, якому підпорядкований навчальний центр, як замовникам на підготовку спеціалістів, надається право:

доповнювати (змінювати) зміст окремих предметів (тем, занять) обсягом **не більше 20 %** (без зміни визначеного бюджету часу на предмет навчання, в який вносяться зміни);

корегувати перелік вправ стрільб (**не більше, 6 вправ**), не перевищуючи визначений програмою ліміту боєприпасів, з підтриманням тотожності вправ, що замінюються (заміна вправ має відповідати Темі заняття);

використовувати інші вправи з психологічного навантаження (не визначені програмою підготовки), пов'язані з ефектом реалістичності та досвідом ведення бойових дій, в комплексному поєднанні з предметами навчання.

ВАЖЛИВО! Усі доповнення (зміни) розглядаються та затверджуються на засіданнях педагогічних (методичних) рад та вводяться в дію наказами начальників навчальних центрів.

Доповнення (зміни) здійснюються в межах відведеного часу на програму підготовки, без спрощення та порушення логічної послідовності навчання.

1.31. Аналіз проведених дій (After Action Review)

Проведення керівником занять (викладачем) аналізу проведених дій (After Action Review) (далі – АПД/ААР) дозволяє йому та особовому складу отримати відповіді на запитання, відгуки і оцінки про рівень та якість навчання під час тренування (підготовки) (посилання 26).

Сутність АПД/ААР полягає у тому, що слово для розбору дій надається всім учасникам обговорення почергово, а керівник занять (викладач) виступає не “суддею на процесі”, а лише посередником (режисером, модератором) обговорення. Це дозволяє всім учасникам заходу самостійно проаналізувати проведені дії в доброзичливій комунікаційній атмосфері.

Під час АПД/ААР керівник занять (викладач) послідовно використовує **ТРИ ключових питання**, які обговорюються:

1). **Що мало статися?** Наприклад, що ми мали досягнути, яке завдання було поставлено?

2). **Що насправді сталося?** (Чого ми досягли? Як виконане завдання? Що вдалось? Що не вдалось? Чому?).

3). **Що потрібно зробити, щоб стало краще?** (Як вдосконалити навчання?).

ВАЖЛИВО! Правила здійснення АПД/ААР:

поведінка того, хто проводить АПД/ААР або використовує його результати, має викликати і посилювати довіру в тих, хто навчається;

ЗАБОРОНЕНО! організатору АПД/ААР виступати з трибуни або іншим чином показувати свою зверхність, принижувати гідність присутніх і проявляти хамство;

процес самокритичного аналізу необхідно проводити негайно, поки особовий складу/навчальна група ще активна, а спогади свіжі, слід уникати критики, приниження тих, хто навчається, порівняння дій одного військовослужбовця (підрозділу в складі групи/відділення) з іншими, засудження, монологічності та тривалих у часі “розборів польотів”, виявлення або призначення “крайніх”;

учасникам АПД/ААР, не знайомим з процесом, повинна надаватись інформація про те, що й чому відбувається або відбувалося;

слід уникати проведення АПД/ААР у формі лекцій командирів (начальників) та тривалих у часі розборів (навчальних монологів), а заохочувати висловлення власних думок і суджень за принципом діалогічності;

вирішальне значення має створення відкритого середовища, як чинника, що заохочує дискусії і критичне мислення, а не каральної атмосфери і страху;

УВАГА! АПД/ААР не повинно використовуватись для пошуку винних, обговоренню підлягають не тільки негативні дії (слабкі місця), а й успішно виконані завдання тощо.

1.31.1. Під час проведення АПД/ААР за результатами навчання доводяться найбільш повчальні приклади щодо:

позитивних та негативних бойових зіткнень підрозділів (їх тактичних дій у складі бойової групи (двійки-трійки), відділення (взводу) тощо з досвіду російсько-Української війни 2014 – 2025 років;

демонструються нові тактичні дії, способи та прийоми застосування зразків стрілецької зброї, гранат тощо;

особливості припасовування спорядження під час підготовки до виконання бойового завдання в різних видах бою (у складних умовах місцевості), а також забезпечення прихованого пересування на місцевості;

нових прийомів та способів знищення БпЛА противника та захисту від них;

особливості виявлення та усунення затримок під час стрільби;

особливості маскування від тепловізійних засобів;

особливості контролю витраченого боєкомплекту до стрілецької зброї (гранат), доповіді про залишок боєкомплекту командирів підрозділу та його поповнення;

приклади прийняття нешаблонних рішень під час постановки бойових завдань до підрозділів (у складі бойової групи (двійки-трійки), відділення; тощо.

1.32. Для отримання необхідних електронних версій військових публікацій (методик, збірників нормативів, курсу стрільб тощо), стандартів індивідуальної базової загальновійськової підготовки з довідковим матеріалом до них, які наведені в додатках “Посилання на нормативно-правові акти та військові публікації” та “Список використаної літератури (джерел)” цієї Програми або інших військових публікацій (стандартів підготовки), інструкторам/викладачам/керівникам занять пропонується використовувати розділ перший “Порядок користування вебсайтом Єдина електронна база стандартів підготовки та військових публікацій військ (сил) ЗС України” АСУ ЗС України “Дніпро” та розділ другий “Порядок користування вебсайтом “Sprotyv G7” Сил територіальної оборони Збройних Сил України” – Інструкції “З порядку отримання електронних або друкованих військових публікацій, відеоматеріалів, проведення дистанційних курсів ЗС України та країн-партнерів” (посилання 18).

ЗАПАМ’ЯТАЙТЕ! На офіційних діючих вебсайтах/вебресурсах, а саме: “Єдина електронна база стандартів підготовки та військових публікацій військ (сил) ЗС України” та “Sprotyv G7” Сил територіальної оборони ЗС України розміщуються військові публікації/стандарти підготовки з довідковим матеріалом до них, лише з максимальним грифом обмеження доступу “відкрита інформація”.

КРИТИЧНО! Разом з тим, завантаження/перегляд деяких військових публікацій, які розроблені за досвідом підготовки та ведення бойових дій, доступні лише для авторизованих користувачів в СПЗ “ДЕЛЬТА”. Для офіційного отримання таких військових публікацій необхідно звертатися до їх розробників.

1.33. Навчально-методичні матеріали, які використовуються інструкторсько-викладацьким складом, керівниками занять під час підготовки та проведення занять, включають в себе:

методики підготовки та проведення занять за предметами підготовки в ході БЗВП (розроблені визначеними командуваннями видів, окремих родів військ (сил), іншими ОВУ ЗС України [7]) (посилання 29 – 37);

стандарти індивідуальної базової загальновійськової підготовки (далі – СТІ БЗВП) (стандарти індивідуальної фахової підготовки (далі – СТІ ФП) з довідковим матеріалом до них (далі – ДМ до СТІ БЗВП) [6];

УВАГА! Затвердження та введення в дію першого розробленого комплексу СТІ ФП та ДМ до них за визначеними предметами підготовки і курсами підготовки до попередньої Програми (5 видання, із змінами і доповненнями протягом першого півріччя 2025 року) здійснювалося наказом начальника Центру оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України.

ВАЖЛИВО! В подальшому за необхідно внесення змін та доповнень до вже діючих СТІ БЗВП та ДМ до них (першого/другого видання) їх затвердження та введення в дію здійснюється ОВУ ЗС України, які безпосередньо відповідали попередньо за їх розроблення.

плани (плани-конспекти) проведення занять за основними предметами підготовки (вогнева, тактична підготовка) (посилання 9);

навчально-методичні картки для викладачів та навчально-тренувальні карти для тих хто навчається (посилання 9);

інші допоміжні навчальні матеріали, в тому числі, тези лекцій, презентації, плакати, алгоритми, графіки (схеми та інші наочні засоби) тощо;

навчальні фільми (відеоматеріали);

план проведення комплексного тактичного заняття/комплексного іспиту (сценарії практичних вправ);

матеріали оцінювання (оціночні лист/check list СТІ ФП (БЗВП), відомостей стрільб тощо).

2. ПРОМОВА ПЕРЕМОЖЦЯ (варіант)

Я – воїн Збройних Сил України! Гідний нащадок українських героїв!

Я ніколи не зраджу присязі і довірі Українського народу!

Ніколи не схилюся перед труднощами!

Я ніколи не прийму поразки!

Моєю метою є лише перемога. Моїм завданням – вірна служба Українській державі!

Я неухильно гартуватиму свою силу і волю!

Я завжди буду вірним товаришем своїм побратимам і командирам!

Я нищитиму ворогів без жалю і страху!

Я – зброя Перемоги! Я – надія на майбутнє!

СЛАВА ЗБРОЙНИМ СИЛАМ!

СЛАВА УКРАЇНІ!

3. ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ І РОЗПОДІЛ ЧАСУ

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
Ознайомчий курс				
1	Національно-патріотична підготовка	2	2	
2	Заходи безпеки	1		1
3	Правова підготовка	1	1	
4	Міжнародне гуманітарне право	1	1	
5	Статути ЗС України	2	2	
6	Основи кібербезпеки	1	1	
Всього:		8	7	1
Курс індивідуальної підготовки				
1	Національно-патріотична підготовка*	3*	3*	
2	Зв'язок та комунікація	3	1	2
3	Основи кібербезпеки	1	1	
4	Підготовка з РХБЗ	3		3
5	Військова топографія	10	2	8
6	Інженерна підготовка (мінна безпека)	24	2	22
7	Психологічна підготовка	10	3	7
8	Тактична догоспітальна допомога	30	6	24
9	Спеціальна підготовка	3	3	
10	Виживання	3	3	
11	Тактична підготовка	15	6	9
12	Вогнева підготовка	92	1	91
Всього:		194/3*	28/3*	166
Курс вивчення дій у складі підрозділу (відділення, взводу)				
1	Національно-патріотична підготовка*	4*	4*	
2	Психологічна підготовка	9		9
3	Розвідувальна підготовка	2		2
4	Тактична підготовка	95		95
5	Вогнева підготовка	46		46
Всього:		152/4*	4*	152
Підсумковий контроль				
1	Комплексне тактичне заняття	48		48
Всього:		48		48
РАЗОМ:		402/7*	35/7*	367

ВАЖЛИВО! Під час планування занять, враховуй розгортання додаткових навчальних місць!

Наприклад: Під час занять з тактичної підготовки, розгортається додаткові навчальні місця зі зв'язку та тактичної догоспітальної допомоги.

Примітка: *Предмети навчання (заняття) які проводяться в кожен 7-й день (вихідний день).

4. ОЗНАЙОМЧИЙ КУРС

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Національно-патріотична підготовка	2	2	
2	Заходи безпеки	1		1
3	Правова підготовка	1	1	
4	Міжнародне гуманітарне право	1	1	
5	Статути ЗС України	2	2	
6	Основи кібербезпеки	1	1	
Всього:		8	7	1

4.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи	1	1	
2	Тема 2. Перемога любить підготовку: поради переможцю	1	1	
Всього:		2	2	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи (1 година).

Умови:

теоретично;
у класі.

Головні наративи:

“Нам є чим пишатися”.

“Нам є що втрачати”.

“Нас чекає велике майбутнє”.

“Армія захищає демократію, але не є нею”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять розповідають про українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, територію та природні ресурси. Звертають увагу, як у ході революції уперше у новітній історії український народ утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу. Доводять інформацію про визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/AAR, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони,

оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

Тема 2. Перемога любить підготовку: поради переможцю (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Якісна підготовка – запорука успіху в бою”.

“Професійна майстерність прямопропорційно впливає на особисту впевненість та психологічну стійкість в бою”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять доводять головну місію тих, хто навчається під час підготовки до бою та виконання бойових завдань. На прикладі основних наративів із мотиваційного твору американського адмірала Вільяма Макрейвена “Застеляйте ліжко. Дрібниці, які можуть змінити ваше життя, а можливо і світ” показують, як невеликі перемоги над собою сьогодні призводять до значних досягнень у майбутньому і формують успішну особистість, стійкий характер, розвивають здібності та сприяють формуванню високого рівня вмотивованості особового складу та боєздатності підрозділів. Показ відеороликів про успішні дії тих, хто навчається під час ведення бойових дій із наголошенням, що якісна підготовка має результат.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

4.2. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Вимоги безпеки під час поводження зі зброєю, боєприпасами, ОВСТ. Заходи безпеки в ході повсякденної та в інших видах діяльності	1		1
Всього:		1		1

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Вимоги безпеки під час поводження зі зброєю, боєприпасами, ОВСТ. Заходи безпеки в ході повсякденної та в інших видах діяльності (1 година).

Умови:

практичний показ;

парк бойових машин (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Думай перед тим, як робити”.

“Помилка вартує життя”.

Методичні рекомендації:

Заняття організовуються на навчальних точках з розрахунку послідовної заміни на них.

ВАЖЛИВО! *Особовий склад рівномірно розподіляється по навчальних точках, орієнтовна кількість тих, хто навчається у групі – не більше 10 осіб.*

Керівниками занять на навчальних точках призначаються начальники служб (за напрямками) та/або викладачі, керівник занять з відповідною підготовкою.

У ході проведення занять, керівник занять (викладач) доводять вимоги безпеки під час поводження зі зброєю, боєприпасами, ОВСТ, в ході проведення заходів підготовки та в повсякденній діяльності з практичним показом на манекенах, чучелах, макетах наслідків порушення безпеки.

У ході проведення занять доводяться випадки порушень заходів безпеки, в тому числі, які трапились в районі виконання бойових завдань.

Доводяться заходи щодо недопущення порушення вимог безпеки.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

4.3. ПРАВОВА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Основи правового виховання	1	1	
Всього:		1	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Основи правового виховання (1 година).

Заняття 1. Юридична відповідальність тих, хто навчається та її види (кримінальна, адміністративна, дисциплінарна). (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Будь готовий до вирішення та виконання любых завдань, в тому числі – не властивих. Обставини диктує свої умови, кухар може відбивати атаку на колону, а ремонтник надавати першу медичну допомогу. Взаємозамінність та володіння основними спеціальностями – дуже важлива й актуальна. Будь готовий взяти на себе відповідальність за прийняті рішення.” Крім цього притягнення до

відповідальності військовослужбовця може стати вирішальним для родини, особливе значення набуває для майбутнього дітей військовослужбовця.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу (роти) лекційним методом під керівництвом помічника командира з правової роботи (командир взводу, роти).

До особового складу доводяться вимоги Статутів ЗС України (посилання 4) щодо відповідальності та положення Кримінального кодексу України. Окремо довести історію покарань тих, хто навчається за самовільне залишення поля бою в інших країнах.

ВАЖЛИВО! *До тих, хто навчається довести та увагу приділити вивченню кримінальної відповідальності тих, хто навчається за невиконання наказів, непокори та дезертирства. Наголосити що кожен вид відповідальності вноситься в електронний реєстр і стає тягарем для всієї родини військовослужбовця.*

Після завершення вивчення матеріалу кожному тому, хто навчається надається пам'ятка по даному заняттю.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

4.4. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми про захист жертв війни	1	1	
Всього:		1	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми про захист жертв війни (1 година).

Заняття 1. Основні терміни та поняття МГП. Поводження з військовополоненими. Відповідальність тих, хто навчається за порушення норм МГП, в тому числі з питань поведінки з військовополоненими (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Ваші дії проти ворога та цивільного населення регулюються міжнародним гуманітарним правом”

“Вражай лише комбатантів противника та об’єкти військового значення”

“Не завдавайте непотрібних страждань або більшої шкоди, ніж це потрібно для вирішення вашого завдання!”

“Не воюй з противником, який припинив опір або виведений з бойового стану!”

“Роззброюй полонених і достав їх своєму начальнику!”

“Стався однаково до поранених, хворих і потерпілих, незалежно від того, чи належать вони до наших сил, до ворога, чи до цивільного населення!”

“Поважай та захищай мирне населення! За можливості уникай пошкодження цивільного майна! Мародерство заборонено!”

“Поважай персонал та об’єкти, які мають особливі міжнародно-правові характеристики, як-от Червоний Хрест”

“Ти зобов’язаний втрутитися та повідомити про порушення міжнародного гуманітарного прав”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу (роти) лекційним методом під керівництвом заступника командира з морально-психологічного забезпечення (офіцера з відповідною освітою).

До особового складу доводяться основні вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 “Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України”. (зі змінами до наказу від 16.05.2022 №119 “Про затвердження змін до Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України”) (посилання 6).

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

4.5. СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Обов’язки та права тих, хто навчається	1	1	
2	Тема 2. Взаємовідносини та стосунки між військовослужбовцями	1	1	
Всього:		2	2	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Обов’язки та права тих, хто навчається (1 година).

Заняття 1. Зміст Військової присяги, Бойовий Прапор військової частини. Основи військової служби. Загальні обов’язки ті, хто навчається. Особливі обов’язки тих, хто навчається в ході службової діяльності (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Готовність і самодисципліна в будь-яких ситуаціях – це коли ви готові зробити все можливе, виклавшись на повну. Незалежно від того, наскільки складними та небезпечними були обставини, ваші побратими повинні довіряти вам і знати, що завдання буде виконано”.

“Впевненість у собі будується на знаннях, уміннях, винахідливості та досвіді. Щоб досягти цього, потрібні цілеспрямовані і часто наполегливі тренування”.

“Без честі не має людини”(Юліан Вассиян).

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу методом обговорення матеріалу, що вивчається, в формі розповіді-бесіди під керівництвом командира навчального взводу (роти), керівником занять.

Під час заняття керівник опирається на знання і практичний досвід тих, хто навчається, вимагає від них мобілізації всіх знань, аналізу особистого досвіду, а також розвиває в них увагу, пам'ять, самостійність мислення і мову.

До особового складу доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України (посилання 4) в розрізі теми, що стосується.

Особлива увага приділяється доведенню принципів військової служби (вірності, єдності, відповідальності, доброчесності, неупередженості та професіоналізму).

Ознайомлюються з загальними обов'язки ті, хто навчається.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

Тема 2. Взаємовідносини та стосунки між військовослужбовцями (1 година).

Заняття 1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів (0,5 години).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Щоб ви та ваше відділення могли вижити та виконати свої завдання, необхідно дотримуватися правил, які допоможуть уникнути виявлення противником та убезпечити вас на полі бою. Для того, щоб заходи були корисними, необхідна дисципліна, тобто кожен повинен дотримуватися правил, вказівок, наказів (розпоряджень), які необхідні для вашого особистого захисту та

захисту вашого відділення. Іноді достатньо необережності одного солдата, щоб цілий підрозділ був виявлений і потрапив під вогонь противника”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу методом обговорення матеріалу, що вивчається, в формі розповіді-бесіди під керівництвом командира навчального взводу (роти), керівника занять.

Під час заняття керівник опирається на знання і практичний досвід тих, хто навчається, вимагає від них мобілізації всіх знань, аналізу особистого досвіду, а також розвиває в них увагу, пам'ять, самостійність мислення і мову.

До особового складу доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України (посилання 4) в розрізі теми, що стосується.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

Заняття 2. Військова поведінка та ввічливість ті, хто навчається. Військова дисципліна, її суть та значення. Обов'язки тих, хто навчається щодо дотримання військової дисципліни. Заохочення, які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдат (0,5 години).

Головні наративи:

“Я повинен поважати думку інших, навіть якщо я з нею не згоден” (Герберт Леман).

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається.

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу методом обговорення матеріалу, що вивчається, в формі розповіді-бесіди під керівництвом командира взводу (роти), керівника занять.

До особового складу доводяться основні положення Статуту ЗС України (посилання 4) в розрізі теми, що стосується.

4.6. ОСНОВИ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Основи кібербезпеки та захисту інформації	1	1	
Всього:		1	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Основи кібербезпеки та захисту інформації (1 година).

Заняття 1. Види інформації за порядком доступу. Вимоги керівних документів щодо поводження з інформацією, яка стала відомою тому, хто навчається під час перебування на військовій службі. Вимоги з кібербезпеки при користуванні соціальними мережами, додатками для знайомств тощо. Правила ведення переговорів із використанням засобів телефонного та відеоконференційного зв'язку (0,5 годин).

Мета: довести до ті, хто навчається, які існують види інформації за порядком доступу та основні вимоги щодо поводження з відкритою інформацією, яка належить до державних інформаційних ресурсів та інформацією з обмеженим доступом. Довести основні принципи реалізації загроз з кібербезпеки, які здійснюються через соціальні мережі, додатки знайомств тощо. Довести ризики порушення конфіденційності інформації при веденні телефонних- або відеоконференційних переговорів.

Завдання: сформулювати у тих, хто навчається розуміння та почуття відповідальності за поводження з інформацією, яка стала йому відомою під час перебування на військовій службі.

Умови:

групове заняття;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу (групи) одразу після прибуття особового складу в навчальний центр.

Керівник заняття пояснювально-лекційним методом викладає матеріал. Керівник заняття роз'яснює в чому полягає відмінність між відкритою інформацією, відкритою інформацією яка належить до державних інформаційних ресурсів та інформацією з обмеженим доступом. Керівник заняття ознайомлює тих, хто навчається з основними вимогами в сфері захисту інформації та кібербезпеки при поводженні з інформацією, яка стала йому відомою під час перебування на військовій службі, пояснює загрози, які реалізуються через соціальні мережі, додатки знайомств тощо, а також правила, яких необхідно дотримуватись при веденні телефонних- або відеоконференційних переговорів.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається і досягає закріплення вивченого матеріалу.

Заняття 2. Кіберзагрози, які безпосередньо направлені на військовослужбовця та наявні у нього особисті та службові мобільні комунікаційні пристрої. Кіберзагрози через невірні налаштування АРМ (ПЕОМ), мобільні комунікаційні пристрої. Кіберзагрози, які реалізуються через соціальну інженерію, фішинг, шкідливі програмні засоби тощо та протидія таким кіберзагрозам (0,5 годин).

Мета: ознайомити тих, хто навчається з основними кіберзагрозами, методами та заходами протидії кіберзагрозам, які безпосередньо направлені на військовослужбовця та наявні у нього особисті та службові АРМ (ПЕОМ), мобільні комунікаційні пристрої.

Завдання: сформулювати у тих, хто навчається розуміння кіберзагроз, які реалізуються через невірні налаштування АРМ (ПЕОМ), мобільних комунікаційних пристроїв, відсутність засобів антивірусного захисту, а також набуття ними початкових знань щодо методів та заходів протидії таким кіберзагрозам.

Умови:

групове заняття;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу (групи) одразу після прибуття особового складу в навчальний центр.

Керівник заняття під час викладення матеріалу наводить приклади наслідків до яких призводять успішні кібератаки, які реалізуються методами соціальної інженерії та фішингу. Керівник заняття під час викладення матеріалу роз'яснює методи та заходи протидії кіберзагрозам.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається і досягає закріплення вивченого матеріалу.

5. КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Національно-патріотична підготовка	3*	3*	
2	Зв'язок та комунікація	3	1	2
3	Основи кібербезпеки	1	1	
4	Підготовка з РХБЗ	3		3
5	Військова топографія	10	2	8
6	Інженерна підготовка (мінна безпека)	24	2	22
7	Психологічна підготовка	10	3	7
8	Тактична догоспітальна допомога	30	6	24
9	Спеціальна підготовка	3	3	
10	Вживання	3	3	
11	Тактична підготовка	15	6	9
12	Вогнева підготовка	92	1	91
Всього:		194/3*	28/3*	166

5.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА*

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Історія розвитку Збройних Сил України	1 *	1 *	
2	Тема 2. Основні сучасні бойові традиції та ритуали українського війська	1 *	1 *	
3	Тема 3. Загарбницька війна росії – неприхований геноцид українського народу	1 *	1 *	
Всього:		3*	3*	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Історія розвитку Збройних Сил України. (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“ЗСУ одна з найкращих армій світу”.

“У нас сучасне та потужне озброєння”.

“Нам є чим бити ворога”.

“Вогонь запеклих не пече” (Тарас Шевченко).

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять ознайомлюють з історією створення ЗС України, розкриваючи види, роди військ

(сил). Зазначають про підвищення рівня технологічності різних видів, родів військ (сил), міжнародну підтримку у забезпеченні ОБСТ.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається і досягає закріплення вивченого матеріалу.

Тема 2. Основні сучасні бойові традиції та ритуали українського війська (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Бойові традиції та ритуали українського війська кардинально різняться від російських”.

“Українська держава потребує нових принципів вдячності всім, хто боровся на війні за свободу й незалежність України”.

“Формування національного характеру і культури українського воїна”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять доводять особливості основних сучасних бойових традицій та ритуалів Збройних Сил України, які виводяться від їх створення у 1991 році, включно з історією участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях (антитерористична операція та операція Об'єднаних сил), відсіччю військовій агресії після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається і досягає закріплення вивченого матеріалу.

Тема 3. Загарбницька війна росії – неприхований геноцид українського народу (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Справжня мета росії – геноцид та повне знищення українського народу”.

“Звірства, які вчиняє росія – підтвердження її основної мети”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснює показ документальних фільмів про історичні витoki російської агресивної політики, приклади загарбницької політики росії, культивування

імперських амбіцій; ознаки геноциду українського народу: приклади з історії та сьогодення, розкривають справжню мету росії в цій війні – ліквідацію української держави і тотальне знищення українців; наводять історичні факти щодо здійснення геноциду українського народу в ході всієї історії. Обговорення після завершення перегляду.

Керівник заняття/інструктор здійснює АПД/ААР, вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, проводить за необхідності усне опитування засвоєного матеріалу тими, хто навчається і досягає закріплення вивченого матеріалу.

5.2. ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Комунікація	1	1	
2	Тема 2. Засоби радіозв'язку	2		2
Всього:		3	1	2

Примітка : *набуті теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) вдосконалюються під час проведення занять з вогневої та тактичної підготовки*

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Військова комунікація. (1 година).

Заняття 1. Військова комунікація – як джерело всеобізнаності. Вертикальна та горизонтальна комунікація (1 година).

Умови:

теоретично.

у класі (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Військова комунікація – запорука інформації. Інформація – запорука виживання. Це база. На наступному рівні: комунікація – це взаємодія. А взаємодія – це ефективне винищення чортів. Бо війну не виграє хтось один”.

“Відсутність горизонтальної комунікації (зв'язків) – запорука максимально тупої смерті”.

“У війні перемагає той, хто зберігає розсудливість у критичні моменти”(Сунь Цзи).

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи).

Особовому складу роз'яснюється важливість комунікації.

Керівник занять доводить до особового складу приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та приклади з відсутністю комунікації та до чого це може призвести.

До тих, хто навчається доводиться порядок роботи вертикальної та горизонтальної військової комунікації та перешкоди (проблеми), які можуть виникнути.

В ході обговорення зазначається, що на рівні горизонтальної комунікації теж виникають перешкоди, але вузьких місць значно менше і вирішувати їх буде значно простіше.

Для повного розуміння військової комунікації, тому, хто навчається доводяться банальні “народні” питання, якими він повинен володіти за результатами спілкування в “горизонтальній комунікації”:

хто стоїть праворуч від тебе;

ліворуч від тебе;

хто бігає повз тебе взад-вперед як навіжений;

все це знати на стільки кілометрів, наскільки це можливо (навіть якщо це не в твоїх посадових обов’язках).

Важливу роль відіграє військова комунікація під час зміни підрозділів. Особовому складу доводиться основний перелік питань, за яким той повинен отримати максимум інформації від підрозділу, який міняється:

звідки ворог вже пробував прорватись?

звідки можливий наступ ворога?

де заміновано?

яким шляхом здійснюється забезпечення та медична евакуація?

хто знаходиться ліворуч та праворуч на позиціях?

які точки спостереження?

які ритуали у ворога (коли літають коптери, коли обстріл здійснюють, коли техніку прогрівають тощо).

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Тема 2. Засоби радіозв’язку (2 години).

Заняття 1. Підготовка основних портативних радіостанцій до роботи. Правила користування засобами зв’язку, загрози втрати радіостанції. Правила ведення переговорів. Типові помилки під час експлуатації радіостанції, що виводять її з ладу. Типи антен, що використовуються під час організації зв’язку. Безпека зв’язку (2 години).

Умови:

практично.

у класі (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Зв’язок — основа управління та взаємодії. Кожен повинен вміти користуватися радіостанціями, які є у підрозділі (включити, налаштувати, встановити частоти, “прокачати” сеанс, замінити АКБ). На неї зав’язані всі ті, хто виконує завдання, техніка, артилерія, сусіди, резерв, а також евакогрупа з “Фіксіками”.

“При роботі на засобах радіозв’язку дотримуйся дисципліни, правил та безпеки зв’язку, сліdkуй за своїм язиком. Не закидай ефір дурною не потрібною

інформацією. Не дави бездумно на тангенту, “видав” в ефір – відпусти, інакше можна “покласти” радіомережу підрозділу”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи), методом показу, пояснення і практичного виконання завдань.

ВАЖЛИВО! *Перед початком проведення занять, кожному навчаємому присвоюється позивний (тому, хто навчається надається можливість вибрати його самостійно, а у разі не можливості – позивний присвоюється з допомогою керівника занять), яким вони користуються в подальшому під час проведення практичних занять, в тому числі – переговорів з використанням засобів зв’язку.*

Заняття включають теоретичну та практичну частину. У теоретичній частині керівник заняття для всього взводу пояснює теоретичні питання, а керівник занять показують практичні дії з підготовки радіостанції до роботи. Доводять правила користування засобами зв’язку, загрози втрати радіостанції. Типові помилки під час експлуатації радіостанції, що виводять її з ладу

Керівник занять наголошує:

обов’язкові елементи сеансу зв’язку: виклик – відповідь – передача інформації – підтвердження отримання інформації.

порядок роботи на засобах зв’язку у разі радіоперешкод (передача тональними сигналами, відключення шумозниження тощо);

порядок роботи на засобах зв’язку у разі неможливості голосової передачі (передача тональними сигналами, клацання тангентою тощо).

До тих, хто навчається доводяться основні правила безпеки зв’язку:

мінімізація часу спілкування;

радіодисципліна;

маскування антени супутникового терміналу (*накривайте антену супутникового терміналу на відстані від антени склом (плівка допомагає, але менше). Антена гріється і помітна тепловізорами розвідувальних БпЛА противника. P.S. Лайфхак із фронту: допомагає агроволокно!*);

виключення мобільного телефону на час виконання завдання (*не робіть постійні переклички і “перевірку зв’язку” між ВОП, РОП. Це демаскує позиції, що в цифрі, що в аналогу. Противник фіксує будь-який вихід до ефіру*);

заборона користування мобільним телефоном з однієї точки;

в ході розмови застосовувати українські слова та вирази;

регулювання режимів потужності радіостанції (*Якщо Ваші позиції поруч, включайте режим низької потужності. Акумулятор “проживе” в два рази довше, а шансів, що по вас “прилетить”, в два рази менше...*)

У ході практичної частини заняття керівники навчають особовий склад готувати основні портативні радіостанції до роботи, вивчають правила користування засобами зв’язку та роз’яснюють загрози, які виникнуть після втрати радіостанції.

Ті, хто навчається під керівництвом керівника занять готують радіостанцію до роботи та ведуть радіообмін. Керівники занять навчають, контролюють і вказують на помилки.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад 1.

Вправа “Прийом/передача інформації із використанням засобів зв’язку”.

Мета: набуття навичок прийому та передачі інформації в умовах впливу стрес-чинників бойових дій.

Умови: у класі (ділянка місцевості).

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя згідно штату, спорядження, засоби зв’язку, звукопідсилююча апаратура, зошити (блокноти), ручки для письма.

Порядок виконання:

Керівник заняття розділяє навчальну групу (взвод) на пари та забезпечує їх засобами зв’язку. Двоє тих, хто навчається знаходяться на відстані 30-40 метрів один від одного на місцевості (в різних навчальних класах). Завданням першого є передача інформації засобами зв’язку заздалегідь підготовленого тексту (20-30 слів). Завданням другого є прийом інформації, яку він записує на папері.

За допомогою звукопідсилюючої апаратури відтворюються звукові ефекти реального бою, що ускладнює завдання військовослужбовцям.

Приклад 2.

Вправа “Інформатор”.

Мета: тренування алгоритму дій щодо передачі інформації засобами зв’язку, розвиток командної взаємодії, вміння працювати в умовах постійного психологічного тиску є метою використання цієї вправи.

Умови: у класі (ділянка місцевості).

Матеріальне забезпечення: кілька варіантів тексту телефонограми.

Порядок виконання:

Група тих, хто навчається № 1 знаходяться в різних місцях на місцевості, на відстані 30 – 40 м від групи № 2. На ділянці місцевості створюється шумовий супровід зі звуками вибухів, пострілів, криків поранених. Старший групи № 1 передає по засобам зв’язку заздалегідь підготовлений текст з 20 – 30 слів, старший групи № 2 на папері відмічає кількість зрозумілих і не зрозумілих слів.

Критерії оцінки прийому (передачі) інформації: гучність; артикуляція; швидкість промови та висота голосу; слова які стали незрозумілими при промові; налаштування пристрою.

В подальшому удосконалення навиків ведення радіообміну та поведіння з засобами зв’язку проводяться в комплексі з заняттями під час тактичної, вогневої та психологічної підготовки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

5.3. ОСНОВИ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Основи кібербезпеки та захисту інформації	1	1	
Всього:		1	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Основи кібербезпеки та захисту інформації (1 година).

Заняття 1. Вимоги керівних документів щодо заходів із кібербезпеки під час перебування на території ОВУ, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України, а також на пунктах управління угруповань військ (сил), військових частин та в районах виконання бойових (спеціальних) завдань (1 година).

Мета: довести до тих, хто навчається обмежувальні організаційні та технічні заходи які визначають умови їх перебування на території ОВУ, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України, а також на пунктах управління угруповань військ (сил), військових частин та в районах виконання бойових (спеціальних) завдань та причини через які зазначені обмежувальні заходи були запроваджені.

Завдання: сформувати у тих, хто навчається розуміння їх відповідальності за дотримання визначених умов перебування на території ОВУ, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України, а також на пунктах управління угруповань військ (сил), військових частин та в районах виконання бойових (спеціальних) завдань.

Умови:

групове заняття;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу (групи) одразу після прибуття особового складу в навчальний центр.

Керівник заняття пояснювально-лекційним методом викладає матеріал щодо вимог, які висуваються до тих, хто навчається стосовно їх перебування на території ОВУ, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій ЗС України, а також на пунктах управління угруповань військ (сил), військових частин та в районах виконання бойових (спеціальних) завдань. Керівник заняття під час викладення матеріалу наводить приклади наслідків до яких призводить недотримання зазначених вимог. Керівник заняття під час викладення матеріалу роз'яснює, яких організаційних та технічних заходів необхідно дотримуватися та наголошує на тому що:

всі тих, хто навчається зобов'язані враховувати ризики, на які вони наражають себе, родину, колег або операцію, коли публікують інформацію в інтернеті або передають її у месенджерах, у повідомленнях електронною поштою тощо. Інформація та/або зображення можуть окремо або спільно з іншою інформацією давати уявлення про поточні операції, обладнання, можливості, тактику та наміри Збройних Сил України.

Закріплення вивченого матеріалу досягається методом опитування.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

5.4. ПІДГОТОВКА З РХБЗ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Вражаючі фактори зброї масового ураження	1		1
2	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості	2		2
Всього:		3		3

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Вражаючі фактори зброї масового ураження (1 година).

Заняття 1. Ознаки застосування ядерної зброї, хімічної атаки і бойових біологічних речовин. Вражаючі фактори ядерної зброї та способи захисту від них. Розпізнання та позначення районів, забруднених РХБ засобами. Захист від бойових запалювальних засобів (1 година).

Умови:

практично;

ділянка місцевості/психологічна смуга перешкод.

Головні наративи:

“Ядерний заряд може спричинити сильні руйнування та значні втрати за набагато коротший час, ніж будь-яка інша зброя”.

“Біологічну зброю виявити важко. Підозри у її застосуванні з'являються лише тоді, коли персонал починає хворіти”.

“Найбільш поширеними запалювальними речовинами є фосфорне паливо, запалювальні суміші на основі нафтопродуктів, металізовані запалювальні суміші, а також комбіновані суміші на основі нафтопродуктів і металу”.

Навчальні точки під час проведення занять:

Навчальна точка №1.

Вплив отруйних речовин на організм людини, висновки із застосування заборонених методів війни з боку росії та засоби захисту і протидії.

Виконується методом розгортання навчальної точки із застосуванням навчальних отруйних речовин (хлорпікрин та інші), для чого особовому складу

пропонується заходити у палатку (приміщення), переконатись, що жодних подразнень та дискомфорту в протигазі вони не відчують, у подальшому за командою знімають протигаз та таким чином стають вразливі до навчальної отруйної речовини, після чого вони знов вдягають протигаз та дихають через фільтр, у кінці ті, хто навчається виходять із зараженого приміщення, знімають протигаз, промивають очі, відкриті ділянки шкіри, проводиться часткова дегазація слабким лужним розчином.

Навчальна точка №2.

Захист від запалювальної зброї та дії особового складу під час ураження.

Виконується методом розгортання навчальної точки, для чого пропонується робити коридор із кіперної стрічки шириною до 10 метрів, довжиною до 50 метрів. Особовий склад ознайомлюється із різновидом запалювальної зброї, наводяться їх приклади, за можливістю проводиться показ дії запалювальної речовини(суміші) на використаному обмундируванні тощо. У подальшому особовий склад шикуються у колону по 5, надягають на себе плащі ОП-1 (5 категорії), після чого керівник занять обмазує спину та рукави навчаємого вогнесумішню ББЦ та підпалює факелом, за командою або самостійно (після відчуття тепла) військовослужбовець біжить дистанцію коридору, падає на спину та намагається потушити вогонь самостійно. Таким чином виховується у особового складу впевненість у боротьбі з вогнем.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (2 години).

Заняття 1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та дії за ними. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат. Порядок використання аерозольного маскування (ручних димових гранат) для захисту особового складу та техніки під час пересування, здійснення маневру, розташування на місцевості і вогневих позиціях, евакуації поранених (2 години).

Умови:

практично;
на місцевості.

Головні наративи:

“Щоб вижити та працювати в хмарному середовищі хімічної зброї потрібно носити щонайменше протигаз”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться як окремо у визначений час, так і в комплексі з тактичною підготовкою методом скидання з БпЛА ручних димових гранат імітуючи застосування ворогом боєприпасів з хімічною речовиною, після чого особовий склад практично відпрацьовує оповіщення та дії особового складу на зараженій місцевості.

Проводити шляхом практичного заняття в складі навчальної групи з відпрацюванням тактичних вправ, залучення БПЛА в навчальних цілях та інші засоби, що можуть сприяти тактичній обстановці. Заняття проводити в три етапи:

1 етап – показ та призначення елементів засобів захисту шкіри та органів дихання (до 10 хв.);

2 етап – надягання засобів захисту та припасування спорядження (до 35 хв.);

3 етап – відпрацювання практичних тактичних дій при застосуванні ворогом боєприпасів з хімічною речовиною за допомогою БПЛА під час пересування по пересічній місцевості, здійснення маневру, відбиття нападу противника на вогневих позиціях, евакуації поранених (до 1 год 15 хв.).

Для відпрацювання 3 етапу виконується наступне:

Керівник занять створює тактичну обстановку та тренує особовий склад діям на зараженій місцевості з використанням засобів захисту, імітує скиди з БПЛА боєприпасів з хімічною речовиною під час пересування особового складу, відбиття нападу противника на вогневих позиціях, перебування в окопах, бліндажах. Особовий склад групи використовує засоби аерозольного маскування (ручні димові гранати) в ході своїх тактичних дій та під час проведення евакуації поранених (кількість засобів аерозольного маскування до 10 димових гранат РДГ або аналоги на навчальний взвод).

Навчальні точки під час проведення занять:

Навчальна точка №3.

Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та дії за ними. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БПЛА ручних газових гранат. Порядок використання аерозольного маскування (ручних димових гранат) для захисту особового складу та техніки під час пересування, здійснення маневру, розташування на місцевості і вогневих позиціях, евакуації поранених.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

5.5. ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Орієнтування на місцевості	10	2	8
Всього:		10	2	8

Примітка : *набуті теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) вдосконалюються під час проведення занять з вогневої та тактичної підготовки.*

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Орієнтування на місцевості (10 годин).

Заняття 1. Способи орієнтування на місцевості без карти. Визначення сторін горизонту вдень: за компасом, за Сонцем. Визначення магнітного азимуту за компасом (2 години).

Умови:

теоретично з елементами показу;
спеціально обладнана ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Приділяйте увагу деталям. Прибув на місце – зорієнтуйтеся на місцевості, уточни, де противник, хто сусіди, праворуч та ліворуч, де місцеві жителі, визнач для себе відносно безпечні напрямки та маршрути.”

Методичні рекомендації:

Під час теоретичної частини заняття керівник доводить способи визначення сторін горизонту та порядок визначення напрямків на місцевості.

Практична частина проводиться на місцевості методом показу, пояснення і тренування.

Керівник навчає визначати:

сторони горизонту за компасом;
сторони горизонту за Сонцем;
магнітний азимут за компасом, за різними ознаками місцевих предметів.

В подальшому набуті теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 2. Топографічні карти та аерофотознімки. Умовні знаки та рельєф. Орієнтування на місцевості за картою, або аерофотознімком. Схеми. Креслення схем без карти. (2 години).

Умови:

практично;
клас/ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Для маркування підрозділів, зброї та військової діяльності застосовуються різні позначки. Якщо необхідно використати інші позначки, окрім загальноприйнятих, вкажіть на карті або схемі їх визначення”.

“Схема має зображувати місцевість на момент її складання та чітко наголошувати основні деталі. Неважливі деталі можна упустити”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. Керівник занять заздалегідь готує завдання, в тому числі на карті, і наочні посібники.

Керівник заняття:

доводить способи орієнтування на місцевості за допомогою карти;

порядок визначення орієнтирів, азимутів на місцеві предмети;
 особливості орієнтування за картою, визначення координат цілей (об'єктів) по карті (аерофотознімку), нанесення об'єктів (цілей) на карту (аерофотознімок, схему);

порядок визначення свого місцезнаходження на місцевості;

пояснює поняття умовного знаку;

пояснює форми рельєфу і їх відображення на карті (види схилів (гладкий, увігнутий, опуклий); гори; гірський хребет; перевал; пагорб; виступ; долину тощо);

доводить порядок читання карти.

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону (в районі виконання завдань) методом практичного виконання завдань в складі групи.

На занятті перебувати у складі навчального підрозділу (групи) в штатному спорядженні, засобами індивідуального захисту, зброєю та боєприпасами.

В подальшому набуті теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 3. Прості способи визначення відстаней. Розрахункові способи визначення відстаней (1 година).

Умови:

практично;

ділянка місцевості;

Методичні рекомендації:

Керівник заняття доводить прості способи визначення відстаней:

окомірно;

кроками;

за кутовими (лінійними) розмірами предметів;

за співвідношенням швидкості світла і звуку

Після чого, методом роздавання кожному тому, хто навчається завдання, практично визначають відстані до предметів.

Прості способи визначення відстаней: окомірно, парами кроків, за співвідношенням швидкості світла і звуку. Розрахункові способи визначення відстаней: за кутовими розмірами предметів, за лінійними розмірами предметів, (формула 1000).

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. У разі необхідності, до занять залучаються додаткові керівник занять.

Розрахункові способи визначення відстаней: за кутовими розмірами предметів, за лінійними розмірами предметів (формула 1000).

В подальшому набуті теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 4. Застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості із застосуванням графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”. Визначення позиції та цілевказання засобам ураження. Рух по маркерам (із застосуванням графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”, аерофотознімків) та за допомогою БпЛА. Поняття про координати. Системи координат, які застосовуються в Збройних Силах України (5 годин, із них 2 години в темну пору доби).

Умови:

практично;

клас / ділянка місцевості.

в світлу та темну пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі малих груп.

Керівник заняття доводить:

основні поняття про системи координат, які на даний час, застосовуються в Збройних Силах України;

призначення та можливості графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”, основи застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості з його застосуванням.

До занять можуть залучатись спеціалісти з числа волонтерських організацій.

Навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка (в світлу пору доби).

Застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості із застосуванням графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”. Визначення позиції та цілевказання засобам ураження. Рух по маркерам (із застосуванням графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”, аерофотознімків).

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування.

Керівник заняття доводить:

основні поняття про системи координат, які на даний час, застосовуються в Збройних Силах України;

призначення та можливості графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”, порядок орієнтування на місцевості з їх застосуванням;

порядок визначення системи координат та формат видачі даних;

порядок визначення поточного місця розташування з використанням навігаційних засобів типу графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat” (або аерофотознімку).

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону, методом практичного виконання завдань в складі малих груп.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Навчальна точка (в темну пору доби).

Застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості із застосуванням графічно-розрахункового комплексу “Кропива” та спеціалізованого мобільного месенджера “MilChat”. Визначення позиції та цілевказання засобом ураження. Рух по маркерам.

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування.

Керівник заняття доводить:

особливості руху за маршрутом, утримання напрямку руху на місцевості за допомогою індивідуальної навігаційної апаратури та використовуючи ПАК “Кропива”, “MilChat” (або аеро- фотознімку);

побудова маршрутів, нанесення контрольних точок та тактичних знаків з використанням ПАК “Кропива” та “MilChat” (або аеро- фотознімку).

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону (в районі виконання завдань) методом практичного виконання завдань в складі малих груп.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

В подальшому набуті теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

5.6. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА (МІННА БЕЗПЕКА)

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій	14	2	12
2	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання	8		8
3	Тема 3. Мінна безпека	2		2
Всього:		24	2	22

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій (14 годин).

Заняття 1. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби з урахуванням тактичної обстановки (різноманітної місцевості). Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування в умовах застосування противником ударних БПЛА зі скидом, FPV. Захист особового складу від снайперського вогню, від тепловізійних засобів противника. Заходи введення противника в оману. (2 години).

Умови:

теоретично;

тактичне поле (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Необережність одного солдата може знищити цілий підрозділ!”

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на тактичному полі (ділянці місцевості) в складі навчального взводу (навчальної групи) під керівництвом викладача (командира роти, взводу, керівника заняття). Керівник заняття має наочно продемонструвати зразково обладнані окопи (для стрільби лежачи, з коліна, стоячи), “лисячі нори”, позицію (бліндаж та укриття з входом “Г” образної форми з сітками, решітками та перекриттями від ударних БпЛА, приклади окопів (позицій) з демаскуючими ознаками та вогневу позицію (показову-заздалегідь підготовлену), з правильним розміщенням вогневих засобів, спорядження для забезпечення життєдіяльності.

УВАГА! Дане заняття є продовженням *Заняття 2, Темі 1 предмету “ВИЖИВАННЯ”*.

Під час теоретичного заняття керівник доводить:

порядок вибору місця обладнання одиночного та парного окопу, їх послідовність фортифікаційного обладнання (розміри);

порядок обладнання основних, запасних та тимчасових вогневих позицій;

порядок обладнання укриттів (бліндажів, “лисячих нор”), їхні розміри та захисні властивості, їх можливості з пробиття;

основу сутність маскуванню та його мету;

принципи та основні правила маскуванню;

демаскуючі ознаки себе та їх уникнення;

демаскуючі ознаки різних цілей противника, їх виявлення.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

В подальшому, теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички), одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

Заняття 2. Вибір місця для обладнання вогневої позиції. Відривання та маскуванню вогневої позиції. Особливості обладнання та маскуванню позицій з урахуванням можливостей застосування противником БпЛА.
(12 годин, із них 4 години в темну пору доби).

Умови:

практично;

на місцевості;

Головні наративи:

“Біля входу в бліндаж або укриття, обладнуй протигранатні скати, щоб при скиді з БпЛА, боєприпаси не заковувались в “лузу”.

“Вогнева позиція повинна бути:

зручною для ведення вогню і спостереження за противником;

дозволяти вести вогонь в обидві сторони, в тому числі в тил;

з боковими нішами від артилерійського, авіаційного обстрілу чи ударів БпЛА;

добре замаскованою і не помітною;

не мати в ходах сполучення прямих ділянок окопу довших ніж 5-6 м, а також гострих кутів, які можуть бути зруйновані від обстрілу.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на місцевості у складі навчальних вогневих груп під керівництвом керівника занять.

Особовому складу навчальних вогневих груп доводиться порядок вибору місця для обладнання вогневої позиції та одиночного окопу. Керівник заняття розділяє вогневу групу на групу прикриття та основну групу. Основна група: здійснює обладнання вогневої позиції. Група прикриття: займається облаштуванням окопу лежачи та візуальним спостереженням в напрямку противника. Після завершення облаштування окопу лежачи, керівник занять здійснює заміну груп на місцях. В подальшому ті, хто навчаються, мають дообладнати свою вогневу позицію згідно показового зразку.

ПОРАДА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ! *Виходи з бліндажів краще робити з поворотом у формі букви Г – це захистить від уламків FPV-дронів, а також при скиданні боєприпасів з БпЛА. Біля входу в укриття повісити захисну ширму. Облаштуй другий вхід в бліндаж (перший може бути завалений внаслідок влучання).*

В ході заняття до кожної навчальної групи доводиться порядок відбивки окопу вибуховим способом, із використанням окопного заряду ОЗ-1 (або аналоги) та пояснюються умови, за яких даний спосіб є доцільним (твердий, мерзлий, кам'янистий ґрунт, тощо). За можливостей демонструються навчальні фільми та проводиться показове застосування окопного заряду ОЗ-1 (або його аналогів).

Під час занять особлива увага звертається на:

моніторинг обстановки в небі сканером (детектором) виявлення БпЛА;

забезпечення захисту особового складу підрозділів та військової техніки від небезпеки (використання тактичного окопного РЕБ, сіток, решіток, укриттів тощо), що виникає під час застосування противником малорозмірних БпЛА та дронів-камікадзе. Тим, хто навчаються демонструються зразкове обладнання (захист) елементів позиції відділення (бліндаж з двома входами “Г” образної форми та укриттями “Г” образної форми з сітками, решітками та перекриттями, а також перекриті з використанням матеріалів що відбивають інфрачервоне випромінювання (термоковдри, майларові накидки тощо); труби вентиляції або печей опалення обмотані сітками або накриті “грибком” тощо). Під час відпрацювання питань з обладнання окопів обов'язково враховуються заходи із маскування від малорозмірних БпЛА та дронів-камікадзе противника.

Психологічне навантаження досягається шляхом створення напруженої обстановки навколо військовослужбовця в процесі відбивки окопу (відтворення (вибухів) звуків пострілів противника за допомогою акустичної апаратури (імітаційних засобів), створення задимлень).

ВАЖЛИВО! В подальшому, на всіх практичних заняттях з тактичної підготовки (на фоні відпрацювання навчальних питань), кожен військовослужбовець повинен обладнувати одиночний окоп з виконанням заходів захисту (маскування) від малорозмірних БпЛА та дронів-камікадзе противника.

Тема 2. Інженерні загородження, їх встановлення та подолання. (8 годин)

Заняття 1. Будова, тактико-технічні характеристики та принцип дії протитанкових та протипіхотних мін. Порядок їх встановлення. Практичне встановлення та маскування одиночних протитанкових та протипіхотних мін (4 години).

Головні наративи:

“Ретельно закопавши міни у добре обраних місцях на неторканій місцевості, можна досягти гарного ефекту за допомогою кількох мін”.

Умови:

практично;
на місцевості;

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на місцевості в складі взводу під керівництвом керівника заняття.

Тим, хто навчається демонструють зразки мін та розповідають про їх ТТХ, загальну будову та принципи дій з урахуванням ведення оборонного бою.

В подальшому демонструється порядок встановлення протитанкових та протипіхотних мін.

Кожен із тих, хто навчається отримує завдання на встановлення протитанкових та протипіхотних мін (перед позицією, з флангів позиції, безпосередньо в траншеї, тощо).

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

В подальшому, теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички), одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

Заняття 2. Невибухові інженерні загородження, їх обладнання та встановлення. Засоби і способи пророблення проходів в невибухових інженерних загородженнях. Практичне подолання невибухових загороджень. (4 години).

Головні наративи:

“На позиціях переднього краю на ймовірних підступах піхоти встановлюйте загородження і перешкоди. Не чекай, що за тебе це хтось зробить”.

Умови:

практично;
на місцевості;

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на місцевості в складі створеного відділення під керівництвом ІВС. Військовослужбовцям доводяться види невибухових інженерних загороджень та порядок їх обладнання та встановлення. Порядок

встановлення на місцевості перед вогневою позицією та на флангах, а також в траншеї.

Демонструються основні засоби і способи, в том числі з підручних засобів, пророблення проходів у невибухових інженерних загородженнях.

Кожен з тих, хто навчається отримує завдання на обладнання та встановлення невибухових інженерних загороджень, у подальшому – пророблення в них проходів.

ОБОВ’ЯЗКОВО! *Ті, хто навчаються повинні вміти виконувати заходи щодо захисту від дій штурмових груп противника, а саме:*

встановлення штатних та підручних засобів інженерного загородження бойової позиції (траншеї);

інженерні загородження перед позицією та між позиціями (протитанкові, протипіхотні міни; єгоза; мінний-шлагбаум; їжаки);

здійснювати заходи удосконалювання інженерних загороджень МЗП (горизонтальному та вертикальному положенні) з урахуванням нарощування та інтенсивності ведення бойових дій.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Завал на дорозі”.

Мета: формування у тих, хто навчається психологічної стійкості, впевненості в своїх діях при подоланні інженерних загороджень, вироблення навичок контролю стресових станів, створення психологічних умов високої бойової активності, розвиток вміння приймати правильні рішення під впливом негативних зовнішніх чинників бойових дій.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, муляжі мін, засоби аерозольного маскування, колоди, балки (скріплені дротом або ланцюгами).

Порядок виконання:

На визначеній ділянці місцевості створюється невибухове або комбіноване (з використанням вибухонебезпечних предметів) інженерне загородження, використовуються колоди, балки (скріплені дротом або ланцюгами), інший матеріал для перешкоджання просуванню підрозділу.

До вправи залучається група імітації у складі двох ті, хто навчається, які займають позицію неподалік перешкоди та здійснюють холості постріли у напрямку просування групи.

Перші ті, хто навчається, які досягли перешкоди працюючи у “двійках” здійснюють ретельний огляд завалу та розпочинають проходити перешкоду. Визначають з якого напрямку по ним відкрито вогонь та під прикриттям димової гранати продовжують просування завалом ретельно оглядаючи маршрут на наявність мін нажимної дії та “розтяжок” (перший номер здійснює огляд, другий здійснює прикриття).

Після подолання перешкоди тих, хто навчається займають позицію за перешкодою та подають команду на рух наступним двійкам, які вже швидше та сміливіше долають перешкоду тим же шляхом, що і перша двійка.

У разі виявлення вибухонебезпечних предметів один з тих, хто навчається залишається біля небезпечної ділянки вказуючи на небезпеку наступним та відходить останнім.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

В подальшому, теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички), одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

Тема 3. Мінна безпека (2 години).

Заняття 1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Дії тих, хто навчається на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії тих, хто навчається при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА (2 години).

Умови:

практично;
на місцевості;

Головні наративи:

“Міна не розрізняє друг ти чи ворог!”

“Не чіпай предмети, які привертають увагу на захоплених позиціях та у звільнених населених пунктах (рюкзаки, елементи екіпірування, електроприлади тощо) – можуть бути заміновані. Цікавість, безпечність та жадібність призводять до сумних наслідків. Смикаємо лише мотузкою з “кішкою” через укриття”.

“При виявленні міни, СВП – не застосовуй зусиль для їх знешкодження. Познач “сюрприз” і зроби доповідь. Постав вішку, повісь стрічку, шматок паперу, тканини. Це справа інших фахівців, вони розберуться”.

“Якщо при русі в пішому порядку ти опинився на замінованій ділянці: зупинись і попередь інших, не панікуй і озирнись навколо, визнач найближчу безпечну зону, останнє надійне місце, – де ти знаходився (асфальтна дорога, бетонна конструкція, колода тощо), дістань шомпол (ніж), акуратно, перевіряючи ґрунт, рухайся своїми слідами назад, познач місце і зроби доповідь командир”.

Методичні рекомендації:

Під час теоретичного заняття керівник доводить:

класифікацію вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та демонструються можливі місця їх встановлення;

порядок дій тих, хто навчається при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Практичне заняття проводиться на місцевості в складі груп по 8-10 осіб під керівництвом керівник занять (викладача).

Тих, хто навчається на ділянці місцевості довжиною 100 м, яка замінована навчальними (імітаційними) боєприпасами, відпрацьовують дії по виходу із замінованої ділянки місцевості без втрат та з пораненням.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Замінована ділянка”.

Мета: формування у тих, хто навчається психологічної стійкості, впевненості в своїх діях, вироблення навичок контролю стресових станів під час потрапляння на заміновані ділянки місцевості.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, макети мін, засоби аерозольного маскування.

Порядок виконання:

Вправа відпрацьовується в четвірках. Перед виконанням військовослужбовцями на визначеній ділянці місцевості (поле, лісосмуга) встановлюються декілька комбінованих умовних вибухових загороджень (міни нажимної дії, розтяжки).

Керівник занять (викладач) вказує військовослужбовцям напрямок руху по місцевості (відкрите поле, ділянка вздовж лісосмути) та добре помітний орієнтир, який буде межею замінованої місцевості, при цьому наголошує, що навіть після проходження військовослужбовцями небезпечної ділянки вони не повинні втрачати пильність. Вздовж усієї ділянки створюються демаскуючі ознаки (упаковки від димів, боєприпасів, чеки, маркера) для привертання уваги ті, хто навчається.

Група зберігаючи дистанцію “ланцюжком” крокуючи слід у слід починає рух по ділянці. Перший військовослужбовець здійснює пошук, обережно оглядаючи місцевість попереду, важлива повна концентрація та взаємодія як кожного військовослужбовця, так і групи в цілому.

Поруч із стежкою групою імітації доцільно здійснити декілька холостих пострілів та підриг вибухового пакету для додаткового психологічного тиску на групу.

При виявленні першим номером вибухонебезпечного предмету ним голосно подається команда “СТІЙ!”, оцінюється рівень небезпеки та подається команда на продовження руху. Перший номер залишається поруч з виявленою загрозою, вказує подальший напрямок руху іншим членам групи та відходить останнім. Тих, хто навчається маркують місце небезпеки підручними засобами.

При “підриві” когось з тих, хто навчається група приймає заходи щодо надання першої медичної допомоги постраждалому з неухильним дотриманням правильної послідовності дій та його евакуацію. Якщо на шляху групи розміщена знищена (покинута) військова техніка бійці приділяють увагу огляду шляху біля бронетехніки.

Кожному тому, хто навчається визначається завдання розрізнити вибухонебезпечні предмети (саморобні вибухові пристрої) та виставити відповідний знак.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

В подальшому, теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички), одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

5.7. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Прийоми психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога	4	2	2
2	Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час проходження навчально-тренувального комплексу	2	-	2
3	Тема 3. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу до авіаційних та артилерійських обстрілів противника та інших психотравмуючих чинників бойових дій	3	-	3
4	Тема 4. Формування психологічної стійкості тих, хто навчається до можливого потрапляння у примусову ізоляції (полон).	1	1	
Всього:		10	3	7

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Прийоми психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога (4 години).

Заняття 1. Вплив бою на психіку тих, хто навчається. Надання першої психологічної допомоги (самопомоги) при негативних психічних станах. Прийоми та засоби саморегуляції для відновлення психіки (1 година).

Умови:

теоретично;
клас психологічної підготовки;
ділянка місцевості.

Наративи до заняття:

“Успішність військово-професійної діяльності залежить не тільки від рівня спеціальних знань та навичок військового фахівця, а й вимагає від нього психологічної стійкості, швидкої концентрації уваги, пам’яті, мислення та позитивної мотивації”.

“Навчись і ЖИВИ!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у класі психологічної підготовки під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (офіцера психологічної підтримки персоналу, командира навчального підрозділу).

В першій частині заняття керівник ознайомлює тих, хто навчається з впливом бою на психіку, стресовими станами, прийомами саморегуляції, з психічними реакціями людини.

В подальшому, ті, хто навчаються отримують картки надання першої психологічної допомоги та практично виконують вправи психологічної

допомоги, вправи на дихання, заспокоєння, переключення уваги, зняття емоційного напруження, аутогенного тренування.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 2. Психологічні особливості сучасних бойових дій, негативного впливу психотравмуючих факторів (1 година).

Умови:

теоретично;

клас психологічної підготовки;

Наративи до заняття:

“Від рівня розвитку психічної стійкості безпосередньо залежить рівень професіоналізму військовослужбовця, його здатність якісно виконати бойове завдання”.

“Можливості твого організму безмежні. Умій використовувати резерви свого організму”!

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у класі психологічної підготовки під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (офіцера психологічної підтримки персоналу, командира навчального підрозділу).

В першій частині заняття керівник ознайомлює тих, хто навчається з стрес-факторами сучасного бою та феноменом бойового стресу, ознаками і динамікою гострої реакції на стрес та бойової психічної травми.

В подальшому ті, хто навчаються переглядають навчальний VR-фільм “Перший бій”, використовуючи VR-окуляри або інші навчальні відеоматеріали з питань психологічної підготовки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 3. Надання першої психологічної допомоги (самопомоги) при негативних психічних станах, практичне виконання вправ з формування довіри та сміливості (1 година).

Умови:

практично;

на підготовленій ділянці місцевості.

Наративи до заняття:

“Страх є, він їдкий і повзучий, але його можна ПЕРЕМОГТИ!”

“Високий рівень само- та взаємодопомоги – критично важлива складова ефективності дій твоїх побратимів. Вмій врятувати себе та побратимів!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводити на тактичному полі (ділянці місцевості), в “колі довіри” в складі групи 6-8 осіб (парна кількість осіб) під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (офіцера психологічної підтримки персоналу).

В першій частині заняття керівник ознайомлює із сутністю, функціями та проявами страху, способи контролю та попередження страху тих, хто навчається в умовах бойових дій.

Ті, хто навчаються практично виконують вправи психологічної допомоги та вправи з формування довіри та сміливості.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 4. Перша психологічна допомога (само- та взаємодопомога) в умовах бойових дій (1 година).

Умови:

практично;

на тактичному полі

Наративи до заняття

“Високий рівень само- та взаємодопомоги – критично важлива складова ефективності дій кожного воїна підрозділу. Вмій врятувати себе та своїх побратимів!”

“Ти не сам, поруч твої побратими! Вони готові прийти тобі на допомогу!”

“Допоможи побратиму і він допоможе тобі”!

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на тактичному полі, в “колі довіри” в складі групи 6-8 осіб (парна кількість осіб) під керівництвом офіцера психологічної підтримки персоналу.

В першій частині заняття керівник ознайомлює тих, хто навчається зі стресовими станами, психічними реакціями людини, прийомами саморегуляції, доводить рівні та форми надання психологічної допомоги за протоколом “рівний-рівному”.

В подальшому ті, хто навчається виконують практичне відпрацювання прийомів (вправ) за протоколом “рівний-рівному”, вправи на дихання, заспокоєння, переключення уваги, зняття емоційного напруження, аутогенного тренування.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час проходження навчально-тренувального комплексу (2 години).

Заняття 1. Проходження військовослужбовцями навчально-тренувального комплексу із застосуванням засобів імітації умов бою (2 години).

Умови:

практично;

на місцевості;

Наративи до заняття:

“Бій – суворе і жорстоке випробування на міцність психологічних і фізичних можливостей солдата.”

“У бойових умовах перед кожним військовослужбовцем стоять два завдання: виконати бойове завдання та вижити.”

“Виконання бойового завдання дуже часто є єдиним способом вижити.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на навчально-тренувальному комплексі (далі – НТК) під керівництвом командира навчального підрозділу (викладачів циклової комісії психологічної підготовки). До занять залучаються офіцери психологічної підтримки персоналу та ІВС навчальних підрозділів.

З метою наочності, послідовності та щільності навчання, заняття проводиться в комплексі з розгортанням навчальних місць (точок). Кількість навчальних місць (точок) та порядок організації занять на них визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається.

УВАГА! У разі відсутності НТК на виділеній ділянці тактичного поля обладнується її аналог із підручних засобів, який може включати: траншеї, рови, ходи сполучень, перекриті щілини, містки, протитанкові рови, дротяні інженерні загородження, завали з деревини та габаритного будівельного сміття, зношені автомобільні покривки та інше.

Під час проведення заняття створюється її задимлення та розгортається акустична апаратура, яка ретранслює звуки пострілів, крики поранених та хибні команди.

Офіцер психологічної підтримки персоналу спостерігає за психічними реакціями тих, хто навчається, які долають елементи НТК в умовах обмеження часу та створених психологічних навантажень і надає рекомендації керівнику занять щодо їх нарощування у відповідності до психологічних особливостей кожного військовослужбовця.

На занятті в обов'язковому порядку присутній медичний працівник, який у разі необхідності надає медичну допомогу.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході проходження НТК.

Типовий порядок організації навчальних місць (точок):

Навчальне місце №1 – Доведення порядку проходження навчально-тренувального комплексу; практичне подолання навчально-тренувального комплексу із застосуванням засобів імітації умов бою.

Керівник заняття визначає з особового складу тих, хто навчається 8-10 осіб для практичної демонстрації порядку подолання кожної перешкоди, що знаходиться на навчально-тренувальному комплексі. Проводиться інструктаж для всього особового складу. Звертається особлива увага на заходи безпеки при подоланні найбільш травмонебезпечних перешкод. Також, керівник заняття проводить інструктаж для ІВС залученого на заняття: доводить заходи безпеки при використанні імітаційних засобів, визначає місця та функції керівника занять на перешкодах під час заняття.

Після інструктажу ті, хто навчаються приступають до практичного подолання навчально-тренувального комплексу.

Навчальне місце №2 (підготовка з РХБз) – Відпрацювання дій щодо хімічного захисту та протидії подразнюючим речовинам.

Тим, хто навчаються нагадується, показується і пояснюється порядок одягання протигазу. Ті, хто навчається повторюють порядок одягання протигазу. Після чого, приступають до тренування.

Дії особового складу під час застосування противником засобів хімічної зброї: перший хто відчув специфічний запах хімічної зброї повинен негайно подати команду “ГАЗИ”, а решта тих, хто навчається повинні затримати дихання, закрити очі, надіти протигаз і зробити максимальний видих. Керівник заняття контролює, вказує на недоліки та допомагає їх усувати.

Навчальне місце №3 (підготовка з РХБз) – Відпрацювання дій щодо захисту від запалювальної зброї.

В ході заняття ті, хто навчаються практично виконують дії з самогасіння та гасіння у разі потрапляння палаючої суміші на засоби захисту. Для цього керівник заняття призначає зі складу підрозділу одного відповідального для виконання гасіння (за необхідністю) того, хто навчається, за допомогою вогнегасника.

Попередньо, до початку заняття проводиться інструктаж та практичне відпрацювання дій з гасіння за допомогою вогнегасника. Для гасіння використовується справний вогнегасник.

Керівник заняття перед початком практичного відпрацювання дій з самогасіння та гасіння, особисто показує тим, хто навчається дії у разі потрапляння палаючої суміші на тулуб, спину та рукава. Також практично показує дії з гасіння військовослужбовця за допомогою захисного плаща.

Навчальне місце №4 (тактична догоспітальна допомога) – Тренування тактичної догоспітальної допомоги при отруєнні бойовими отруйними речовинами (нервово-паралітичними, подразнюючими отруйними речовинами) та продуктами горіння білого фосфору.

В ході заняття військовослужбовцям доводять інформацію про класифікацію основних бойових отруйних речовин (БОР), які використовує ворог: нервово-паралітичної дії (зарин, зоман, V-гази), подразнюючої дії (дифенілхлорарсин, адасіт, CS, CR, та лакримаційної дії (хлорацетофенон, бромбензилціанід, хлорпикрин), продукти горіння білого фосфору. Також, первинну тактичну догоспітальну допомогу при застосуванні противним даних речовин.

Тема 3. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу до артилерійських обстрілів противника, застосування противником ударних БпЛА (разового або багаторазового застосування) та психотравмуючих чинників бойових дій (3 години).

Заняття 1. Психологічне налаштування особового складу підрозділу на виживання в умовах застосування противником ракетно-артилерійського озброєння, ударних БпЛА (подолання вибухобоязні) (2 години).

Умови:

практично;

у заглибленому класі психологічної підготовки;

на місцевості.

Наративи до заняття:

“Фортифікаційне обладнання позиції – надійний захист від ракетно-артилерійського вогню та скидів БпЛА”;

“Вмілим розміщенням у окопі під час артилерійського обстрілу ти значно зменшуєш вірогідність поранення чи загибелі. Не дай себе вбити!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводити на тактичному полі у заглибленому класі психологічної підготовки під керівництвом командира підрозділу, який в ході підготовки до занять використовує умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки, які визначені в додатку 4 до цієї Програми.

Для проведення заняття необхідно використовувати підготовлену ділянку місцевості (сектор), де влаштовуються три зони ураження. У зонах ураження в порядку віддалення від центра кола обладнуються укриття для особового складу: в районі центра кола бліндаж з входом під кутом; далі перекрита щілина, ще далі – відкрита траншея. Поряд з укриттями для особового складу розташовуються бойові машини в обладнаних окопах (укриттях).

Ті, хто навчаються ознайомлюються із психологічними аспектами застосування артилерії, ударних БпЛА, варіантами обладнання польових захисних фортифікаційних споруд (перекриті щілини, бліндажі) з використанням залізобетонних, сталевих та дерев'яних конструкцій з земляним насипом, а також особливостями їх обладнання захисними сітками у разі застосування противником ударних БпЛА. Доводиться думка про необхідність як найкращого фортифікаційного обладнання позицій.

З метою формування психологічної впевненості в міцності фортифікаційних споруд для захисту особового складу та техніки необхідно демонструвати відео з результатами ведення вогню артилерії, застосування ударних БпЛА по них, доводити їх характеристики щодо захисту, способи обладнання з урахуванням особливостей обладнання щодо захисту від касетних боєприпасів РСЗВ та застосування противником ударних БпЛА на опорних пунктах.

Особовому складу доводять рекомендації щодо розміщення у фортифікаційних спорудах під час обстрілу з метою зменшити можливість отримання травм і поранень та щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій до, під час та після артилерійського обстрілу, застосування противником ударних БпЛА.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

Заняття 2. Психологічне гартування особового складу в ході вогневого ураження позицій підрозділу авіаційним та артилерійським озброєнням (1 година).

Умови:

практично;

на місцевості;

заняття проводиться в нічний час.

Наративи до заняття:

“Твій окоп – твій захист. Бажаєш жити – КОПАЙ!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на спеціально облаштованій ділянці місцевості, на якій здійснюється підриви бойових припасів, під керівництвом ІВС в складі навчальної групи кількістю до 30 чоловік методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки. Умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки визначені в додатку 4 до цієї програми.

Здійснюється імітування обстрілу особового складу, який по черзі знаходиться в укритті (бліндажі, перекритій щілині, відкритій щілині, окопі) та безпосередньо в бойових машинах, розташованих в окопах (укриттях) та на відкритій місцевості. Для імітації розривів мін та снарядів артилерії необхідно використовувати відповідні імітаційні засоби ІМ-82, ІМ-85, ІМ-100, ІМ-120, CASTANOLA mod.59, електровибухові пакети, шашки імітації розриву артилерійського снаряду (ШИРАС), тротиліві шашки, підривники різних модифікацій, різновиди детонуючих шнурів, навчально-тренувальними гранатами ППРО-5.

Імітацію стрільби з системи залпового вогню і пуски протитанкових керованих ракет необхідно здійснювати підривами вибухових пакетів і сигнальними ракетами.

Керівник заняття повинен знаходитися з особовим складом, який перебуває під вогнем та мати стійкий зв'язок з помічниками керівника заняття з імітації.

Особовий склад спостерігає переміщення БМП противника за допомогою труб розвідника. Керівник заняття дає команду у відповідності до таблиці сигналів про здійснення вогневого нальоту противником.

Особовий склад займає визначенні місця в окопах, траншеях, бліндажах тощо.

Група імітації вмикає звукозаписи, підривом імітаційних засобів, тротилівими шашками імітує артилерійський та авіаційний наліт на позиції. Запалюються вогневі суміші та димові гранати.

Особовий склад за командою керівника заняття (після завершення імітації артилерійського, авіаційного нальотів та застосування ударних БпЛА) займає вогневі позиції згідно бойового розрахунку відкриває вогонь по противнику холостими набоями, навчально-тренувальними гранатами, зі зміною позицій та положень для стрільби.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

Типовий порядок організації навчальних місць (точок):

Навчальне місце №1 – Психологічне налаштування особового складу підрозділу на виживання в умовах застосування противником авіаційного та артилерійського озброєння (подолання вибухобоязні).

Для проведення заняття необхідно використовувати спеціально облаштовану ділянку місцевості з бліндажем, перекритою щілиною, ходами сполучення та траншеями.

Ті, хто навчаються ознайомлюються із аспектами застосування артилерії, варіантами обладнання польових захисних фортифікаційних споруд (перекриті щілини, бліндажі) з використанням залізобетонних, сталевих та дерев'яних конструкцій з земляним насипом, а також особливостями їх обладнання у разі ракетно-артилерійських обстрілів та скидів з дронів.

Особовому складу доводять рекомендації щодо дій під час обстрілу з метою зменшити можливість отримання травм і поранень та щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій до, під час та після артилерійського обстрілу.

В складі навчальної групи кількістю до 30 чоловік методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки здійснюється імітування обстрілу особового складу, який знаходиться в укритті (бліндажі, перекритій щілині, відкритій щілині, окопі) та на відкритій місцевості. Поля імітації повинні бути розташовані не далі 20 м від укриття для особового складу.

Навчальне місце №2 – Надання психологічної допомоги за принципом рівний-рівному.

Ті, хто навчаються виконують практичне відпрацювання прийомів (вправ) за протоколом “рівний-рівному”, вправи на дихання, заспокоєння, переключення уваги, зняття емоційного напруження, аутогенного тренування.

Тема 4. Формування психологічної стійкості тих, хто навчається до можливого потрапляння у примусову ізоляцію (полон) (1 година).

Заняття 1. Психологічні аспекти перебування в примусовій ізоляції (полоні). Способи уникнення та мінімізації ризиків потрапляння в полон (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас/ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Будьте готові до жорстокого поводження з вами, як з військовополоненим”;

“Ворог буде намагатися різними методами зламати ваш опір”;

“Пам'ятайте, що ви не одні! Чимало людей задіяно у вашому визволенні”;

“Це нормально борстися між надією та відчаєм, будучи в заручниках”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу (навчальної групи) під керівництвом викладача (командира роти, взводу), керівника занять з психологічної підготовки або керівника занять з поведінки в ізоляції та/або полоні.

Під час проведення занять використовуються методи: інформування, пояснення, показу, розбір конкретних ситуацій тощо.

ВАЖЛИВО! *Ті, хто навчаються мають зрозуміти, що полон – один з професійних ризиків військовослужбовця. Необхідно докладати максимум зусилля, щоби уникнути його, але у випадку уполонення виживання стає виконанням свого військового обов'язку в надзвичайно екстремальних умовах.*

Як говорив Віктор Франкл (психотерапевт, який пройшов 4 концтабори під час другої світової війни), у людини можна відібрати все, окрім одного: останньої волі людини – вибирати власне ставлення до будь-яких обставин, вибирати власний шлях.

Тим, хто навчається доводяться:

історичні аспекти змін у ставленні до військовополонених, формування та встановлення правил війни;

сутність і зміст основних термінів та понять з питань ізоляції та/або полону, зокрема: “полон”, “полонений”, “військовополонений”, “ізоляція”, “вимушена ізоляція”, “примусова ізоляція”;

типи полону, стадії та фази протікання військового полону;

Кодекс поведінки в полоні.

У ході заняття здійснюється контроль за засвоєнням навчального матеріалу у формі контрольного опитування або тестування.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

5.8. ТАКТИЧНА ДОГОСПІТАЛЬНА ДОПОМОГА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Вступ. Основи надання допомоги в умовах воєнних (бойових) дій.	1	1	
2	Тема 2. Надання допомоги постраждалим в зоні прямої загрози (етап Допомоги під вогнем).	7	1	6
3	Тема 3. Надання допомоги постраждалим в зоні непрямой загрози (етап Допомоги в тактичному укритті).	16	3	13
4	Тема 4. Надання допомоги постраждалим в безпечній зоні (етап Евакуації).	2	1	1
5	Тема 5. Симуляційні заняття	4		4
Всього:		30	6	24

УВАГА! *Тим, хто навчається доводиться під час кожного практичного заняття головний наратив: “Дійте, виходячи з міркувань власної безпеки, щоб запобігти подальшим втратам у вашому підрозділі!”*

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Вступ. Основи надання допомоги в умовах воєнних (бойових) дій (1 година).

Заняття 1. Основи надання допомоги в умовах воєнних (бойових) дій. Призначення, склад, правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (далі – АМЗІ) (1 година).

Умови:

теоретично/інтерактивно;
словесно-наочний
навчальний клас.

Головні наративи:

“У війні з використанням дронів та артилерії 90% поранень – осколкові. Противника не завжди видно, але його вплив відчуваєш одразу”

“Шанси пораненого на виживання залежать від першої допомоги. Без негайного втручання при критичних пораненнях він може не дожити до шпиталю.”

“Першу, а тому найважливішу допомогу, зазвичай, надає побратим!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі навчального взводу методом лекції з постійною, активною взаємодією всіх учасників навчального процесу та наочною демонстрацією керівником заняття.

Під час проведення лекційного заняття керівник заняття використовує наявні матеріальні/симуляційні засоби: комп’ютер, відеопроєктор, екран для відображення інформації, інформаційний та методичний матеріал, фото- і відеоматеріали, плакати, демонстраційні комплекти АМЗІ, тощо.

Керівник заняття доводить заходи безпеки на навчальному курсі.

Керівник заняття доводить:

щодо загальних питань тактичної догоспітальної допомоги:

а) поняття тактичної догоспітальної допомоги в умовах воєнних (бойових) дій в межах само- та взаємодопомоги;

б) основні причини смертності на полі бою, які можна попередити;

в) етапи тактичної догоспітальної допомоги в умовах воєнних (бойових) дій;

загальну послідовність дій та обсяг надання тактичної догоспітальної допомоги в умовах воєнних (бойових) дій:

а) надання допомоги постраждалим в зоні прямої загрози (етап Допомоги під вогнем);

б) надання допомоги постраждалим в зоні непрямой загрози (етап Допомоги в тактичному укритті) за алгоритмом MARCH;

в) надання допомоги постраждалим в безпечній зоні (етап Евакуації).

щодо АМЗІ:

а) призначення і правила використання АМЗІ;

б) склад АМЗІ;

в) призначення кожного засобу, що знаходиться в АМЗІ.

За результатами заняття ті, хто навчається повинні отримати базові знання щодо заходів тактичної догоспітальної допомоги в умовах воєнних (бойових) дій.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Тема 2. Надання допомоги постраждалим в зоні прямої загрози (етап Допомоги під вогнем) (7 годин).

Заняття 1. Порядок дій та правила комунікації на етапі Допомоги під вогнем. Зупинка масивних кровотеч. Переміщення постраждалих в укриття (5 години, із них 1 година теоретично, 4 години практично).

Умови:

теоретично/інтерактивно/практично;

словесно-наочний/ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Вкрай важливо зупинити кровоточу якомога швидше. Що менше крові втратить поранений – то більше шансів вижити!”

Методичні рекомендації:

Теоретична частина заняття проводиться у складі навчального взводу методом лекції з постійною, активною взаємодією всіх учасників навчального процесу та наочної демонстрації керівником заняття.

Під час проведення теоретичної частини керівник заняття для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп’ютер, відеопроєктор, екран для відображення інформації, інформаційний та методичний матеріал, фото- і відеоматеріали, плакати тощо.

Керівник (керівник занять) заняття доводить:

а) основні правила безпеки, маскування та охорони території, роззброєння постраждалого та вилучення засобів зв’язку при роботі на етапі Допомоги під вогнем;

б) основний план дій та правила безпеки при роботі на етапі Допомоги під вогнем;

в) особливості комунікації на етапі Допомоги під вогнем (в тому числі “ЗД”), використання укриття та прикриття;

г) правила переміщення на етапі Допомоги під вогнем;

д) ознаки масивної кровотечі;

е) правила використання засобу для зупинки кровотечі механічного вороткового, типу турнікет (далі – турнікет) на етапі Допомоги під вогнем;

є) альтернативні методи зупинки кровотечі

Практична частина заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навчальних питань під керівництвом керівник занять.

Під час проведення практичної частини заняття керівник заняття (керівник занять) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, турнікети тощо.

Особи, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

Керівник заняття доводить заходи безпеки при накладанні турнікета в рамках само- і взаємодопомоги та переміщенні пораненого в укриття.

Керівник заняття доводить та демонструє:

щодо зупинки масивних кровотеч на етапі Допомоги під вогнем:

- а) правило “ЗД” (доповідь, допомога, дозвіл)
- б) комунікацію з постраждалим та скеровування його в укриття;
- в) правильне складання турнікета та розміщення його на спорядженні;
- г) зупинку кровотечі з кінцівок за допомогою турнікета в рамках самодопомоги на етапі Допомоги під вогнем;
- д) зупинку кровотечі з кінцівок за допомогою турнікета в рамках взаємодопомоги на етапі Допомоги під вогнем;
- е) альтернативні методи зупинки кровотечі в рамках само- і взаємодопомоги на етапі Допомоги під вогнем.

щодо переміщення постраждалих:

- а) оцінка стану свідомості та переведення постраждалого без свідомості у положення на боці;
- б) переміщення постраждалого самостійно без використання додаткового обладнання;
- в) переміщення (перетягування чи перенесення) постраждалого в групі без використання додаткового обладнання;
- г) методи переміщення постраждалого в укриття самостійно чи у складі групи з використанням додаткового обладнання;
- д) основні принципи витягування постраждалих з транспортного засобу (бойової машини, автомобіля тощо).

Під керівництвом керівника занять ті, хто навчаються, повинні практично відпрацювати вказані вище навички.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) щодо заходів надання тактичної догоспітальної допомоги на етапі Допомоги під вогнем.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 2. Симуляційне відпрацювання надання допомоги постраждалим на етапі Допомоги під вогнем, в тому числі в умовах застосування противником ударних БпЛА (2 години).

Умови:

- симуляція;
- ситуативно-пізнавальний;
- на довільних ділянках місцевості (лісиста зона, зруйновані будівлі, фортифікаційні споруди тощо).

Головні наративи:

“Кожен козак – сам собі отаман: якщо поранений може, хай накладе турнікет сам. А як ні – тоді побратим має стати йому за праву руку!”

“Не бійся використовувати турнікет при поранені, але пам’ятай – турнікет це тимчасовий метод надання допомоги!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі навчальної групи (відділення).

У ході проведення симуляційного заняття для наближення навчання до реальних бойових умов необхідно використовувати засоби імітації (холості набої, вибухові пакети, дими, портативні акустичні системи, генератори диму тощо), військовий транспорт, набори для імітації травм, грим, імітацію крові тощо.

Співвідношення кількості керівників занять до кількості курсантів під час проведення симуляційних занять має становити не більше ніж 1 до 6.

Ті, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

Під час симуляційного заняття навчальна група повинна відпрацювати всі практичні навички, здобуті під час занять з Теми 2, у комплексі. На початку заняття керівник заняття доводить особовому складу попереднє бойове завдання (тактичну обстановку), в ході якої буде відпрацьовуватись симуляція.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Надання допомоги постраждалому”.

Мета: формування психологічної стійкості, вироблення навичок самоконтролю, швидкого прийняття рішень та налагодження комунікації, тренування комплексних дій для надання тактичної догоспітальної допомоги (під вогнем).

Умови: на місцевості.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, вибухові пакети, димові гранати, імітатори артилерійського пострілу, ударний дрон (зі скидом, FPV), засоби аерозольного маскування.

Порядок виконання:

Група чисельністю 6-8 тих, хто навчається займають позицію на ВОПі, ведуть спостереження.

При з’явленні БпЛА противника подається гучно команда “НЕБО!”, ті, хто навчаються вживають заходи щодо маскування, протидії та ураження дрона всіма наявними засобами.

БпЛА здійснює скид на позиції тих, хто навчається які гучно подають команду “СКИД!” Ті, хто навчаються у зону яких потрапляє боєприпас розосереджуються від епіцентру його детонації.

Після відльоту БпЛА керівник заняття визначає тих, хто навчаються, які умовно отримали поранення та спостерігає, як ті, хто навчаються надають собі, або побратимам догоспітальну медичну допомогу накладаючи турнікети з подальшою евакуацією з поля бою.

УВАГА! У всіх випадках, під час евакуації пораненого з поля бою, керівник заняття тренує особовий склад питаннями прикриття тих, хто навчається (того, що надає допомогу та того, кому надається допомога). Для реалістичності, призначається імітаційна група, яка імітує дії противника та його ударних БпЛА.

В кінці заняття проводиться дебрифінг.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) щодо комплексних дій для надання тактичної догоспітальної допомоги на етапі Допомоги під вогнем.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 3. Надання допомоги в зоні непрямой загрози (етап Допомоги в тактичному укритті) (16 годин).

Заняття 1. Послідовність дій та особливості допомоги за алгоритмом MARCH на етапі Допомоги в тактичному укритті (1 година).

Умови:

теоретично/інтерактивно;
словесно-наочний;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Кожен козак має тямити, як свого побратима на ноги поставити, користуючись тим, що під рукою – бо хто біді ради не дасть, той і сам у скруті пропаде!”

“Проведи огляд, щоб знайти всі приховані рани та травми. Коли допомагаєш, не зосереджуйся на людині, а працюй з її раною – забудь про емоції і включай тверезий розум, як у справжнього фахівця.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі навчального взводу методом лекції з постійною, активною взаємодією всіх учасників навчального процесу та наочної демонстрації керівником заняття.

Під час проведення лекційного заняття керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп'ютер, відеопроєктор, екран для відображення інформації; інформаційний та методичний матеріал, фото, відеоматеріали, матеріали по завданню; плакати, слайди тощо.

Керівник заняття доводить та демонструє:

а) основні правила безпеки, маскування та охорони території, роззброєння постраждалого та вилучення засобів зв'язку при роботі на етапі Допомоги в тактичному укритті;

б) пріоритетність надання допомоги за наявності декількох постраждалих;

в) послідовність проведення огляду за алгоритмом MARCH, а саме:

М – масивна кровотеча (Massive bleeding);

А – дихальні шляхи (Airway);

Р – дихання (Respiration);

С – кровообіг (Circulation);

Н – гіпотермія та травма голови (Hypothermia/head injuries).

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові знання щодо заходів тактичної догоспітальної допомоги на етапі Допомоги в тактичному укритті.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 2. Оцінка і зупинка масивних кровотеч на етапі Допомоги в тактичному укритті (3 години).

Умови:

практично;

ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Знайди і зупини масивну кровотечу за допомогою турнікету. Якщо ви надаєте допомогу під час обстрілу або не можете побачити розміри рани, турнікет потрібно накладати якомога вище на нозі або руці.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навичок під керівництвом керівника занять.

Під час проведення практичного заняття, керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, турнікети тощо.

Особи, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі тих, хто навчається керівник заняття доводить та демонструє:

а) виявлення масивних кровотеч у постраждалого на етапі Допомоги в тактичному укритті;

б) метод тимчасової зупинки кровотечі за допомогою прямого тиску на рану (руками);

в) метод тимчасової зупинки кровотечі за допомогою непрямого тиску;

г) методи зупинки зовнішньої масивної кровотечі на етапі Допомоги в тактичному укритті;

д) особливості накладання турнікету на етапі Допомоги в тактичному укритті;

е) оцінювання ефективності раніше накладеного турнікета;

є) накладання другого турнікету, якщо кровотеча не припиняється.

Під керівництвом керівника занять всі повинні відпрацювати порядок огляду постраждалого на наявність масивних кровотеч.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові знання та навички щодо принципів надання тактичної догоспітальної допомоги на етапі Допомоги в тактичному укритті.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 3. Методи зупинки зовнішньої масивної кровотечі на етапі Допомоги в тактичному укритті (4 години).

Умови:

практично;

ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Зупини кровотечу турнікетом. Не чекай на швидку допомогу з мигалками. Твоє життя – в твоїх руках!”

“Зупини кровотечу турнікетом або тампонуванням вузлових ділянок. Не чекай приходу бойового медика, починай діяти вже, бо час йде на хвилини! Надавав допомогу – спас життя собі чи побратиму!”

Методичні рекомендації:

Під час проведення практичного заняття керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, тампонувальний матеріал, турнікети, манекени для проведення тампонування, бандажі еластичні, еластичні бинти тощо.

Особи, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі ті, хто навчаються керівник заняття доводить та демонструє:

а) різновиди та особливості гемостатичних бинтів для тампонування поранень;

б) зупинку кровотечі методом тампонування з фіксацією;

в) накладання тиснучої пов'язки (у тому числі на шию, підпахву, пах).

Під керівництвом керівника занять всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові знання та навички щодо принципів зупинки масивної кровотечі на етапі Допомоги в тактичному укритті.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 4. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Оцінка та підтримка дихання на етапі Допомоги в тактичному укритті (4 години, із них 2 години теоретично, 2 години практично).

Умови:

теоретично/інтерактивно/практично;

ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навичок під керівництвом керівника занять.

Під час проведення практичного заняття керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: аптечка медична загальновійськова індивідуальна, засоби імітування травм тощо.

Особи, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі тих, хто навчається керівник заняття доводить та демонструє: *щодо забезпечення прохідності дихальних шляхів:*

- а) оцінку прохідності дихальних шляхів у постраждалих в свідомості;
- б) проведення огляду дихальних шляхів у постраждалих без свідомості;
- в) техніку видалення предметів, що спричиняють обструкцію, та забезпечення прохідності дихальних шляхів у постраждалих без свідомості;
- г) мануальне відновлення прохідності дихальних шляхів;
- д) проведення перевірки наявності та оцінка ефективності дихання за методикою “чую-бачу-відчуваю”;

е) переведення постраждалого в стабільне бокове положення за необхідності;

є) оцінку наявності інгалаційних ушкоджень дихальних шляхів та дії подразнюючих речовин;

ж) особливості постановки назофарингеального повітроводу.

щодо оцінки та підтримки дихання:

- а) ознаки порушення дихання та (наростаючої) дихальної недостатності;
- б) проведення огляду передньої, задньої та бокових поверхонь грудної клітки;
- в) техніку герметичного закриття усіх відкритих та/або всмоктуючих повітря ран грудної клітки за допомогою оклюзійних наліпок;
- г) ознаки неуспішної допомоги при напруженому пневмотораксі;
- д) техніку розгерметизації, тобто “вентилювання” (техніка “burping” - випускання повітря з-під наліпки).

Під керівництвом керівника занять всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові знання та навички щодо принципів забезпечення прохідності дихальних шляхів, оцінки та підтримки дихання на етапі Допомоги в тактичному укрітті.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 5. Оцінка та підтримка системи кровообігу. Визначення та запобігання гіпотермії. Оцінка та надання допомоги при інших травмах на етапі Допомоги в тактичному укрітті (4 години).

Умови:

- практично;
- ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Турнікет – це вимушений вибір! Як тільки дозволяє тактична обстановка – оціни його необхідність та можливість замінити його на інші методи зупинки кровотечі. В твоїх руках доля побратима чи твоя та можливість мати повноцінне життя з усіма кінцівками!”

“Не дай холоду взяти гору – накрій пораненого теплоізолюючою накидкою. Як тільки надав допомогу – зігрій його: термоковдра, накидка чи бодай куртка – аби не дрижав, як осиковий лист. Пам’ятай: втратив один градус – опинився на краю прірви, бо ризик смерті зростає на половину. І не гони біду в хату – гріти алкоголем не можна, бо тільки розжене кров і зробить гірше.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навичок під керівництвом керівника занять.

Під час проведення практичного заняття керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, турнікети, активні та пасивні засоби боротьби з гіпотермією, щитки на око, протиопікові засоби, імпровізовані шини, бинти тощо.

Ті, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі тих, хто навчається керівник заняття доводить та демонструє: *щодо оцінки та підтримки системи кровообігу:*

- а) проведення оцінки ефективності методів зупинки кровотеч;
- б) техніку визначення пульсу на периферичних артеріях;
- в) визначення рівня свідомості постраждалого за шкалою AVPU;
- г) ознаки шоку та визначення їх наявності у постраждалого;
- д) ознаки доцільності та проведення конверсії турнікетів;
- е) ознаки доцільності та проведення "переміщення" турнікетів;

щодо визначення та запобігання гіпотермії, оцінки та надання допомоги при інших травмах:

- а) надання допомоги при відкритих ранах черевної порожнини;
- б) надання допомоги при травмі ока;
- в) надання допомоги при опіках;
- г) різні методи для запобігання розвитку гіпотермії;
- д) проведення огляду на наявність ознак травми голови;
- е) виконання іммобілізації переломів подручними засобами;
- є) накладання пов’язок при різних типах поранень (у тому числі фіксація сторонніх тіл різної локалізації);
- ж) склад та особливості використання індивідуального набору лікарських засобів.

Під керівництвом керівника занять всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові знання та навички щодо принципів оцінки та підтримки кровообігу, визначення

та запобігання гіпотермії, а також оцінки та надання допомоги при інших травмах на етапі Допомоги в тактичному укритті.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Тема 4. Надання допомоги постраждалим в безпечній зоні (етап Евакуації) (2 години).

Заняття 1. Підготовка постраждалого до евакуації. “Картка постраждалого”. Транспортування постраждалого з використанням нош різних типів (2 години, із них 1 година теоретично, 1 година практично).

Умови:

теоретично/інтерактивно;

словесно-наочний/ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Евакогрупа – це тінь, що рухається безшумно та добре злагоджений механізм, де кожен знає свою роль. Швидкість і непомітність транспортування пораненого безпосередньо впливають на безпеку всієї групи.”

“Евакуація може проходити пішки або на транспорті: якщо пішки – найкраще використовувати класичні або м’які ноші, якщо транспортом – він повинен бути заздалегідь оснащений ношами та медичним спорядженням. Точка евакуації має бути прихованою – не затримуємось, не привертаємо уваги, не відволікаємось на гаджети.”

Методичні рекомендації:

Теоретична частина заняття проводиться у складі навчального взводу методом лекції з постійною, активною взаємодією всіх учасників навчального процесу та наочною демонстрацією керівником заняття.

Під час проведення теоретичної частини керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп’ютер, відеопроєктор, екран для відображення інформації, інформаційний та методичний матеріал, фото- і відеоматеріали, плакати, картки постраждалого встановленого зразка тощо.

Керівник заняття доводить:

- а) принципи підготовки постраждалого до евакуації;
- б) особливості психологічної підтримки та комунікації з постраждалим;
- в) особливості комунікації з медичним персоналом і передачі інформації про постраждалого та його стан (за МІСТ-рапортом);
- г) особливості заповнення “Картки постраждалого”.

Практична частина заняття проводиться у складі навчального взводу методом практичного відпрацювання навичок під керівництвом керівника заняття.

Під час проведення практичної частини керівник заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, різні види нош, картки постраждалого встановленого зразка тощо.

Ті, хто навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі тих, хто навчається керівник заняття доводить та демонструє:

- а) правила використання м'яких, гнучких, жорстких (каркасних) та імпровізованих нош, а також принципи виготовлення імпровізованих нош;
- б) транспортування постраждалого на ношах;
- в) передачу інформації про постраждалого за МІСТ-рапортом.

Під керівництвом керівника занять всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

За результатами заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) щодо принципів надання тактичної догоспітальної допомоги на етапі Евакуації.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 5. Симуляційні заняття (4 години).

Заняття 1. Симуляційне відпрацювання надання допомоги (4 години).

Умови:

симуляція;
ситуативно-пізнавальний;
на довільних ділянках місцевості (лісиста зона, зруйновані будівлі, фортифікаційні споруди тощо).

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі навчальної групи (відділення).

У ході проведення симуляційного заняття для наближення навчання до реальних бойових умов необхідно використовувати засоби імітації (холості набой, вибухові пакети, дими, портативні акустичні системи, генератори диму тощо), військовий транспорт, набори для імітації травм, грим, імітацію крові тощо.

Співвідношення кількості керівників занять до кількості тих, хто навчається під час проведення симуляційних занять має становити не більше ніж 1 до 6.

Ті, хто навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

Під час симуляційного заняття навчальна група повинна відпрацювати всі практичні навички, здобуті під час занять за модулем. На початку заняття керівник заняття доводить особовому складу попереднє бойове завдання (тактичну обстановку), в ході якої буде відпрацьовуватись симуляція.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Дезінформація”.

Мета: формування психологічної стійкості, тренування адаптивного мислення для прийняття швидких та вірних дій в характерній швидкоплинності невизначеності в умовах бойової обстановки.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, медичні засоби, манекен (муляж) людського тіла, засоби зв'язку та імітації, таймер.

Порядок виконання:

Навчальна група ділиться на підгрупи чисельністю 3-5 тих, хто навчається. Керівник занять доводить до особового складу неповні та суперечливі дані, наприклад: “Є постраждалі в зоні обстрілу. Кількість невідома. Зв’язок із базою втрачено. Один із потерпілих у критичному стані”.

Групи висувуються до точки події без карти, детального опису місцевості чи розташування постраждалих. Додатково з’являється новий поранений, “ворог” повертається, евакуація затримується. Ускладняється ситуація використанням димові завіси, звуками бою. Вводяться фальшиві повідомлення: “поранений помер” або “немає доступу до медикаментів”.

УВАГА! У всіх випадках, під час евакуації пораненого з поля бою, керівник заняття тренує особовий склад питаннями прикриття тих, хто навчається (того, що надає допомогу та того, кому надається допомога). Для реалістичності, призначається імітаційна група, яка імітує дії противника та його ударних БпЛА.

В кінці заняття проводиться дебрифінг.

У результаті заняття ті, хто навчаються повинні отримати базові теоретичні знання, практичні дії (уміння та навички) щодо комплексних дій для надання тактичної догоспітальної допомоги в умовах воєнних (бойових дій).

В подальшому, тренування у виконанні дій, а також виконання нормативів, здійснюється в ході занять вогневої та тактичної підготовки методом розгортання навчальних точок з тактичної догоспітальної допомоги, а також проведення додаткових симуляцій у складі комплексних тактичних занять.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

5.9. СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. РЕБ в бою	2	2	
2	Тема 2. Основи застосування БпЛА	1	1	
Всього:		3	3	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. РЕБ в бою (2 години).

Заняття 1. Радіоелектронна боротьба під час загальновійськового бою. Види та його вплив БпЛА. (2 години).

Умови:

теоретично з елементами показу;
у ділянці місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи) на ділянці місцевості методом демонстрації. У перші частині заняття доводиться до

особового складу перелік основних засобів РЕБ ближньої дії, які знаходяться на озброєнні Сухопутних військ ЗС України та їх призначення.

У другій частині заняття демонструється особовому складу порядок вмикання засобу РЕБ і його вплив на розвідувальні дрони Mavic, дрони зі скидом та ударні дрони (FPV).

Разом з цим у тих, хто навчається загартовується впевненість у безпеці під час використання ворогом дронів.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

УВАГА! *Тим, хто навчається демонструється наявний окопний РЕБ навчального підрозділу та пояснюється, що в військовій частині можливі інші зразки з якими вони ознайомляться перед виконанням тих чи інших завдань.*

Тема 2. Основи застосування БпЛА (1 година).

Заняття 1. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. (1 година).

Умови:

теоретичне з елементами показу;

ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Зліт та посадку здійснюй “в руку”. Так ти збережеш об’єктив, лопаті та двигуни від удару в землю. Перед запуском апарату переконайся у відсутності перешкод зверху (гілля, навіси, електромагістралі тощо). Неуважність занапастила багато дронів.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи) на ділянці місцевості методом демонстрації.

Ті, хто навчається ознайомлюються з:

призначенням, класифікацією та бойовими можливостями, формами, способами, основними тактичними прийомами застосування БпЛА;

основними демаскуючими ознаками (слабкими місцями) БпЛА та можливостями їх виявлення;

доводиться порядок підготовки БпЛА (ударного типу або зі скидом) до застосування (встановлення та доповідь про готовність БпЛА до зльоту), демонструється робота коптерів (показ їх навчального місця, окопів, траншей, шляхів сполучення);

Для особового складу демонструється показ навчальних роликів по застосуванню та роботі ворожих БпЛА.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

5.10. ВИЖИВАННЯ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності. Окопний побут.	3	3	
Всього:		3	3	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Забезпечення життєдіяльності. Окопний побут. (3 години).

Заняття 1. Індивідуальне (особисте) спорядження для забезпечення життєдіяльності та для виконання завдань за призначенням (2 години).

Умови:

теоретичне (демонстрація);

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на тактичному полі (ділянці місцевості) в складі навчального взводу (навчальної групи) під керівництвом викладача (командира роти, взводу). Керівник заняття має продемонструвати та пояснити важливість кожного елементу наповнення рюкзака на практиці.

В ході занять ті, хто навчаються ознайомлюються з:

1. Співвідношенням ваги та ситності продуктів, важливістю гарячої їжі, напоїв та солодощів, необхідністю дотримання водно-сольового балансу, кількістю та об'ємом їжі з урахуванням терміну необхідного для виконання завдань за призначенням;

2. Компактним складанням та розміщенням речей (рейнджер-роли), ліків, засобів гігієни, їжі та важливістю їх зберігання у герметичній упаковці;

3. Принципами особистої гігієни військовослужбовця в польових умовах, за періодами року, в умовах обмеженої кількості води, а також використання сучасних засобів гігієни (сухий душ, вологі серветки, антисептичні засоби тощо);

4. Профілактичними заходами основних загально поширених захворювань (кишкових, захворювань шкіри, пошкоджень нижніх кінцівок - “траншейна стопа”, “мозоль”, тощо) та особистих хронічних захворювань (алергії, астми, серцево-судинних захворювань);

5. Додатковим спорядженням (індивідуальним/колективним).

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 2. Окопний побут. (1 година).

Умови:

теоретичне (демонстрація);

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості).

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на тактичному полі (ділянці місцевості) в складі навчального взводу (навчальної групи) під керівництвом ІВС. Керівник заняття має наочно продемонструвати вогневу позицію (показову-заздалегідь підготовлену), з правильним розміщенням вогневих засобів, спорядження для забезпечення життєдіяльності.

В ході занять ті, хто навчаються ознайомлюються з:

1. Порядком організації побуту, особового складу, на позиції;
2. Правильністю зберігання боєприпасів та засобів ураження у придатному стані;
3. Правильним розміщенням (та поведженням) з засобами розвідки, засобами зв'язку та джерелами живлення ("екофлоу"), тощо;
4. Обладнанням місць розташування генераторів (бензинових, дизельних), відводу чадних газів з них та запасу пально-мастильних матеріалів;
5. Обладнанням та маскуванню відхожого місця, вигрібних ям, місць зберігання харчових та інших видів відходів в окопах та траншеях.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Примітка: На кожній вогневій позиції, мають бути завчасно підготовленні, ресурси (мішки з піском / ґрунтом, тощо), для швидкого відновлення позиції.

5.11. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ ЗС України	2	2	
2	Тема 2. Основні індивідуальні навички солдата в бою	13	4	9
Всього:		15	6	9

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ ЗС України (2 години)

Заняття 1. Призначення механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. Організаційно-штатна структура та озброєння механізованого відділення. Роль та місце солдата в загальновійськовому бою (2 години).

Умови:

теоретичне з елементами показу;
навчальний клас (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Не думай, що ти знаєш краще за інших. Надмірна самовпевненість може призвести до смерті, а побудувати міцну команду та успішно виконати бойове завдання – важливіше, ніж зберегти своє обличчя”;

“Кожен має усвідомлювати свою роль у підрозділі. Необхідно розуміти важливість та необхідність виконання поставлених задач, вміти співпрацювати з іншими точ но і швидко”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі в складі взводу (роти, батареї) під керівництвом ІВС. Ті, хто навчаються ознайомлюються з призначенням та бойовими можливостями механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України; організаційно-штатною структурою.

Для особового складу демонструється показ озброєння відділення, взводу, роти вітчизняного та іноземного виробництва:

кулемети ПК (ПКМ), РПК-74 (їх модифікації), ДШК, Browning, MG-42;

підствольний гранатомет ГП-25;

ручний протитанковий гранатомет РПГ-7 (РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26), аналоги іноземного виробництва;

гранатомети АГС-17, СПГ-9, аналоги іноземного виробництва;

снайперські гвинтівки.

До особового складу доводяться основні положення Бойових статутів в розрізі теми, що стосується рядового складу.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Тема 2. Основні індивідуальні навички солдата в бою (13 годин).

Заняття 1. Склад, припасування спорядження, догляд за ним. Бойовий комплект і його розміщення в предметах екіпірування (2 години).

Умови:

практичне;

у класі / на місцевості.

Головні наративи:

“Продумано розташуй елементи екіпірування для швидкого доступу напоям. Не закріплюй спорядження на стегнах ніг, знижує мобільність.”

“Один магазин май в резерві (бажано від РПК на 45 патронів). Забери подалі і використовуй його тоді, коли немає можливості спорядити інші магазини боєприпасами. Останнім сміється той, у кого залишились патрони”.

“Май з собою вологі серветки. Вони тимчасово замінять тобі душ, “джакузі” і туалетний папір.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в класі або на місцевості (у полі) в складі взводу. Тим, хто навчається показується і пояснюється порядок комплектування видів спорядження, з розрахунку індивідуального боєкомплекту: боєприпаси, гранати. Ті, хто навчаються повторюють порядок припасування та укладання спорядження.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 2. Правила звукового, світлового маскування. Пояснення необхідності звукового, світлового маскування, ознайомлення зі способами звукового, світлового маскування (2 години).

Умови:

практично;

у класі/на місцевості.

Головні наративи:

“Ворог постійно слідкує за місцевістю, в основному з літальних апаратів та супутників. Тому, правил маскування потрібно дотримуватися завжди”;

“Вогник від цигарки, багаття, ліхтаря, фар авто, екранів телефону – притягує дрони, як метеликів на світло.”

“Якщо дозволяють умови – забезпеч собі умови мінімального безпечного освітлення”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в класі в складі взводу (навчальної групи) під керівництвом ІВС. Ті, хто навчаються ознайомлюються з правилами звукового, світлового та термомаскування. Доводяться можливості використання військовослужбовцем персональних засобів освітлення (ліхтарі ручні, на шолом, налобні та альтернативних джерел освітлення) для забезпечення своєї діяльності на позиції. Демонструються приклади маскування.

Керівник заняття має пояснити що в різних обставинах тактичного середовища дозволяється використовувати світло будь-якого кольору з метою оцінки обстановки навколо вогневої позиції на предмет виявлення вибухонебезпечних предметів. Пояснити тим, хто навчається, що розвідувальні та ударні БпЛА, в темну пору доби, виявляють об'єкти за тепловим випромінюванням. Тому: “Користь від застосування світла буде вища, ніж ризик виявлення з боку ворога”.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 3. Пересування солдата в бою різними способами. Вибір та заняття вогневої позиції (місця для стрільби, ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів). Розчищення сектора стрільби, підготовка зброї та боєприпасів до бою. (4 години).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-ТП №1 (заняття окопу, траншеї, позиції (вогневої позиції), опорного пункту, району оборони або вказаного місця: а)військовослужбовцем);

Н-ТП №32 (пересування на полі бою з використанням штучних та природних укриттів);

Умови:

практично

на навчальному тактичному полі;

Головні наративи:

“На відкритій місцевості – завжди в русі. Ціль, що рухається – в меншому пріоритеті. Переміщення повинні бути планові, а не хаотичні. Хоча “бардак в пересуванні” інколи теж спасав. Стоїш на місці – будеш “двісті”

“Уникай закономірностей і повторів у діях, але не метушись. Одноманітність і монотонність – це скукота і смертельно небезпечно. Заліг – відповзи! Противник з нетерпінням буде чекати твоєї появи на попередньому місці.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи під керівництвом ІВС.

Ті, хто навчаються:

вивчають пересування солдата на полі бою різними способами: прискореним кроком, перебіжками (в повний зріст, пригнувшись), враховуючи способи прихованої діяльності (маскування позиції (об’єктів), особового складу та озброєння);

практично відпрацьовують способи пересування та носіння зброї (зміна вогневої позиції, техніка швидкісної заміни магазинів, розвантаження ящиків з боєприпасами та перенесення їх на вогневий рубіж). Тренування супроводжується із застосуванням засобів імітації (в тому числі піротехнічної і звукової);

навчаються вибирати, займати та обладнувати вогневу позицію (місця для стрільби) з використанням природних масок, видових та маскувальних властивостей місцевості при маскуванні об’єктів (ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів);

вивчають питання прихованої діяльності (маскування оборонних споруд, траншей та ходів сполучення, особового складу та озброєння, порядок використання табельних (штатних) засобів маскування, підручних засобів та аерозолів, використання цивільного одягу, заборона використання стільникових телефонів, тощо);

вивчають особливості маскування та маскувальної дисципліни в характерні для пори року заняття.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад:

Вправа “Атака ворожого дрону”.

Мета: формування у тих, хто навчається психологічної стійкості у подоланні страху (паніки) в умовах застосування БпЛА (різних типів) противника та в обстановці, яка раптово змінюється.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, вибухові пакети, димові гранати, імітатори артилерійського пострілу, ударні БпЛА (зі скидом/FPV).

Порядок виконання:

Ті, хто навчаються діляться на дві групи чисельністю по чотири військовослужбовця в кожній.

Задача групи № 1: розвідка місцевості та шляхів підходу до окопної лінії з подальшим закріпленням біля окопів. Після закріплення на місцевості група № 1 подає сигнал групі № 2 просуватися до окопів.

Задача групи № 2: отримавши сигнал пересуватись до окопів та захопити їх штурмом.

Під час виконання завдання в будь-який момент можлива атака противника, артобстріл та/чи застосування БпЛА противником.

Варіанти подій:

При умові застосування противником артсистем всі ті, хто навчаються залягають в укриття та перечікують артобстріл. Перший з тих, хто навчається почувши “ВИХІД” боєприпасу голосно подає команду “ОБСТРІЛ” або “МІНИ”. Після артобстрілу тих, хто навчається займають позиції для ведення вогню.

При застосуванні противником БпЛА, ті, хто навчаються голосно подають команду “НЕБО” або “ПОВІТРЯ”, проводять його ідентифікацію, прицілюються для супроводу та в разі потреби відкривають вогонь по БпЛА.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 4. Спостереження і доповідь з використанням алгоритму 3D, ACE. Ознайомлення з форматом доповіді 3D, ACE. (1 година).

Умови:

практично;

у класі/ на місцевості.

Головні наративи:

“Повідомляйте те, що знаєте, а не те, що думаєте, чи про що здогадуєтесь”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі в складі навчальної групи під керівництвом ІВС.

Ті, хто навчаються вивчають: методи спостереження та види доповідей; принцип доповіді за алгоритмом 3D, ACE.

Практично відпрацьовується доповідь 3D, ACE

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 5. Вибір орієнтирів. Схема орієнтирів, її призначення та застосування. Необхідність та значимість складання схем орієнтирів, її складання. (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Головні наративи:

“Схема має зображувати місцевість на момент її складання та чітко наголошувати основні деталі. Неважливі деталі можна упустити.”

Методичні рекомендації:

Керівник заняття пояснює та показує, як вибирати орієнтири на місцевості. Пояснює де застосовується та для чого потрібний вибір орієнтирів. Керівник занять ознайомлює з порядком призначення орієнтирів на місцевості та практично складає з тими хто навчається схему орієнтирів.

Відпрацюються практичні навички з вибору орієнтирів та орієнтування на місцевості.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Примітка. Практичні навички з відпрацювання схеми орієнтирів закріплюються на самостійній підготовці, в подальшому – шляхом повторень на інших предметах навчання (за необхідності).

Заняття 6. Дії військовослужбовця в умовах застосування противником та виявлення ударних та розвідувальних БпЛА (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Головні наративи:

“В полі відпрацьовуй всі дії на повну викладку, в броні, з БК, адаптуй організм до навантажень”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі малих груп.

Ті, хто навчаються:

практично відпрацьовують порядок дій у разі виявлення ворожого БпЛА під час пересування та під час обладнання вогневої позиції;

тренування дій при виявленні БпЛА противника різних типів (розвідувального, ударного (зі скидом, FPV)).

зайняття позиції для ведення вогню за радіусом дії БпЛА.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад:

Вправа “Застосування БпЛА (всіх типів) противника”.

Умови: військове стрільбище/визначена ділянка місцевості (стрільби).

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя згідно штату, спорядження холості набої, імітаційні засоби (вибухові пакети, димові шашки тощо), навчальні рецептури отруйних речовин.

Порядок виконання вправи:

Вправа призначена для подолання страху та вироблення стійкої навички протидії БпЛА (дронам) зі скидами (розосередження, маскування, вибір укриття, відкриття вогню).

Під час практичних занять здійснюється проліт БпЛА над місцями проведення занять (навчальними місцями) зі скиданням імітації, яка імітує скид вибухового пристрою.

Спочатку над місцем проведення занять здійснити 2-3 прольоти над військовослужбовцями з відстані 50-100 метрів та висоті 10-30 метрів від їх розташування для формування в них розуміння відстані до БПЛА.

За наближенням звуку, що забезпечить можливість зорієнтуватися, чи в даній ситуації він знаходиться у безпечному місці, чи ні, а також необхідного рівня концентрації уваги, спрямованої на виконання поставленого завдання та здатності відволікатися на подразник (звук) при відсутності конкретної небезпеки.

Імітаційними засобами можуть бути: імітаційні гранати, болванки, навчальні боєприпаси, бляшанки наповнені камінням або металевими елементами тощо. Оператор БПЛА знаходиться поблизу керівника заняття (у визначеному керівником місці) та діє за його вказівками.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

5.12. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Стрілецька зброя	7	1	6
2	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	6		6
3	Тема 3. Тренування діям з індивідуальною зброєю	9		9
3	Тема 4. Точність та влучність	40		40
4	Тема 5. Бінокулярна швидкісна стрільба	30		30
Всього:		92	1	91

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Стрілецька зброя (7 годин).

Заняття 1. Призначення, будова автомата АК-74 (АКМ, АР) та його модифікацій. Огляд і підготовка автомата до стрільби. Спорядження магазину, заряджання і розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки і несправності, що виникають під час стрільби, способи їх усунення. Перевірка працездатності роботи частин та механізмів автомату. (4 години).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-Вог-13, 14 (неповне розбирання та збирання зброї після неповного розбирання);

Н-Вог-16 (спорядження магазину патронами).

Умови:

практично;

у класі / на навчальному місці.

Головні наративи:

Зброя – частина душі бійця і відповідальність. Носи її завжди з собою (на собі). Навіть в туалет. Залишиш – станеш рабом безглуздої ситуації.

Тренуйся у спорядженні магазину в дискомфорті: однією рукою, лежачи на спині, на боці, під час руху, в умовах обмеженої видимості. Ідеальних умов не буде.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться методом розповіді з практичним виконанням завдань.

В подальшому заняття відпрацьовується на навчальному місці під час виконання вправ стрільб на військовому стрільбищі (ділянці стрільби) з метою вдосконалення набутих вмінь та навичок.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 2. Положення, що використовуються для стрільби та перенесення індивідуальної зброї (вільна стійка, бойова стійка, в коліно, лежачи). Тренування в прийнятті різних положень для стрільби та їх зміна. (2 години).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-Вог-30 (приготування до стрільби в положенні лежачи з місця);

Н-Вог-32 (приготування для стрільби стоячи);

Н-Вог-33 (приготування для стрільби з коліна (з колін)).

Умови:

практичне;

ділянка місцевості;

Головні наративи:

“Автоматний ремінь завжди повинен бути на шії. Загубивши зброю (при підриві на техніці, чи артобстрілі), ти можеш швидко із “легкого 300” перетворитися в “сумного 200.”

“Палець на спусковому гачку – тільки при веденні вогню. В інших випадках – вздовж ствольної коробки, навіть якщо зброя на запобіжнику.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на ділянці місцевості у складі груп під керівництвом ІВС.

Ті, хто навчаються тренують різні способи носіння зброї, навчаються простим способам пересування на полі бою з одночасним тренуванням прийняття різноманітних положень для стрільби.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 3. Види та принципи дій коліматорних, нічних прицілів та телевізійних засобів бачення (спостереження) (в тому числі іноземного виробництва). (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі / на навчальному місці;

Головні наративи:

“Під час користування нічним прицілом – прижми бленду до очей, відображення від підсвітки приладу на лиці, демаскує бійця. При довготривалому використанні приладу зір притупляється, необхідно періодично моргати очима.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на навчальному місці під час виконання вправ стрільб у світлу пору доби.

Керівник на навчальному місці пояснює навчальний матеріал, а потім показує як практично виконуються навчальні завдання.

Ті, хто навчається вдосконалюють отримані навички в ході виконання вправ стрільб у темну пору доби.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (6 годин)

Заняття 1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Умови стрільби (нормальні, табличні). Вивчення правил прицілювання з використанням обладнання командирського ящика (КЯ) (6 годин).

Умови:

практично;

у класі (ділянці для тренувань).

Головні наративи:

“Від вашої здатності визначати відстань і точку прицілювання безпосередньо залежить, чи буде влучена ціль, чи ні.”

“Неприцільне ведення вогню чергами в сторону противника призводить до розходу боєкомплекту і демаскування позиції.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі (ділянці для тренувань) в складі навчальної групи під керівництвом керівника заняття (викладача, командира взводу). В навчальному класі (ділянці для тренувань) ті, хто навчаються ознайомлюються з призначенням вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї та порядком визначенням поправок на відхилення умов стрільби від нормальних.

У електронному тирі (мультимедійному, лазерному, тощо) військовому стрільбищі (ділянці для тренувань) ті, хто навчаються практично навчаються та тренуються в визначенні вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї з місця по нерухомих (рухомим) цілях і цілях, що з'являються і рухаються та визначенні поправок на відхилення умов стрільби від нормальних.

ВАЖЛИВО! Під час проведення заняття в обов'язковому порядку використовується обладнання командирського ящика (КЯ);

З метою вдосконалення набутих вмінь та навичок в подальшому заняття відпрацьовується на навчальному місці, під час виконання вправ стрільб (в залежності від практичних навичок тих, хто навчається).

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 3. Тренування діям з індивідуальною зброєю (9 годин).

Умови: практично.

Головні наративи:

“Зброя є дієвим засобом лише тоді, коли ви маєте навички її застосування зброї і вмієте користуватися нею у будь-яких ситуаціях.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі навчальної групи з практичним виконанням прийомів зі зброєю.

На кожному занятті керівник занять пояснює, які використовуються положення для стрільби з автомата, та показує як вони приймаються практично. Ті, хто навчаються удосконалюють отриманні навички та вміння в ході проведення занять з вогневої підготовки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття, що підлягають вивченню:

Заняття 1. Положення для стрільби. Тренування прийняття положень для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи).

Заняття 2. Тренування зміни положень для стрільби в русі (маніпуляції зі зброєю).

Заняття 3. Реакція на контакт (праворуч, ліворуч, тил) з противником.

Заняття 4. Тренування зміни положення зброї зі зміною плеча (повна, не повна перекидка).

Заняття 5. Тренування швидкісній перезарядці зброї, усунення затримок, перезарядження зброї з різних положень, заміна магазину .

Тема 4. ТОЧНІСТЬ ТА ВЛУЧНІСТЬ (40 годин).

Методичні рекомендації: виконання підготовчих вправ стрільб здійснюється згідно:

1. типового алгоритму практичного виконання вправ стрільб;
2. умов виконання підготовчих вправ стрільб;
3. умов виконання підготовчих вправ з метання гранати.

Перший день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільб (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №1 “Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні”;

Заняття 2. Виконання ПВ №2 “Відпрацювання навиків одноманітної стрільби”;

Заняття 3. Виконання ПВ №3 “Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані 100 м”.

Другий день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільби (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №2 “Відпрацювання навиків одноманітної стрільби”;

Заняття 2. Виконання ПВ №3 “Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані 100 м”.

Заняття 3. Виконання ПВ №4 “Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані”.

Заняття 4. Виконання ПВМГ №1 “Метання гранати на дальність з різних положень”.

Третій день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільби (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №2 “Відпрацювання навиків одноманітної стрільби”;

Заняття 2. Виконання ПВ №5 “Ведення вогню з положення лежачи по групі цілей”;

Заняття 3. Виконання ПВ №6 “Стрільба з місця по нерухомих цілях з усування затримок під час стрільби”;

Заняття 4. Виконання ПВМГ №2 “Метання гранати на точність з різних положень”;

Заняття 5. Виконання ПВ №7 “Стрільба з різних положень коли визначена зона видимості в темну пору доби”.

Четвертий день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільби (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №2 “Відпрацювання навиків одноманітної стрільби”;

Заняття 2. Виконання ПВ №8 “Відпрацювання базових дій під вогнем противника”;

Заняття 3. Виконання ПВ №9 “Перевірка навиків одноманітної стрільби”;

Заняття 4. Виконання ПВ №10 “Перевірка навиків одноманітної стрільби”;

Заняття 5. Виконання ПВМГ №3 “Метання гранати при переміщенні в траншеї”.

Тема 5. БІНОКУЛЯРНА ШВИДКІСНА СТРІЛЬБА (30 годин).

Методичні рекомендації: виконання підготовчих вправ стрільби здійснюється згідно:

1. типового алгоритму практичного виконання вправ стрільби;
2. умов виконання підготовчих вправ стрільби;
3. умов виконання підготовчих вправ з метання гранати.

П'ятий день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільби (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №4 “Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані”;

Заняття 2. Виконання ПВ №11 “Навчання точності стрільби біноккулярним прицілюванням на різних відстанях”;

Заняття 3. Виконання ПВ №12 “Стрільба з відпрацюванням зміни магазину на дистанціях 30 м”;

Заняття 4. Виконання ПВ №13 “Перший постріл з різними варіантами утримання зброї на дистанції 30 м”;

Заняття 5. Виконання ПВМГ №4 “Метання ручної гранати в будівлі (будівлю)”.

Шостий день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільби (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №4 “Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані”;

Заняття 2. Виконання ПВ №14 “Перший постріл з поворотом”;

Заняття 3. Виконання ПВ №15 “Навчання стрільбі із-за укриття, з різних положень, з слабкої руки”;

Заняття 4. Виконання ПВ №16 “Перенесення вогню по фронту з різними варіантами утримання зброї”;

Заняття 5. Виконання ПВМГ №5 “Метання ручної гранати з двох колін, лежачи в траншею”.

Сьомий день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільби (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №4 “Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані”;

Заняття 2. Виконання ПВ №8 “Відпрацювання базових дій під вогнем противника”;

Заняття 3. Виконання ПВ №17 “Стрільба зі зміною положення для стрільби з сильної руки”;

Заняття 4. Виконання ПВ №18 “Стрільба із за укриття зі зміною положення для стрільби з сильної та слабкої руки”;

Заняття 5. Виконання ПВМГ №6 “Метання ручної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості”;

Заняття 6. Виконання ПВ №6 “Стрільба з місця по нерухомих цілях з усунування затримок під час стрільби” (в темну пору доби);

Заняття 7. Виконання ПВ №7 “Стрільба з різних положень коли визначена зона видимості в темну пору доби”.

6. КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ (ВІДДІЛЕННЯ, ВЗВОДУ)

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Національно-патріотична підготовка*	4*	4*	
2	Психологічна підготовка	9		9
3	Розвідувальна підготовка	2		2
4	Тактична підготовка	95		95
5	Вогнева підготовка	46		46
Всього:		152/4*	4*	152

6.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА*

Теми і заняття предмету навчання

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Визначні Перемоги українців над московитами (росіянами)	1	1	
2	Тема 2. Героїзм і стійкість захисників і захисниць (підрозділів) України під час відсічі широкомасштабній збройній агресії рф	1	1	
3	Тема 3. Інформаційні загрози та способи захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу	1	1	
4	Тема 4. Високий бойовий дух та командна згуртованість – основа успіху в бою	1	1	
Всього:		4*	4	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Визначні Перемоги українців над московитами (росіянами) (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Українці били, б’ють і будуть бити московитів”.

“У нас великий досвід перемог, який ми продовжуємо й надалі”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснюють показ документальних фільмів про історію російсько-українських воєн, перемоги Сил оборони України на суші, морі, у повітрі під час відбиття широкомасштабної збройної агресії ворога. При цьому звертається увага на найуспішніші дії наших Сил оборони як під час оборонних так і під час

наступальних операцій (звільнення Київщини, Харківщини тощо), вказують на успішні дії по знищенню Чорноморського флоту (знищення флагмана ЧФ та інших бойових кораблів), а також успішні операції по знищенню важливих логістичних та інфраструктурних об'єктів (Керченський міст, нафтопереробні заводи, підприємства, що виготовляють озброєння, тощо).

Тема 2. Героїзм і стійкість захисників і захисниць (підрозділів) України під час відсічі широкомасштабній збройній агресії рф (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Наші Герої – найсмівливіші воїни світу”.

“У нас кожен захисник - Герой”.

“Україна пишається своїми захисниками”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснюють показ документальних фільмів про героїзм та жертовність захисників та захисниць України (підрозділів), які стали символом стійкого опору російській агресії та зірвали плани росії здійснити бліцкриг по захопленню України; звертають увагу на подвиги Героїв України – учасників і учасниць російсько-української війни (у період з 2022 року по даний час).

Тема 3. Інформаційні загрози та способи захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Ворог постійно здійснює негативний вплив на нашу свідомість”.

“Вміти протидіяти пропаганді ворога один з ключових навиків для перемоги у цій війні”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснюють показ документальних фільмів про гібридні форми і методи, які застосовує противник, вплив інформації на свідомість військовослужбовця, сутність та мету інформаційних операцій противника. Ознайомлюють з принципами й правилами інформаційної безпеки та інформаційної гігієни, наголошують на важливості їх дотримання.

Тема 4. Високий бойовий дух та командна згуртованість – основа успіху в бою (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Згуртований підрозділ набагато ефективніший в бою”.

“Лідерство і командна згуртованість – шлях до перемоги та єднання нації”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять доводять прояви командної згуртованості та бойового духу військовослужбовця, як члена команди. (наголошення на недопущенні самовільного залишення поля бою, потрапляння в полон, відмови від виконання наказів). Дії військовослужбовця, як бойової одиниці на полі бою. Поради щодо налагодження міжособистісних відносин та згуртованості підрозділу. Звертають увагу на розвиток військового лідерства у всіх ланках підрозділів, що є запорукою їх успішності та виконання бойових завдань.

6.2. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема №1 Ілюстрація першого бою. Віртуальна реальність”. Перегляд навчального VR-фільму “Перший бій”	2*	-	2*
2	Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час боротьби з бронетехнікою противника	4	-	4
3	Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу в умовах застосування противником БПЛА (всіх типів)	3	-	3
Всього:		7/2*		7/2*

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Ілюстрація першого бою. Віртуальна реальність. (2 години).

Заняття 1. Перегляд навчального VR-фільму “Перший бій”.

Умови:

практично;

в навчальному класі (на місцевості);

Методичні рекомендації:

Навчальний VR-фільм “Перший бій” призначений для підготовки психіки ті, хто навчається, які прибули на навчання та не мають досвіду участі в бойових діях, до впливу негативних стрес-факторів бою.

Метою фільму є надання військовослужбовцям можливості пережити перший бойовий стрес без ризику фізичного ушкодження, не допустити виникнення у них паніки, істерики, агресії, ступору.

Застосування зазначеної технології дозволяє військовослужбовцям занурюватись у імітоване середовище, де вони зіштовхуються зі своїми страхами та можуть інтенсивно контролювати та управляти ними, дозволяє пришвидшити результати навчання тих, хто навчається через активацію аудіовізуального сприйняття інформації. Під час перегляду фільму формуються нейронні зв'язки алгоритмів дій військовослужбовця під час оборонного бою.

На спливаючому екрані в куту поля зору окулярів військовослужбовець бачить поради, як справитись з своїми страхами у ситуації надмірного стресу, відволіктись від впливу стрес-факторів: завдати собі болю, перемкнути свою увагу на зовнішні фактори, назвати себе по імені.

Метод використання VR-технологій дозволяє розвивати у тих, хто навчається навички управління увагою, емоційної саморегуляції, стресостійкості, продуктивності, доброзичливості, ясності в комунікації з собою та побратимами. Перегляд фільму психологічно готує тих, хто навчається до фізичних та фізіологічних викликів бою.

Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час боротьби з бронетехнікою противника (4 години).

Заняття 1. Формування психологічної впевненості тих, хто навчається у своїх діях щодо знищення бронетанкової техніки противника. Психологічне подолання військовослужбовцями танкобоязні, страху (фобії) замкнутого простору під час обкатки броньованою технікою (4 години).

Умови:

практично;
на місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на спеціально облаштованій ділянці місцевості, на якій здійснюється обкатка броньованою технікою під керівництвом командира навчального підрозділу (викладачів циклової комісії/групи психологічної (спеціальної психологічної) підготовки – при їх наявності), який, в ході підготовки до занять, використовує умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки, визначені в додатку 4 до цієї Програми.

З метою наочності, послідовності та щільності навчання, заняття проводиться в комплексі з розгортанням навчальних місць. Кількість навчальних місць та порядок організації занять на них визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається.

ВАЖЛИВО! Під час планування заняття рекомендується дотримуватися послідовності навчання:

вивчення сильних та слабких сторін бронетехніки, з метою отримання особовим складом чіткого уявлення про бронетехніку противника,

демонструються зразки броньованої техніки (танки, БМП, БТР), їх схеми (фотографії) сильних та слабких сторін, на них яскравими кольорами позначаються уразливі місця і робляться написи, які пояснюють, з якої зброї ефективніше вести вогонь;

демонстрація протитанкового озброєння вітчизняного та іноземного виробництва, яке перебуває на озброєнні військових частин ЗС України;

показ поля зору приладів спостереження та прицілювання броньованої техніки шляхом особистого їх огляду кожним військовослужбовцем (“Що бачить командир, навідник, механік-водій в полі зору?”);

УВАГА! *Обкатка особового складу може проводитися із залученням будь-яких типів броньованої техніки: танки, бойові броньовані машини, БМП, БТР, самохідні артилерійські установки, базові машини РВіА, ППО тощо.*

переповзання під броньованою технікою без заведеного двигуна з метою долання у тих, хто навчається боязні замкнутого простору;

переповзання під броньованою технікою із заведеним двигуном з метою формування психологічної стійкості до звукових ефектів (гулу бронемашин).

Для посилення звукового ефекту, на броньованій техніці здійснюються різні експлуатаційні режими двигуна.

Заключний елемент (основний) – це практична обкатка особового складу броньованою технікою.

Порядок проведення: в порядку черговості тих, хто навчається практично виконують дії по вогневому ураженню броньованої техніки, яка рухається на них та веде вогонь холостими пострілами. Кожному тому, хто навчається визначають умови виконання вправи (порядок займання окопу, кількість пострілів та їх порядок), застосування додаткових імітаційних засобів.

Тому, хто навчається надається можливість відпрацьовувати вправу тричі. У разі низької психологічної стійкості військовослужбовця, виконання вправи може повторюватися до позитивного результату.

Для ті, хто навчається, які мають відчуття страху перед танком (бронетехнікою) доцільно повторно відпрацьовувати переміщення під днищем машини при заглушеному двигуні, а потім – при працюючому, після чого обкатувати їх, розташовуючи в окопі разом із більш досвідченим військовослужбовцем або командиром підрозділу.

ВАЖЛИВО! *При обкатці, кожен військовослужбовець повинен мати високий рівень мотивації щодо знищення техніки противника. З цією метою йому повинно ставитися завдання зі знищення танка, як при підході його, так і після проходження.*

При розміщенні в окопі, через який повинен пройти танк, воїну необхідно ставити завдання щодо ураження танку, після чого з підходом танка на дистанцію 10-15 м – військовослужбовець змінює положення розвернувшись за напрямком руху техніки, залягає в окопі під час подолання танком окопу, при

віддаленні танку від позиції уражає техніку з гранатомету та веде імітацію вогню по екіпажу, що спішується.

Офіцер психологічної підтримки персоналу спостерігає за психічними реакціями ті, хто навчається, які проходять обкатку броньованою технікою та надає рекомендації керівнику занять щодо необхідної кількості повторів вправи для формування психологічної стійкості, відповідно до психологічних особливостей кожного військовослужбовця.

Під час виконання вправи керівник спостерігає за діями тих, хто навчається, контролює дотримання правил безпеки особовим складом.

Під час обкатки бронетехнікою, для їх ураження, доцільно використовувати стріляні гранатомети. Після пострілу гранати стріляючий повинен вести вогонь зі штатної зброї холостими набоями в напрямку броньованого об'єкта з метою ураження екіпажу бойової машини, який буде намагатися покинути палаючу бойову машину. З метою створення димової завіси та сповільнення руху бойової машини з її підходом до окопу особовий склад застосовує засоби задимлення (ручні димові гранати, шашки).

Під час виконання вправи на відстані 10-30 м від військовослужбовця проводиться підрив 2-3 вибухових пакетів, ведеться вогонь зі стрілецької зброї та із кулемета танка (броньованого об'єкта) холостими набоями. При наближенні танка до окопу здійснюються незначні повороти башти танку вправо-вліво.

У ході проведення заняття необхідно широко застосовувати засоби імітації, звукові імітатори стрільби для наближення умов навчання до реальних бойових, а також для навчання діям у разі обстрілу та вироблення звикання до звуків пострілів та вибухів.

На занятті в обов'язковому порядку присутній медичний працівник, який у разі необхідності надає медичну допомогу.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

Типовий порядок організації (розгортання) навчальних місць:

Навчальне місце №1 (вогнева підготовка) – Демонстрація протитанкового озброєння вітчизняного та іноземного виробництва, яке перебуває на озброєнні Збройних Сил України.

Військовослужбовцям демонструють засоби протитанкового озброєння (РПГ, АТ, NLAW). Кожен військовослужбовець ознайомлюється з протитанковими засобами, їх ТТХ та порядком застосування даного озброєння.

Навчальне місце №2 – Вивчення сильних та слабких місць техніки. Метання запалювальної легкозаймистої суміші (“Бандера-Смузі”, “Коктейль Молотова”).

Військовослужбовцям доводяться та показуються сильні та слабкі сторони бронетанкової техніки на прикладі техніки, яка є в наявності; доводяться чинники впливу на морально-психологічний стан екіпажів техніки; пояснюється поняття “сліпа зона” у приладах спостереження та прицілювання. Кожен військовослужбовець за командою займає місце механіка-водія у техніці, ознайомлюється з компоновкою, приладами спостереження та прицілювання.

Тих, хто навчається на практиці ознайомлюються з технікою метання запальної легкозаймистої суміші для надання психологічного налаштування про вразливість броньованої техніки.

Навчальне місце №3 – Переповзання під днищем машини при заглушеному та працюючому двигуні.

Військовослужбовцям доводиться порядок дій щодо переповзання під днищем бронетехніки при заглушеному та заведеному двигуні. Після цього відбувається практичний показ підготовленим військовослужбовцем переповзання під броньованою машиною при заглушеному та заведеному двигуні.

Навчальне місце №4 – Дії гранатометника під час ураження бронетехніки противника (використання імітаційних протитанкових засобів “ЛАЗЕРТАГ”).

Військовослужбовцям показується і пояснюється порядок виконання вправи. Тих, хто навчається повторюють порядок виконання елементів вправи.

На занятті повинні брати участь помічники керівник занять, які контролюють і допомагають військовослужбовцям правильно виконувати елементи вправи.

Військовослужбовцям пояснюються правила утримання спорядження і догляду за ним. Тих, хто навчається набувають індивідуальних навичок під час зайняття вогневої позиції і враження бронетехніки противника за допомогою РПГ-22 з системою “ЛАЗЕРТАГ”.

Навчальне місце №4а – Практичне тренування індивідуальних навичок тих, хто навчається в стрільбі з гранатомету по слабким зонам танку. (використання імітаційних протитанкових засобів “ЛАЗЕРТАГ”).

Навчальне місце облаштовується з флангу відносно району обкатки особового складу. Вогнева позиція обладнана в інженерному відношенні (наближено до реальної обстановки).

Тих, хто навчається практично тренуються в застосуванні ручних протитанкових засобів.

На навчальне місце залучаються керівник занять з вогневої підготовки, які контролюють і допомагають військовослужбовцям правильно застосовувати гранатомети.

Навчальне місце №5 – Обкатка особового складу броньованою технікою.

Тих, хто навчається ділять на підгрупи, для практичної обкатки броньованою технікою відповідно до кількості завчасно підготовлених окопів.

Доводиться алгоритм дій щодо ураження приладів прицілювання та спостереження танку, який наближається до позиції, а також алгоритм дій щодо знищення танку при віддаленні його від позиції. Після чого відбувається практичний показ підготовленим військовослужбовцем алгоритму дій щодо знищення танку, який наближається до позиції (ведення вогню по приладах спостереження, присідання в окопі під час подолання танком окопу, ураження танку при віддаленні від окопу).

Військовослужбовець займає окоп для стрільби, з наближенням танка веде вогонь по приладах спостереження бронеоб’єкта зі стрілецької зброї, після чого, з підходом танка на дистанцію 10 – 15 метрів, військовослужбовець змінює

положення розвернувшись за напрямком руху техніки, залягає в окопі під час подолання танком окопу, при віддаленні танка від позиції уражає броньовий об'єкт з гранатомету та веде імітацію вогню по екіпажу, що спішується.

Тема 3. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу в умовах застосування противником БпЛА (всіх типів) (3 години).

Заняття 1. Особливості застосування ударних дронів. Базові правила поведінки та рекомендації щодо захисту від БпЛА противника, шляхом маскуванню та облаштування позицій (1 година).

Умови:

теоретично;
у класі психологічної підготовки;
на місцевості.

Наративи до заняття:

“Маскування підвищує безпеку! Вжив – знищи ворога”.
“Почув чи побачив ворожий дрон – попереду побратимів!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на тактичному полі, в складі навчальної групи кількістю до 30 чоловік під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (командира навчального підрозділу).

Керівник заняття ознайомлює тих, хто навчається із типами та видами БпЛА, специфікою їх застосування, з сильними та слабкими сторонами ударних дронів, доводить базові правила поведінки та рекомендації щодо захисту від БпЛА противника шляхом маскуванню та облаштування позицій.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 2. Формування та розвиток впевненості у своїх силах, базових навичок щодо протидії атаки ударних дронів противника у ході проходження навчально-тренувального комплексу “Антидрон” (2 години).

Умови:

практично;
на місцевості.

Наративи до заняття:

“FPV-дроном керують на відстані. Використовуй захисні властивості місцевості. Не дай паніці здолати тебе!”
“НЕ біжи до своїх позицій, це викриє побратимів!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на навчально-тренувальному комплексі з протидії ударним БпЛА “Антидрон” (далі – НТК “Антидрон”) (типовий варіант схеми НТК “Антидрон” наведено у додатку до цієї програми), під керівництвом викладача циклової комісії (керівника занять, командира взводу, роти) в складі навчальних груп кількістю 6-10 осіб, методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки. Умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки визначені в додатку 4 до цієї Програми.

Військовослужбовцям пояснюється порядок проходження елементів НТК “Антидрон” та правила ухиляння від FPV-дронів. Доводиться необхідність спостереження за FPV-дроном, його вицілювання стрілецькою зброєю та контроль часу дії акумулятору дрону.

УВАГА! У разі відсутності НТК “Антидрон”, на виділеній ділянці тактичного поля обладнується її аналог із підручних засобів, який може включати: колоди, зношені автомобільні покритишки, перекриті щілини, траншеї, ходи сполучень, зруйновані будівлі, вирви від вибухів, лісиста місцевість тощо.

З метою ефективності та послідовності заняття поділяється на відповідні етапи в ході його організації та проведення.

На підготовчому (початковому) етапі викладач (керівник занять) доводить мету заняття та роз’яснює порядок (алгоритм) проходження елементів НТК “Антидрон”.

Керівник заняття наголошує на тому, що у ході проходження всіх етапів вправи, навчаємим необхідно рухатися (бігти) якомога швидко, постійно змінюючи при цьому напрямок руху, особливо в момент виходу ударного дрону на атаку. Крім того, керівник занять акцентує увагу тих, хто навчається на важливості комунікації між собою у разі з’явлення FPV-дрона та його місцеположення.

В ході першого етапу тих, хто навчається займають позицію в стартовій траншеї у складі 6-10 осіб та розподіляються на пари. За сигналом викладача (керівник заняття) про повітряну небезпеку – “ПОВІТРЯ!” перша пара швидко вибігає з траншеї на відкриту ділянку місцевості, де розташовані стовпи (елемент НТК № 1). Завдання тих, хто навчається полягає у здійсненні руху зигзагоподібно (“змійкою”), понизивши силует та рухаючись від стовпа до стовпа, які розташовані в шаховому порядку на відстані 8-10 м між собою, при цьому ухиляючись та ховаючись від FPV-дрона.

На другому етапі навчаємі проходять ділянку зі стовпами, використовуючи її як укриття від дронів, маневруючи між ними та змінюючи напрямок руху досягають перекритої щілини (елемент НТК № 2).

На третьому етапі тих, хто навчається опинившись у перекритій щілині, займають позицію (присівши) за поворотом, оскільки ударний дрон може влетіти одразу за ними. Біля виходу з перекритої щілини тих, хто навчається прислухаються до звуку дрону. Впевнившись, що FPV-дрон відлетів на відносно безпечну відстань, здійснюють швидкий рух до будівлі (елемент НТК № 3).

В ході четвертого етапу перебуваючи у будівлі, навчаємі відразу займають позицію (присівши) за умовно несучою стіною, при цьому на слух визначають орієнтовну відстань до дрону та при нагоді вибігають із будівлі.

На п’ятому етапі тих, хто навчається швидко долають ділянку відкритої місцевості, на якій є вирви від вибухів боєприпасів (елемент НТК № 4), рухаючись при цьому зигзагоподібно, уникаючи вогневого ураження ударного дрону, в напрямку дерев, кущів (чагарників), які умовно вважаються безпечним районом місцевості (елемент НТК № 5).

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

6.3. РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Засадні дії	2		2
Всього:		2		2

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Засадні дії (2 години).

Заняття 1. Вогнева засідка. Приховане розміщення засідки на вірогідних напрямках руху (наступу) противника. Дії у вогневій засідці в умовах застосування противником ударних та розвідувальних БпЛА. Ураження противника з близької відстані несподіваним вогнем (2 години).

Умови:

практично,
на місцевості;

Головні наративи:

“Вогнева засідка здійснюється проти підрозділів ворога, які рухаються або проти згрупованих підрозділів зі слабким спостереженням”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий час доби в два етапи. Спочатку командир взводу (призначений керівник занять) пояснює теорію дій при організації, підготовці і проведенні засідки. У наступній частині заняття тих, хто навчається практично під керівництвом керівник занять відпрацьовують питання заняття, устаткування і дій в засідці.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки і узгодженості дій в складі підрозділу. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3 – 5 осіб.

В ході занять відпрацьовуються питання:

ведення розвідки місцевості та противника з використанням приладів спостереження, засобів освітлення місцевості та підслуховування;

моніторинг обстановки в небі та протидія БпЛА противника (використання сканера (детектора/аналізатора) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії);

порядок дій при виявленні противника;

доповідь про результати розвідки;

визначення характеру дій противника за різними ознаками.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Засідка з ходу на транспорт противника”.

Мета: формування у тих, хто навчається навичок протидії БпЛА, психологічної стійкості та самоконтролю, здатності швидкого прийняття рішень під впливом зовнішніх стресових чинників.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, засоби імітації, транспорт.

Порядок виконання:

Вправа виконується час руху на марші, командир групи отримує завдання про організацію засідки з ходу на неброньований поодинокий транспорт противника, у якій знаходяться важливі документи. Групі вказують на орієнтири, напрямки, відстані між орієнтирами і орієнтовний час підходу транспорту, точки збору і евакуації.

Завдання групи: правильна організація засідки з ходу в умовах обмеженого часу, знищення транспорту, обшук і заволодіння важливими документами, відкати.

Загальні правила організації засідки.

1. Вибір місця. Місце проведення засідки має забезпечувати маскуванню групи, забезпечувати можливість швидкого скритного відходу, обмежувати рух противника і забезпечувати гарний огляд місцевості та секторів ведення вогню. Доцільно, розміщувати засідку на ділянках звуження чи поворотах дороги (природні, чи штучно розміщені перешкоди) для зниження швидкості пересування та ефективності маневру.

2. Розміщення групи. Вся група розміщується з одного боку, для недопущення вогню по своїм. Розміщення по обидва боки дозволяється у разі проведення засідки в ущелинах чи подібних місцях, де бійці будуть знаходитися над колоною ворога і вогонь буде вестися зверху вниз, щоб не допустити вогню по своїм.

3. Організація групи під час засідки. Група ділиться на 3 підгрупи: нападу, забезпечення та охорони.

Група забезпечення: командир групи, зв'язківець, кулеметник, помічник кулеметника або гранатометник і його помічник. Група забезпечення розміщується таким чином, щоб дивитися у фронт ворожої колони.

Група нападу: основна частина тих, хто навчається групи, озброєних звичайною стрілецькою зброєю та легкими кулеметами. Група нападу розміщується таким чином, щоб вести вогонь по флангу ворожої колони.

Група охорони: по 1-2 тих, хто навчається розташовані за 50-80 м перед місцем засідки та за нею.

4. Вогневе ураження. Сигналом до відкриття вогню може бути підриг засобів імітації, перший постріл чи відкриття вогню кулеметником. Після сигналу група нападу відкриває вогонь і здійснює концентроване вогневе ураження в межах завчасно визначених командиром. Кожен борець має знати межі загального вогневого ураження та свій особистий сектор обстрілу.

5. Відхід. Після закінчення вогневого ураження група завмирає. Якщо в зоні ураження помітно якісь рухи чи звуки, знову відкривається вогонь, якщо ні – всі тих, хто навчається по черзі перезаряджають зброю. Після чого група організовано відходить за попередньо визначеним планом. Для прикриття відходу можна використати дими.

6. Обшук. Якщо в зоні ураження відсутні будь-які рухи, частина підгрупи забезпечення висувається вперед. Робить контрольні постріли по трупах, переходить дорогу, займає там позицію і подає сигнал про безпеку. Кулеметник з помічником висувається на дорогу для прикриття найбільш небезпечного напрямку. Після цього група здійснює відхід за попередньо визначеним планом.

7. Завдання підгрупи охорони. Охорона повідомляє командира інформацію про противника, що наближається, його склад та кількість. Крім того, повідомляє про будь-які інші рухи по ходу чи в районі місця проведення засідки. Командир визначає час для підгрупи охорони, через який бійці підгрупи після відкриття вогню самостійно відходять і прямують до попередньо встановленої точки збору.

При оцінюванні правильності дій беруть до уваги: вибір місця, правильне розміщення групи, організація групи під час засідки, вогневе ураження, відхід, обшук.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

6.4. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Застосування індивідуальних навиків під час виконання завдань у складі малих груп (відділення)	30		30
2	Тема 2. Дії підрозділу на марші	6		6
3	Тема 3. Дії солдата в складі відділення в оборонному бою	20		20
4	Тема 4. Дії солдата у складі відділення в наступі	20		20
5	Тема 5. Ведення бойових дій в урбанізованій місцевості	19		19
Всього:		95		95

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Застосування індивідуальних навиків під час виконання завдань у складі малих груп (відділення) (30 годин).

Заняття 1. Сигнали і команди, які подаються в бойовій обстановці. Тренування в діях за сигналами і командами (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Головні наративи:

“Постійно розвивайся – ніхто не дивиться на минулі досягнення і трофеї. Важливо тільки тут і зараз. Тому, потрібно постійно рости, професійно і особистісно. Вчитись, навчатись і використовувати здобуте на практиці інакше неодмінно прийде застій.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі груп до 30 осіб під керівництвом керівник заняття (викладача).

Ті, хто навчається:

вивчають сигнали і командами, які подаються в бойовій обстановці;

тренуються в подачі сигналів сигнальними жестами, сигнальними ракетами, димами, рукою, зброєю, променем світла (прожектором, ліхтарем), звуковими засобами (стрільбою, свистом, ударами в металеві предмети), команди і сигнали, що подаються голосом і засобами зв'язку в одиночному порядку.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

*Приклад.***Вправа “Кіт та миші”.**

Мета: формування у тих, хто навчається навичок протидії БПЛА, психологічної стійкості та самоконтролю, здатності швидкого прийняття рішень під впливом зовнішніх стресових чинників.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, БПЛА типу “Mavic”, детектор дронів “Цукорок”.

Порядок виконання: на тактичному полі визначається маршрут руху групи з визначеної точки до окопної лінії ВОПу на відстані 200-250 м. Група у складі 4-6 тих, хто навчається просуваються похідною колоною у заданому напрямку. У командира групи знаходиться детектор дронів “Цукорок”. У разі відсутності командир визначає військовослужбовця, який спостерігає за повітряним простором.

За командою керівник заняття (викладача) з визначеного місця у напрямку групи вилітає дрон типу “Mavic”. Командир групи отримавши сигнал наближення БПЛА подає загальну команду “НЕБО!”.

Тих, хто навчається швидко розосереджуються у різні напрямки. Оператор дрона маневрує над полем шукаючи вдалу позицію для “скиду”. Тих, хто навчається зорозово спостерігають за маневрами БПЛА та пересуваються до окопної лінії, кожен з них приймає рішення коли та як йому рухатись при цьому зберігаючи комунікацію з військовослужбовцями, які знаходять поруч.

Після того як усі тих, хто навчається розмістились в окопах вправа вважається завершеною. Керівник занять (викладач) знаходиться на тактичному полі та спостерігає за діями ті, хто навчається.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 2. Порядок пересування на полі бою у складі двійок-трійок та у складі бойових пар. Реакція на прямий вогонь противника (4 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле/ділянка місцевості;

в світлу пору доби

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи до 12 чоловік керівник заняття (викладача).

Заняття проводиться при постійній імітації застосування противником різних типів БПЛА (розвідувальні, ударні (дрони зі скидами FPV)).

Якщо в межах навчального питання розглядаються декілька варіантів дій, їх розгляд здійснюється поетапно, лише після повного відпрацювання одного варіанту дій, приступається до відпрацювання наступного.

Порядок проведення тренування: коротка розповідь, демонстративний показ, по-елементний показ, поетапне тренування, підбиття підсумків.

Керівник заняття (керівник занять) здійснює доводить та демонструє способи переміщення на полі бою у складі двійок-трійок, переміщення у складі бойових пар за допомогою макету місцевості, фліп-чарту, або при наявності демо-групи.

Доведення та демонстрація інформації стосовно навчального питання здійснюється методом “Від простого до складного”.

Тренування тих, хто навчається здійснюється у два етапи:

Етап перший: поетапне тренування за командою керівник заняття (роби раз, роби два).

Етап другий: тих, хто навчається самостійно відпрацьовують навчальний елемент під наглядом та контролем керівник заняття. Після завершення тренування керівник занять оцінює дії тих, хто навчається, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Тих, хто навчається вивчають порядок пересування на полі бою у складі бойових пар, порядок реакції на прямий вогонь противника.

Практично відпрацьовують переміщення у складі двійок-трійок. переміщення у складі бойових пар, порядок здійснення руху вперед та назад і порядок здійснення руху ліворуч та праворуч, порядок приєднання до сусідніх двійок-трійок, порядок зміни різновиду бойових груп у разі втрати військовослужбовця у двійці-трійці. порядок реагування на прямий вогонь противника, порядок відкриття вогню, здійснення доповіді при виявленні противника та за результатами контакту.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Атака ворожого дрону”.

Мета: формування у тих, хто навчається психологічної стійкості у подоланні страху (паніки) в умовах застосування БпЛА (різних типів) противника та в обстановці, яка раптово змінюється.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, вибухові пакети, димові гранати, імітатори артилерійського пострілу, ударні БпЛА (зі скидом/FPV).

Порядок виконання:

Тих, хто навчається діляться на дві групи чисельністю по чотири військовослужбовця в кожній.

Задача групи № 1: розвідка місцевості та шляхів підходу до окопної лінії з подальшим закріпленням біля окопів. Після закріплення на місцевості група № 1 подає сигнал групі № 2 просуватися до окопів.

Задача групи № 2: отримавши сигнал пересуватись до окопів та захопити їх штурмом.

Під час виконання завдання в будь-який момент можлива атака противника, артобстріл та/чи застосування БпЛА противником.

Варіанти подій:

При умові застосування противником артсистем всі тих, хто навчається залягають в укриття та перечікують артобстріл. Перший з тих, хто навчається почувши “ВИХІД!” боєприпасу голосно подає команду “ОБСТРІЛ!” або “МІНИ!”. Після артобстрілу тих, хто навчається займають позиції для ведення вогню.

При застосуванні противником БпЛА, тих, хто навчається гучно подають команду “НЕБО!” або “ПОВІТРЯ!”, проводять його ідентифікацію, прицілюються для супроводу та в разі потреби відкривають вогонь по БпЛА.

Після завершення відпрацювання навчального питання керівник підбиває підсумки, оцінює дії тих, хто навчається, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 3. Завдання і способи дій тих, хто навчається в складі бойових груп. Завдання і способи дій у складі вогневої та маневрової груп. Порядок дій складі бойових груп при контакті з противником (6 годин).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле/ділянка місцевості;

в світлу пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи до 12 чоловік на 1 керівник заняття (викладача).

Заняття проводиться при постійній імітації застосування противником різних типів БпЛА (розвідувальні, ударні (дрони зі скидами FPV).

Якщо в межах навчального питання розглядаються декілька варіантів дій, їх розгляд здійснюється поетапно, лише після повного відпрацювання одного варіанту дій, приступається до відпрацювання наступного.

Порядок проведення тренування: коротка розповідь, демонстративний показ, показ по елементам, поетапне тренування, підбиття підсумків.

Керівник заняття (керівник занять) доводить та демонструє види і завдання бойових груп, порядок комунікації та управління, порядок вибору способу пересування пар за допомогою макету місцевості, фліп-чарту, або при наявності демо-групи.

Доведення та демонстрація інформації стосовно навчального питання здійснюється методом “Від простого до складного”.

Тренування тих, хто навчається здійснюється у два етапи:

Етап перший: поетапне тренування за командою керівник заняття (роби раз, роби два).

Етап другий: тих, хто навчається самостійно відпрацьовують навчальний елемент під наглядом та контролем керівник заняття.

Після завершення тренування керівник занять оцінює дії тих, хто навчається, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Тих, хто навчається вивчають види і завдання бойових груп, порядок комунікації та управління, порядок вибору способу пересування.

Практично відпрацьовують переміщення та дії в складі бойових груп, порядок дій при контакті з противником. Відпрацьовують елементи відкату та відходу.

Під час проведення заняття рекомендується використання: пейнтбольного, системи Laser Tag та страйкбольного спорядження, імітаційних засобів.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Гра у хованки”.

Мета: ознайомлення тих, хто навчається з алгоритмом дій при застосуванні противником БпЛА, формування психологічної стійкості та впевненості, а також здатності до прийняття рішень під впливом психотравмуючих чинників бойових дій.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, вибухові пакети, димові гранати, імітатори артилерійського пострілу, дрон (типу “Mavic”/FPV).

Порядок виконання:

Тих, хто навчається у складі підрозділу пересуваються по місцевості, прямуючи до ВОПу вздовж ґрунтової дороги та лісосмуги. Від суміжного підрозділу по радіостанції надходить повідомлення, що у напрямку пересування підрозділу на висоті близько 100 м наближається ворожий дрон-розвідник.

Командир підрозділу подає команду “НОРА”, а тих, хто навчається розосереджуються та маскуються у нерухомих позах. Визначається військовослужбовець, який спостерігає за пересуванням ворожого БПЛА, визначає його напрямок, висоту та по можливості ідентифікує його.

Інструктор (викладач) аналізує правильність зайняття позицій, оцінює рівень маскування та вказує на помилки ті, хто навчається.

Після того, як БПЛА залишив район відлетів на безпечну відстань, тих, хто навчається за командою командира продовжують рух до ВОПу, де займають оборонну позицію.

Після завершення відпрацювання навчального питання керівник підбиває підсумки, оцінює дії тих, хто навчається, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 4. Порядок дій у складі бойових груп. Порядок здійснення маневрів у складі бойових груп (8 годин).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле/ділянка місцевості:

в світлу пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи до 12 чоловік на 1 керівник заняття (викладача).

Заняття проводиться при постійній імітації застосування противником різних типів БПЛА (розвідувальні, ударні (дрони зі скидами FPV).

Якщо в межах навчального питання розглядаються декілька варіантів дій, їх розгляд здійснюється поетапно, лише після повного відпрацювання одного варіанту дій, приступається до відпрацювання наступного.

Порядок проведення тренування: коротка розповідь, демонстративний показ, показ по елементам, поетапне тренування, підбиття підсумків.

Керівник заняття (керівник занять) доводить та демонструє порядок здійснення маневрів (обходу, обхвату) у складі бойових груп за допомогою макету місцевості, фліп-чарту, або при наявності демо-групи.

Доведення та демонстрація інформації стосовно навчального питання здійснюється методом “Від простого до складного”.

Тренування тих, хто навчається здійснюється у два етапи:

Етап перший: поетапне тренування за командою керівник заняття (роби раз. роби два).

Етап другий: тих, хто навчається самостійно відпрацьовують навчальний елемент під наглядом та контролем керівника заняття.

Після завершення тренування керівник занять оцінює дії тих, хто навчається, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Тих, хто навчається вивчають види і способи здійснення маневрів у складі бойових груп.

Практично відпрацьовують переміщення та дії в складі бойових груп, порядок дій при контакті з противником. Відпрацьовують елементи відкату та відходу.

Під час проведення заняття рекомендується використання: пейнтбольного, системи. Laser Tag та страйкбольного спорядження, імітаційних засобів.

Після завершення відпрацювання навчального питання керівник підбиває підсумки, оцінює дії тих, хто навчається, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 5. Подолання небезпечних зон у складі відділення. Відпрацювати подолання небезпечних зон (відкритих ділянок місцевості) в складі груп (відділення) різними способами. Дії при артобстрілу або авіаційного удару противником правильний вибір укриття та вогневих позицій (6 годин).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле / ділянка місцевості;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“На новому місці відразу ж з’ясуй, де найближче укриття (підвал, бліндаж, перекриття, мости тощо). “Не лови гав”, слідкуй за діями побратимів. Не зневажай засобами захисту в районах можливого артобстрілу або авіаційного удару”.

“В ході контакту з противником – особлива увага на фланги. Противник не сидить на місці, може контратакувати. Один із варіантів: вогнева група вогнем “прижимає до землі”, маневрена – обходить для удару у фланг. Як правило, така зухвалість працює”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на ділянці місцевості під керівництвом керівник заняття (викладача), розглядаються 2 навчальних питання:

Перше навчальне питання :

Керівник заняття пояснюється дії при обстрілі не прямим вогнем, подача сигналів. Ознайомлює та пояснює види контакту на полі бою:

- 1) візуальний;
- 2) вогонь прямою наводкою;
- 3) вогонь не прямою наводкою;
- 4) інженерні загородження;
- 5) повітря;
- 6) хімічна, біологічна і ядерна;
- 7) зв’язок/радіоелектронна боротьба;
- 8) цивільна/нелетальна.

Реакція на непрямий контакт, керівник занять пояснює алгоритм дій.
 Реакція на непрямий контакт, керівник занять пояснює алгоритм дій.

Ті, хто навчається:

вивчають дії під час непрямого вогню противника;

розглядають види контакту на полі бою

практично відпрацьовують різноманітні дії під час непрямого вогню противника.

Друге навчальне питання:

Тих, хто навчається ознайомлюються з методами подолання небезпечних зон (відкриті ділянки місцевості, дороги і стежки, дротяні загородження, покинуті ворожі позиції, мінні поля) у складі відділення. Відпрацьовують практично подолання небезпечних зон в складі відділення різними способами.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Туман”.

Мета: формування психологічної стійкості, вироблення навичків протидії БпЛА, прийняття швидких та правильних рішень в екстремальних умовах бойових дій.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, холості набої, вибухові пакети, димові гранати, імітатори артилерійського пострілу, FPV-дрони, муляжі мін, розтяжки.

Порядок виконання:

Військовослужбовцям у складі груп (відділень) подолати небезпечну зону до найближчого укриття (наприклад бліндаж).

При появі в небі БпЛА противника, перший побачивший гучно подає команду “НЕБО!”/“ПОВІТРЯ!”, тих, хто навчається розосереджуються, після чого командир групи подає команду: “ДИМ!” Застосовують ручні димові гранати для задимлення місцевості на якій знаходяться. Після чого тих, хто навчається швидко пересуваються до укриття.

При виконання вправи крім тактико-спеціальних навичок визначається, хто із підрозділу і яким чином зміг визначити місце укриття на задимленій ділянці місцевості і хто зміг визначити в небі БпЛА.

Додатково на ділянці місцевості встановлюються розтяжки (муляж мін, фугасів, натягувати проволочку між деревами) відпрацьовуються сценарії щодо надання догоспальної допомоги, евакуації пораненого.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 6. Зайняття та організація району розташування. Доповідь про стан боєкомплекту, поранених, спорядження (АСЕ) (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле / ділянка місцевості;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Якщо відділення відступає – за будь-яку ціну забрати поранених!”

“Не метушись, зосередься, подумай про приємне, оглянь зброю, продумай свої дії після закінчення обстрілу.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на ділянці місцевості під керівництвом керівник заняття (викладача). Тих, хто навчається ознайомлюються з зайняттям та організацією району розташування для відпочинку чи для виходу на завдання, та з доповіддю про стан боєкомплекту, поранених та стану спорядження. Відпрацьовують практично зайняття та організація бази.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 7. Захоплення противника в полон, тактика дій та психологічний вплив (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле / ділянка місцевості;

в світлу пору доби.

Головні наративи: ”Полон — це не місце для помсти, а ресурс для перемоги”. Полонений — це джерело інформації та інструмент психологічного тиску на ворога.

Методичні рекомендації:

Навчити особовий склад правильно діяти під час захоплення противника в полон, дотримуючись тактичних норм, міжнародного права та розуміючи психологічні аспекти обробки полоненого для отримання розвідданих або деморалізації ворога.

В ході занять ті, хто навчаються ознайомлюються з:

1. тактикою взяття в полон;
2. помилками при взятті в полон;
3. психологічною обробкою полоненого;
4. методами отримання корисної інформації;
5. діями після взяття в полон;
6. методами психологічного впливу на ворога.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 2. Дії підрозділу на марші (6 годин).

Заняття 1. Підготовка до здійснення маршу в пішому порядку та на машинах. Дії особового складу на марші в пішому порядку, бойовій броньованій техніці та на автомобілях. Розміщення на (в) техніці, порядок ведення спостереження під час руху та дій на привалі. Особливості дій при потраплянні в засідку, спішування з техніки, розгортання у бойовий порядок підрозділу. Дії особового складу у разі виявлення ворожого БпЛА (коптерного типу, камікадзе) (6 годин).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-Тк-16 (спішування підрозділу з БТР, БМП і розгортання у цеп);

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Важливо, щоб усі у підрозділі мали карту та компас, оскільки дезорієнтація може мати серйозні наслідки. Як солдат, ви повинні постійно намагатися відстежувати, де ви знаходитесь під час маршу. Наприклад, це може стати вирішальним, якщо підрозділ розділиться.”

“Не покидай спланований маршрут без дозволу командира!”

“При діях на техніці тренуй навички посадки на броню з різних сторін (за що триматись, куди поставити ногу). Научись швидко відкривати та закривати двері та люки бойових машин – зекономиш час та свої ж пальці.”

Методичні рекомендації:

Заняття організовуються на ділянці навчального тактичного поля та проводяться під керівництвом викладача циклової комісії, (керівник заняття, командира взводу, роти) в складі навчальної групи кількістю 6-8 чоловік методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки.

У ході заняття керівник розповідає про дії особового складу на марші в пішому порядку, на бойовій броньованій техніці, на автомобілях, в ході розгортання в бойовий порядок та знищення живої сили противника.

Тих, хто навчається слухають та тренуються у виконанні в розгортанні в бойовий порядок. Проводять маскувальні заходи щодо приховання сигнальних та транспортних вогнів.

ПОРАДИ ДЛЯ ТІ, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ!

Прості правила кожного військовослужбовця:

знати своє завдання;

знаходитися на своєму місці під час маршу;

спостерігати за сигналами і відразу про них попереджати інших, не забуваючи переконатися, що ті, хто позаду, зрозуміли вас;

у разі сходження з маршруту (стежки, дороги тощо) слід шукати дорогу у вказаному раніше напрямку;

знати місцезнаходження командира.

Керівник доводить особливості дій під час потрапляння в засідку. Відпрацьовуються питання порядку дій на привалі.

Заняття супроводжуються постійним прольотом БпЛА, який імітує літальний засіб противника, особовий склад тренує дії у разі виявлення ворожого БпЛА (коптерного типу, камікадзе).

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Тема 3. Дії солдата в складі відділення в оборонному бою (20 годин).

Заняття 1. Дії в оборонному бою. Дії солдата під час підготовки атаки (артилерійської, вогневої, тощо) та відбиття наступу противника. Знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Ведення вогню за командою та самостійно: оцінка та вибір цілі, прицілу і точки прицілювання. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), дії у разі обходу противником з флангу, вихід противника з тилу, прорив переднього краю танками (ББМ) противника в день та в темну пору доби. Підготовка позиції до ведення кругової оборони. Порядок взаємодії військовослужбовця з іншими військовослужбовцями на позиції в ході ведення оборонного бою. Роль БпЛА противника в ході ведення ним наступального бою (8 годин, з них 2 години в темну пору доби, протягом одного дня).

Виконання: (не оцінюється)

Норматив виключено.

підготовчої вправи №16 “Бій в траншеї у складі двійки з бойовою стрільбою” (без використання бойових набоїв).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Чим ближче ви підпускаєте ворога – тим простіше та прицільніше вам буде по ньому вистрілити. Однак його не можна підпускати на відстань, на якій він може уже дістати вас ручними гранатами.”

Методичні рекомендації:

Розглядаються особливості ведення оборонних дій в різних умовах місцевості (ліс, лісосмуга (посадка), лісостеп, степ тощо).

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 2 навчально-імітаційні гранати.

Заняття проводяться на тактичному полі в складі груп до 10 осіб під керівництвом керівника заняття (командира взводу).

Керівник заняття (керівник заняття):

проводить попередньо інструктаж, роз'яснення заняття;

доводить теоретичні основи підготовки та ведення оборонного бою;

демонструє фото та відео матеріал з урахуванням досвіду ведення бойових дій.

Ті, хто навчається:

виконують заходи під час вогневої підготовки атаки противника (займають укриття, ведуть спостереження, дії чергових вогневих засобів);

відпрацьовують порядок дій у разі виявлення ворожого БпЛА (застосування засобів РЕБ ближньої дії); Моніторинг обстановки в небі та застосування засобів РЕБ ближньої дії;

практично відпрацьовують здійснення маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), дії у разі обходу противником з флангу, вихід противника з тилу, прорив переднього краю танками (ББМ) противника;

У ході відпрацювання практичної складової занять з тактичної підготовки відпрацьовуються елементи: розвантаження ящиків з боєприпасами та перенесення їх на вогневий рубіж, зміна вогневої позиції, способи пересування залежно від рельєфу місцевості.

З особовим складом проводиться тренування у виконанні підготовчої вправи № 16 “Бій в траншеї у складі двійки з бойовою стрільбою”, **без використання боєприпасів**, яка в подальшому буде виконуватись під час занять з вогневої підготовки.

Військовослужбовцям демонструють приклади комплексного поєднання наступальних дій противника із застосуванням дронів.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Скиди з БпЛА засобів ураження (гранати, боєприпаси тощо).

В ході тренування питань ведення оборонного бою в районі розміщення військовослужбовця (на позиції) проводяться скиди з БпЛА.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної догоспітальної допомоги шляхом доведення ситуаційних завдань.

Додаткові навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка № 1

Тренування переміщення пораненого в укриття на собі, волоком, на ношах (волокушах), в парі, в складі евакуаційної групи, в траншеї, групою на ношах на дистанцію 100 м, поодинокі евакуації 50 м.

Метод проведення: *практично.*

Навчальна точка № 2:

Тренування дій солдата під час ведення спостереження за противником (за допомогою біноклів, прицілів, тощо), застосування антитепловізійних екранів, плащів, засобів задимлення. Доповідь (3D, ACE, SALUTE).

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Примітка. Заняття проводиться протягом 1 дня на протязі 10 навчальних годин.

Заняття 2. Відбиття штурмових дій противника, підвищення силуету військовослужбовця з метою ведення вогню по противнику, який наступає. здійснення маневру на запасні (відсічні) позиції із застосування гранат (M18A1 Claymore або МОН-50 (90), “печериць” та інших), вихід з позиції (траншеї) та здійснення маневру “обхід у фланг противника”. Унеможливлення просування противника по своїм позиціям із застосування інженерних не вибухових загороджень. Порядок огляду відновлених позицій. Знищення противника в

бліндажі. Виставлення протитанкових мін (мінних-шлагбаумів) на можливих маршрутах висування техніки (6 години).

Умови:

практичне;
навчальне тактичне поле;
в світлий час доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі в складі груп до 10 осіб під керівництвом керівник заняття (командира взводу).

Ті, хто навчається:

здійснюють відбиття атаки противника. Ведення вогню за командою та самостійно. Тренуються в оцінюванні та виборі цілі, прицілу і точки прицілювання;

виконують заходи щодо введення противника в оману, здійснення маневру на запасні (відсічні) позиції із застосування гранат (M18A1 Claymore або МОН-50 (90), “печериць” та інших), виходу з позиції та обходу противника з флангу.

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов’язково кидає 2 навчально-імітаційних гранати.

практично тренуються за сигналами оповіщення;

Військовослужбовцям демонструють приклади комплексного поєднання наступальних дій противника із застосуванням дронів.

Проводиться тренування в діях зі знищення противника з урахуванням комбінованої атаки.

В ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв’язку, тактичної догоспітальної допомоги шляхом доведення ситуаційних завдань.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР, в тому числі і по питанням предметів, які відпрацьовувалися в комплексі.

Додаткові навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка № 1

Виконання тактичної вправи. Прийняття управління та постановка завдання командиром групи на оборонний бій. Практичне виконання бойового завдання та управління діями групи під час виконання завдання.

Метод проведення: *практично.*

Навчальна точка № 2

Встановлення протипіхотних мін перед позицією та на флангах рубежу оборони.

Метод проведення: *практично.*

Навчальна точка № 3

Встановлення невибухового інженерного загородження перед позицією, у флангах та тилівій зоні, методом “щита”, як у горизонтальному варіанті так і в вертикальному.

Метод проведення: *практично.*

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Знищення броньованих цілей з використанням мінного шлагбауму”.

Мета: формування психологічної стійкості та впевненості у протидії, знищенні (виведенні з ладу) бронетехніки противника під впливом психотравмуючих чинників бойових дій.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, військова техніка, муляжі мін, маркера (прапорці), металевий дріт до 15 метрів, рукавиці.

Порядок виконання:

Військовослужбовець перебуває на узбіччі дороги з правого чи лівого боку від маршруту руху броньованої техніки, здійснює спостереження та оцінку ситуації. При наближенні техніки на відстані 10-15 метрів військовослужбовець лежачи за допомогою дроту здійснює перетягування мінного шлагбауму на дорожнє полотно з макетами протитанкових мін (вага яких повинна дорівнювати реальним) та швидко (по пластунськи) переповзає по заглибленні біля дороги на безпечну відстань.

Ділянка місцевості, на якій виконується вправа позначається чітко помітними маркерами (прапорцями), які добре видно механіку-водію під час руху. Військовослужбовець, що підтягує мінний шлагбаум обов'язково повинен бути в рукавицях.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 3. Вихід тих, хто навчається на зазначені (вказані) позиції. Заміна позицій в складі підрозділу, як в день так і вночі послідовним методом. (6 годин, із яких 2 години в темну пору).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле;

в світлий та темний час доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі в складі груп до 10 осіб під керівництвом керівник заняття (командира взводу).

Ті, хто навчається:

тренуються у складі відділення (взводу): Вихід на обладнану позицію за допомогою вказівок командира, програмного забезпечення “КРОПИВА” (“MilChat”), порядок взаємодії тих, хто навчається в ході пересування, пароль-відгук, підготовка вогневої позиції, встановлення інженерних загороджень, встановлення засобів РЕБ, спостереження за діями противника.

Практичні заняття нараощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Скиди з БпЛА засобів ураження (гранати, боєприпаси тощо).

В ході тренування питань ведення оборонного бою в районі розміщення військовослужбовця (на позиції) проводяться скиди з БпЛА.

У нічний час військовослужбовцям роз'яснюються особливості дій під час вогневої підготовки атаки противника та відбиття атаки противника.

В ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної догоспітальної допомоги шляхом доведення ситуаційних завдань.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Тема 4. Дії солдата у складі відділення в наступі (20 годин).

Заняття 1. Дії в наступальному бою. Зайняття вихідного положення для наступу і підготовка до атаки. Пересування на полі бою методом “вогню і руху”. Подолання інженерних загороджень та природних перешкод, прикриття один одного у ході виконання бойового завдання. Дії у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника. Застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу. (8 годин).

Умови:

практично;
на місцевості;
в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Нерішучість і бездіяльність мають більш серйозні наслідки, ніж помилки в підході до виконання завдання”

Методичні рекомендації:

Розглядаються особливості ведення наступальних дій в різних умовах місцевості (ліс, лісостеп, степ, лісосуґа (посадка) тощо).

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 1 навчально-імітаційну гранату.

Заняття проводиться в складі взводу. Командир взводу (призначений керівник занять) пояснює теорію дій стрільця в складі механізованого відділення під час ведення наступального бою та схематично показує можливі варіанти дій, питання моніторингу обстановки в небі та протидію БпЛА противника (використання сканера (детектора/аналізатора) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії).

Доводиться:

порядок дій військовослужбовця у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника;

порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї;

порядок застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу;

завдання вогневої (маневреної) групи.

Демонструє фото та відео матеріал з урахуванням досвіду ведення бойових дій.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки узгодженості дій в складі підрозділу.

Навчасмі практично під керівництвом керівник заняттів відпрацьовують питання діям відділення при веденні наступу.

Практичне навчання дій, під керівництвом керівник заняттів, відпрацьовується в складі відділень. Керівник заняття навчання організовує за етапами.

Спочатку відпрацьовуються елементи індивідуального пересування, а потім пересування в парі поступово нарощуючи темп дій до потрібного. У ході заняття рекомендується міняти місце їх проведення.

Потім тих, хто навчається навчаються діяти в складі відділення. Тих, хто навчається мають бути ознайомлені з діями груп прикриття і пересування, що призначаються.

Відпрацьовуються питання щодо:

порядку дій особового складу у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника;

порядку виходу у фланг противника та штурму траншеї;

порядку дій у разі виявлення ворожого БпЛА (застосування сканера (детектора/аналізатора) спектра роботи БпЛА та засобів РЕБ ближньої дії); Моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії;

порядок застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки узгодженості дій в складі підрозділу. Практична частина заняття проводиться в складі відділень з використанням імітаційних засобів. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації до 3-5 осіб.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Ворожий БпЛА.

Під час заняття, в ході відпрацювання навчальних питань, тренується пильність тих, хто навчається на виявлення БпЛА противника.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання безпеки бою, інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної догоспітальної допомоги шляхом доведення ситуаційних завдань.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR, по відділенням за результатами досягнення мети заняття.

Заняття 2. Завдання вогневої (маневреної) групи. Завдання і способи дій тих, хто навчається в складі бойових груп. (4 години).

Виконання нормативу: (не оцінюється)

Н-Тк-30 (тактичні дії у складі бойових груп);

Н-Тк-31 (переміщення у складі двійок-трійок).

Умови:

практично;

на місцевості.

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Добре навчена бойова пара часто ефективніша за чотирьох непідготовлених солдатів.”

“Не губись під час штурму, працюй в своїй парі. Одному на полі бою – смерть. Завжди знай, де командир.”

“Підтримуй завжди зоровий зв'язок з побратимами. Користуйся візуальними сигналами. Не мелькай перед стволом співслужбовця. Не перекривай йому сектор стрільби. Дій злагоджено”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий час доби. У допомогу керівникові заняття виділяються два керівник занять та група імітації (група показу дій) до 3 – 5 осіб. Заняття ділиться на дві частини.

У ході першої частини заняття пояснюються теоретичні питання усно. Друга частина заняття проводиться на місцевості, де відпрацьовуються питання розгортання відділення у бойовий порядок. Керівник заняття пояснює обов'язки і порядок дій тих хто навчається при русі в різних місцях бойових порядків. Потім відділення розбиваються на групи (пари), а керівник заняття вказує, який вид бойового порядку буде відпрацьовуватись.

Навчанням відділень керують керівник занять, які контролюють, підказують і пояснюють допущені помилки. Доцільно навчання діям в інших бойових порядках проводити на різних ділянках місцевості.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Ворожий БнЛА.

Під час заняття, в ході відпрацювання навчальних питань, тренується пильність тих, хто навчається на виявлення БнЛА противника.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання безпеки бою, інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної догоспітальної допомоги шляхом доведення ситуаційних завдань.

Тих, хто навчається удосконалюють свої практичні навички під час подальшого тактичного заняття.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 3. Підготовка до штурму окопів противника. Порядок підходу до окопів противника, метання гранати, ривок до траншеї противника. Пересування по траншеї. Зачистка траншеї. Захоплення та зачистка окремого бліндажа противника. Подавлення противника та відхід до позиції з урахуванням мертвих зон під час спостереження із закиданням ручної наступальної гранати в траншею противника. Порядок огляду покинутих позицій. Знищення противника в бліндажі. Зміна вогневої позиції з метою ефективного метання ручної наступальної гранати, підвищення силуету військовослужбовця з метою знищення противника. (8 годин).

Умови:

практично;

на місцевості;

в світлу та в темну пору доби.

Головні наративи:

“Під час вогневого контакту, прилюбій затримці (несправність, “утикання” патрону, перезарядка) – відходь з лінії вогню. При неможливості – зміни положення для стрільби (“з коліна” – в “лежачи”). Зміна магазину лише “за укриттям” або “лежачи”

“Бій на короткій дистанції дарує перемогу тому, хто перший заволодіє ініціативою, створить максимальну щільність вогню, “прижме” противника до землі, а потім – подавить його.”

Методичні рекомендації:

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов’язково кидає 2 навчально-імітаційних гранати.

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий та темний час доби. У допомогу керівникові заняття виділяються два керівники занять та група імітації(група показу дій) до 3-5 осіб. Заняття ділиться **на дві частини**.

У першій частині командир взводу (призначений керівник занять) доводить можливі варіанти дій, ознайомлює з місцевістю (картою або макетом місцевості), доводить порядок входу до лінії траншей противника, порядок застосування наступальних (оборонних) гранат, подавлення противника вогнем з урахуванням закритої (сліпої) зони вогневої позиції противника, маркування входу, комунікацію з групою прикриття.

Потім тих, хто навчається навчаються діяти у складі відділення, вони мають бути ознайомлені з діями груп прикриття і пересування. Відпрацьовується питання щодо порядку дій особового складу у разі артилерійського та кулеметного вогню противника, порядок виходу у фланг противника.

Проводиться розподіл по відділенням: одне відділення відпрацьовує проникнення до траншей, а інше підтримує їх вогнем, третє відділення обороняється та виконує роль противника. Відпрацьовується питання входу у траншеї, пересування по лінії окопів, комунікація під час пересування, подавлення противника вогнем з урахуванням закритої (сліпої) зони вогневої позиції противника зайняття вогневих точок противника, зачистка окремого бліндажу противника. Після відпрацювання дій одним відділенням робиться короткий розбір дій і групи міняються.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки узгодженості дій в складі підрозділу. Практична частина заняття проводиться в складі відділення з використанням імітаційних засобів.

Важливо відпрацювати питання евакуації пораненого з траншеї.

У другій частині командир взводу (призначений керівник занять) доводить (показує) контр дію на подавлення виявленої своєї вогневої позиції. Приховане переміщення на запасну позицію з можливістю підвищити свій силует для ефективного ураження противника, який наступає.

Після показу ті, хто навчаються практично тренуються в опануванні доведеного з використанням страйкбольного обладнання.

Навчанням відділень керують керівник занять, які контролюють, підказують і пояснюють допущенні помилки. Доцільно навчати діям в інших бойових обстановках та проводити на різних ділянках місцевості.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Ворожий БпЛА.

Під час заняття, в ході відпрацювання навчальних питань, тренується пильність тих, хто навчається на виявлення БпЛА противника.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання безпеки бою, інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку та тактичної догоспітальної допомоги шляхом доведення ситуаційних завдань.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Вертикальна павутина”.

Мета: згуртування військового колективу, розвитку вміння та набуття навичок працювати в команді.

Умови: на місцевості.

Матеріальне забезпечення: мотузка, різнобарвна резинка.

Мета: підвищення командного духу, зниження помилкових дій при виконанні поставлених завдань та зарядка позитивним настроєм з переходом зі стану конкуренції до співробітництва (від “Я” до “Ми”), підвищенню рівня особистої відповідальності за результат власної діяльності і діяльності групи в цілому.

Для позначення контурів павутини і прив'язки до дерев використовується тонка мотузка діаметром 1-2 мм. Усередині контуру павутини використовується різнобарвна резинка. Павутина одноразово “плететься”, а за потреби може зніматися і прикріплюється повторно.

Сценарій: “Ваш підрозділ знаходиться у безпечному місці, умовно у пункті А, надійшла команда (сигнал) про висунення підрозділу у пункт Б, на шляху слідування знаходиться вертикальне інженерне загородження у вигляді металевої конструкції під високою напругою”.

Завдання: пройти з пункту А в пункт Б крізь “павутину” любим обраним способом, але без порушень порядку виконання.

Порядок виконання: керівник заняття розділяє навчальну групу на підгрупи чисельністю, яка тотожна кількістю комірок павутини. Заборонено торкатися “ниток” павутини будь-якими частинами тіла, волоссям, обмундируванням (спорядженням) та ставати на плечі військовослужбовцям. Виконання вправи регламентується обмеженням часу та кількістю спроб, у повній тиші. У разі порушення інструкції вправа зупиняється та виконується спочатку до досягнення необхідного результату.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР по відділенням за результатами досягнення мети.

Тема 5. Ведення бойових дій в урбанізованій місцевості (18 годин).

Заняття 1. Способи пересування особового складу в урбанізованій місцевості в складі відділення (взводу). Пересування по вулицям, подолання перехресть в урбанізованій місцевості. (8 годин).

Умови:

практично,
на місцевості,
в світлу та темну пору доби.

Головні наративи:

“Вулицю перебігати по одному, з різними інтервалами, під прикриттям вогню і димів. Дві третіх бійців підрозділи – прикриває, одна третя – переміщується. Ходити один за одним, як в дитячому садочку може призвести до негативних наслідків.”

Методичні рекомендації:

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 1 навчально-імітаційну гранату.

Заняття проводиться в складі відділення на місцевості, де є перехрестя доріг поблизу будівлі. Керівник занять пояснює і показує порядок і способи дій в урбанізованій місцевості:

при подоланні перехресть;
порядок використання різноманітних укриттів під час переміщення;
занятті позиції в складі відділення (взводу) при зустрічі з противником;
постійний моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БпЛА противника.

Взвод розподіляється по відділеннях та практично відпрацьовує навчальні питання. Після відпрацювання дій робиться короткий розбір і відділення міняються. Керівник занять спостерігають за діями тих, хто навчається і вказують на їх помилки. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3 – 5 осіб.

Практичне виконання заняття супроводжується (нарощується) елементами психологічного навантаження шляхом використання типових психологічних технік (вправ).

Приклад.

Вправа “Кіт та миші”.

Мета: формування у тих, хто навчається навичок протидії БпЛА, психологічної стійкості та самоконтролю, здатності швидкого прийняття рішень під впливом зовнішніх стресових чинників.

Матеріальне забезпечення: стрілецька зброя, спорядження, БпЛА типу “Mavic”, детектор дронів “Цукорок”.

Порядок виконання: на тактичному полі визначається маршрут руху групи з визначеної точки до окопної лінії ВОПу на відстані 200 – 250 м. Група у складі 4-6 тих, хто навчається просуваються похідною колоною у заданому напрямку.

У командира групи знаходиться детектор дронів “Цукорок”. У разі відсутності командир визначає військовослужбовця, який спостерігає за повітряним простором.

За командою керівник заняття (викладач) з визначеного місця у напрямку групи вилітає дрон типу “Mavic”. Командир групи отримавши сигнал наближення БпЛА подає загальну команду “НЕБО!”.

Тих, хто навчається швидко розосереджуються у різні напрямки. Оператор дрона маневрує над полем шукаючи вдалу позицію для “скиду”. Тих, хто навчається зорозово спостерігають за маневрами БпЛА та пересуваються до окопної лінії, кожен з них приймає рішення коли та як йому рухатись при цьому зберігаючи комунікацію з військовослужбовцями, які знаходять поруч.

Після того як усі тих, хто навчається розмістились в окопах вправа вважається завершеною. Керівник занять (викладач) знаходиться на тактичному полі та спостерігає за діями ті, хто навчається.

Наприкінці заняття проводиться АПД/AAR.

Заняття 2. Підготовка до захоплення будівлі. Порядок та способи підходу і проникнення в будівлю, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень (6 годин).

Виконання: (не оцінюється)

початкової вправи КС 4.16.2.5 “Метання ручної гранати в будівлі (в будівлю)”.

Умови:

практично;

обладнана ділянка (будівля).

Головні наративи:

“Підхід до будівлі доцільно здійснити після “обробки” його танком, чи БМП (ББМ). При яскравій погоді, по можливості, наближатися до неї зі сторони Сонця (це ускладнить противнику вести прицільний вогонь). Використовуй димову завісу. Дим також можна “використовувати” для викурювання “орків”. Дим, як і турнікет повинен бути у кожного, і не один”.

“Головний вхід в будівлю, як правило, завжди замінований. Заходь там, де противник не очікує (отвори в стінах, які пророблені танками, артилерією тощо)”.

“В кімнату заходьте у двох: спочатку граната, а потім ти. Гранату в кімнату зачухуй по підлозі. Не кидай! Інакше відскочить назад. Не пробуй вирвати чеку зубами, бо будеш беззубий”.

“Рухайся в середині будівлі повз стін. Уникай контактів з килимами, меблями та іншої домашньою причандаллями можуть бути заміновані. При русі по сходах рухайся вздовж стіни, а не перил. Будеш менш помітним і більше захищеним від вогню з верхніх поверхів. Не сходьтеся в “кучу”.

“Після захвату будівлі, особливу увагу приділіть зачищенню підвалів, горищ, гаражів, комор, а також ніш в ванній кімнаті та в квартирах”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі відділення на місцевості, де є будівлі з вікнами та внутрішніми приміщеннями. Керівник занять пояснює і показує порядок та способи підходу і проникнення в будівлю, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень.

Відділення розділяється по парах і в складі пар відпрацьовує різні способи пересування і проникнення в приміщення, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень.

Після відпрацювання дій однією групою робиться короткий розбір її дій і групи міняються. Керівник занять спостерігає за діями тих, хто навчається і вказує на їх помилки. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом використання різних психологічних подразників.

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 2 навчально-імітаційні гранати. Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

Заняття 3. Організація та ведення оборонних дій в урбанізованій місцевості (приміська, міська та сільська забудова). Підготовка оборони будівлі (одноповерхової, багатоповерхової). (5 годин, з них 1 година в темну пору доби).

Виконання: (не оцінюється)

початкової вправи КС 4.16.2.5 “Метання ручної гранати в будівлі (в будівлю)”

Умови:

практично;

у будівлі на місцевості.

Головні наративи:

“Основу оборони будівлі складає правильно облаштовані вогневі позиції (основні та запасні), ходи сполучень та інженерні загородження.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі відділення на місцевості, де є будівлі з внутрішніми приміщеннями та наочно обладнані вогневі позиції з інженерними загородженнями.

Для збереження логічної послідовності заняття будується шляхом проходження навчальних місць (точок).

На допомогу керівник заняття може виділятися група

Навчальне місце №1 (теоретичний блок з елементами показу)

Особливості ведення оборонних дій в урбанізованій місцевості (приміська, міська та сільська забудова).

Навчальне місце №2 (показовий блок)

Керівник занять пояснює і показує порядок і способи дій при пересуванні по коридору, як уриватися в закриті приміщення (кімнату) і які позиції повинні

займатися діючи в парі. Пояснює порядок доповіді після заняття приміщення та подальшої організації з його оборони.

Відділення розділяється по парах і в складі пар відпрацьовує різні способи пересування і проникнення в приміщення. Після відпрацювання дій однією групою робиться короткий розбір її дій і групи міняються. Керівник занять спостерігає за діями тих, хто навчається і вказує на їх помилки. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом використання різних психологічних подразників.

Приклад:

Коридор (прийом № 3.10 ТКП 1-160(31)03.01).

Два тих, хто навчається заходять у кімнати (або ховаються за укриття) і перебувають там, не видаючи своє місцезнаходження. Військовослужбовець повинен, проходячи повз двері (укриття), за своїми внутрішніми відчуттями визначити, де перебувають люди, і показати місце умовним знаком керівнику занять.

Після проходження кожного військовослужбовця імітаційна група змінює укриття.

Після проходження всього підрозділу керівник занять ретельно проводить АПД по кожному тому, хто навчається. Одночасно у вправі можуть бути задіяні 3 військовослужбовця.

Місце проведення: приміщення із довгим коридором і декількома дверима, або кілька укриттів, розташованих уздовж дороги, стежки.

Наприкінці заняття проводиться АПД/ААР.

6.5. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Набуття досвіду	30		30
2	Тема 2. Стрільба по повітряних цілях	16		16
Всього:		46		46

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. НАБУТТЯ ДОСВІДУ (30 годин).

З метою вдосконалення вмінь та навиків тих, хто навчається, на занятті за потреби додатково розгортаються навчальні місця з використанням командирського ящика КЯ.

Восьмий день вогневих тренувань, виконання підготовчих вправ стрільб (10 годин):

Методичні рекомендації: виконання підготовчих вправ стрільб здійснюється згідно:

1. типового алгоритму практичного виконання вправ стрільб;
2. умов виконання підготовчих вправ стрільб;
3. умов виконання підготовчих вправ з метання гранати;

Заняття 1. Виконання ПВ №8 “Відпрацювання базових дій під вогнем противника”;

Заняття 2. Виконання ПВ №19 “Швидкісна стрільба з розпізнанням цілі та переносом вогню”;

Заняття 3. Виконання ПВ №20 “Стрільба з окопу по штурмовій та маневреній групі з зміною вогневої позиції”;

Заняття 4. Виконання ПВ №21 “Відпрацювання навиків стрільби чергами”;

Заняття 5. Виконання ПВМГ №7 “Метання ручної гранати в бліндаж, ДОТ”.

Дев'ятий день вогневих тренувань, виконання вправ стрільб (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №22 “Стрільба під час пересування на полі бою зі міною вогневої позиції та зі зміною положення для стрільби”;

Заняття 2. Виконання ПВ №23 “Бій в лісосмугі зі міною вогневої позиції”;

Заняття 3. Виконання ПВ №24 “Бій в траншеї у складі бойової двійки з бойовою стрільбою”;

Заняття 4. Виконання ПВМГ №8 “Метання ручної гранати в бліндаж, ДОТ”.

Заняття 5. Виконання ПВ №6 “Стрільба з місця по нерухомих цілях з усунення затримок під час стрільби” (в темну пору доби);

Заняття 6. Виконання ПВ №7 “Стрільба з різних положень коли визначена зона видимості в темну пору доби”.

Десятий день вогневих тренувань, виконання вправ стрільб (10 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №25 “Стрільба в складі бойових груп під час виконання маневру “Охоплення”;

Заняття 2. Виконання ПВ №26 “Бій в місті зі міною вогневої позиції”;

Заняття 3. Виконання ПВ №27 “Зачистка приміщень зі зміною вогневої позиції”;

Заняття 4. Виконання НВ КС 5.16.1.1 “Метання ручної гранати з місця в пішому порядку”.

Тема 2. СТРІЛЬБА ПО ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЯХ (16 годин).

Одинадцятий день вогневих тренувань, виконання вправ стрільб (8 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №28 “Виявлення та ураження БпЛА малого класу з стрілецької зброї зі зміною вогневої позиції”;

Заняття 2. Виконання ПВ №29 “Виявлення та ураження БпЛА малого класу з стрілецької зброї зі зміною вогневої позиції”;

Заняття 3. Виконання ПВ №30 “Виявлення та ураження БпЛА малого класу, що рухаються, зі стрілецької зброї та зміною вогневої позиції”;

Заняття 4. Виконання ПВ №7 “Стрільба з різних положень коли визначена зона видимості в темну пору доби”.

Дванадцятий день вогневих тренувань, виконання вправ стрільб (8 годин):

Заняття 1. Виконання ПВ №29 “Виявлення та ураження БпЛА малого класу з стрілецької зброї”;

Заняття 2. Виконання ПВ №30 “Виявлення та ураження БпЛА малого класу, що рухаються, зі стрілецької зброї та зміною вогневої позиції”;

Заняття 3. Виконання ПВ №31 “Виявлення та ураження БпЛА малого класу (квадрокоптери, мультикоптери, FPV) з напівавтоматичної рушниці зі зміною вогневої позиції”.

7. КОМПЛЕКСНЕ ТАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: Комплексне тактичне заняття (48 годин).

Умови:

практично;

підсумковий контроль;

на незнайомій місцевості;

в світлу та темну пору доби.

Головні наративи:

“В полі відпрацьовуй всі дії на повну викладку, адаптуй організм до навантажень. Ходіння і біг з вантажем – пріоритет. Там, де закінчується терпіння, там починається витривалість. Що тобі більше подобається: втома, чи смерть?”

“Немає недосяжних цілей. Є високий коефіцієнт ліні. Більше поту – менше крові.”

Мета:

визначення рівня готовності того, хто навчається до виконання завдань за призначенням;

удосконалення теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок) того, хто навчається набутих під час базової загальновійськової підготовки.

Методичні рекомендації:

Комплексне тактичне заняття проводиться протягом 3-х добового польового виходу на завершальному етапі навчання.

В основу оцінки того, хто навчається покладено визначення об'єму виконання ним програми підготовки та рівня його практичних навиків на полі бою з урахуванням теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок), здобутих під час проходження підготовки за предметами навчання.

Основною функцією оцінювання того, хто навчається після завершення навчання є:

стимулювально-мотиваційна, що формує позитивні мотиви до самовдосконалення та подальшої підготовки до застосування;

діагностико-коригувальна, що з'ясовує причини незадовільної підготовки та корегування змісту, форм та методів навчання.

Оцінювання тих, хто навчається за критеріями та предметами навчання проводиться по дихотомічній шкалі.

Загальний результат того, хто навчається складається з оцінювання загальновійськових і основних предметів навчання та визначається:

“готовий” – якщо не нижче 70 % загальновійськових предметів навчання, тактична та вогнева підготовка оцінені як “залік”;

“обмежено готовий” – якщо не нижче 70 % загальновійськових предметів та один і основних предметів навчання оцінені як “залік”;

“не готовий” – якщо не виконуються умови оцінки “обмежено готовий”.

Оцінка за предмет навчання встановлюється за результатами виконання оціночних показників та визначається:

“залік” – якщо 70 % оціночних показників оцінені як “виконав”;

“незалік” – якщо не виконуються умови оцінки “залік”.

Оціночні показники оцінюється за якістю їх виконання як “виконано” або “не виконано” та визначається:

“виконано” – якщо показник (практична дія) в цілому виконано в інтересах визначеного завдання із дотримання загальних умов, нормативів, правил, які вивчались в обсязі програми навчання;

“не виконано” – якщо показник (практична дія) не виконана взагалі або, на загальному тактичному фоні, призвела до невиконання поставлених завдань.

Облік результатів оцінювання того, хто навчається ведеться в Оціночному листі, зразок якого наведений в додатку 13 до цієї Програми.

У разі виконання практичної дії (нормативу, вправи стрільб, стандарту індивідуальної підготовки), яка оцінюється бальною системою, позитивні оцінка рахується як оцінка “виконано”.

Організація занять:

Заняття проводяться у складі роти (взводу) методом постановки і виконання завдань на місцевості в світлий і темний час доби. У проведенні занять приймають участь ІВС навчального підрозділу та циклових комісій.

Керівник заняття ставить бойові завдання взводам (відділенням) максимально наближені до бойових умов. Виконуючи поставлені завдання ті, хто навчаються повинні використати усі знання і уміння набуті в ході курсу

навчання. Бойові накази тим, хто навчається доводяться на місцевості або на макеті.

В ході відпрацювання завдань ІВС оцінюють дії тих, хто навчається, виправляють помилки та надають методичну допомогу.

З метою наближення тактичної обстановки до бойових умов і удосконалення психологічної стійкості тих, хто навчається, застосовуються засоби імітації та бойові набої під час виконання вправ стрільб. Дії противника імітуються призначеною групою імітації з використанням БПЛА. Всі заходи підготовки проводяться із суворим дотриманням вимог безпеки.

Під час тренувань обов'язково відпрацьовуються питання взаємодії та управління:

робота на засобах зв'язку і способи передачі інформації;

сигнали і команди, що подаються в бойовій обстановці;

сигнали управління, оповіщення та взаємодії, що подаються: по засобах зв'язку сигнальними ракетами, димами, рукою, звуковими засобами і порядок дій за ними вдень і вночі;

тренування в підготовці радіостанції до роботи, налаштування на задані частоти та встановлення радіозв'язку з кореспондентом;

правила ведення переговорів по технічних засобах зв'язку з дотриманням правил радіообміну;

При виконанні тактичних завдань тренуються практичні навички, психологічна стійкість і витримка в складних умовах і стресових ситуаціях.

В ході занять передбачається відпочинок, але не більше 4 годин на добу.

Для планування комплексного тактичного заняття визначаються:

маршрути висування (від 5 км) *(на підрозділ (роту) визначаються 3 і більше маршрути з контрольними точками. Час висування та прибуття до районів зосередження (місць розташування) визначається командиром підрозділу);*

райони (місця) для розташування на місцевості;

райони (місця) проведення занять, де проводиться тренування основних індивідуальних навичок з тактичної, вогневої підготовки та супутніх предметів, їх застосування під час виконання завдань (полігон, тактичне поле, обладнана ділянка місцевості); час, який виділяється для відпрацювання навчальних питань, що потребує використання тактичних полів, техніки, мішеневої обстановки, групи імітації тощо;

маршрути для проведення марш-кидку до 3 км (визначається маршрут з контрольними точками. Час висування та прибуття до районів зосередження (місць розташування) визначається командиром підрозділу).

Зміст комплексного тактичного заняття:

напередодні заняття – проводиться постановка завдань, заходи щодо організації підготовки до виходу на об'єкт підготовки, здійснюється підготовка екіпірування, його припасування, тощо).

висування в район зосередження (здійснення маршу в пішому порядку) – висування здійснюється в складі взводу за різними маршрутами (від 5 км) та

визначеними контрольними точками.

Оцінюються та тренуються навички:

орієнтування на місцевості рух за азимутом;

обхід перешкод, способи дотримання вказаного напрямку руху;

дії на замінованій ділянці місцевості та при виявленні мін та вибухонебезпечних предметів;

постійний моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БпЛА противника;

виконання завдань у складі двійки-трійки;

встановлення зв'язку з кореспондентом;

дії за сигналами оповіщення;

порядок подолання зараженої ділянки місцевості.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом виконання різних психологічних вправ.

В ході пересування відпрацьовуються ввідні (ситуативні завдання) за раніше вивченими питаннями за суміжними предметами.

розташування на місцевості, організація безпосередньої охорони – проводиться на визначеній ділянці місцевості (поблизу ділянки для відпрацювання питань тактичної підготовки).

Оцінюються та тренуються навички щодо:

постійного моніторингу обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БпЛА противника;

обладнання місць для відпочинку з дотриманням заходів маскувальної дисципліни від захисту засобів ураження противника;

виживання в різних умовах (приготування їжі, добування води, розведення (добування вогню), маскування слідів свого перебування);

виконання окремих заходів щодо безпосередньої охорони (дії в складі безпосередньої охорони, групи під час відбиття нападу ДРГ, вміння визначати відстані (окомірно, кроками, за співвідношенням швидкості світла і звуку), вибір та обладнання одиночного окопу для стрільби, його маскування).

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом виконання різних психологічних вправ.

тренування з тактичної підготовки – проводиться на ділянці місцевості, яка раніше не використовувалась під час проведення занять. Порядок проведення оцінювання та тренувань з тактичної підготовки визначається керівником заняття з урахуванням раніше проведених занять.

Оцінюються та тренуються навички:

дії у складі бойових груп, розподіл обов'язків між військовослужбовцями в бойових групах під час ведення оборонного бою;

постійний моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БпЛА противника;
 заняття відділенням позиції;
 порядок дій бойових груп;
 маневр під час бою;
 порядок дій при застосуванні противником запалювальних боєприпасів;
 удосконалення навиків:

спостереження (візуального, з використанням приладів спостереження і прицілювання (нічних, тепловізійних) за секторами (фронтом) і зонами (дальності) за противником і місцевістю, діями сусідів і за сигналами командира);

вивчення місцевості, підступів до вогневої позиції (позиції відділення);
 визначення орієнтирів і відстаней до них;

під час нальоту літаків (гелікоптерів), артилерійського (мінометного) обстрілу, застосування БпЛА противником (ведення повітряної розвідки, скидання засобів ураження);

під час застосування противником ручних осколкових гранат (дії в екстремальних ситуаціях).

ВАЖЛИВО! Під час комплексного тактичного заняття проводиться тренування в евакуації поранених з поля бою, бойової машини, автомобіля, траншеї (окопу), при цьому, у всіх випадках, під час евакуації пораненого, керівник заняття тренує особовий склад питанням прикриття тих, хто навчається (того, що надає допомогу та того, кому надається допомога). Для реалістичності, призначається імітаційна група, яка імітує дії противника.

В ході оцінки та удосконалення навичок з тактичної проводиться тренування супутніх предметів навчання (психологічна підготовка, розвідувальна підготовка, тактичної догоспітальної допомоги, інженерна підготовка, мінна безпека, підготовка із зв'язку, підготовка з РХБ захисту, військова топографія);

Заняття супроводжуються постійним прольотом БпЛА, який імітує літальний засіб противника, проводяться імітаційні скиди імітації.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом виконання різних психологічних вправ.

тренування з вогневої підготовки – проводиться на військових стрільбищах (обладнаних ділянках місцевості для стрільби).

Оцінюються та тренуються навички у виконанні

підготовчої вправи № 32 “Стрільба у складі бойової двійки під час пересування на полі бою”;

підготовчої вправи № 33 “Ведення оборони зі міною вогневої позиції”;

Умови виконання вправ визначені додатком 15 до цієї Програми.

Виконання вправи стрільб здійснюється на загальному тактичному фоні (із висуванням з глибини, зайняттям вогневої позиції тощо).

В ході виконання вправ використовуються БпЛА (коптери), які постійно здійснюють обліт на різних висотах над місцями розташування для тренування у особового складу відчуття приближення (віддалення) БпЛА.

тренування індивідуальних фізичних якостей – проводиться шляхом:
супутнього фізичного тренування протягом всього комплексного тактичного заняття, під час:
пересування підрозділу до місць проведення занять та повернення з них, прискорене пересування дорогами та поза ними, у тому числі і пересіченою місцевістю у поєднанні з подоланням природних і штучних перешкод;
швидкісного бігу і швидкісного подолання перешкод;
здійснення марш-кидку на 3 км, який проводиться у складі підрозділу.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

ПОРЯДОК

проведення підготовчих заходів та нульового дня “перезавантаження”

ПІДГОТОВЧІ ЗАХОДИ

Після прийняття з ТЦК та СП в районі ППОС на навчання організовується: переміщення в пункт збору (запасний район розташування); розміщення, доведення правил поведінки, техніки безпеки, реагування на повітряні тривоги, психологічне тестування “Адаптивність 200”, анкетування (автобіографія); додатковий огляд медиком, виявлення хворих для яких неможливо в повній мірі застосувати заходи “перезавантаження (0 день)”; видача військового майна, переодягання; опрацювання проблемних питань (банківські картки, відправка зайвих речей додому тощо); очікування закінчення процесу набору з ТЦК та СП і проведення заходів з молодим поповненням згідно попередніх пунктів; замовлення транспорту для переміщення в основний район розташування на ранок наступного дня.

ДЕНЬ 0 “ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ”

По прибуттю транспорту для тих, хто навчається організовується посадка в машини. Важливо садити в машини по взводам, але особовий склад цього знати ще не повинен.

ІВС в основному районі розташування повинен бути готовий для прийому особового складу, стояти по бокам дороги створюючи імпровізований коридор, здійснюється перевірка готовності засобів імітації (ППРО-5, димових гранат, гучномовців).

Після прибуття машин, ІВС (визначений раніше) відкриває борти для висадки особового складу, спокійним тоном їх запитують: “Як дістались? Як себе почувають?”. За сигналом (підрив першого ППРО-5, гучного сигналу тощо) під пресинг та крики ІВС ті, хто навчаються висаджується з машин, беруть свої речі та формують стрій.

Здійснюється пересування у пішому порядку (в тому числі переповзанням, бігом) до місця розташування роти. Під час маршруту (відстань 500-800 м) здійснюється психологічне навантаження, задача – особовий склад безкомпромісно має виконувати всі команди (біжи, присідай, підійми бойовий рюкзак над головою...) і голосно повторювати всі накази (дублювати команди).

Ті, хто навчаються по дорозі скидають всі речі в одному місці, біля місця ротного розташування.

Проводиться знайомство з ІВС, доводяться правила курсу, правила табору (зазначені нижче), перевіряються прізвища по списку, присвоюються номери (вручення), та здійснюється розподіл по взводах.

Розведення по місцях проживання (з особистими речами).

Перебирання речей: дозволені, заборонені (цінне, та ті які можуть бути видані в вихідний день (телефони, планшети тощо) – під опис, підпис. Заборонене майно (їжа, ножі, алкоголь) вилучаються на склад та здійснюється утилізація.

Доводиться порядок розміщення речей у наметі, підписання спорядження та ліжок номерами.

Надається дозвіл для телефонних розмов з рідними та повідомляють рідним номер оперативного чергового для екстреного зв'язку.

Проводяться гігієнічні заходи (підстригання, душ). Пояснюючи підстригання що ці заходи для гігієни та для їх здоров'я.

Інші справи, які не встигли виконати в пункті збору (запасному районі розташування).

ПРАВИЛА, ЯКІ ТРЕБА ОЗВУЧИТИ ДЛЯ НОВОПРИБУЛИХ ТИХ ХТО НАВЧАЮТЬСЯ

Тим, хто навчається повідомляється куди вони прибули, з якою метою та який термін їхнього навчання. Проводиться роз'яснення що ІВС має бойовий досвід та навчить всьому що необхідно на війні. Розпорядження керівника занять обов'язкові до виконання! Вказується що навчання важливе так як збереження життя залежить від набутих навиків на полі бою. Тому важливо пройти курс до кінця, з максимальним ефектом!

До тих, хто навчається доводяться обмеження:

спілкуватися можна лише з керівником занять та курсантами своєї роти;

на територію інших рот не заходити;

відповідати лише “Так є, Керівник занять”\“Ні Керівник занять!”.

Зрозуміло? (мають сказати “Так є, Керівник занять”). “Питання?” - “Відсутні!”.

Якщо тому, хто навчається потрібно звернутися до керівник занять, то він має сказати фразу: “Керівник занять дозвольте звернутись, курсант номер ...”. Це потрібно робити лише в положенні струнко, голосно, чітко!;

переміщатися по табору дозволяється лише у супроводі керівника заняття, або по двоє і лише бігом (у нічний час – не бігати, щоб не травмуватися, лише з червоним світлом ліхтарика, біле світло – для керівника заняття);

доводиться перелік заборонених речей (колюче, ріжуче), алкоголь\наркотики – неприпустимо!

доводяться основні заходи безпеки (порядок користування буржуйками, інструментом);

Розпорядок дня вивішується в наметах.

З кожного відділення призначається відповідальний за час (видається простий годинник (без навігації), всі інші годинники здаються з цінними речами).

ПРАВИЛА **під час зустрічі курсантів (для керівників занять)**

Команди подаються голосно, постійно. Виключити нецензурну лексику. Керівники занять мають культурно, **голосно** вказувати що робити, як робити тощо. Ті, хто навчаються мають відчувати безвихідність.

Світловідбиваючі (жилетки) мають бути в кожного керівника занять.

Заборонене фізичне насилля (посадити, підняти, легко підганяти – дозволяється). У випадку загрози керівнику заняття або особистої образи, даний курсант виводиться у сторону для бесіди з командиром роти і представником психологічної підтримки персоналу. Після чого курсант має вибачитись перед особовим складом роти та понести покарання у вигляді фізичного навантаження (присідання, віджимання).

Не переходити на особистості, поводитись культурно.

Здійснювати постійний контроль тих, хто навчається, не зациклюватися на одному.

Слідкувати у кого з керівників занять виникає проблема з підпорядкуванням курсанта (який намагається показати характер) – надавати допомогу з роз'ясненням.

Розуміти індивідуальні проблеми зі здоров'ям – щоб не здійснювати надмірних навантажень, привчати всіх інших тих, хто навчається надавати допомогу в перенесенні речей тим, хто менш розвинений фізично. При крайній потребі – кликати медика.

Не розмовляти на особисті теми. Привчати того, хто навчається що він звертається до керівника занять лише з його дозволу. Не допускати до новоприбулих інший персонал табору.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

ВАРІАНТ ТИПОВОГО АЛГОРИТМУ
проведення базової загальновійськової підготовки

Дні Тижня	Дні	Додатковий тип	Базова індивідуальна підготовка																													
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25				
1	Дні переходу на літній час	НПД 1.1	Таксі 1.1	Вправа 1.1	ВП 1.1	ТП 2.2	ВП 3.3	Варіант днів	Освіт 1.1	Існ 1.1	Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4	Варіант днів	Мара*	Існ 1.2	Існ 2.2	Таксі 1.1	Таксі 1.2	Таксі 3.5	ВП 3.5	Мара*	Варіант днів	Вправа 1.1	Днів 5	Днів 6	Днів 7				
2		НПД 1.2	Таксі 1.2	Вправа 1.2					ВП 1.2	Освіт 1.2						Існ 1.2	Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4			НПД 2.1		Існ 1.2				Існ 2.2	Таксі 1.1	Таксі 1.2	Таксі 1.3
3		Таксі 1.1	Таксі 1.2		Вправа 1.2	ВП 1.2	Освіт 1.2			Існ 1.2	Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4							Існ 2.1	Існ 2.2	Таксі 1.1		Таксі 1.2	Таксі 1.3	Таксі 1.4	Таксі 1.5	Таксі 1.6	Таксі 1.7	Вправа 1.2	Днів 11
4		Вправа 1.1	Таксі 1.4	Загн К 1.1	ТП 2.3	ВП 3.4	ВП 1.2		Існ 1.2	Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4	Існ 2.1		Існ 2.2	Таксі 1.1	Таксі 1.2	Таксі 1.3	Таксі 1.4	Таксі 1.5	Таксі 1.6	Таксі 1.7		Вправа 1.2	Днів 14	Днів 15	Днів 16	Днів 17	Днів 18	Днів 19	Днів 20
5		МПД 1.1	Освіт 1.1	Загн К 1.1			ВП 1.2																									
6		Стар 1.1	ВХВБ 1.1	Загн К 2.1	ВП 1.2	Освіт 1.2	Існ 1.2		Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4	Існ 2.1	Існ 2.2		Таксі 1.1	Таксі 1.2	Таксі 1.3	Таксі 1.4	Таксі 1.5	Таксі 1.6	Таксі 1.7	Вправа 1.2		Днів 14	Днів 15	Днів 16	Днів 17	Днів 18	Днів 19	Днів 20	
7		Стар 2.1	ВХВБ 2.1	ТП 1.1	ТП 1.1	ТП 2.4																										ВП 3.1
8		Освіт 1.1, 1.2				ВП 1.2			Існ 1.2	Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4	Існ 2.1		Існ 2.2	Таксі 1.1	Таксі 1.2	Таксі 1.3	Таксі 1.4	Таксі 1.5	Таксі 1.6	Таксі 1.7		Вправа 1.2	Днів 14	Днів 15	Днів 16	Днів 17	Днів 18	Днів 19	Днів 20
Самостійна підготовка							Існ 1.2	Днів 1							Днів 2									Днів 3								
5 (день поєд)									Існ 1.2	Днів 1	Днів 2	Днів 3	Днів 4	Існ 2.1		Існ 2.2	Таксі 1.1	Таксі 1.2	Таксі 1.3	Таксі 1.4	Таксі 1.5	Таксі 1.6	Таксі 1.7		Вправа 1.2	Днів 14	Днів 15	Днів 16	Днів 17	Днів 18	Днів 19	Днів 20
10 (день поєд)							Існ 1.2	Днів 1							Днів 2									Днів 3								
Всього годин за день		8	8	8	8	8			1	8	10	10	10	10		10	10	10	10	8	8	10	10		10	8	10	10	10	10	10	10

Дні	Тижень	Базова індивідуальна підготовка																		Індивідуальний контроль				49	50
		26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	
1		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
2		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
3		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
4		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
5		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
6		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
7		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
8		Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*					Таксі 1.1	Таксі 1.1	Мара*							Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1	Таксі 1.1
Самостійна підготовка																									
5 (день поєди)																									
10 (день поєди)																									
Всього годин за день		8	8	10	8	8	8	10	10	8	10	10	10	10	10	8	10	10	8	8	8	20	20	8	1

Примітка: (-) - день проведення, заходи:

НПД	індивідуально-патрістична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка

Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка

Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка

Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка

Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка
Таксі	тактична підготовка

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
"___" липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 3
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.7)

ТИПОВИЙ РОЗПОРЯДОК ДНЯ
військової частини А0000 на 2025 навчальний рік

НАЙМЕНУВАННЯ ЗАХОДІВ	ЧАС
Підйом командирів навчальних груп	05.50
Підйом особового складу	06.00
Промова Переможця	06.10
Ранкова фізична зарядка	06.10-06.40
Прибирання приміщень, заправлення ліжок, ранковий туалет	06.40-07.00
Сніданок	07.00-07.25
Отримання зброї, екіпірування, припасування обмундирування	07.25-07.40
Ранковий огляд	07.40-07.50
Командирське інформування особового складу	07.50-08.10
Підйом Державного Прапора України	08.10
Підготовка до навчальних занять	08.10-08.15
Розвід на заняття	08.15-08.25
Навчальні заняття: 1 година	08.30-09.15
2 година	09.20-10.05
3 година	10.15-11.00
4 година	11.05-11.50
5 година	12.00-12.45
6 година	12.50-13.35
Заміна спеціального одягу, чищення одягу, взуття, миття рук	13.50-14.00
Обід	14.00-14.30
Розвід на самостійні заняття	15.10.-15.20
Навчальні заняття: 7 година	15.30-16.15
8 година	16.20-17.05
Самостійна підготовка: 9 година	17.10-17.55
10 година	18.00-18.45
АПД за день визначення кращого військовослужбовця	18.45-18.55
Вечеря	19.00-19.30
Чистка зброї	19.45-20.20
Час для особистих потреб (миття у лазні)	20.20-21.00
Перегляд Інформаційного Телемарафону “Єдині новини” (#UAразом), перегляд щоденної промови Президента України	21.00-21.25
Вечірня прогулянка	21.25-21.35
Вечірня перевірка оголошення наказів та розпоряджень, доведення добового наряду, уточнення бойового та пожежного розрахунку	21.35-21.45
Промова Переможця	21.45
Вечірній туалет	21.45-22.00
Відбій	22.00
Спуск Державного Прапора України	22.00

09.00-09.01 - загальнонаціональна хвилина мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України відповідно до вимог Указу Президента України №143/2022 від 16.03.2022

Начальник штабу – заступник командира військової частини А0000
майор Семен ЗАТИНАЙКО

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
"___" липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

УМОВИ

виконання вправ з психологічної підготовки до Програми базової загальновійськової підготовки

З метою нарощування психологічного впливу та гартування психіки тих, хто навчається здійснюється моделювання психологічних навантажень під час проведення практичних занять з усіх видів підготовки особового складу.

Під час проведення практичних занять з усіх предметів підготовки, коли тих, хто навчається закріпили навички виконання вправи в емоційно-стабільній обстановці здійснюється імітація психологічного навантаження шляхом задимлення навчального місця та трансляції звуків вогневого ураження та криків поранених.

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та тих, хто навчається при проведенні практичного заняття
“Формування психологічної впевненості тих, хто навчається у своїх діях щодо
знищення бронетанкової техніки противника”.

Навчальне місце №1

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доводить заходи безпеки, порядок виконання та оцінювання вправи. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Демонструє зразки засобів протитанкового ураження, що знаходяться на озброєнні ЗС України. Доводить ТТХ засобів ураження. <i>(демонстрацію бажано проводити на реальних зразках, при їх відсутності – на слайдах, малюнках, фото)</i> Показує на нерухомому зразку бронетехніки (танк, БМП) її сильні та слабкі сторони та прийоми їх ураження, як за допомогою протитанкових засобів. Демонструє на місцевості “мертві” зони, що не уражаються при стрільбі з гармати та танкових кулеметів. Демонструє кожному тому, хто навчається, з середини танку (БМП), обмежені можливості щодо спостереження, щоб вони впевнились у наявності “мертвих” зон для спостереження екіпажем. Доводить та показує порядок переповзання особового складу під танком (БМП), який стоїть нерухомо.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. При наявності реальних зразків озброєння беруть їх до рук, знайомляться з ергономікою виду протитанкового озброєння тощо. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. За дозволом керівника заняття забираються на бронетехніку і оглядають місця доцільні для ураження. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. По черзі займають місця членів екіпажу танку (БМП), щоб впевнитись у наявності “мертвих” зон для спостереження екіпажем Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання.

Контролює практичне відпрацювання особовим складом порядок переповзання під танком (БМП), який стоїть нерухомо. Вказує на недоліки. Доводить та показує порядок переповзання особового складу під танком (БМП), у якого запущено двигун. Контролює практичне відпрацювання особовим складом порядку переповзання під танком (БМП), у якого запущено двигун. Вказує на недоліки. Доводить та показує порядок дій щодо знищення танку, який наближається до позиції (ведення вогню по приладах спостереження, з підходом танку на дистанцію 15-20 м – витягування мінного шлагбауму або ураження його протитанковим озброєнням: РПГ-22, АТ-4, Carl Gustaf, Panzerfaust (інші зразки іноземного озброєння, що надходить до військових частин), присідання в окопі під час подолання танком (БМП) окопу). Доводить та показує порядок дій при віддаленні танку від позиції (ураження танку (БМП) з гранатомету та подальше ведення вогню по піхоті, що рухається за танками (БМП) або знаходиться на техніці. Доводить рекомендації та показує прийоми та способи щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій щодо знищення танків противника. Контролює практичне відпрацювання особовим складом прийомів та способів щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій щодо знищення танків противника. Вказує на недоліки. Проведення АПД під час якого допомагає військовослужбовцям визначити ступінь досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосередити увагу на позитивних результатах заняття, та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.	По черзі проповзають під танком (БМП). Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. По черзі проповзають під танком (БМП). Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Визначені керівником заняття тих, хто навчається відповідають на запитання щодо знання доведеного порядку дій. Визначені керівником заняття тих, хто навчається відповідають на запитання щодо знання доведеного порядку дій. Тих, хто навчається практичне відпрацьовують прийоми та способи щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій щодо знищення танків противника. Задають запитання. Беруть активну участь у проведенні АПД: відповідають на запитання щодо ступеня досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосереджують увагу на позитивних результатах заняття та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.
--	--

Довідково. На місцевості необхідно відмічати орієнтирами реальні просторові межі, що недосяжні для ураження, і сектори спостереження. Це дозволить особовому складу краще візуально сприймати і запам'ятовувати ці можливості.

Для формування в особового складу впевненості в ефективності засобів боротьби з танками (БМП) противника дуже важливо в ході занять показувати ці засоби в натуральному вигляді: стрілецьку протитанкову зброю, протитанкові загородження, перешкоди (мінно-вибухові, їжаки, надовби, бар'єри, рови, ескарпи, пастки тощо), і наочно демонструвати їх можливості.

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та тих, хто навчається при проведенні практичного заняття
“Психологічне подолання танкобоязні тих, хто навчається під час обкатки
броньованою технікою”.

Навчальне місце №2

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доводить заходи безпеки, порядок виконання та оцінювання вправи. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Показує (керівник заняття або підготовлений військовослужбовець) правильні дії військовослужбовця щодо заняття місця в окопі для стрільби стоячи, прилаштування зброї для стрільби по бронетехніці тощо. Контролює правильність дій тих, хто навчається в окопі. За допомогою засобів зв'язку перевіряє готовність екіпажу танку (БМП) до руху. Подає команду екіпажу танку (БМП) почати рух. Контролює дії військовослужбовця, який виконує вправу в окопі. Подає команду екіпажу танку (БМП) зупинити рух. Оцінює дії військовослужбовця, вказує на недоліки, показує правильні дії, відповідає на запитання особового складу. Подає команду екіпажу танку (БМП) повернутись на вихідний рубіж. Подає команду наступному тому, хто навчається зайняти місце в окопі. Забезпечує дотримання методики проведення заняття та оцінювання дій тих, хто навчається за відповідними показниками. Заклучна частина: після відпрацювання вправи усіма військовослужбовцями проводить АПД в ході якого допомагає військовослужбовцям визначити ступінь досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосередити увагу на позитивних результатах заняття, та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. По черзі займають місце в окопі, пробують прилаштувати зброю для стрільби по бронетехніці тощо. Задають запитання. Визначений військовослужбовець займає місце в окопі. Готується до відбиття атаки танку. Інші тих, хто навчається уважно стежать за його діями. Виконує вправу щодо відбиття атаки танку: ведення вогню по приладах спостереження, з підходом танку на дистанцію 15-20 м – витягування мінного шлагбауму або ураження його протитанковим озброєнням: РПГ-22, АТ-4, Carl Gustaf, Panzerfaust (інші зразки іноземного озброєння, що надходить до військових частин), присідання в окопі під час подолання танком (БМП) окопу та подальше ведення вогню по піхоті, що рухається за танками (БМП) або знаходиться на техніці. Інші тих, хто навчається уважно стежать за його діями. Вилазить з окопу та слухає оцінку керівника заняття, задає запитання. Інші тих, хто навчається сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Військовослужбовець, який виконав вправу повертається до строю. Наступний військовослужбовець займає місце в окопі, пробує прилаштувати зброю для стрільби по бронетехніці тощо. Задає запитання. Інші тих, хто навчається уважно стежать за його діями. Задають запитання. По черзі виконують вправу, отримують оцінку, слухають зауваження, задають запитання. Беруть активну участь у проведенні АПД: відповідають на запитання щодо ступеня досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосереджують увагу на позитивних результатах заняття та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.

Довідково. Обкатка танками – прийом, що досить ефективно впливає на психіку того, хто навчається, формує у нього високий рівень вольових якостей, рішучість, мужність і хоробрість. Обкатка повинна проводитись із використанням бронетехніки, що рухаються по замкнутій трасі. Маршрут обладнується окопами різного профілю, ділянками траншеї, цілинами та макетами місцевих предметів. При обкатці важливо, щоб кожен, хто навчається мав високий рівень мотивації щодо знищення техніки противника. З цією метою йому повинно ставитися завдання зі знищення танка, як при підході його, так і після проходження.

Під час проведення заняття, при наявності декількох керівників занять можна використовувати 1-2 танки (БМП), що рухаються по колу над завчасно відкритими та обладнаними окопами, у яких розміщуються ті, хто навчається.

Під час виконання вправи керівник спостерігає за діями тих, хто навчається, контролює дотримання правил безпеки особовим складом.

В окопі поряд із тими, хто навчається, які виявляють острах доцільно перебування керівника заняття.

Під час обкатки танками (бойовими машинами) для їх ураження доцільно використовувати стріляні гранатомети.. З метою створення димової завіси та сповільнення руху танку (бойової машини) з її підходом до окопу особовий склад може застосовувати засоби задимлення.

При наближенні танка до окопу здійснюються незначні повороти бапти танку вправо-вліво.

У ході проведення заняття необхідно широко застосовувати засоби імітації, звукові імітатори стрільби для наближення умов навчання до реальних бойових, а також для навчання діям у разі обстрілу та вироблення звикання до звуків пострілів та вибухів.

*При підготовці особового складу механізованих підрозділів для виховання в нього рішучості, сміливості і відважності в діях доцільно практикувати у ході занять виконання різноманітних прийомів, характерних для боротьби з танками в бойовій обстановці: кидання гранат, **вискакування (стрибання) на танк** під час його руху з метою “засліплення” екіпажу або **виконання маневру з виходу в тил чи фланг танку** з метою його ураження за допомогою протитанкового гранатомету, підтягування під гусениці танка протитанкових мін за допомогою мотузки (проволоки).*

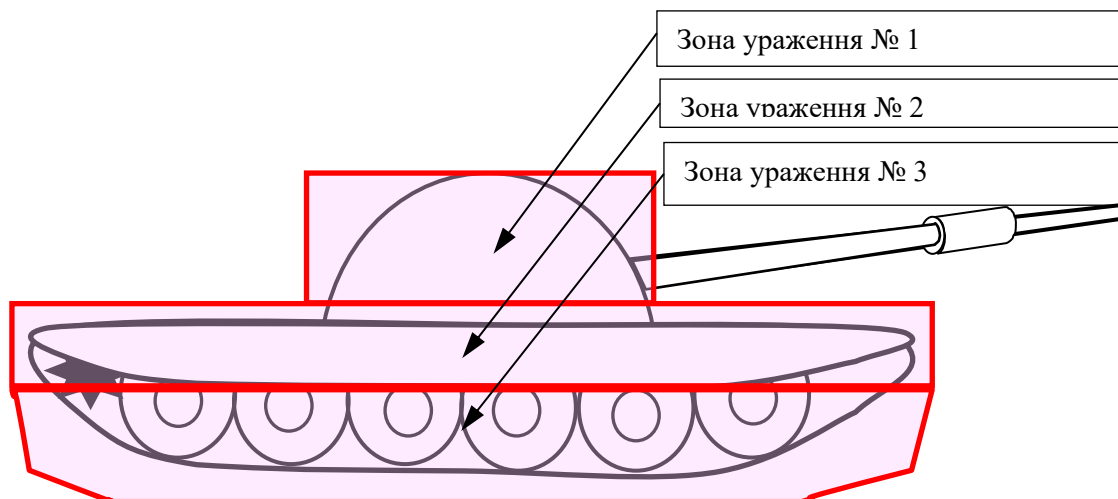

Рисунок Д4.1 – Вразливі місця броньованої техніки

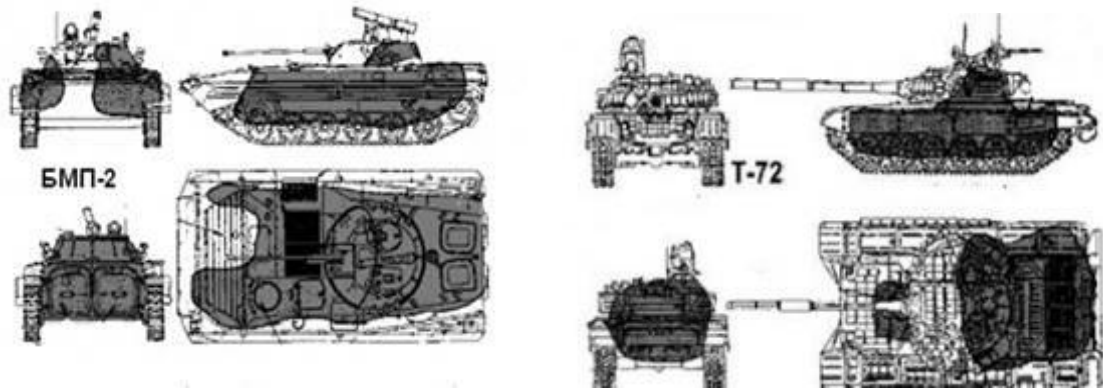

Рисунок Д4.2 – Вразливі місця броньованої техніки

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

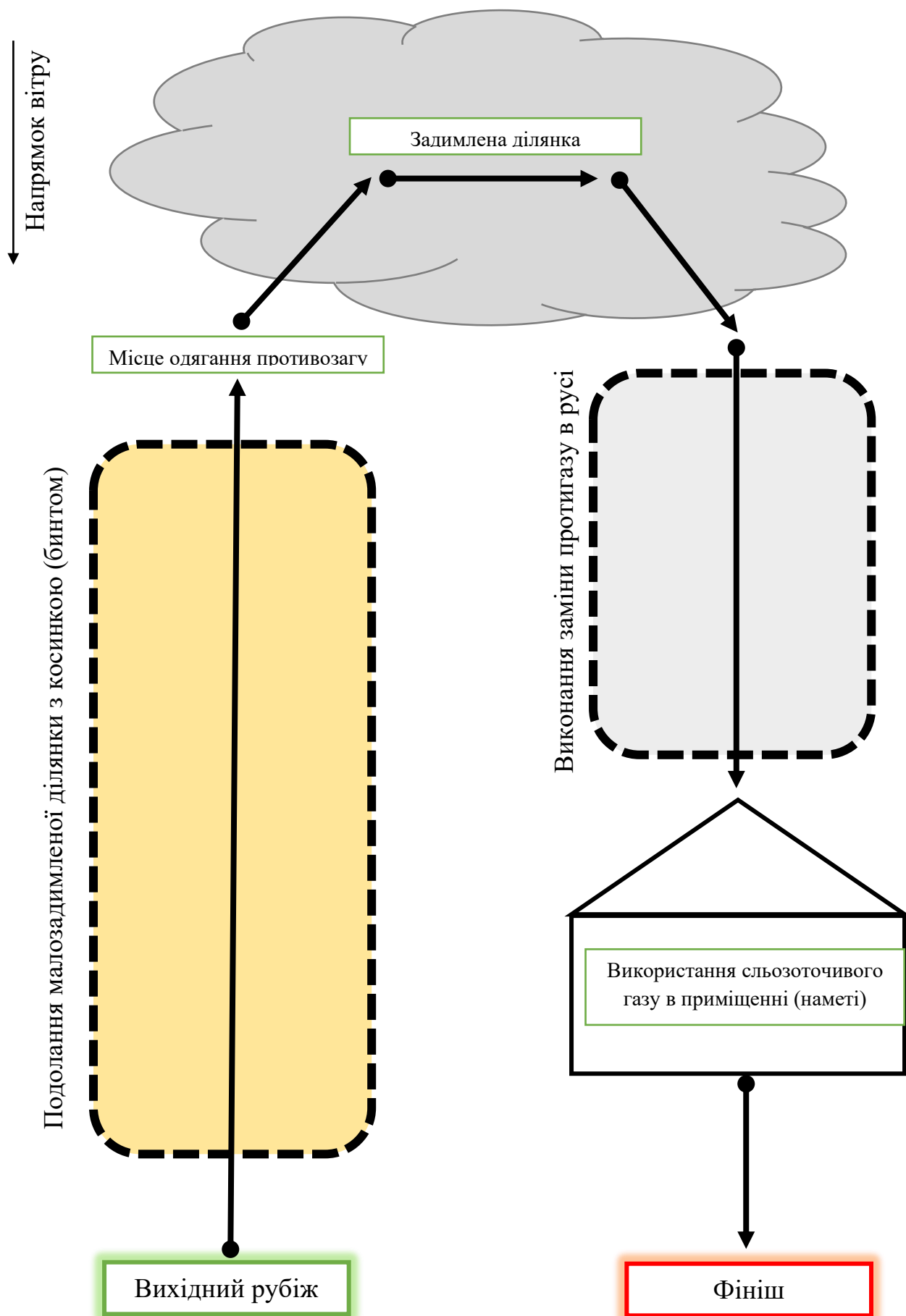
дій керівника та тих, хто навчається при проведенні практичного заняття
 “Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час
 проходження навчально-тренувального комплексу”

Навчальне місце №3

*“Дії особового складу в умовах застосування противником зброї масового
 ураження”*

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Перевіряє наявність особового складу та спорядження. Доводить тему та мету заняття, час проведення заняття, місце проведення заняття та порядок проведення заняття. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Демонструє порядок одягання протигазу. У ході практичної частини заняття контролює правильність одягання протигазу та дії особового складу під час застосування противником засобів хімічної зброї (<i>імітація застосування хімічної зброї виконується різними видами димових гранат, димових шашок та сльозоточиві газу</i>). Вказує на недоліки та допомагаю їх усувати. Підводить підсумки. Відповідає на запитання, дає завдання на самостійну підготовку.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Приступають до практичного відпрацювання одягання протигазу під час застосування противником засобів хімічної зброї. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання.

ТИПОВА СХЕМА
смуги перешкод “Зброя масового ураження”

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та тих, хто навчається при проведенні практичного заняття
 “Психологічне налаштування особового складу підрозділу на виживання в умовах застосування противником ракетно-артилерійського озброєння ”

Навчальне місце № 4

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доведення досвіду бойових дій щодо важливості сформованості психічної стійкості до негативного впливу наслідків застосування противником артилерійських систем та РСЗВ. Доводить заходи безпеки, порядок виконання та оцінювання вправи. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Розповідає про засоби ракетно-артилерійського ураження на озброєнні збройних сил окупантів, їх ТТХ. Ознайомлює особовий склад із варіанти обладнання польових захисних фортифікаційних споруд: підготовлена ділянка місцевості (взводний опорний пункт) радіусом приблизно $R = 400$ м, де влаштовуються три зони ураження радіусом: перша – 200 м, друга – 300 м, третя – 400 м. У цих зонах ураження в порядку віддалення від центра кола обладнуються укриття для особового складу: в районі центра кола бліндаж (бажано в три-чотири накати або з бетону) та входом під кутом; далі на відстані приблизно 250–300 м від центра – перекрита щілина, ще далі на відстані до 400 м – відкрита щілина (траншея). Поряд з укриттями для особового складу розташовуються бойові машини в обладнаних окопах (укриттях), танк на відстані до 200 м від центра, БМП (БТР) – до 300 м. (див. додаток 1);. Відводить особовий склад на безпечну відстань в укриття. Дає команду керівнику стрільби артилерією на відкриття вогню. Після закінчення обстрілу подає команду керівнику стрільби артилерії про заборону відкриття вогню, підводить особовий склад на ділянку та демонструє наслідки застосування ракетно-артилерійського озброєння на підготовлених фортифікаційних укрупненнях, пояснює їх можливості щодо захисту від ракетно-артилерійського озброєння, а також	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Тих, хто навчається сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. За дозволом керівника заняття розміщуються у фортифікаційних спорудах і оглядають їх обладнання. Сприймають навчальну інформацію. Відходять на безпечну відстань і розміщуються в укриттях. Задають запитання. В укриттях слухають звуки вибухів, намагаються визначити калібр та вид зброї, що застосовується. Задають запитання. За командою керівника заняття йдуть на визначену ділянку та оглядають наслідки застосування ракетно-артилерійського озброєння на підготовлених фортифікаційних укрупненнях, з'ясовують їх можливості щодо захисту від ракетно-артилерійського озброєння, а також

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
особливості їх обладнання у разі застосування противником касетних боеприпасів, сильні і слабкі сторони фортифікаційних споруд. Під час бесіди з особовим складом формує у нього думку про необхідність якнайкращого фортифікаційного обладнання позицій. Під час бесіди з особовим складом розкриває психологічні аспекти застосування артилерії. Доводить та показує порядок дій особового складу при отриманні сигналу про артилерійський обстріл та після його закінчення. Коротко опитує особовий склад щодо знання доведеного порядку дій. Контролює практичне відпрацювання особовим складом порядку дій при отриманні сигналу про артилерійський обстріл та після його закінчення. Вказує на недоліки. Доводить рекомендації та показує прийоми та способи щодо розміщення у фортифікаційних спорудах під час обстрілу з метою зменшити можливість отримання травм і поранень та щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій до, під час та після артилерійського обстрілу (див. додаток 3). Коротко опитує особового складу щодо знання доведених рекомендацій. Проводить АПД під час якого допомагає військовослужбовцям визначити ступінь досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосередити увагу на позитивних результатах заняття, та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.	особливості їх обладнання у разі застосування противником касетних боеприпасів, сильні і слабкі сторони фортифікаційних споруд. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію щодо психологічних аспектів застосування артилерії. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання доведеного порядку дій. Практично відпрацьовують порядок дій при отриманні сигналу про артилерійський обстріл та після його закінчення. Задають запитання. Беруть активну участь у проведенні АПД: відповідають на запитання щодо ступеня досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосереджують увагу на позитивних результатах заняття та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

з формування і підтримки у тих, хто навчається
стану психічної готовності до активних дій під час та після артилерійського
обстрілу

До початку артилерійського обстрілу:

Перебуваючи на місцевості завжди оцінюйте її можливості щодо вашого
укриття під час обстрілу.

Плануйте свою поведінку на момент обстрілу:

в своїй уяві змодельуйте алгоритм дій, якщо почнеться обстріл;

проведіть тренування своїх дій для зайняття укриття під час ймовірного
обстрілу.

Під час обстрілу:

Намагайтеся швидко реагувати на небезпеку та займіть безпечне місце.

Перебуваючи в укритті переключіть увагу від небезпеки:

спробуйте вирішити якусь складну математичну задачу
(множення трьохзначних чисел умі, рахувати від 100 назад через 7 одиниць
тощо);

застосуйте дихальні вправи (вдихайте повітря так, щоб надувався живіт
потім затримайте дихання на 2-5 секунд і потім повільно видихайте
(видих має бути вдвічі довше за вдих);

зробіть самомасаж комірцевої зони тулуба, або попросіть це зробити того,
хто поруч;

робіть вправи з дрібної моторики (спорядження магазину, тощо);

почергово максимально напружуйте і розслабляйте м'язи різних частин
тіла;

Допоможіть заспокоїтися тому, хто поруч і потребує цього:

візьміть за руку, покладіть руку на плече;

говоріть про мирне життя після війни, розкажіть анекдот (жарт).

Після обстрілу:

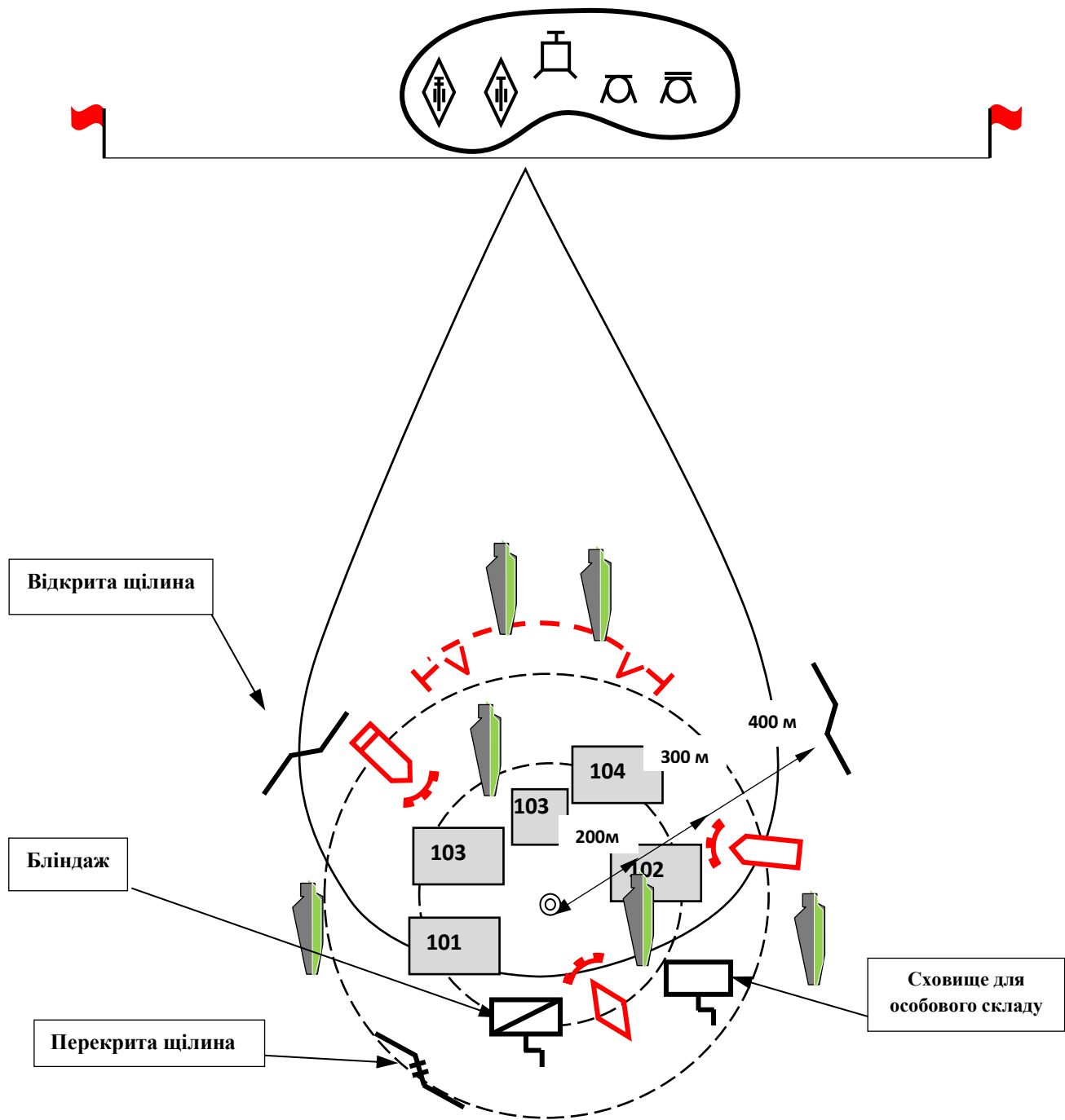
Похваліть себе за витримку і сміливість.

Подякуйте тим, хто був поруч і допомагав вам, обговоріть з ними свої
відчуття.

Допоможіть тим, хто поруч і потребує цього (перша психологічна допомога
в гострих психічних станах).

Якщо відчуваєте себе гірше ніж до обстрілу, зверніться до психолога.

для психологічного налаштування особового складу підрозділу на виживання в умовах застосування противником ракетно-артилерійського озброєння.

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та тих, хто навчається в при проведенні практичного заняття
Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу в умовах
застосування противником БПЛА (всіх типів)

Навчальне місце № 5

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доводить заходи безпеки, порядок проходження навчально-тренувального комплексу “Антидрон”. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Демонструє всі елементи, що є на навчальній точці. Демонструє на визначеній групі курсантів практичне проходження кожного елементу та порядок пересування двійками у складі відділення по навчальній точці. Після демонстрації, подає команду першій парі тих, хто навчається висунутися на вихідний рубіж (стартову позицію) для відпрацювання вправи. Порядок оцінювання: Вправа вважається виконаною, у разі правильних виконаних дій з подолання всіх елементів НТК. Також враховують злагоджені дії тих, хто навчається під час пересування особового складу відділення, подача різних команд, контроль “неба”, розосередження особового складу, реакція на дрон, рух змійкою, стрільба по повітряним цілям. Виконання вправи не зараховується, у разі якщо військовослужбовець був уражений ударним дроном.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Приймають до практичного подолання перешкод на навчальній точці.

Примітка. Під час подолання малої смуги перешкод з протидії ударним дронам дозволено проводити імітацію стрільби по повітряним цілям на дистанціях не менше 15 метрів. Обов’язково доводиться інформація про максимальний час польоту дрону та порядку виснаження акумуляторної батареї.

Залягати на спину чи живіт під час заходу ударного дрону на лінію атаки заборонено!

ВАРІАНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВПРАВИ

із застосування БпЛА з метою боротьби зі страхом тих, хто навчається, перед БпЛА противника

Формування психологічної стійкості у тих, хто навчається під час застосування противником ударних дронів.

Заняття проводиться на обладнаній ділянці місцевості з використанням різних видів фортифікаційних споруд та перешкод з практичним застосуванням FPV-дронів.

Мета: ознайомити тих, хто навчається з слабкими та сильними сторонами ударних дронів. Виробити базову навичку протидії атаки ударних дронів противника. Надати тому, хто навчається впевненості у своїх силах під час подолання типової смуги перешкод “Антидрон”.

Для покращення сприйняття та практичного застосування навичок по протидії ударним дронам пропонується використовувати типову смугу перешкод (укриттів), яка складається із:

1. *Стовпи*. Опис перешкоди: 6 вкопаних стовпів (колод), що розташовані в шаховому порядку з дотриманням дистанції. Особовий склад, під час виявлення ударного дрону, має подати сигнал про небезпеку та розосередитися на місцевості. Після розосередження група відновлює рух.

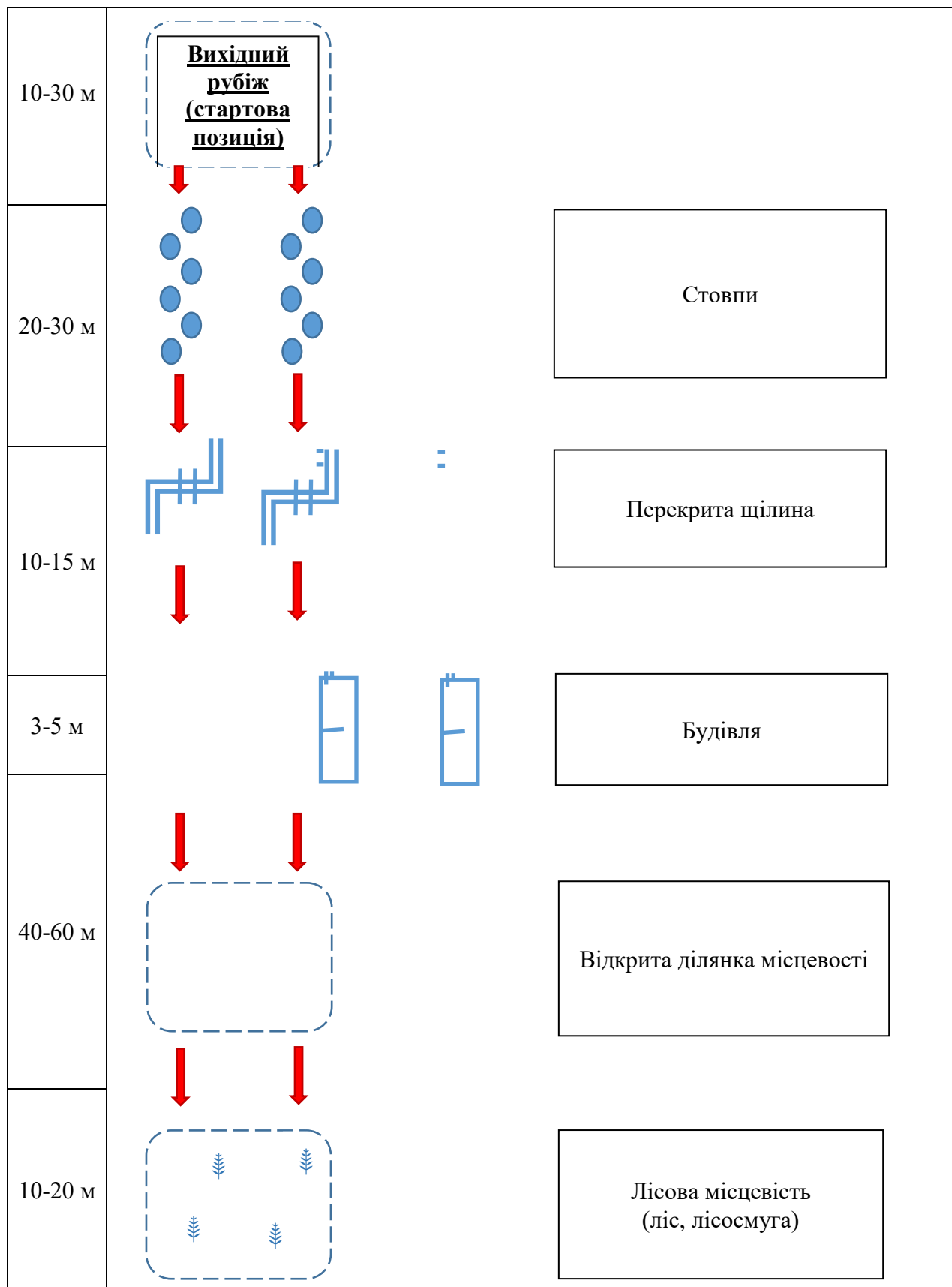
2. *Перекрита щілина*. Опис перешкоди: ростовий z-образний окоп з перекритою щілиною. На вході/виході перекритої щілини на рівні брустверу окопу натягнена металева сітка, поверх неї на висоті в 1 м розміщена з провисанням капронова рибацька сітка. Особовий склад під час подолання цієї перешкоди має контролювати дистанцію і не допускати скупчення тих, хто навчається в одній точці.

3. *Будівля*. Опис перешкоди: будівля, яка має 2 кімнати з центральним входом навпроти капітальної стіни і запасним виходом збоку. Особовий склад під час подолання цієї перешкоди і ухилення від атаки ударного дрону, має обрати найбільш захищене місце за капітальною стіною на максимальному віддаленні від вікон та входу.

4. *Відкрита ділянка місцевості*. Опис перешкоди: ділянка на відкритій місцевості без укриттів. Особовий склад, під час атаки ударним дроном на відкритій місцевості, має бути розосередженим, уникати руху по траєкторії польоту ударного дрону, рухатись зигзагами (постійно змінюючи напрямок руху) в сторону укриття.

5. *Лісова місцевість (ліс, лісосмуга)*. Опис місцевості: ділянка лісової місцевості (чагарники, хащі). Особовий склад має максимально швидко дістатися лісової місцевості, при цьому обирається найбільш простий маршрут, який забезпечує швидке просування вглиб лісу (лісосмуги). По мірі просування маршрут ускладнюється – обираються ділянки з чагарником і хащами.

ТИПОВА СХЕМА
смуги перешкод “Антидрон”

ВАРІАНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВПРАВИ

із застосування БпЛА з метою боротьби зі страхом тих, хто навчається,
перед БпЛА (всіх типів) противника

Під час практичних занять здійснюється проліт БпЛА над місцями проведення занять (навчальними місцями) зі скиданням імітації, яка імітує скид вибухового пристрою.

Спочатку над місцем проведення занять здійснити 2-3 прольоти над тими, хто навчається з відстані 50-100 м та висоті 10-30 м від їх розташування для формування в них розуміння відстані до БпЛА за наближенням звуку, що забезпечить можливість зорієнтуватися, чи в даній ситуації він знаходиться у безпечному місці, чи ні, а також необхідного рівня концентрації уваги, спрямованої на виконання поставленого завдання та здатності відволікатися на подразник (звук) при відсутності конкретної небезпеки.

В подальшому, здійснити повторні прольоти зі скиданням імітаційних пристроїв (засобів) поряд з тими хто навчається для перевірки їх реакції (дій). Імітаційними засобами можуть бути: імітаційні гранати, болванки, навчальні боєприпаси, бляшанки наповнені камінням або металевими елементами тощо.

Оператор БпЛА знаходиться поблизу керівника заняття (у визначеному керівником місці) та діє за його вказівками.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу
(J-7) Збройних Сил України

генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

“___” липня 2025 року

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо проведення предмету навчання “Тактична догоспітальна допомога”
у рамках курсу базової загальновійськової підготовки

Теми занять мають викладатися в порядку, визначеному цією Програмою, безперервно в межах одного навчального дня та блоками тривалістю не менше чотирьох навчальних годин. Заняття з тактичної догоспітальної допомоги проводяться у межах відведених для цього навчальних годин, без суміщення з іншими предметами підготовки. Підтримання рівня теоретичних знань та удосконалення практичних навичок має проводитись додатково, поза межами визначених навчальних годин, під час проведення занять з тактичної та вогневої підготовки, шляхом розгортання додаткових навчальних місць (точок), а також під час проведення комплексних тактичних занять.

Для здійснення контролю та оцінювання тих, хто навчається, використовуються нормативи виконання навчальних вправ з тактичної догоспітальної допомоги з переліку, поданого у додатку 6 до програми базової загальновійськової підготовки.

Особливу увагу слід приділити відпрацюванню та оцінюванню таких навичок як:

Накладання турнікету. Протягом курсу той, хто навчається має відпрацювати накладання турнікету на всі кінцівки у рамках самодопомоги, щонайменше по три рази на кожную з кінцівок, а також накладання турнікету в різних положеннях у рамках взаємодопомоги, не менше двох разів на кожную кінцівку умовного постраждалого. Окрему увагу слід приділити можливості накладання “прицільного” турнікета для кінцівок поверх одягу (чітко проксимальніше від місця кровотечі, за умови можливості його візуалізації) на етапі Допомоги під вогнем.

Тампонування поранень. Особливу увагу при відпрацюванні тампонування слід приділити постійному утриманню тиску на поранення, щільному заповненню пораненого каналу, тренуванню психологічної стійкості тих, хто навчається до виду крові та безпосереднього контакту з раною, а також відпрацюванню комунікації з постраждалим в процесі виконання маніпуляції. Практику тампонування слід проводити з використанням манекенів із можливістю подачі штучної крові та максимальним наближенням до реального зовнішнього вигляду і тактильного відчуття поранень і травм.

Накладання тиснучих пов'язок. Окрім функції фіксації тампонування поранень, обов'язково слід зазначати можливість використання принципу тиснучої пов'язки для зупинки не масивних кровотеч, а також викладати техніку накладання тиснучих пов'язок за допомогою еластичних та звичайних бинтів із застосуванням імпровізованих тиснучих елементів.

Відновлення прохідності дихальних шляхів. Під час викладання тем, пов'язаних із даною навичкою, потрібно робити наголос на системному поясненні механізмів відновлення прохідності дихальних шляхів із зазначенням причин та ситуацій, що найчастіше викликають обструкцію. Ті, хто навчаються мають чітко засвоїти принципи роботи усіх методів відновлення прохідності дихальних шляхів, відпрацювати міні-сценарії під кожен метод, що розглядається у програмі, а саме: переведення постраждалого у стабільне бокове положення, виконання маневрів розгинання голови/виведення підборіддя та виведення нижньої щелепи.

Проведення огляду постраждалого за алгоритмом MARCH. Під час відпрацювання усіх навичок та теоретичних питань, які входять до алгоритму MARCH, слід постійно наголошувати на дотриманні послідовності. Задля кращого засвоєння військовослужбовцями послідовності та відповідності літер алгоритму до дій з надання допомоги можна використовувати додаткові навчальні матеріали, такі як слайди та зображення із зазначенням відповідностей, друковані навчальні матеріали (брошури, картки тощо), інтерактивні засоби (застосунки для телефону, онлайн-ігри).

Теоретичні заняття (частини занять) з тактичної догоспітальної допомоги проводяться словесно-наочним методом та повинні в обов'язковому порядку супроводжуватись показом фото- і відеоматеріалів, слайдів, плакатів, схем з детальним обговоренням епізодів та варіантів, а також детальним обговоренням навчальних питань до повного їх засвоєння у складі навчальної групи (підрозділу). Лекційні заняття проводяться в обладнаних навчальних класах, захищених від несприятливих умов навколишнього середовища. Співвідношення кількості керівників занять до кількості курсантів під час проведення теоретичних занять має становити не більше 1 до 30;

Практичні заняття (частини занять) проводяться наочно-практичним методом у складі малих навчальних груп в обладнаних місцях з достатньою кількістю вільного простору та захистом від несприятливого впливу навколишнього середовища (навчальна кімната, намет, спортивний зал тощо). Співвідношення кількості керівників занять до кількості курсантів під час проведення практичних занять має становити не більше 1 до 8-10.

Симуляційні заняття проводяться ситуативно-пізнавальним методом на різних ділянках місцевості (лісиста зона, зруйновані будівлі, фортифікаційні споруди тощо). У ході проведення симуляційного заняття для наближення навчання до реальних бойових умов необхідно використовувати засоби імітації (холості набой, вибухові пакети, дими, портативні акустичні системи, генератори диму тощо), військовий транспорт, засоби імітації травм, грим, імітацію крові тощо. Додаткові симуляційні заняття для удосконалення практичних навичок та підтримання рівня теоретичних знань проводяться у складі комплексних тактичних занять. Співвідношення кількості керівників занять до кількості курсантів під час проведення симуляційних занять становить не більше 1 до 6.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 6
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.17, 5.8)

ПЕРЕЛІК
нормативів з тактичної догоспітальної допомоги

№ п/п	Найменування нормативу	Умови (порядок) виконання нормативу	Категорія тих, хто навчається (підрозділи)	Оцінка за точністю виконання		
				“відмінно”	“добре”	“задовільно”
1.	Накладення засобу для зупинки кровотечі механічного вороткового типу (далі - турнікета). Мета: вміти зупиняти кровотечу з кінцівок за допомогою турнікета у несприятливому середовищі (етап Допомоги під вогнем)	Тому, хто навчається, який складає норматив, доводиться інформація, що він знаходиться у несприятливому середовищі (етап Допомоги під вогнем) і бачить пляму крові, яка швидко збільшується, на одязі в ділянці правої/лівої ноги постраждалого. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Зайняв правильну позицію біля пораненого (з мінімальним силуетом, прикриваючись пораненим) – 5 %. Взяв турнікет пораненого – 5%. Наклав турнікет максимально високо - 10%. Зробив щільний перший натяг – 25%. Закрутив вороток та зафіксував вороток у фіксатор – 25%. Перевірив відсутність витікання крові з рани – 10%. Зафіксував контрольну стрічкою за умови, що вона передбачена конструкцією турнікета – 5 %. Витратив на вправу не більше 60 секунд – 15%. Оцінка “незадовільно” ставиться за умови наступних критичних помилок: - накладання поверх твердих та об’ємних предметів; - накладання на суглоб; - недостатній перший натяг; - турнікет накладено недостатньо щільно, що оцінюється як наявність дистального пульсу.	Ті, хто навчається	85% або більше	75%	65%

№ п/п	Найменування нормативу	Умови (порядок) виконання нормативу	Категорія тих, хто навчається (підрозділи)	Оцінка за точністю виконання		
				“відмінно”	“добре”	“задовільно”
2.	Зупинка кровотечі за допомогою тампонування рани тренувальними гемостатичними засобами. Мета: вміти зупиняти кровотечу за допомогою тампонування рани гемостатичними засобами у фазі Допомоги в польових (тактичних) умовах.	Тому, хто навчається, який складає норматив, доводиться інформація, що він знаходиться в умовно сприятливому для надання допомоги середовищі і бачить пляму крові на формі правої/лівої ноги постраждалого, яка швидко збільшується, у місці, недоступному для накладання турнікета. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Надів рукавички. – 5%. Здійснив прямий тиск на джерело кровотечі – 15%. Виконав тампонування рани з постійним тиском – 45%. Створив прямий тиск на рану та озвучив час утримання прямого тиску на рану протягом 3 ^x хвилин – 20 %. Перевірив відсутність витікання крові з рани – 15%.	Ті, хто навчається	85% або більше	75%	65%
3.	Накладання тиснучої пов'язки, використовуючи бандаж із компресійним елементом. Мета: вміти накладати тиснучу пов'язку, використовуючи бандаж із компресійним елементом у фазі Допомоги в польових (тактичних)	Тому, хто навчається, який складає норматив, доводиться інформація, що він знаходиться в умовно сприятливому для надання допомоги середовищі та бачить поранення, яке вже затампоноване, і повинен накласти тиснучу пов'язку у визначеному керівник заняттям місці. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Розмістив подушку бандажа над пораненням – 20%. Провів наступний тур бандажа через V-подібний тиснучий елемент – 15%. Зворотнім рухом бандажа розмістив тиснучий елемент над пораненням – 20%. Щільно обернув наступні тури бандажа навколо поранення, переконавшись, що поранення та подушка повністю ним покриті – 20%. Закріпив останній оберт застілкою (або липучкою) – 10%. Перевірив колір кінцівки та наявність пульсу дистальніше пов'язки – 15%.	Ті, хто навчається	85% або більше	75%	65%

№ п/п	Найменування нормативу	Умови (порядок) виконання нормативу	Категорія тих, хто навчається (підрозділи)	Оцінка за точністю виконання		
				“відмінно”	“добре”	“задовільно”
4.	Переведення пораненого в стабільне бокове положення з розгинанням голови та відведенням підборіддя від грудної клітки. Мета: вміти забезпечувати прохідність дихальних шляхів у постраждалих без свідомості у фазі Допомоги в польових (тактичних) умовах	Тому, хто навчається, який складає норматив доводиться інформація, що він знаходиться в умовно сприятливому для надання допомоги середовищі і умовний поранений з ним не контактує, не реагує на огляд та маніпуляції. Постраждалий лежить на спині. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Одну руку пораненого відвів від тіла під прямим кутом або більше (у залежності від одягу та рухливості суглобів пораненого), кистю догори – 5%. Підтягнув коліно з того ж боку пораненого вгору, щоб зігнути ногу та покласти стопу на поверхню – 5%. Захопив іншу руку постраждалого своєю рукою – 5%. Тильну сторону кисті іншої руки пораненого притулив до протилежної щок – 10%. Обережно потягнув цю руку та коліно, щоб поранений перевернувся на бік у протилежну вищевказаним кінцівкам сторону – 20%. Посунув зігнуту ногу пораненого вперед, щоб вона лягла на поверхню – 10%. Обережно відвів підборіддя пораненого, щоб трохи відхилити його голову назад – 15%. Переконався, що голова злегка розігнута, підборіддя відведене від грудної клітки – 15%. Перевірив, чи поранений в такому положенні дихає – 15%.	Ті, хто навчається	85% або більше	75%	65%

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 7
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.17, 5.8)

ПЕРЕЛІК

типових сценаріїв для тренування надання тактичної догоспітальної допомоги

БЛОКПОСТ

Вихідні дані

Мета	Навчити тих, хто навчається використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем.
Умови для тих, хто навчається	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Блокпост”.
Ввідна для тих, хто навчається	Ви – група “Блокпост”, ваша задача – організація пропускового та контрольного забезпечення на блокпості. Виставити чергову групу – 2 людини, організувати групу на блокпості.
Ввідна для керівника заняття	Під час оглядових дій на чергову групу проведено вогневий напад. Одразу після цього чергова група – це умовні поранені: 1. Без свідомості, не відповідає 2. Кричить, може надати собі допомогу, але не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з правої ноги) Керівник занять має обов'язково вказати, звідки ведеться вогонь.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командира про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь на придушення, або вогонь у відповідь в напрямку контакту (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. За рішенням групи рятувників турнікет накладається на місці або вже в укритті.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки:

- Бійці не перемістились в укриття одразу після вогневого контакту
- Відсутність комунікації між бійцями, командир втрачає керування групою.
- Вогонь не ведеться, або ведеться хаотично
- Рятувальники висувуються за пораненими без попереднього плану, без урахування відстані, рухаються по відкритій місцевості на повний зріст, не використовують природні укриття, або починають переповзати просто в прострілюваній зоні, не застосовуються дими
- Не проводиться повторна комунікація з пораненим, його статус не перевіряється
- Рятувальники надають допомогу пораненому на місці, піддаються особистій небезпеці, переміщують пораненого не в напрямку найближчого укриття

ЗУСТРІЧНИЙ БІЙ

Вихідні дані

Мета	Навчити тих, хто навчається використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем.
Умови для тих, хто навчається	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Дрогобич”.
Ввідна для тих, хто навчається	Ви – патрульна/рейдова група “Дрогобич”, ваша задача патрулювання/рейд по дорозі “А-В”. Виставити головний дозор – 2 людини, замикаючі 2 людини, решта – ядро групи.
Ввідна для керівника заняття	Під час руху групи, коли головний дозор буде на деякій відстані, імітувати (пострілами або командою) вогневий напад на групу. Одразу після цього головний дозор – це умовні поранені: 1. Контакт з рятувальниками. Може рухатись, може вести вогонь, може надати собі допомогу. 2. Кричить, надати допомогу собі не може, рухатись не може, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з лівої ноги). Керівник заняття має обов'язково вказати, звідки ведеться вогонь.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командирю про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь на придушення, або вогонь у відповідь в напрямку контакту (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. За рішенням групи рятівників турнікет накладається на місці або вже в укритті.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про вогневу перевагу.

4. Рятувальники висуваються за пораненими без попереднього плану, без урахування відстані, рухаються по відкритій місцевості на повний зріст, не використовують природні укриття, або починають переповзати просто в прострілюваній зоні, не застосовуються дими

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненими, їх статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до пораненого №1, котрий самотійно може надати собі допомогу і рухатися в укриття

6. Рятувальники надають допомогу пораненому №2 на місці, без урахування відстані до укриття, піддаються особистій небезпеці, переміщують пораненого не в напрямку найближчого укриття, або використовують замість укриття елементи прикриття, які не являються балістичним захистом

ЗАСІДКА**Вихідні дані**

Мета	Навчити тих, хто навчається використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання настанов ТССС щодо надання допомоги на етапі під вогнем тільки у разі масивної кровотечі з кінцівок.
Умови для тих, хто навчається	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Чернігів”.
Ввідна для тих, хто навчається	Ви – група “Чернігів”, ваша задача – висування на бойові позиції через лісову посадку.
Ввідна для керівника заняття	Під час руху група потрапляє в засідку, де по ній ведеться кулеметний вогонь. Головний дозор у кількості 2-х тих, хто навчається знаходиться на лінії ураження і один з бійців дістає поранення: 1. Кричить, може надати собі допомогу, але не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з основи шиї)

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися
2. Комунікація	1. Доповісти командира про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з головним дозором. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь на придушення, або вогонь у відповідь в напрямку контакту (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. За рішенням групи рятувників турнікет накладається на місці або вже в укритті.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт. Не проведена комунікація з пораненим, не з'ясовано, звідки ведеться ворожий вогонь.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про вогневу перевагу.

4. Рятувальники висувуються за пораненими без попереднього плану, без урахування відстані, рухаються по відкритій місцевості на повний зріст, не використовують природні укриття, або починають переповзати просто в прострілюваній зоні, не застосовуються дими

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненим, його статус не перевіряється. Рятувальники висувуються до пораненого, замість того, щоби скерувати другого бійця головного дозору для оцінки ситуації і надання допомоги пораненому

6. Рятувальники надають допомогу пораненому на місці (при вузловій кровотечі допомога надається вже в зоні польових (тактичних) умов), без урахування відстані до укриття, піддаються особистій небезпеці, переміщують пораненого не в напрямку найближчого укриття, або використовують замість укриття елементи прикриття (гілки дерев), які не являються балістичним захистом

ПІДРИВ НА МІНІ МАШИНИ

Вихідні дані

Мета	Навчити тих, хто навчається використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання настанов ТССС щодо надання допомоги в зоні під вогнем тільки пораненим з масивною кровотечею.
Умови для тих, хто навчається	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова пашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Трускавець”.
Ввідна для тих, хто навчається	Ви – група “Трускавець”, ви рухаєтесь рокадною дорогою з пункту А в пункт Б на автомобілі ГАЗ-66
Ввідна для керівника заняття	Під час руху відбувається підриг автомобіля на міні. Водій машини і командир групи, які знаходились в кабіні – умовні поранені:

	1. Водій машини у свідомості, має ампутацію лівої нижньої кінцівки, затиснутий в кабіні, не може рухатись, не може надати собі допомогу. 2. Командир групи не рухається, не контактує з рятувальниками. Керівник занять зазначає, що одразу після вибуху вогонь по групі не ведеться
--	---

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Залишити автомобіль, знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Призначити заступника командира. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом заступника командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	Організувати периметр безпеки, бути напоготові вести вогонь у відповідь у разі нападу противника
4. Скритність переміщення	Заступник командира визначає найбільш небезпечні напрямки, з яких може вестися вогонь по групі. Виділені рятувальники пересуваються під прикриттям автомобіля, використовуючи найбільш захищені локації (за двигуном машини, за переднім та/або заднім колесом)
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим. Допоки заступник командира на дав команду, що периметр безпечний, вважати, що продовжуються дії в зоні Допомоги під вогнем. Відповідно, рятувальники висуваються тільки до пораненого, який з ними контактує.
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	Оскільки переміщення пораненого водія ускладнене, йому накладають турнікет на кінцівку і залишають на місці. Поранений командир непритомний, в нього видимих ознак масивної кровотечі немає, його залишають на місці. Переміщення поранених відбувається тільки у випадку, якщо керівник занять дає інформацію про загорання машини і пожежу.

Дебрифінг

Чи розуміла група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилам, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття, не забезпечили кругову оборону.

2. Не призначили заступника командира, він не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий

контакт. Не проведена комунікація з пораненим, не з'ясовано, чи може він рухатися та надати собі допомогу.

3. Група не забезпечила кругову оборону, або почала вести вогонь хаотично.

4. Рятувальники висуваються за пораненими без попереднього плану, не використовують автомобіль як укриття, не з'ясували, який напрямок є найбільш небезпечний, відповідно незрозуміло, з якого боку машини є безпечна зона.

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненим, його статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до пораненого не злагоджено і без команди.

6. Рятувальники починають витягувати пораненого водія, замість того, щоби зупинити масивну кровотечу. Рятувальники починають надавати допомогу непритомному командирі до команди, що організований периметр безпеки. У разі зміни даних від керівника заняття про появу пожежі, навпаки, залишають поранених в автомобілі, який загорівся.

СНАЙПЕР

Вихідні дані

Мета	Навчити тих, хто навчається використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання принципу ТССС щодо запобігання додаткових поранень у бійців підрозділу.
Умови для тих, хто навчається	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Верховина”.
Ввідна для тих, хто навчається	Ви – група “Верховина”, ваша задача – патрулювання щойно визволеної від окупації території невеличкого населеного пункту.
Ввідна для керівника заняття	Під час патрулювання на вашу групу проведено вогневий напад. Керівником заняття доведено, що по групі працює ворожий снайпер. Одразу після цього передова група – це умовні поранені: 1. Кричить, отримав проникаюче поранення в ділянку грудної клітки спереду, задихається, не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає 2. Кричить, може надати собі допомогу, але не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з правої ноги в паховій ділянці) Керівник заняття має обов'язково вказати, звідки ведеться вогонь.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командирі про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира.

	4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь у відповідь в напрямку вірогідного розташування ворожої снайперської позиції (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненими (якщо не відповідають у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. Оскільки залишається ймовірність вогневого ураження рятувальників, доцільно використання довгої стропи, щоби витягнути поранених в безпечне місце, або дочекатися прибуття підкріплення, щоби винести поранених під прикриттям бронетехніки.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилам, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття, ведуть вогонь в напрямку ворожого снайпера.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про вогневу перевагу. Під час комунікації з “Базою” не зробили запит на засоби групового підсилення, контр-снайперську групу FPV або бронетехніку.

4. Рятувальники висуваються за пораненими, незважаючи на загрозу подальшого снайперського обстрілу, не планується використання засобів дистанційного переміщення поранених (довга стропа), не використовується дим.

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненими, їх статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до поранених не злагоджено і без команди.

6. Рятувальники починають виносити поранених, незважаючи на снайперський вогонь і без використання довгої стропи. В такому разі керівник заняття додатково вводить умовних поранених з числа рятувальників. У разі відсутності стропи, неможливості безпечного виносу поранених, командир має

прийняти рішення, направлене на попередження виникнення додаткових постраждалих і на збереження решти групи.

У разі висування рятувальників під прикриттям (бронетехніка, тощо) вони починають надавати допомогу пораненим на місці (усі поранення, окрім масивної кровотечі з кінцівок, мають переноситися на етап Допомоги в польових (тактичних) умовах).

СКИД З ДРОНА

Вихідні дані

Мета	Навчити тих, хто навчається використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання принципу ТССС щодо запобігання додаткових поранень у бійців підрозділу.
Умови для тих, хто навчається	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Волинь”.
Ввідна для тих, хто навчається	Ви – група “Волинь”, знаходитесь на взводному опорному пункті. Задача – спостереження за противником та реагування у разі виникнення ворожих штурмових дій.
Ввідна для керівника заняття	Під час чергування трапляється скид з ворожого дрона ВОГ-17. Чергова група спостереження у кількості 2 чоловік отримає вибухово-осколочні поранення: 1. Відповідає на голосовий контакт, не може рухатися, може надати собі допомогу (часткова ампутація обох нижніх кінцівок нижче коліна). 2. Кричить, може надати собі допомогу, може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (немасивна кровотеча з лівої верхньої кінцівки) Керівник занять має обов'язково вказати, що залишається загроза атаки з повітря.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командира про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За наявності антидронної рушниці вести вогонь по ворожому дрону (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і профілю окопу. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненими (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).

6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. Найкращим рішенням надання самодопомоги і взаємодопомоги пораненими: військовослужбовець з масивною кровотечею накладає собі один турнікет, другий турнікет йому накладає легкопоранений боець. Переміщення в укриття може здійснити легкопоранений боець.
--	--

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилам, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки:

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття, ведуть неприцільний вогонь зі стрілецької зброї в напрямку ворожого дрона.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт. Не проведена комунікація з пораненими, не з'ясовано, чи вони можуть надати самодопомогу та взаємодопомогу.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про необхідність застосування зброї.

4. Рятувальники висувуються за пораненими, незважаючи на загрозу подальшої атаки з повітря, не використовується дим.

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненими, їх статус не перевіряється. Рятувальники висуватися до поранених не злагоджено і без команди.

6. Рятувальники нехтують особистою безпекою та висувуються для надання допомоги пораненим замість того, щоби скерувати їх надати допомогу самому собі та один одному.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

“___” липня 2025 року

ПОРЯДОК

проведення розвитку фізичних якостей тих, хто навчається

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 1: Прискорене пересування в складі підрозділу без спорядження зі зброєю з навчанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАРС.

Умови:

практично;

в світлу пору доби;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться методом практичного відпрацювання прискореного пересування (*подолання визначеної дистанції*) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з навчанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАРС”, під керівництвом ІВС у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 керівника занять з фізичної підготовки (*керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два керівника заняття знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди - сигнали керівника*).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену керівником заняття дистанцію в складі навчального підрозділу (*в залежності від рівня фізичної підготовленості, тих хто навчається*) та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикуює навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (*інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття*). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, положення зброї у тих, хто навчається визначається керівником заняття, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, щоб біг складав 30% дистанції, а ходьба 70%), в разі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди

керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (*положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби*). При неможливості того, хто навчається виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими навчаємими.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 2: Прискорене пересування в складі підрозділу без спорядження зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС.

Умови:

практично;

в світлу пору доби;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (*подолання визначеної дистанції*) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом ІВС у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 керівника занять з фізичної підготовки (*керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два керівника заняття знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди - сигнали керівника*).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між тими, хто навчається (*інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття*). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 50% дистанції а ходьба 50%) в разі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на

особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма тими, хто навчається) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості того, хто навчається виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими навчаємими.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 3: Прискорене пересування в складі підрозділу в спорядженні зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС.

Умови:

практично;

в світлу пору доби;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (подолання визначеної дистанції) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом ІВС у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 керівника занять з фізичної підготовки (керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два керівника заняття знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди - сигнали керівника).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 30% дистанції, а ходьба 70%) вразі неможливості

такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості того, хто навчається виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими навчаємими.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 4: Прискорене пересування в складі підрозділу в спорядженні зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС.

Умови:

практично;

в світлу пору доби;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (подолання визначеної дистанції) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом ІВС у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 керівника занять з фізичної підготовки (керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два керівника заняття знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди - сигнали керівника).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між тими, хто навчаються (інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ

НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 50% дистанції а ходьба 50%) в разі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма тими хто навчається) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості того, хто навчається виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими навчаємими.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 5: Прискорене пересування в складі підрозділу в спорядженні зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС (імітаційні елементи).

Умови:

практично;

в світлу пору доби;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (подолання визначеної дистанції) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом ІВС у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 керівника занять з фізичної підготовки (керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два керівника заняття знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди - сигнали керівника).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника. Перед заняттям керівники заняття прокладає дистанцію виконання та облаштовують певні ділянки місцевості (розтяжками з страйкбольними гранатами. Застосовує взрив пакети, дими, макети вбитих людей, окремих частин людського тіла, внутрішніми органи тварин, кров) за для психологічного впливу на особовий склад при значному фізичному навантаженні.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між тими хто навчається (*інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття*). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” *темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки* (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 60% дистанції а ходьба 40%) вразі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (*положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби*). При неможливості того, хто навчається виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими навчаємими.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 9
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.18)

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ВПРАВ

що застосовуються під час
базової загальновійськової підготовки

№ вправи*	Найменування вправи
ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНІ ВПРАВИ	
1а	Комплекс спеціальних вправ та дій для визначення рівня спеціальної фізичної готовності.
1б	Комплексна спеціальна вправа на силову витривалість, спритність та координацію.
1г	Комплексна вправа на силу, швидкість та спритність.
2а	Спеціальна вправа на силову витривалість.
2б	Розвантаження боєприпасів, перенесення їх на відстань 100 м та завантаження на автомобіль.
2г	Човникове подолання дистанції 24 х 10 м по квадрату з ящиком 24 кг.
2д	Розвантаження вантажу (котушки) , перенесення їх на відстань 100 м та завантаження на автомобіль.
2е	Тренування у виконанні комплексної вправи з шиною
3	Пересування в складі підрозділу з колодою по пересіченій місцевості.
3а	Тренування у виконанні пересування підрозділу з колодою по пересіченій місцевості
3б	Тренування у виконанні вправи: перетягування , перенесення пораненого різними способами
4а	Вправа на спритність.
4б	Човниковий біг 10 х10 м
4в	Човниковий біг 4 х100 м
4г	Пересування по місцевості перебіжками та переповзанням.
4д	Тренування у виконанні швидко-координаційної вправи
5а	Біг на 1100 м з переповзанням, метанням гранати та перенесенням пораненого.
5б	Прискорене пересування на 3000 м по пересічній місцевості.
5в	Тренування у виконанні вправи прискорення до бліндажу (окопу, перекритої щілини) та заняття місця в укритті
5г	Комплексна військово- спортивна естафета
6а	Подолання загальновійськової смуги перешкод з перенесенням ящиків з боєприпасами на відстань 200 м в складі підрозділу.
6б	Подолання загальновійськової смуги перешкод в складі підрозділу. В спорядженні зі зброєю на відстань 400 м.

№ вправи*	Найменування вправи
6в	Подолати загальновійськову смугу перешкод з перенесенням мін в складі підрозділу.
6г	Подолання спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод в складі підрозділу.
6д	Подолання перешкод в захисному одязі (ЗКК) та протигазі.
7а	Піший марш на 5 км з подоланням природних та штучних перешкод.
7б	Піший марш на 10 км з подоланням природних та штучних перешкод.
8а	Метання гранат на точність.
8б	Метання гранат на дальність.
9	Виконання дій за раптовими командами (противник зліва, права, фронту, тилу).
10	Посадка та висадка особового складу на БТР (БМП, танк) та ін. десантним способом
10а	Швидкісне переміщення на короткі дистанції без зброї (прискорення 5 х20 м)
ВПРАВИ БАЗОВОГО РІВНЯ БАрС	
11а	Прийняття положень для стрільби.
11б	Швидкісна зміна положень для стрільби.
11в	Пересування на полі бою.
ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД	
12	Ознайомлення та тренування подолання тактичної смуги перешкод по елементах (перешкодах) без спорядження зі зброєю
13	Тренування подолання тактичної смуги перешкод в цілому без спорядження зі зброєю
14	Тренування подолання тактичної смуги перешкод в складі підрозділу у спорядженні зі зброєю з використанням елементів БАрС
15	Вдосконалення у подоланні тактичної смуги перешкод з елементами тактико-спеціальної підготовки за БАрС в складі підрозділу у спорядженні зі зброєю

Примітка:

* - умови виконання вправи визначені Методичним посібником “Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки тих, хто навчається та підрозділів у ЗС України” ВП 7-00(01).01) (посилання 15).

- умови виконання вправи визначені Методичними рекомендаціями “З організації фізичної підготовки під час проведення базової загальновійськової підготовки” ВП 7-72(206).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

“___” липня 2025 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА

Спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод під час виконання маршу на 3 км з подоланням природних та штучних перешкод та з виконанням дій за раптовими командами (з тактичної догоспітальної допомоги та тактичної підготовки)

Оцінка підрозділу при марші не виставляється.

Головними завданнями проходження дистанції є:

навчитися злагодженій тактичній роботі у складі підрозділу в умовах польової місцевості, відпрацювати утримання секторів для захисту від ймовірного вогневого ураження противника;

підготувати психофізичний стан тих, хто навчається до здатності виконувати поставлену бойову задачу.

Час виконання: не більше ніж за 40 хв, при умові виконання всіх елементів вправи.

Форма одягу: польова, шолом, бронежилет, зброя.

Виконується в складі підрозділу зі штатною зброєю та спорядженням (рисунок Д10.1). Час визначається від команди “РУШ” до перетину останнім військовослужбовцем лінії фінішу. При здійсненні марш-кидка дозволяється взаємодопомога без передачі зброї.

Рисунок Д10.1 – Виконання маршу

Місце проведення – ділянка лісистої, пересіченої місцевості з перешкодами.

Дистанція 3000 метрів має складатися з 20 відсотків (600 м) схилів та 20 відсотків (600 м) підйомів.

Маршрут руху на 3000 метрів прокладати через перешкоди які описуються нижче, в довільному порядку.

Вихідне положення – підрозділ перед лінією старту. По команді “РУШ” здійснити в складі підрозділу марш-кидок на 3000 метрів, з обов’язковим подоланням штучних та природних перешкод.

а) Перестрибнути через перешкоду (шириною 3 м) (рисунок Д10.2).

З розбігу перед перешкодою шириною 3 м (рів, траншея, воронка, канава), відштовхнутись більш сильною ногою та винести іншу ногу широким кроком вперед-вверх. Перестрибнувши перешкоду приземлитися на одну ногу та без затримки продовжити рух.

Рисунок Д10.2 – Перестрибування через перешкоду

б) Виконати стрибок боком з опорою рукою та ногою (рисунок Д10.3).

Для виконання стрибка з розбігу або з місця відштовхнутися ногою перед перешкодою (висота 1 м) та вистрибнути на неї, опираючись рукою (пальцями вперед), а потім ногою на перешкоду. Не зупиняючись та подаючи вперед плечі, швидко перенести через перешкоду ногу, зіскочити з неї та без зупинки продовжити рух.

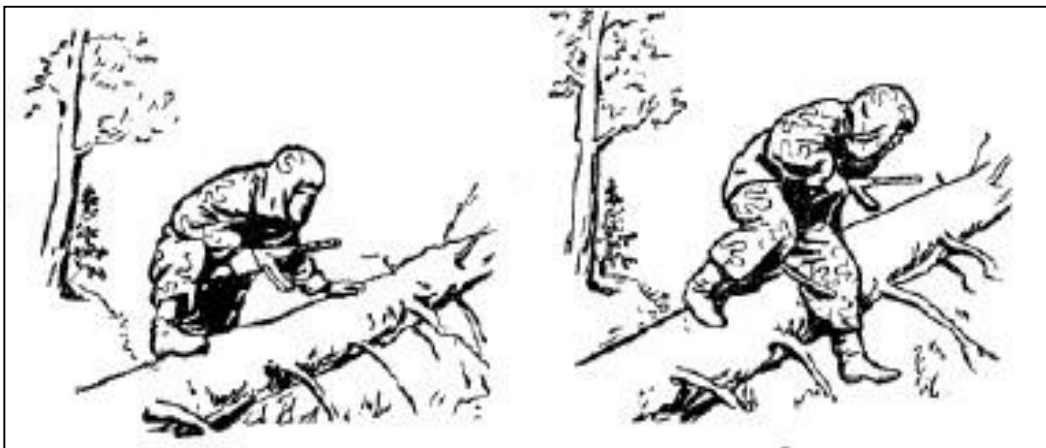

Рисунок Д10.3 – Стрибок з опорою рукою та ногою

в) Виконати стрибок наступаючи на перешкоду (рисунок Д10.4).

Під час бігу потрібно відштовхнутися перед перешкодою (висота 1 м) ногою та подаючи тіло вперед м'яко вистрибнути на перешкоду на сильно зігнувши в коліні ногу. Не випрямляючись над перешкодою, слід пронести над нею зігнуту ногу, якою виконувався поштовх, м'яко відштовхнутися від перешкоди та без затримки продовжити рух.

Рисунок Д10.4 – Стрибок наступаючи на перешкоду

г) Подолати перешкоду з опорою на груди (рисунок Д10.5).

Підбігти до перешкоди (паркан, стіна) (висотою 2 м) та опираючись руками об верхній край, відштовхнутися ногами від землі та завалитись на перешкоду грудьми або животом. Нахилити корпус тіла вперед, впертися рукою в перешкоду з протилежної сторони та перенести ноги через перешкоду, зіскочити на землю та продовжити рух. Зброя за спиною або в правій руці.

Рисунок Д10.5 – Подолання паркану з опорою на груди

д) Подолати проволочені загородження по пластунські на відстань 20 м (рисунок Д10.6).

Підбігти до перешкоди лягти на землю, зігнути ліву ногу в коліні під прямим кутом та підтягнути її як можна далі вперед, ступню розвернути носком в сторону, праву ногу з відтягнутим носком вільно витягнути назад, праву руку витягнути вперед, для подальшого руху потрібно, підтягуючись правою рукою та відштовхуючись всією внутрішньою стороною ступні лівої ноги, пересовуючись на животі та грудях, пересунути тіло як можна далі вперед.

Зброю тримати в руках зручним для себе способом.

Рисунок Д10.6 – Подолання проволоченого загородження

е) Подолати перешкоду по хиткій колоді (рисунок Д10.7).

Довжина колоди не менше 6 метрів, висота від землі не менше 0,5 метра. Положення зброї довільне. Стати на колоду, трохи зігнути ноги в колінах та розпочати рух вперед короткими швидкими кроками. Стопи ніг ставити прямо вздовж колоди. Дивитись вперед. При груповому пересуванні один за одним йти не в ногу, щоб зменшити розкачування колоди. Пройти по колоді що хитається, зістрибнути на землю та продовжити рух.

Рисунок Д10.7 – Подолання перешкоди по хиткій колоді

ж) Рух по виступаючим камінням або пенькам (рисунок Д10.8).

Довжина ділянки складає 20 м, ширина 4 м, висота високих пеньків (каменів) 1 м, середніх 50 – 70 см, низьких 30 см, діаметр пеньків 25 – 30 см, відстань між пеньками 1 метр.

Подолати перешкоду стрибками з каменю (пенька) на камінь (пеньок), при падінні з одного з них – продовжити біг з цього каменю (пенька).

Рисунок Д10.8 – Подолання по виступаючих пеньках та камінцях

з) подолання перешкоди “зруйнована траншея” (рисунок Д10.9)

Траншея довжиною 55 метрів, глибиною 1,6 метри. Має у своєму складі 2 перекриті щілини.

Траншея проходиться долаючи перешкоди з ящиків з під боєприпасів, різних предметів та імітації відірваних кінцівок, що знаходять на дні траншеї. Під час пересування зброя тримається в положенні “До бою”, на тих, хто навчається здійснюється постійний психологічний тиск (засипають землею подавши команду: “Працює артилерія!”, застосовують імітаційні засоби). Особовий склад відпрацьовує утримання секторів для захисту від ймовірного вогневого ураження противника.

Рисунок Д10. 9 – Зруйнована траншея

и) подолання завалу з автомобільних покришок (рисунок Д10.10)

Довжина – 8 метрів. Ширина – 5 метрів. Глибина спуску та підйому – 2,5 метра.

Переміщення по завалу здійснюється дрібними кроками утримуючи перевагу по завалу з автомобільних покришок, що розташовані хаотично, рух здійснюється у одну чи дві колони. Також відпрацьовуються способи спуску та підйому по схилу. Особовий склад відпрацьовує утримання секторів для захисту від ймовірного вогневого ураження противника.

Рисунок Д10.10 – Завал з автомобільних шин

Примітка:

* - умови виконання вправи визначені Методичним посібником “Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки тих, хто навчається та підрозділів у ЗС України” ВП 7-00(01).01) (посилання 15).

-умови виконання вправи визначені Методичними рекомендаціями “З організації фізичної підготовки під час проведення базової загальновійськової підготовки” ВП 7-72(206).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 11
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.22)

КАРТКА

обліку виконання вправ стрільб, метання бойових гранат,
психологічної підготовки, КТЗ під час БЗВП

лицьова сторона

Військова частина А0000

КАРТКА № 00

**обліку виконання вправ стрільб, метання бойових гранат,
психологічної підготовки, КТЗ під час БЗВП**

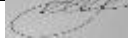
(військове звання) Румака Василя Анатолійовича

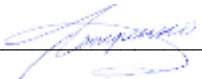
(військове звання, ПІБ)

1 навчальний взвод 1 навчальної роти 1 навчального батальйону

(навчальний підрозділ)

зворотній бік

№ з/п	Дата заходу	Номер (назва) вправи стрільб (світла пора, темна пора доби), вид зброї	Оцінка	Кількість б/п	Підпис навчаємого про виконання
1	2	3	4	5	6
1. Облік виконання вправ стрільб					
1	21.07.25	ПВ № 1(світла пора), автомат	задовільно	15	
2	26.07.25	ПВ № 7(темна пора), автомат	добре	20	
3	28.07.25	ПВ № 31(світла пора), рушниця	відмінно	10	
2. Облік виконання вправ з метання гранат (навчально-імітаційних, бойових)					
1	21.07.25	ПВМГ №1(світла пора), ГВ макет	залік	6	
2	26.07.25	ПВМГ №5(світла пора), навчально-імітаційна	задовільно	2	
3	30.07.25	КС 5.16.1.1 (вдень), РГД5	відмінно	1	
3. Облік виконання вправ (дій) з психологічної підготовки					
1	23.07.25	Обкатка бронетехнікою (танк)	виконано	-	
2	23.07.25	Проходження НТК	виконано	-	
3	24.07.25	Проходження НТК "Антидрон"	виконано	-	
4. Облік виконання КТЗ					
1	31.07.25	Польовий вихід, 3 дні	виконано	-	

Командир взводу: лейтенант Ігор БОЙКО

Примітки:

1. Розміри картки – формат А6 (105 мм х 148 мм), друкується з обох сторін аркушу.
2. Картка ведеться на кожного, хто навчається, що проходить БЗВП;
3. Кількість стрічок у Картці визначається рішенням командира підрозділу, але не менше кількості запланованих у програмі БЗВП вправ стрільб та метання гранат.
4. У стовпці 3 зазначаються вправи стрільб, метання гранати, психологічної підготовки, що виконуються тим, хто навчається під час БЗВП. За рішенням керівників ОВУ, у підпорядкуванні яких є навчальні центри можуть включатися інші заходи (вправи, дії, нормативи тощо), які виконуються тим, хто навчається з метою контролю їх відпрацювання.
5. В стовпці 4 розділу 1,2 зазначається оцінка за виконання вправи, розділу 3,4 – стан виконання.
6. В стовпці 5 розділу 1,2 зазначається кількість боєприпасів, яка використана військовослужбовцем під час виконання вправи.
7. В стовпці 6 проставляється особистий підпис того, хто навчається, який підтверджує виконання вправи та використану кількість боєприпасів.
8. Після закінчення БЗВП або переведення військовослужбовця до іншого навчального центру, в картці підбивається підсумок, який засвідчується підписом командира підрозділу. Картці обліку присвоюється реєстраційний номер згідно Книги тих, хто закінчив навчальний центр та реєстрації свідоцтв (при цьому, всі документи випускника повинні бути під одним номером реєстрації). Оригінал картки залишається в навчальному центрі, копія картки видається тому, хто навчається, що закінчив навчання, під його особистий підпис у Книзі.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

ВАРІАНТ АЛГОРИТМУ
проведення комплексного тактичного заняття

Умови проведення	1 день	2 день	3 день
Перша половина дня	Тактична підготовка. Начальні питання: Дії особового складу на марші (висування в район проведення заняття). <i>В комплексі: психологічна підготовка, військова топографія, мічна безпека, тактична догоспітальна допомога, РХБЗ, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i> Тактична підготовка. Начальні питання: Дії особового складу в оборонному бою. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, військова топографія, тактична догоспітальна допомога, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i>	Тактична підготовка. Начальні питання: Дії особового складу на марші (висування в район проведення стрільб). Тренування дім за вільним. Вогнева підготовка. Умови проведення: на військовому стрільбищі (обладнаній ділянці для стрільби). Із застосуванням психологічних подразників (імітаційних засобів). Вправи виконуються на фоні виконання бойового завдання в поєднанні з відпрацюванням практичних дій (прийомів) з тактичної підготовки. Виконується: підготовка вправа № 32 "Стрільба у складі бойової двійки під час пересування на полі бою" підготовка вправа № 33 "Ведення оборони зі міною вогневої позиції". <i>В комплексі: тактична підготовка, психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична догоспітальна допомога, військова топографія</i>	Тактична підготовка. Начальні питання: Дії особового складу на марші (висування в район проведення стрільб). Тренування дім за вільним. Тактична підготовка. Начальні питання: 1. Дії особового складу в наступальному бою в темну пору доби. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична медицина, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i> 2. Особливості ведення штурмових дій в будівлі в темну пору доби. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична догоспітальна допомога, фізичне тренування.</i>
Друга половина дня	Психологічна підготовка. Начальні питання: 1. Формування та закріплення взаємодії між військовослужбовцями. 2. Тренування та зміцнення психологічної стійкості під час подолання психологічного смуги переходу у складі підрозділу. Виконується: вправа на взаємодію, подолання спеціальної психологічної смуги Тактична підготовка. 1. Дії особового складу при розташуванні на місці (в районі зосередження). <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, військова топографія, мічна безпека, розвідувальна підготовка.</i> 2. Дії по сигналам та раптового нападу противника. <i>В комплексі: психологічна підготовка, військова топографія, тактична догоспітальна допомога.</i>	Тактична підготовка. Начальні питання: 1. Дії особового складу в наступальному бою. 2. Дії у складі вогневої (занеженої) групи. 3. Штурм окопу. Зачистка траншеї. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, військова топографія, тактична догоспітальна допомога, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i>	Тактична підготовка. Начальні питання: 1. Дії особового складу в урбанізованій місцевості; 2. Пересування по вулицях. Подолання перехрестя; 3. Підготовка, огляд та захоплення будівлі. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична догоспітальна допомога, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i> Фізичне тренування. Виконується: марш-кидок 3 км. Умови виконання: виконується в складі підрозділу (відділення, група, взвод), із засобами іспитувального задісту та зброєю; старт і фініш об'єднуються в різні місця.
Заняття в темну пору доби	Тактична підготовка. Дії особового складу в оборонному бою в темну пору доби. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, військова топографія, тактична догоспітальна допомога, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i>	Тактична підготовка. Начальні питання: 1. Дії особового складу в наступальному бою в темну пору доби. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична медицина, зв'язок та комунікація, фізичне тренування.</i> 2. Особливості ведення штурмових дій в будівлі в темну пору доби. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична догоспітальна допомога, фізичне тренування.</i>	
Відпочинок	Тактична підготовка. Розташування на місці. Дії за сигналами оповіщення. <i>В комплексі: психологічна підготовка, розвідувальна підготовка, мічна безпека, тактична догоспітальна допомога.</i>	Тактична підготовка. Розташування на місці. Дії за сигналами оповіщення. <i>В комплексі: психологічна підготовка, розвідувальна підготовка, мічна безпека, тактична догоспітальна допомога.</i>	

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“__” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 13
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.24, 7)

ОЦІНОЧНИЙ ЛИСТ
результатів проведення комплексного тактичного заняття

Дата складання оціночного листка	07.07.2025
Військове звання, прізвище, ім'я та по батькові того хто навчається <i>солдат Хоменко Любомир Михайлович</i>	Підпис
Військове звання, прізвище, ім'я та по батькові інструктора <i>штаб - сержант Діденко Ігор Олександрович</i>	Підпис
ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ	обмежено готовий
I. Загальновійськові предмети	75% залік
II. Основні предмети: тактична підготовка	60% незалік
вогнева підготовка	80% залік

Предмет / оціночні показники *	залік/ викон	незалік/ невикон
I. ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ		
ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ	залік	
Порядок виходу в радіоефір	викон	
ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ		незалік
Визначення магнітного азимуту за допомогою компасу		невикон
Визначення відстані на місцевості	викон	
Визначення свого місцезнаходження	викон	
ПІДГОТОВКА З РХБЗ	залік	
Подолання зараженої ділянки місцевості	викон	
ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА		незалік
Відрив одиночного окопу та його маскування	викон	
Дії на замінованій ділянці місцевості		невикон
Встановлення та облаштування невибухових інженерних загороджень	викон	
ТАКТИЧНА ДОГОСПІТАЛЬНА ДОПОМОГА	залік	
Надання допомоги постраждалим в зоні непрямой загрози за алгоритмом MARCH	викон	
ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА		незалік
Припасування спорядження	викон	

Предмет / оціночні показники *	залік/ викон	незалік/ невикон
Пересування солдата в бою різними способами		
Дії при обстрілі противником, реакція на прямий вогонь	викон	
Спостереження за дронами противника. Дії у разі їх виявлення	викон	
Маневр (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну).	викон	
Пересування по траншеї, зачистка	викон	
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА	залік	
Підготовча вправа № 32	викон	
Підготовча вправа № 33	викон	

Рекомендації **: _____

—

—

—

Командир навчальної роти:
майор

Олександр Кривулько
(військове звання, підпис, ім'я, прізвище)

Примітка:

- * - для деталізації та об'єктивності оцінки військовослужбовця, ОВУ або навчальним центром кількість оціночних показників може бути деталізована (уточнені), збільшена з урахуванням особливостей їх навчання;
- ** - за результатами підготовки того, хто навчається, в рекомендаціях зазначаються пропозиції щодо підвищення його рівня навченості в подальшому в ході адаптаційного курсу та можливе його подальше застосування в службовій діяльності (пропозиції по відбору на фахову підготовку, можливі лідерські якості, тощо...).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 14
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.28)

ОРІЄНТОВНИЙ РОЗРАХУНОК

основних матеріально-технічних засобів, озброєння (зброї), військової техніки, боєприпасів та імітаційних необхідних для забезпечення занять під час БЗВП з основних предметів навчання

Спорядження того, хто навчається:

№ з/п	Найменування матеріально-технічного засобу	Обов'язкова наявність*
	Обов'язкове**	
1.	Бронежилет	на всіх заняттях
2.	Шолом	на всіх заняттях
3.	Ремінно-плечова система, підсумками для автомату та гранат, боєкомплект автомату та гранат (габаритно-вагові макети), сумка для скидання магазинів, аптечка індивідуальна (габаритно-ваговий макет), МПЛ	на всіх заняттях
4.	Аптечка індивідуальна у комплекті з визначеним медичними засобами	тактична догоспітальна допомога
5.	Радіостанція малогабаритна	тактична догоспітальна допомога
6.	Рюкзак малогабаритний тактичний (на 50 літрів)	тактична догоспітальна допомога
	Додаткове	
7.	Рукавички тактичні	при наявності
8.	Окуляри захисні тактичні	
9.	Навушники активні (беруші)	
10.	Ліхтарик тактичний (з червоним світлофільтром, у комплекті з батарейками)	
11.	Ніж розкладний	
12.	Компас	
13.	Килимок (каримат)	
14.	Спальний мішок	
15.	Інше обладнання	

Примітки:

* - при можливості та наявності необхідного спорядження, за рішенням начальника навчального центру, можливе використання і на інших предметах навчання;

** - спорядження забезпечується навчальним центром (видається як інвентарне майно);

Для забезпечення проведення занять *:

Орієнтовні розрахунки проведені на 1000 осіб, в тому числі:

навчальне відділення – до 10 осіб;

навчальний взвод – до 30 осіб;

навчальна рота – до 150 осіб.

Враховано – 20 % для створення запасу для забезпечення безперервності проведення занять.

Назва матеріального засобу	Вимоги (опис, комплект)	Кількість	Коментар
Starlink	rev3	5	
Планшети (з Кропивою)	Lenovo Tab P11	120	Усім керівник заняттям взводів. Облік занять, синхронізація дій. Електронна бібліотека. Військова топографія з використанням Додатку Кропива
Спектроаналізатори (зборка)	Спектроаналізатор + логоперіодична антена 800МГц – 6 ГГц + посилювач сигналу + корпус (3D друк)	56	Розрахунок 1 спектроаналізатор на відділення на заняттях з тактичної підготовки, з РЕБ, КТЗ, + по 1-му на взвод на відпрацювання інших занять, що потребують сканування неба
Антидронна рушниця	На частотах 915 МГц та 2.4 ГГц, 5.8 ГГц, GPS	20	Розрахунок 1 антидрон рушниця на взвод, з урахуванням, що заняття по РЕБ одночасно проводиться для 1-й роти батальону + рушниці задіяні на КТЗ
РЕБ окопний	На частотах 915 МГц та 2.4 ГГц, 5.8 ГГц, GPS	20	Розрахунок 1 окопний РЕБ на взвод. Такий же розрахунок, що й з рушницями
Радіостанція	Різних типів	360	Розрахунок по 5 радіостанції на відділення
Дрон розвідувальний денний Mavic 3/нічний Mavic 3T	Дрон + пульт + 36 акумуляторів	30(10)	Розрахунок 1 дрон на взвод
Інтелектуальна зарядка для Mavic 3	3 можливістю одночасної зарядки акумуляторів	24	
FPV дрон	7-дюймовий	48	Камікадзе, бомбери (для імітації скидів)
FPV дрон	5-дюймовий з закритими пропелерами	48	Для відпрацювання ухиляння від дронів
FPV шоломи / окуляри		12	
FPV пульти	Пульт + батареї 18650 + зарядний пристрій для батарей	12	TX12
FPV батареї 6s2p	Літій-полімер	192	

Назва матеріального засобу	Вимоги (опис, комплект)	Кількість	Коментар
FPV батареї 4s2p	Літій-полімер	192	
Зарядний пристрій для FPV батарей	ToolkitRC M6DAC Dual 350W 15A 1-6S	12	
Зарядна станція	EcoFlow DELTA 2 / Bandera Power 305 S	12	
Тепловізійні монокуляри		36	Для занять в темну пору
Тепловізійні пончо		180	Для занять в темну пору
ПНБ		36	Для занять в темну пору
Коліматири	Vector Optics Frenzy II 1x20x28 RedDot SCRD-35	80	Для нічної стрільби. 8 на роту, 4 в роботі, 4 на охолоджені
Проектор, екран для проектора	Екран для проектора 250 x 150 (см)	12/12	На батальйон має бути 5 навчальних класів, щоб роту можна було поділити по взводам і всіх навчати, показуючи презентації
Дошка маркерна		12	На кожен клас
Інтерактивні дошки		3	Демонструвати стріми, трансляції з дронів, Кропиву тощо
3D принтер		2	Друкувати скиди, муляжі БК, ножки для дронів
Ноутбук з симулятором в комплекті з пультом		30	Відпрацювання навичок орієнтування на симуляторних картах, відпрацювання навичок роботи з FPV
Комплекти LASERTAG (аналоги)		180	1 комплект (30 шт.) на роту

Примітки:

* - зазначений перелік є рекомендаційним та може бути уточненим начальником навчального центру або ОВУ, якому він підпорядкований, з урахуванням можливостей забезпечення.

Інженерна підготовка (мінна безпека):

№ з/р	Матеріальні засоби	Од. виміру	Кількість		
			на курсанта	на навчальну групу	на взвод
1.	Навчальні міни (усіх типів)	компл.			1
2.	Навчальні протипіхотні міни МОН	шт.		10	15
3.	Навчальні протитанкові міни ТМ-62	шт.		10	15
4.	Навчальні артилерійські міни	шт.			10
5.	Міношукачі (щупи)	шт.		5	20
6.	Мішки з піском	шт.			60
7.	Лопата (БСЛ 110)	шт.		10	20
8.	Колючий дріт	м		12	60
9.	Ножиці для різання дроту	шт.		1	5
10.	Дріт для розтяжок	м.		8	40
11.	Маскувальні комплекти на ОВСТ	компл.		1	3
12.	Зразки маскувальних халатів (різні типи)	шт.			по одному зразку
13.	Єгоза	бухта		1	6

Психологічна підготовка:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА					
1.	5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм Автомат (автоматична штурмова гвинтівка (крім снайперських)).	шт.	1	3	30
2.	7,62 мм ПК (ПКМ)	шт.		2	
3.	Макети реактивних протитанкових гранат РПГ-22, АТ-4, Carl Gustaf, Panzerfaust (інші зразки іноземного озброєння, що надходить до військових частин)	шт.			по одному зразку
4.	Насадка для холостої стрільби з 5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм до автомату (автоматичної штурмової гвинтівка (крім снайперських))	шт.	1	3	30
5.	Насадка для холостої стрільби з ПКМ	шт.		2	
6.	Танк або броньована техніка (БМП, БТР, МТЛБ, САУ тощо)	од.		1-2	
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ					
1.	5,45 мм патрон хол., 5,56 мм патрон хол., 7,62мм патрон хол. (7,62мм патрон хол. зразку 1943 року)	шт.	30	300	900
2.	7,62мм патрон хол.	шт.		400	
3.	Навчально-імітаційна граната (ПІРО-5 або аналоги)	шт.		30	10
4.	Димова шашка ДМ-11	шт.		5	10

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
5.	Шашка імітації розривів артилерійських снарядів “ШИРАС” або імітаційні патрони ІМ-100 (ІМ-82, ІМ-85, ІМ-107, ІМ-120, або аналоги)	шт.		3	
6.	Вибухові пакети	шт.		10	
7.	Навчально-імітаційна протитанкова граната	шт.	1		30
8.	Холостий постріл до танку або броньованої техніки	шт.		6	
9.	81мм димова граната ЗД6 (або аналог)	шт.		10	
МОТОРЕСУРС					
1.	Танк або броньована техніка				2,5 км/ 0,5м/год
ДОДАТКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЕКІПРУВАННЯ					
1	VR-окуляри	1	1		30

Підготовка РХБЗ:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість			
			на курсанта	на навчальну групу	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ						
1.	Димова граната РДГ (аналог)	шт.				10

Тактична підготовка:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість			
			на курсанта	на навчальну групу	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА						
2.	5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм автомат (автоматична штурмова гвинтівка (крім снайперських))	шт.	1		3	30
3.	7,62 мм кулемет ПКМ (його модифікації)	шт.			2	
4.	Насадка для холостої стрільби з 5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм автомата (автоматичної штурмової гвинтівки (крім снайперських))	шт.	1		3	30
5.	Насадка для холостої стрільби з ПКМ	шт.			2	

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість			
			на курсанта	на навчальну групу	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
6.	Макет броньованої техніки (БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1		3
7.	Санітарний автомобіль	од.				1
8.	Танк Т-64 (Т-72) або БМП-1	од.			1	1
9.	Броньована техніка (БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1	1	3
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ						
1.	5,45 мм патрон хол., 5,56 мм патрон хол., (7,62мм патрон хол. зразку 1943 року*)	шт.	480		800*	14400
2.	7,62мм патрон хол. ПКМ (ПКТ)	шт.			1500	400
3.	Ручна димова граната РДГ-2Б (РДГ-2Ч, або аналоги)	шт.		36	36	108
4.	Реактивний сигнальний патрон РСП червоного вогню	шт.		18	10	62
5.	Реактивний сигнальний патрон РСП зеленого вогню	шт.		18	10	62
6.	Реактивний освітлювальний патрон -30	шт.		18	24	62
7.	Реактивний освітлювальний патрон РОП-40	шт.		18	24	62
8.	Димова шашка ДМ-11	шт.		18	14	62
9.	Шашка імітації розривів артилерійських снарядів "ШИРАС" або імітаційні патрони ІМ-100 (ІМ-82, ІМ-85, ІМ-107, ІМ-120, або аналоги)	шт.		6	10	18
10.	Вибухові пакети	шт.		100	70	300
11.	Сигнальна міна СМ	шт.		4		20
12.	Навчально-імітаційна граната УРГ (страйкбольні гаранті, аналоги)	шт.	6		3 (для імітації скидів)	300
13.	125 мм постріл Х33 або 73 мм постріл Х-48	шт.		10	6	30
14.	81 мм димова граната 3Д6	шт.			6	30
ДОДАТКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЕКІПРУВАННЯ						
1.	Тепловізійні монокуляри	од.		2-3		10-15
2.	Тепловізійні пончо	од.		3-5		15-25
3.	Приціли, прилади нічного бачення	од.		2-3		10-15
4.	Біноклі	од.		3-5		15-25
МОТОРЕСУРС						
1.	Танк				20 км/ 2 м/г	15 км/ 1 м/год
2.	Бойова броньована машина			200 км/ 3 м/год	150 км / 2м/год	600 км/ 9,0м/год

Вогнева підготовка:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на навчальну групу	на взвод
ОЗБРОЄННЯ					
1.	5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм автомат (автоматична штурмова гвинтівка (крім снайперських))	шт.	1		30
2.	Граната наступальна навчальна розрізна	шт.		2	4
3.	Граната оборонна навчальна розрізна	шт.		2	4
4.	Макет броньованої техніки (танк, БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1	1
5.	Помпова рушниця	од.			4
6.	Броньована техніка (танк, БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1	1
7.	Іноземна стрілецька зброя, що використовуються у відділеннях (взводах) бойових бригад	од		по 1 од. кожного виду	
БОЄПРИПАСИ, ГРАНАТИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ					
1.	5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм до автомату (автоматичної штурмової гвинтівки (крім снайперських))	шт.	942*		28260
2.	Патрон 12/70	шт.	10		300
3.	Бойова граната наступальна	шт.	1		30
4.	5,45-мм, 5,56 мм, 7,62 мм патрон навчальний	шт.	30	180	900
5.	Навчальні гранати іноземного виробництва	шт.		по 1 од. кожного типу	
6.	Габаритно-вагові макети, болванки	шт.	6	36	
7.	Навчально-імітаційна граната УРГ (страйкбольні гранати, аналоги)	шт.	13		390
8.	Тарілка стендова	шт.	10		300
9.	Димова граната РДГ (аналог)	шт.	1		30

Комплексне тактичне заняття

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації	на взвод
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА					
1.	5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм автомат (автоматична штурмова гвинтівка (крім снайперських))	компл.	1	5	30
2.	7,62 мм ПКМ (його аналоги)	компл.		1	
3.	Насадка для холостої стрільби з автоматів АК/АКМ	шт.	1	5	30
4.	Насадка для холостої стрільби з ПКМ			1	
5.	Макети реактивних протитанкових гранат (РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26)	шт.			3

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації	на взвод
6.	Танк	компл.			1
7.	Бойова броньована машина	компл.		1	3
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ					
1.	5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм до автомату (автоматична штурмова гвинтівка (крім снайперських))	шт.	72**		2160**
2.	5,45 мм патрон хол., 5,56 мм патрон хол., (7,62мм патрон хол. зразку 1943 року)	шт.	390	1950	11700
3.	7,62мм патрон хол. ПКМ	шт.		600	
4.	Ручна димова граната РДГ-2Б (РДГ-2Ч, або аналоги)	шт.		20	80
5.	Реактивний сигнальний патрон РСП червоного вогню	шт.			20
6.	Реактивний сигнальний патрон РСП зеленого вогню	шт.			20
7.	Реактивний освітлювальний патрон РОП-30	шт.		10	80
8.	Реактивний освітлювальний патрон РОП-40	шт.		10	80
9.	Димова шашка ДМ-11	шт.		10	50
10.	Шашка імітації розривів артилерійських снарядів “ШИРАС” або імітаційні патрони ІМ-100 (ІМ-82, ІМ-85, ІМ-107, ІМ-120, або аналоги)	шт.		5	10
11.	Вибухові пакети	шт.		30	100
12.	Сигнальна міна СМ	шт.			20
13.	Навчально-імітаційна граната УРГ (страйкбольні гаранті, аналоги)	шт.	3		90
14.	125 мм постріл Х33 або 73 мм постріл Х-48	шт.		6	30
ДОДАТКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЕКІПРУВАННЯ					
1.	Сухий пайок (на 3 доби)	шт.	3		90
2.	Ліхтарик	шт.	1	6	30
3.	Костюм вітровологозахисний (пончо)	шт.	1		30
МОТОРЕСУРС					
1.	Танк				20 км/ 1 м/год
2.	Бойова броньована машина			20 км/ 1 м/год	200 км/ 4 м/год

Примітка:

** – кількість боєприпасів включена до загальної кількості боєприпасів під час занять з вогневої підготовки.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (І-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 15
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.23, 5.12, 6.5, 7)

УМОВИ
виконання підготовчих вправ стрільб
до Програми базової загальновійськової підготовки
(які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)

УВАГА! У ході виконання вправ стрільб в світлу та темну пору доби керівник стрільби на ділянці повинен перебувати під час стрільби в пішому порядку – на такій відстані від того, хто стріляє, що дозволяє контролювати та виправляти дії стрільця при цьому не порушуючи заходів безпеки.

КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

ТОЧНІСТЬ ТА ВЛУЧНІСТЬ

Підготовча вправа № 1

“Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні”

Ціль: стрілець – грудна фігура з колами (мішень № 4), що встановлена по фронту на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі.

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Ціль		
	стрілець		
Автомат ¹	50 (для тренування)	100 (для тренування)	100 (на залік)

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 15, що споряджаються в три магазини по п'ять набоїв.

Положення для стрільби: лежачи (лежачи з упору).

Оцінка за залікову серію:

“відмінно” – чотири влучення знаходяться в габариті діаметром 15 см;

“добре” – чотири влучення знаходяться в габариті діаметром 20 см;

“задовільно” – чотири влучення знаходяться в габариті діаметром 25 см.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на рубіж відкриття вогню (далі РВВ), приймає положення “лежачи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль” та виконує серію з п'яти пострілів. Після закінчення виконання серії пострілів вправи доповідає “Закінчив”.

Після проведення серії пострілів здійснюється огляд мішеней.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Тут і далі до автомату прирівнюється автоматична (штурмова) гвинтівка (крім снайперських), карабін калібру 5,45 мм, 5,56 мм та 7,62 мм.

Підготовча вправа № 2**“Відпрацювання навиків одноманітної стрільби ”**

Ціль: стрілець – грудна фігура (мішень №4) або гонг (мішень № 4г), що встановлена по фронту на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі.

Дальності до цілі, (м): 100 м.

Кількість боєприпасів: 15, що споряджаються в три магазини по п'ять набоїв.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи (без упору).

Оцінка за залікову серію:

“відмінно” – влучити п'ятьма пострілами;

“добре” влучити чотирма пострілами;

“задовільно” – влучити трьома пострілами.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “лежачи” (без упору) заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує серію з п'яти пострілів. По закінченні виконання серії пострілів вправи доповідає “Закінчив”.

Після проведення серії пострілів здійснюється за необхідності, огляд мішеней (для огляду можуть використовуватись оптичні прилади спостереження).

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

***УВАГА!** За можливості, виконання вправи в кінці першого блоку проводити з коліматорним прицілом.*

Підготовча вправа №3**“Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані 100 м”**

Ціль: три стрільці – грудна фігура (мішень № 6) або гонг (мішень № 4г), що встановлена по фронту.

Дальність до цілі: 100 м.

Кількість боєприпасів: 15, що споряджаються в три магазини по п'ять набоїв.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи (без упору), з коліна, стоячи.

Оцінка:

“відмінно” – влучити не менше 12 пострілами;

“добре” – влучити 11 - 9 пострілами;

“задовільно” – влучити 8 - 7 пострілами.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення лежачи (без упору), заряджає зброю та доповідає “Готовий”.

За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та проводить серію з п’яти пострілів, зміщується з лінії атаки вправо або вліво, за командою або самостійно приймає положення “в коліно”, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та здійснює наступну серію з п’яти пострілів. Зміщується з лінії атаки вправо або вліво за командою або самостійно приймає положення “бойова стійка”, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та здійснює останню серію з п’яти пострілів.

По закінченні виконання вправи зміщується з лінії атаки вправо або вліво з одночасним прийняттям положення “в коліно” та доповідає “Закінчив”.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа №4

“Навчання влучності стрільби з різних положень на середні відстані”

Ціль: два стрільці – грудна фігура (мішень № 6) або гонг (мішень № 4г), один стрілець - гонг (мішень № 4г), що встановлені по фронту.

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Ціль		
	стрілець № 1 - мішень № 6 або гонг (мішень № 4г)	стрілець № 2 - мішень № 6 або гонг (мішень № 4г)	стрілець № 3 - гонг (мішень № 4г)
Автомат	50	100	50

Кількість боєприпасів: 20, що споряджаються у два магазини по п’ять набоїв та один магазин десять набоїв.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: стоячи з окопу.

Оцінка:

“відмінно” – влучити 10 - 8 пострілами;

“добре” – влучити 7 - 6 пострілами;

“задовільно” – влучити 5 - 4 пострілами.

Постріли короткими чергами по стрільцю № 3, не оцінюються.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи з окопу” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою: “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль” та виконує першу серію з п’яти одиночних пострілів по цілі “стрілець № 1”, здійснює заміну магазину, та продовжує другу серію з п’яти одиночних пострілів по цілі “стрілець № 2”, після чого проводить заміну магазину і здійснює третю серію з десяти пострілів по цілі “стрілець № 3” (короткими чергами).

Після закінчення виконання серії пострілів вправи доповідає: “Закінчив”.

Після проведення серії пострілів здійснюється огляд мішеней (для огляду можуть використовуватись оптичні прилади спостереження).

Всі цілі повинні бути вражені.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами, короткими чергами.

УВАГА! За можливості, виконання вправи в кінці другого блоку проводити з коліматорним прицілом.

Підготовча вправа №5**“Ведення вогню з положення лежачи по групі цілей”**

Цілі: три стрільці – поясна фігура (мішень № 7), що з’являється або гонг (мішень № 4г).

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Ціль		
	стрілець	стрілець	стрілець
Автомат	100	150	200

Кількість боєприпасів: 12, що споряджаються в один магазин.

Положення для стрільби: лежачи (без використання упору).

Оцінка:

“відмінно” – 3 рази вразити всі цілі;

“добре” – 2 рази вразити всі цілі;

“задовільно” – 1 раз вразити всі цілі.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “лежачи” (без використання упору) заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою: “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль” та виконує серію із 4 пострілів по кожній цілі.

Порушенням умов вправи є: використання стрільцем упору.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа № 6**“Стрільба з місця по нерухомих цілях з усунування затримок під час стрільби”**

Ціль: стрілець – мішень № 4 або гонг (мішень № 4г), що встановлена по фронту та на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі.

Дальність до цілі: 50 м.

Кількість боєприпасів: 10 та 3 – навчальні набої (або гільзи), споряджені в один магазин у довільному порядку, перші два та останній – обов’язково бойові.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка:

“відмінно” – 10 - 9 влучань самостійно усунув затримки без порушень правил безпеки;

“добре” – 7 - 8 влучань самостійно усунув затримки без порушень правил безпеки;

“задовільно” – 5 - 6 влучань самостійно усунув затримки без порушень правил безпеки.

Особливості виконання вправи: за командою “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, у положенні “стоячи” заряджає зброю та доповідає

“Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та проводить десять прицільних пострілів. При затримці доповідає про затримку, самостійно усуває її та виконує наступний постріл.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ! Використовувати гільзи ,якщо стрілецька зброя за своїми конструктивними особливостями дозволяє їх використання під час виконання вправ стрільб (не допускати заклинювання зброї, для усунення якого необхідний час, тощо).

Підготовча вправа №7

“Стрільба з різних положень

коли визначена зона видимості в темну пору доби”

Ціль: стрілець – ростова фігура (мішень № 8), що з’являється.

Дальність до цілі: 50 м

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: 20, що споряджаються в два магазини по десять набоїв.

Положення для стрільби: з коліна, стоячи.

Оцінка:

“відмінно” – уразити ціль не менше трьох разів з кожного положення;

“добре” – уразити ціль не менше двох разів з кожного положення;

“задовільно” – уразити ціль один раз з кожного положення.

Особливості виконання вправи.

Той, хто стріляє виконує дві серії по десять пострілів кожна:

перша серія – виконується з положення “з коліна”;

друга серія– виконується з положення “стоячи”.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “з коліна” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує першу серію пострілів. Після кожного пострілу виконується нове прицілювання.

Після закінчення першої серії пострілів приймає положення “стоячи” перезаряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує другу серію пострілів.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа №8**“Відпрацювання базових дій під вогнем противника”**

Цілі: Мішень № 4 або гонг (мішень № 4г) що встановлена по фронту на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі.

Дальність до цілі: 50 м.

Час на стрільбу: необмежений

Кількість боєприпасів: 15, що споряджаються десять набоїв в один магазин та п'ять набоїв в один магазин того, хто стріляє.

Положення для стрільби: лежачи (без упору).

Оцінка:

“відмінно” – уразити ціль не менше чотирьох разів;

“добре” – уразити ціль не менше трьох разів;

“задовільно” – уразити ціль не менше двох разів.

Особливості виконання вправи:

Той, хто стріляє займає положення для стрільби лежачи на РВВ. Керівник стрільби розташовується за спиною стрільця стоячи. За командою “До бою”, той, хто стріляє досилає патрон в патронник та відкриває вогонь по мішені. Одночасно з цим інструктор з вогневої підготовки знаходиться з ліва, або з права від того, хто стріляє на відстані 1-1,5 м, та починає обстріл того, хто стріляє на відстані не менше 2 м попереду, та під кутом 45 до напрямку стрільби того, хто стріляє, здійснюючі психологічний вплив на того, хто стріляє.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ! Для виконання вправи використовується окрема ділянка, яка попередньо захищається від гільз, каменів, сторонніх предметів, тощо.

Підготовча вправа № 9**“Перевірка навиків одномоментної стрільби”**

Ціль: два стрільці – грудна фігура (мішень № 6) або гонг (мішень № 4г), один стрілець – грудна фігура мішень № 6, що встановлені по фронту.

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Ціль		
	стрілець № 1 - мішень № 6 або гонг (мішень № 4г)	стрілець № 2 - мішень № 6 або гонг (мішень № 4г)	стрілець № 3 - мішень № 6
Автомат	50	100	50

Кількість боєприпасів: 20, що споряджаються в два магазини по п'ять набоїв та один магазин десять набоїв.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи, з коліна, стоячі.

Оцінка:

“відмінно” – влучити 17 - 16 пострілами;

“добре” – влучити 15 - 14 пострілами;

“задовільно” – влучити 13 - 12 пострілами.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “лежачи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує першу серію з п’яти пострілів по цілі “стрілець №1”. Проводить заміну магазину, приймає положення “з коліна” та виконує другу серію з п’яти пострілів по цілі “стрілець №2”. Проводить заміну магазину, приймає положення “стоячи” і здійснює третю серію з десяти пострілів по цілі “стрілець № 3” (короткими чергами).

Режим ведення вогню: одиночними пострілами, короткими чергами.

Підготовча вправа № 10**“Перевірка навиків одноманітної стрільби”**

Ціль: чотири стрільця – грудна фігура (мішень №6) або гонг (мішень №4г), що встановлені по фронту 30 м, з інтервалом 5 м.

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Ціль			
	стрілець			
Автомат	30	100	150	200

Кількість боєприпасів: 12, що споряджаються в один магазин.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: з коліна, лежачи

Оцінка:

“відмінно” – влучити 10 - 9 пострілами;

“добре” – влучити 9-8 пострілами;

“задовільно” – влучити 7-6 пострілами.

Особливості виконання вправи.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “з коліна” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує постріли. Після кожного пострілу виконується нове прицілювання.

По стрільцю, що знаходиться на дистанції 30 м виконує 2 постріли.

По стрільцю, що знаходиться на дистанції 100 м виконує 3 постріли.

Після здійснення трьох пострілів на дистанцію 100 м приймає положення “лежачі” та продовжує ведення вогню.

По стрільцю, що знаходиться на дистанції 150 м виконує 3 постріли.

По стрільцю, що знаходиться на дистанції 200 м виконує 4 постріли.

По закінченні виконання серії пострілів вправи доповідає “Закінчив”.

Після проведення серії пострілів здійснюється огляд мішеней (для огляду можуть використовуватись оптичні прилади спостереження).

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

БІНОКУЛЯРНА ШВИДКІСНА СТРІЛЬБА

Підготовча вправа № 11**“Навчання точності стрільби біноклярним прицілюванням на різних відстанях”**

Цілі: мішень МКПС універсальна (мішень № 4а), що встановлюються на висоті очей того, хто стріляє, гонг (мішень № 4б).

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Ціль		
	мішень МКПС		гонг (мішень № 4б)
Автомат	10 (для тренування)	20 (для тренування)	30 (на залік)

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 18, що споряджаються в три магазини по шість набоїв.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка за залікову серію:

“відмінно” – влучити п’ятьма пострілами;

“добре” – влучити чотирма пострілами;

“задовільно” – влучити трьома пострілами.

Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль” та виконує серію з шести пострілів біноклярним прицілюванням. Після закінчення виконання серії пострілів вправи доповідає “Закінчив”.

Після проведення серії пострілів здійснюється огляд мішеней (для огляду можуть використовуватись оптичні прилади спостереження).

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа № 12**“Стрільба з відпрацюванням зміни магазину на дистанціях 30м”**

Цілі: гонг (мішень №4б).

Дальність до цілі: 30м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 15, що споряджаються в три магазини по п’ять набоїв.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка:

“відмінно” – влучити 14 пострілами;

“добре” – влучити 12 пострілами;

“задовільно” – влучити 10 пострілами.

Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” здійснює п’ять пострілів в мішень. Після чого зміщується в сторону з лінії вогню та виконує заміну магазину. Після заміни магазину, стрілець повертається в вихідну точку та продовжує виконання вправи.

Зміщення для зміни магазину робиться по чергово: вправо та вліво.

Під час першого повтору зміщення вліво та вправо здійснюються без заниження силуету, під час другого – з виходом на коліно

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа № 13

“Перший постріл з різними варіантами утримання зброї на дистанції 30м”

Цілі: грудна фігура (мішень №6) або гонг (мішень №4г).

Дальність до цілі: 30м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 20, що споряджаються в два магазини по десять набоїв.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка:

“відмінно” – влучити 14 пострілами;

“добре” – влучити 12 пострілами;

“задовільно” – влучити 10 пострілами.

Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. Той хто стріляє стоїть обличчям до мішені, зброя в нижньому положенні (low ready), патрон в патроннику, зброя на запобіжнику.

За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” здійснює один прицільний постріл в мішень та повертається в вихідне положення.

Необхідно наголошувати на тому щоб той, хто стріляє перед пострілом не “цілив” довго фігуру, тобто постріл має здійснюватися в момент коли приціли звелися на мішені.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа № 14
“Перший постріл з поворотом”

Цілі: гонг (мішень №4 б)

Дальність до цілі: 30 м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 20, що споряджаються в чотири магазини по п'ять набоїв.

Положення для стрільби: стоячи, з коліна.

Оцінка: не оцінюється.

Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. Той, хто стріляє стоїть лівим боком до мішені, зброя в нижньому положенні (low ready), патрон в патроннику, зброя на запобіжнику. За командою “Вогонь” той, хто стріляє повертає голову в бік мішені з метою позитивної ідентифікації цілі, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”, виносить зброю на лінію вогню по цілі одночасно з розворотом фронтом до мішені, здійснює серію з п'яти пострілів та повертається в вихідне положення і робить заміну магазину.

Той, хто стріляє стоїть правим боком до мішені, зброя в нижньому положенні (low ready), патрон в патроннику, зброя на запобіжнику. За командою “Вогонь” той, хто стріляє повертає голову в бік мішені з метою позитивної ідентифікації цілі, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”, виносить зброю на лінію вогню по цілі одночасно з розворотом фронтом до мішені, здійснює серію з п'яти пострілів та повертається в вихідне положення і робить заміну магазину.

Той, хто стріляє стоїть лівим боком до мішені, зброя в нижньому положенні (low ready), патрон в патроннику, зброя на запобіжнику. За командою “Вогонь” той, хто стріляє повертає голову в бік мішені з метою позитивної ідентифікації цілі, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”, виносить зброю на лінію вогню по цілі одночасно з розворотом фронтом до мішені, опускається на коліно та здійснює серію з п'яти пострілів та повертається в вихідне положення і робить заміну магазину.

Той, хто стріляє стоїть правим боком до мішені, зброя в нижньому положенні (low ready), патрон в патроннику, зброя на запобіжнику. За командою “Вогонь” той, хто стріляє повертає голову в бік мішені з метою позитивної ідентифікації цілі, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”, виносить зброю на лінію вогню по цілі одночасно з розворотом фронтом до мішені, опускається на коліно та здійснює серію з п'яти пострілів та повертається в вихідне положення..

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Підготовча вправа № 15**“Навчання стрільбі із-за укриття, з різних положень, з слабкої руки”**

Цілі: два гонги (мішень № 4г) розташовані по фронту з інтервалом 1м.

Дальність до цілей: 30 м;

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 10 набоїв, що споряджаються в два магазини по п'ять набоїв.

Положення для стрільби: стоячи, з коліна.

Оцінка за залікову серію:

“відмінно” - влучити 5 пострілами;

“добре” – влучити 4 пострілами;

“задовільно” - влучити 3 пострілами.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується в два повтори: тренувальний та заліковий.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. Зброю тримає донизу під кутом 45 градусів з упором в сильне плече.

За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” виконує перекладку зброї на слабку руку та робить із-за укриття два постріли з положення “стоячи” та три постріли з положення “з коліна” бінокулярним прицілюванням. Після кожного пострілу виконується нове прицілювання.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл

Підготовча вправа № 16**“Перенесення вогню по фронту з різними варіантами утримання зброї”**

Цілі: три мішені МКПС (мішень № 4а) по фронту, з інтервалом 7 м, що встановлюються на висоті очей того, хто стріляє.

Дальність до цілі: 30 м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 18, що споряджаються в три магазини по шість набоїв.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка: не оцінюється.

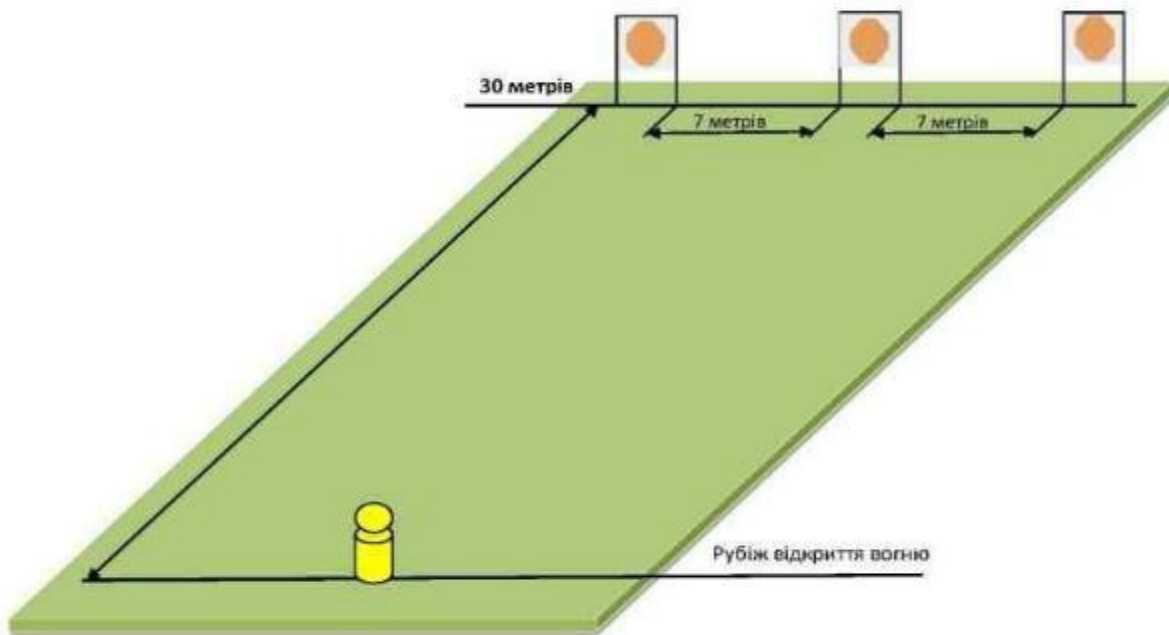
Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. Той, хто стріляє стоїть обличчям до мішеней навпроти центральної мішені, зброя в нижньому положенні (low ready), патрон в патроннику, зброя на запобіжнику. По команді керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє в повільному темпі здійснює по два постріли в кожен мішень (зона “А”) зліва на право, змінює магазин і здійснює по два постріли в кожен мішень (зона “А”) з права на ліво та повертається в вихідне положення

Слід звернути увагу на контроль стрільцем спускового гачка, при перенесенні з мішені на мішень спочатку переводиться погляд, потім – зброя.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл

Схема виконання вправи

Підготовча вправа №17

“Стрільба зі зміною положення для стрільби з сильної руки”

Ціль: стрілець, що обороняється – мішень № 4, або гонг (мішень № 4г).

Дальність до цілі: 50 м.

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: 28, що споряджаються в два магазини по чотирнадцять набоїв.

Положення для стрільби:

- положення №1 – “стоячи”;
- положення №2 – “присядки”;
- положення №3 – “з двох колін”;
- положення №4 – “лежачи”;
- положення №5 – “з двох колін”;
- положення №6 – “з коліна”;
- положення №7 – “стоячи”.

Оцінка за залікову серію:

- “відмінно” – влучити 12-10 пострілами;
- “добре” – влучити 9-8 пострілами;
- “задовільно” – влучити 7-6 пострілами.

Особливості виконання вправи:

- Той, хто стріляє виконує дві серії по чотирнадцять пострілів кожна:
- перша серія – тренувальна;
- друга серія – на залік.

Стрільба ведеться з верхнього ярусу до нижнього та у зворотному порядку. Прицілювання здійснюється бінокулярним прицілюванням.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення “стоячи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. Зброю тримає донизу під кутом 45 градусів з упором в сильне плече.

За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”:

здійснює два постріли з положення “стоячи”;
змінює положення для стрільби “присядки” здійснює два постріли;
змінює положення для стрільби “з двох колін” здійснює два постріли;
змінює положення для стрільби “лежачи” здійснює два постріли;
змінює положення для стрільби “з двох колін” здійснює два постріли;
змінює положення для стрільби “з коліна” здійснює два постріли;
змінює положення для стрільби “стоячи” здійснює два постріли.
Режим ведення вогню: здвоєний постріл

Підготовча вправа №18

**“Стрільба із за укриття зі зміною положення для стрільби
з сильної та слабкої руки”**

Ціль: стрілець, що обороняється – мішень № 4, або гонг (мішень № 4г).

Дальність до цілі: 50 м.

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: 16, що споряджаються в один магазин.

Положення для стрільби: стоячи, сидячи, з коліна (з двох колін), лежачи.

Оцінка:

“відмінно” – влучити 16 - 14 пострілами;

“добре” – влучити 13 - 12 пострілами;

“задовільно” – влучити 11 - 10 пострілами.

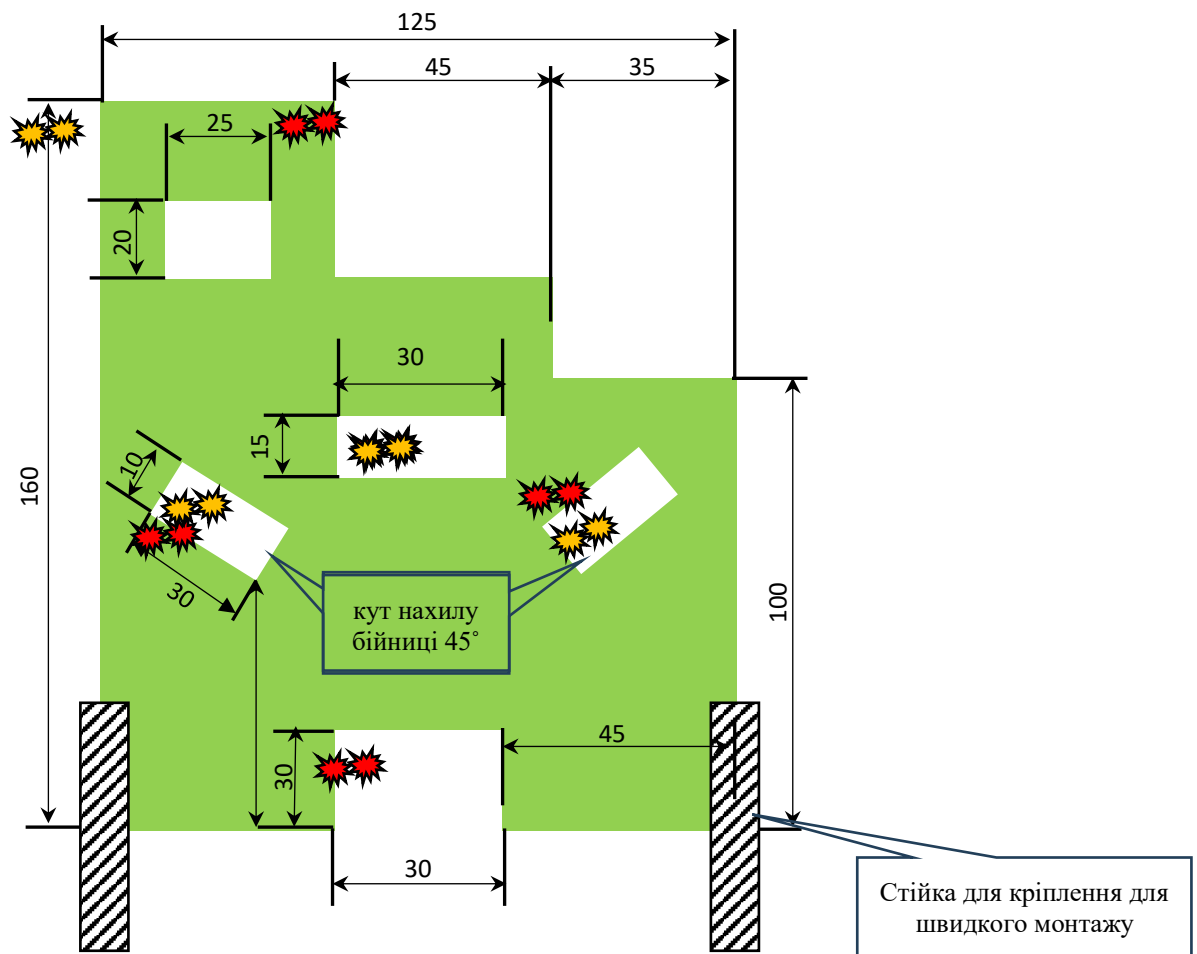
Особливості виконання вправи:

Стрільба ведеться з верхнього ярусу до нижнього та у зворотному порядку. Відповідно з якої сторони укриття ведеться вогонь, здійснюється перекладка зброї з сильної на слабу руку.

Той, хто стріляє знаходиться за укриттям. За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє не висовуючи корпусу та частин тіла із за укриття веде вогонь здвоєним пострілом по цілі. Вогонь ведеться з трьох ярусів, стоячи з лівої та правої сторони укриття, сидячи навприсядки через центральну бійницю з слабкої та сильної руки, з колін через нахилені бійниці з слабкої та сильної руки, лежачи через нижню бійницю.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл.

СХЕМА ОБЛАДНАННЯ УКРИТТЯ

КУРС ДІЙ У СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ

НАБУТТЯ ДОСВІДУ

Підготовча вправа № 19**“Швидкісна стрільба з розпізнанням цілі та переносом вогню”****Цілі:**

мішені № 5, 7, 8, по 3 шт, що розташовані на трьох рубежах з відстанню 10-15 м. один від одного на рубежі, що з’являються.

Дальність до цілі, (м):

Вид зброї	Цілі		
	перший рубіж	другий рубіж	третій рубіж
Автомат	25	50	75

Час на стрільбу:

“Відмінно” – 50 с;

“Добре” – 1 хв;

“Задовільно” – 1 хв 15 с.

або обмежується часом показу цілей за рішенням керівника стрільби.

Кількість набоїв: 18, що спорядженні в один магазин.

Положення для стрільби: стоячи із за укриття / стоячі з окопу.

Оцінка:

“Відмінно” - вразити дев’ять (всі) мішені;

“Добре” - вразити сім мішеней;

“Задовільно” вразити п’ять мішеней.

Особливості виконання вправи:

той, хто стріляє виконує один постріл в кожному мішені на першому рубежі;

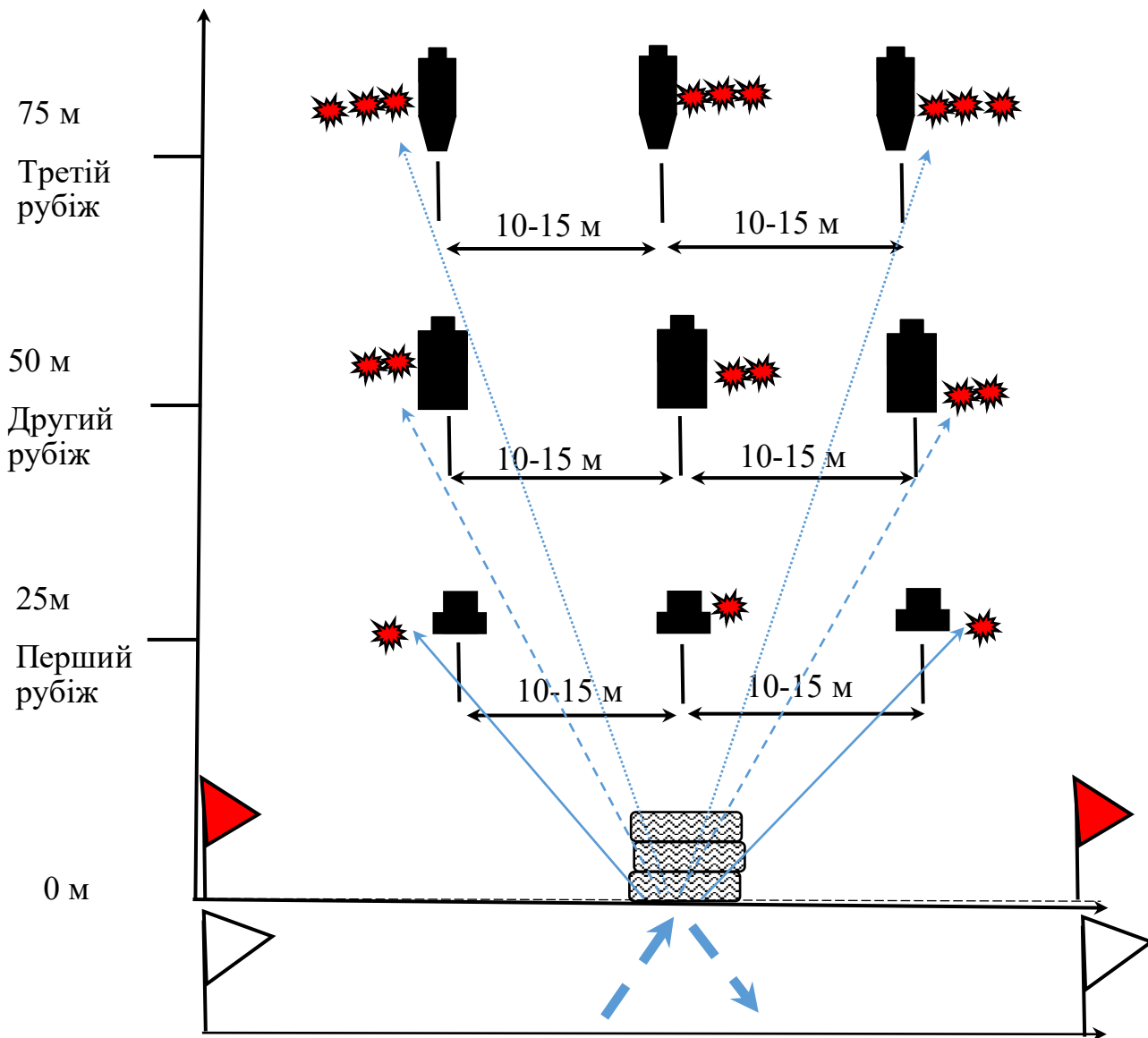
той, хто стріляє виконує по два постріла в кожному мішені на другому рубежі;

той, хто стріляє виконує по три постріла в кожному мішені на третьому рубежі.

Той, хто стріляє знаходиться на вихідному рубежі. За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє прискорено висувається до РВВ заряджає зброю та вражає цілі розташовані на першому, другому, та третьому рубежі по черзі, від ближнього до дальнього.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами (здвоєний пострілом).

Схема виконання вправи

- ➔ позначено пересування військовослужбовця під час виконання вправи
- ★ позначено здійснення пострілу того, хто стріляє з позначенням ВП.

Підготовча вправа №20**“Стрільба з окопу по штурмовій та маневреній групі з зміною вогневої позиції”****Цілі:**

штурмова група – грудна фігура (мішень № 6), дві поясні фігури (мішень № 7), кулеметна обслуга (мішень № 10), що з’являються;

маневрена група – грудна фігура (мішень № 6), поясна фігура (мішень № 7), що з’являються.

У разі відсутності підйомників мішені дозволяється встановлюється на вкоп.

Дальності до цілей, (м):

Вид зброї	Ціль	
	штурмова група	маневрена група
Автомат	35-70	35-55

Час на стрільбу: обмежується часом показу цілей за рішенням керівника стрільби.

Кількість боєприпасів: 30, що споряджаються в два магазини, двадцять набоїв в перший магазин та десять набоїв в другий магазин;
навчально-імітаційна граната – 1.

Положення для стрільби: стоячи з окопу.

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі та метнути гранату в напрямку маневреної групи не ближче 10 м від позиції того, хто стріляє;

“добре” – обов’язково уразити маневрену групу, дві мішені штурмової групи та метнути гранату в напрямку маневреної групи не ближче 10 м від позиції того, хто стріляє;

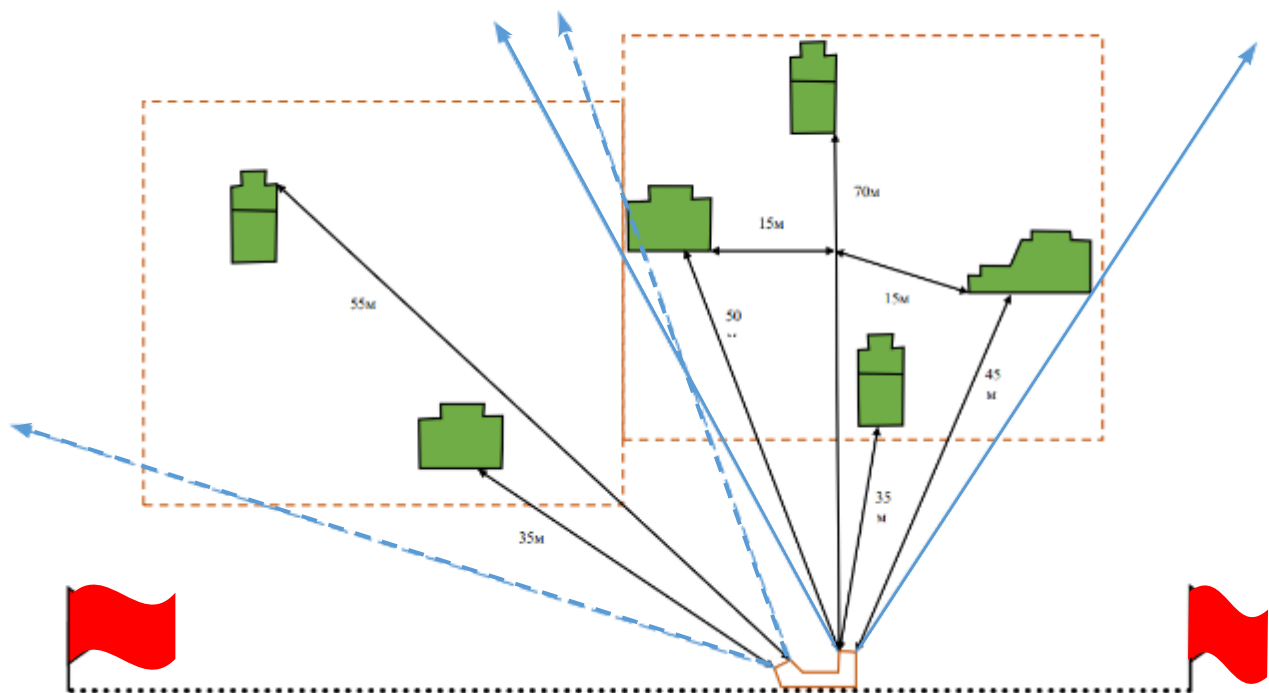
“задовільно” – обов’язково уразити маневрену групу, одну мішень штурмової групи та метнути гранату в напрямку маневреної групи не ближче 10 м від позиції того хто стріляє.

Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби “Противник з фронту” той, хто стріляє веде вогонь по штурмовій групі. За командою керівника стрільби “Противник з лівого (правого) флангу” той, хто стріляє робить заміну магазину та змінює вогневу позицію, метає навчально-імітаційну гранату в напрямку маневреної групи та продовжує вести вогонь короткими чергами по маневреній групі.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл, короткими чергами.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа № 21**“Відпрацювання навиків стрільби чергами”**

Ціль: група піхоти, що атакує (рубіж № 1) – чотири поясних фігури (мішень № 7); група піхоти, що залягла (рубіж № 2) – чотири грудних фігури (мішень № 6).

Дальність до цілі: перший рубіж – 40 м, другий рубіж – 50 м.

Час на стрільбу: обмежений кількістю боєприпасів.

Кількість боєприпасів: 45, що споряджаються двадцять в один магазин та двадцять п'ять в другий магазин.

Положення для стрільби: рубіж № 1 – лежачи, рубіж № 2 – з коліна.

Оцінка:

“відмінно” – уразити 8 мішеней;

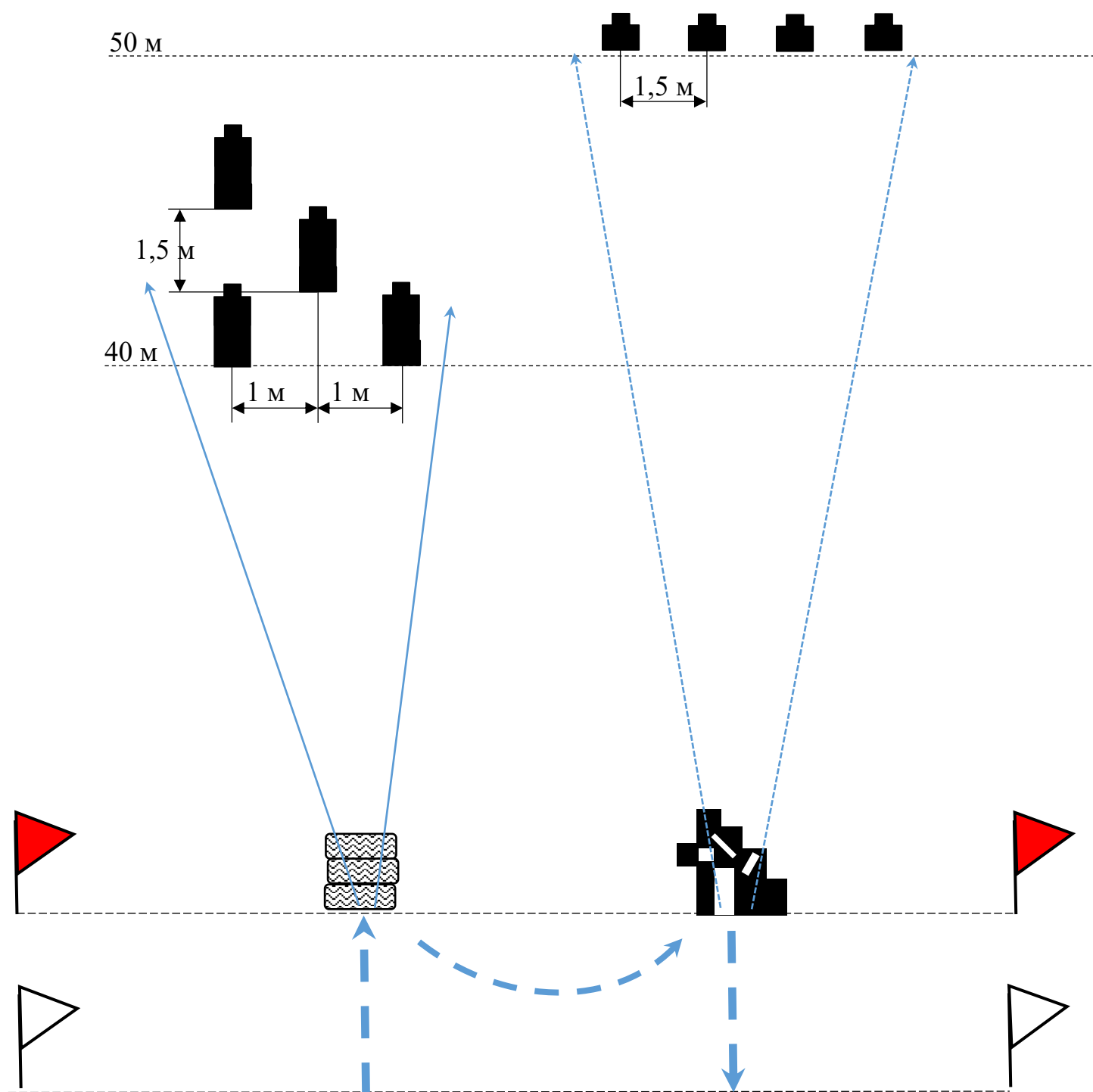
“добре” – уразити 6 мішеней;

“задовільно” – уразити 5 мішеней.

Порядок виконання: за командою “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “лежачи із-за укриття”, заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”, здійснює стрільбу довгими чергами по мішеням що розташовані на першому рубежі. Робить заміну магазину. Змінює вогневу позицію та довгими чергами веде стрільбу по мішеням, що розташовані на другому рубежі, положення для стрільби – “з коліна”.

Режим ведення вогню: довгими чергами.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

- позначено пересування військовослужбовця підчас виконання вправи

Підготовча вправа № 22**“Стрільба під час пересування на полі бою зі міною вогневої позиції та зі зміною положення для стрільби”****Цілі:**

група піхоти – чотири грудні фігури (мішень № 6), або гонг (мішень № 4г) по фронту не менше 3 м;

група піхоти – дві грудні фігури (мішень № 6), або гонг (мішень № 4г) по фронту не менше 3 м;

піхота, що атакує – дві ростові фігури (мішень № 8) по фронту не менше 3 м.

Дальність до цілі, (м):

Вид зброї	Цілі		
	група піхоти	група піхоти	піхота, що атакує
Автомат	30	30 від укриття №4	70 від укриття №3

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: 20.

Положення для стрільби:

за укриттям №1 – “стоячи”;

за укриттям №2 – “з коліна”;

за укриттям №3 – “присядки над укриттям”;

за укриттям №4 – “лежачи на боку”.

Оцінка:

“відмінно” – уразити сім мішеней;

“добре” – уразити шість мішеней;

“задовільно” – уразити чотири мішені.

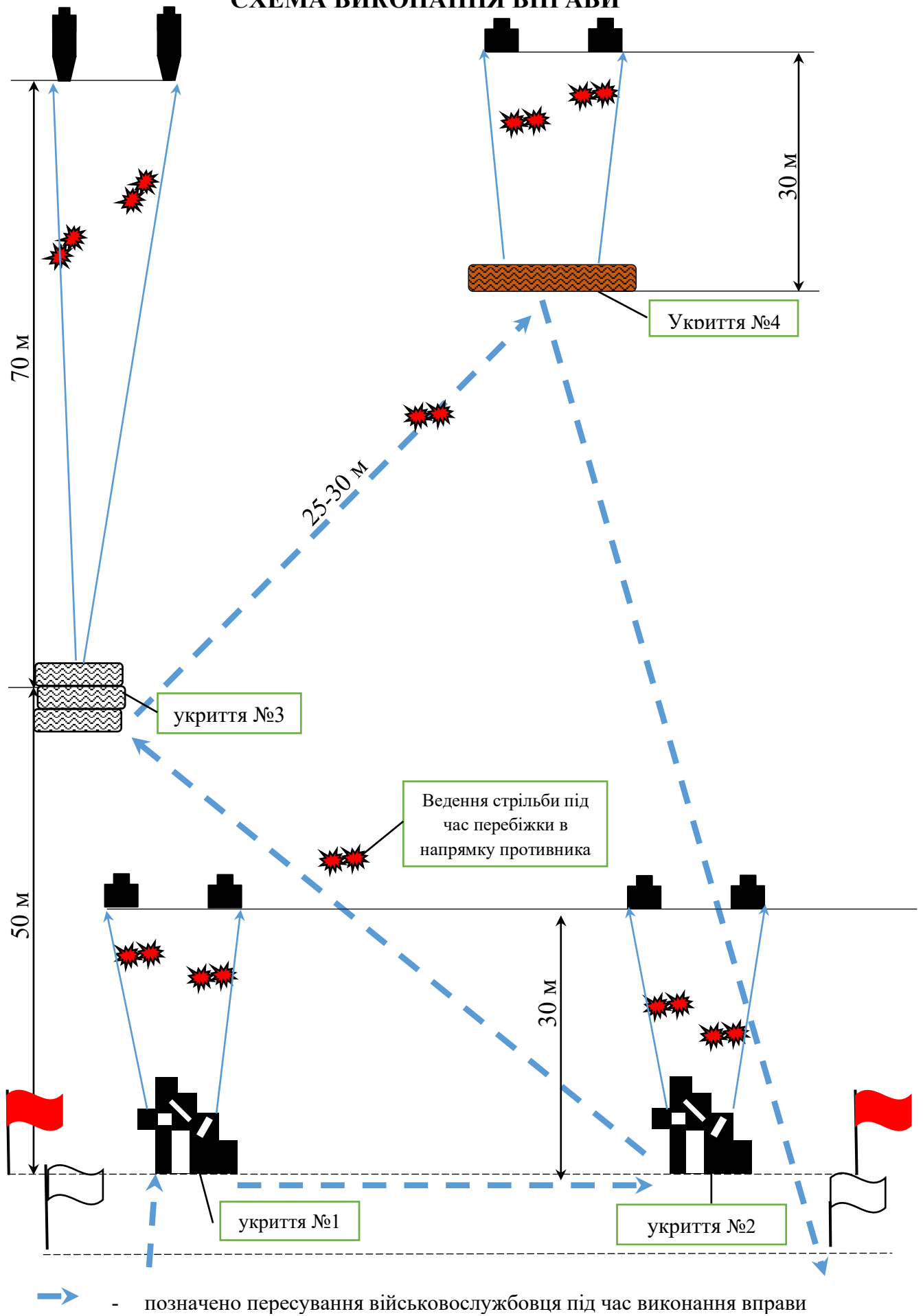
Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби: “До бою” той, хто стріляє висувається на рубіж відкриття вогню (далі РВВ), приймає положення для стрільби “із-за укриття” заряджає зброю та доповідає: “До бою готовий”.

Вправа виконується в відповідності до схеми виконання вправи. Вогонь ведеться здвоєним пострілом зліва, справа та над укриттям, а також під час перебіжки в напрямку противника. Перебіжка має бути швидка та динамічна.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа №23
“Бій в лісосмугі зі міною вогневої позиції”

Цілі:

стрілець на рубежі № 1 – грудна фігура (мішень № 4), що з’являється на 5-7 с;

вогнева точка на рубежі № 2 – кулеметна обслуга (мішень № 10а), що з’являється на 5-7 с;

стрілець на рубежі № 3 – поясна фігура (мішень № 7), що з’являється на 5-7 с;

стрілець на рубежі № 4 – грудна фігура (мішень № 6), що з’являється на 5-7 с;

стрілець на рубежі № 5 – грудна фігура (мішень № 6), що з’являється на 5-7 с;

стрілець на рубежі № 6 – поясна фігура (мішень № 7), що з’являється на 5-7 с;

група піхоти на рубежі № 7 – ростова фігура (мішень № 8) та грудна фігура (мішень № 6) що з’являється на 5-7 с.

Дальність до цілей, (м):

Вид зброї	Цілі						
	стрілець на рубежі № 1	вогнева точка на рубежі № 2	стрілець на рубежі № 3	стрілець на рубежі № 4	стрілець на рубежі № 5	стрілець на рубежі № 6	група піхоти на рубежі № 7
Автомат	10	10-20	10-20	20	20-30	30-40	40

Час на стрільбу: обмежується часом показу цілей.

Положення для стрільби: на вибір того, хто стріляє.

Кількість боєприпасів: 22, які споряджаються дванадцять набоїв в перший магазин та десять набоїв в другий магазин.

Оцінка:

“відмінно” – уразити вісім мішеней;

“добре” – уразити п’ять мішеней;

“задовільно” – уразити три мішені.

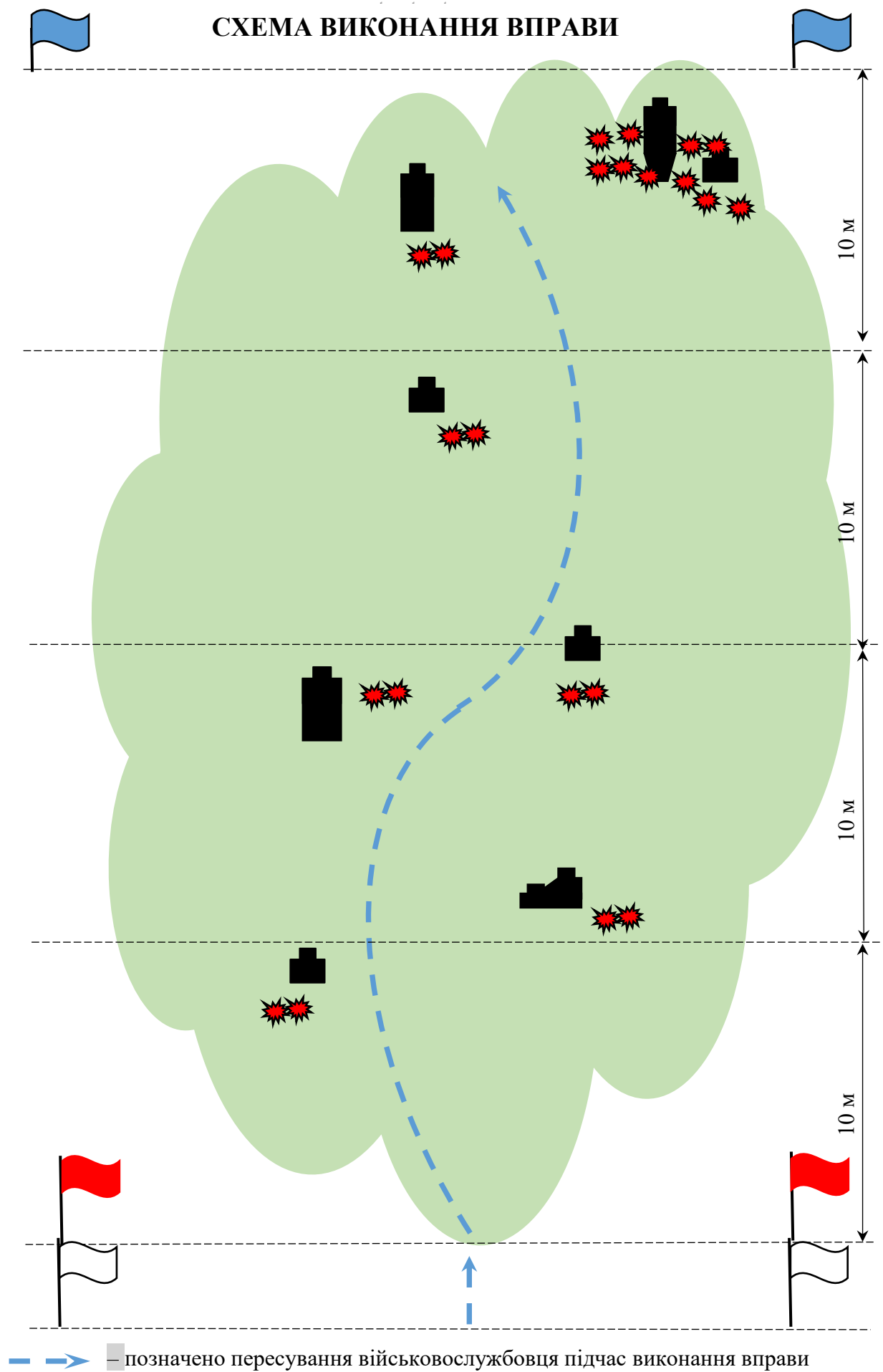
Особливості виконання вправи:

За командою керівника стрільби: “До бою” той, що стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “з коліна” заряджає зброю та доповідає: “До бою готовий”. Той, хто стріляє починає рух по лісосмугі (лісом) та веде розвідку цілей. У разі виявлення цілі, голосно та чітко ідентифікує “Ціль” та знищує.

Під час переміщення той, хто стріляє постійно тримає зброю в готовності до застосування на запобіжнику.

Глибина висування 40 м.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл. На останньому рубежі № 7, той хто стріляє, проводить заміну магазину та веде вогонь по групі піхоти короткими чергами.

Підготовка вправа № 24**“Бій в траншеї у складі бойової двійки з бойовою стрільбою”****Цілі:**

стрілець, що веде вогонь в ходах (окопних) сполученнях – чотири мішені МКПС метричні (мішень № 4 д), що з’являються на висоті очей того, хто стріляє;

стрілець, що намагається зайняти окоп (траншею) – чотири мішені МКПС метричні (мішень № 4д), що з’являються на висоті очей того, хто стріляє;

противник без свідомості – два манекена (імітація трупа противника).

Під час виконання вправ стрільб в лісистій місцевості, дозволяється встановлення замаскованих мішеней між деревами (в чагарнику, в траві) або на вкоп.

У разі відсутності підйомників мішені дозволяється встановлюється на вкоп.

Дальності до цілей, (м):

Вид зброї	Ціль								
	стрілець, що веде вогонь в ходах (окопних) сполученнях				стрілець, що намагається зайняти окоп (траншею)				противник без свідомості
Автомат	3-7	3-7	3-7	3-7	5-10	5-10	5-10	5-10	на вибір керівника стрільби

Час на стрільбу: 4 хв.

Кількість боєприпасів: 32, по шістнадцять в два магазини;

навчально-імітаційна граната (страйкбольна, габаритно-вагові макети, болванки) – 3 на кожного, хто стріляє.

Положення для стрільби: при зачищенні траншеї – на вибір того, хто стріляє.

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі та метнути гранати у визначені габарити для влучання навчально-імітаційної гранати;

“добре” – уразити 7 мішеней та метнути гранати у визначені габарити для влучання навчально-імітаційної гранати;

“задовільно” – уразити 6 мішеней та метнути гранати у визначені габарити для влучання навчально-імітаційної гранати.

Оцінка знижується на один бал:

Якщо перевищений загальний час на стрільбу, передбачений умовами вправи.

Якщо в тактичних діях того, хто стріляє було допущено наступні помилки:

не здійснювався контроль ураження цілей;

втратив контроль під час пересування по траншеї (опускав голову та не стежив за своїм сектором);

під час прострілювання кутів виглядали частини тіла (нога, голова, плече);

при виявленні цілі не ідентифікує її чітко та голосно “Ціль”.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується у складі бойової двійки відповідно до схеми. Магазини і навчальні гранати споряджені, знаходяться у підсумках. Під час виконання вправи керівнику рекомендовано подавати голосно додаткові команди, створюючи морально-психологічний тиск на стрільця. Вправу рекомендовано виконувати зі зброєю, що має коліматорні приціли.

При пересуванні зброя другого номера перебуває під кутом 60 – 90°, першого номера – за рішенням керівника стрільби, щоб забезпечити стрільця та керівника стрільби від випадкового пострілу та мати можливість швидкого застосування зброї для виконання вогневого завдання.

В ході пересування по траншеї перший та другий номер проговорюють свої дії. Під час пересування по траншеї (окопним сполученням) перший номер з двійки виявляє та уражає цілі, другий номер в цей час спостерігає поверху бруствера, а під час зачистки контролює простір попереду першого номера.

Мішені розташовуються в примкнутих (винесених) окопчиках (площадках) та в траншеї, на передньому бруствері примкнутих (винесених) окопчиків (площадок, траншеї) із розрахунку на одного того, хто стріляє: по дві мішені зі складу цілі № 1 та № 2 та одна мішень зі складу цілі №3. Мішені зі складу цілі № 3 (два манекена) розміщуються за рішенням керівника стрільби та позначаються габарити для влучання навчально-імітаційної гранати.

ВАЖЛИВО! *Перед виконанням вправи бойовими набоями, ті, хто навчаються проходять обов’язкове тренування вправи з використанням страйкбольного обладнання або системами імітації вогневого ураження (лазерної імітації стрільби і ураження цілей “LASERTAG”/“MILES” тощо). Після проведення тренувань, керівник стрільби визначає своїм рішенням готовність до виконання вправи бойовими набоями.*

За командою керівника стрільби: “До бою” ті, хто стріляють з вихідного рубежу перебіжкою висуваються до траншеї. У ході висування заряджають зброю, проникають до траншеї та приймають положення для стрільби “стоячи із – за укриття” біля першого повороту ходу сполучення. Перший номер (тих, хто стріляє, який знаходиться попереду) готується до ведення вогню, другий номер (тих, хто стріляє, який знаходиться позаду) готує гранату.

За командою керівника стрільби “Зачистити” другий номер з двійки, торкаючись першого номера попереджає його про застосування гранати, зачочує гранату за поворот траншеї. Перший номер, після вибуху гранати, розпочинає ведення вогню, виконуючи простріл із-за кута (2-3 постріли) з подальшим оглядом простору для виявлення цілі. Після цього висувається до бокової бійниці, розпочинає ведення вогню, виконуючи простріл із-за кута (2-3 постріли), чітко та голосно ідентифікує “Ціль”, прицільно вражає мішень з двоєним пострілом та подає команду: “Контроль”, після чого здійснює контрольний постріл, оглянувши бокову бійницю, продовжує пересуватися по траншеї (окопним сполученням).

Другий номер веде спостереження поверх бруствера. Виявивши стрільця противника, що намагається зайняти окоп (траншею) чітко та голосно ідентифікує “Ціль”. За цією командою перший номер занижує силует (присідає) для відкриття робочого простору для другого номеру, другий номер виконує здвоєний постріл, після чого подає команду: “Контроль” та здійснює контрольний постріл. Після цього двійка продовжує пересування.

У разі виявлення:

противника без свідомості перший номер голосно подає команду: “Контроль” та здійснює обов’язково контрольний постріл в голову;

лисячих нор закритих одіями (тощо), перший номер подає команду “Нора” та обов’язково прострілює її, після чого вона перевіряється (*перший номер тримає її під прицілом, другий номер припіднімає одіяло, там також може знаходитись противник без свідомості*).

Закріпившись перед наступним поворотом, другий номер з двійки метає другу гранату над бруствером в сторону наступної бокової бійниці (винесеного окопчика тощо). Після вибуху гранати, двійка розпочинає ведення вогню, повторюючи попередні дії.

Закріпившись перед наступним поворотом, другий номер метає третю гранату через два повороти. Перший номер, після вибуху гранати, розпочинає ведення вогню, виконуючи простріл із-за кута (2-3 постріли), та продовжує рух під прикриттям першого номера.

Після витрати набоїв у магазині, перший номер з двійки голосно подає команду: “Заміна”, занижує силует (присідає) для відкриття робочого простору для другого номеру, після чого виконує швидкісну заміну магазину, по завершенню заміни магазину торкається до ноги другого номеру, попереджаючи про завершення перезаряджання зброї. Другий номер голосно подає команду: “Крию”, охоплює ногою або притискається ногами та бронежилетом до першого номера, лікті повинні бути над шоломом першого номера і зброя другого номера трохи попереду та здійснює 2-3 постріли над шоломом першого номера.

Ті, хто стріляють в окопному сполученні після метання третьої гранати другим номером або закінчені набоїв у першого номера і заміні магазину, за командою керівника стрільби замінюються місцями (*перший номер далі діє у ролі другого номера, другий – у ролі першого номера*), після чого двійка продовжує пересування по траншеї (окопним сполученням) та виконує дії, описані вище.

В кінці окопного сполучення після закінчення вправи керівник подає команду: “Припинити вогонь”, потім проводиться розряджання зброї та здійснюється заміна тих, хто навчається.

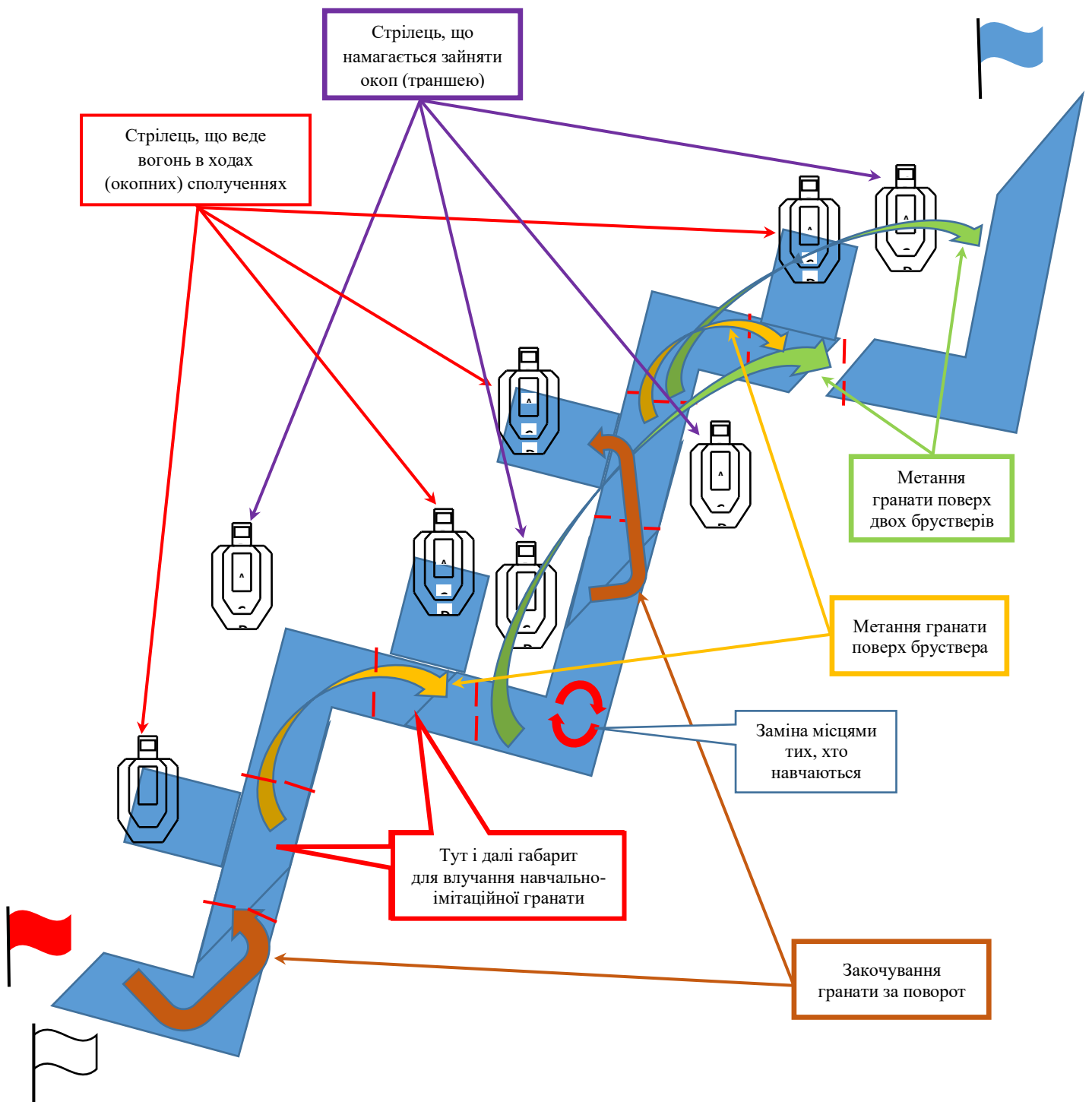
УВАГА! Вправу виконувати 2 рази:

перший раз – одним стрільцем;

другий раз – в складі бойової двійки.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа № 25
“Стрільба в складі бойових груп
під час виконання маневру “Охоплення”

(для штурмових підрозділів 2 рази)
 (інші підрозділи за рішенням педагогічної ради)

Цілі:

група піхоти на рубежі № 1 – чотири грудних фігури (мішень № 6), що з’являється 2 рази на 5-7 с з проміжком 5-7с;

група піхоти, що висувається на рубежі № 2 – дві ростові фігури (мішень № 8), що з’являється 2 рази на 5-7 с з проміжком 5-7с;

резервна група піхоти, що висувається на рубежі № 2 – дві ростові фігури (мішень № 8), що з’являється 2 рази на 5-7 с з проміжком 5-7с.

У разі відсутності підйомників мішені дозволяється встановлюється на вкоп або замінювати гонгами (мішень № 4г) які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.

Дальність до цілей, (м):

Вид зброї	Цілі		
	група піхоти на рубежі № 1	група піхоти, що висувається на рубежі № 2	резервна група піхоти, що висувається на рубежі № 2
Автомат	100	200	200

Час на стрільбу: обмежується часом показу цілей.

Кількість боєприпасів: 80, по десять набоїв в два магазин кожному, хто стріляє.

Положення для стрільби:

по першій цілі – стоячи в окопі або лежачи;

по другій цілі для групи вогневої підтримки – стоячи в окопі або лежачи;

по другій цілі для маневреної групи – на вибір того, хто стріляє.

Оцінка за виконання вправи групою:

“відмінно” – уразити дванадцять мішеней;

“добре” – уразити вісім мішеней;

“задовільно” – уразити п’ять мішеней.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується у складі двох бойових груп (по 2 тих, хто стріляє) з наступними завданнями: здійснення маневру та вогневої підтримки.

Кожен показ групи піхоти рахуються як окрема ціль, під час підрахунку ураження мішеней.

Друга та третя ціль з’являються по чергово для групи вогневої підтримки та маневреної групи відповідно:

група піхоти, що висувається на рубежі № 2, з’являються для групи вогневої підтримки;

резервна група піхоти, що висувається на рубежі № 2, з'являються для маневреної групи.

Вправа виконується два рази із заміною завдань між групами.

Бойові групи здійснюють пересування в пішому порядку до РВВ та приймають положення “для стрільби лежачи”.

З початку здійснюється показ першої цілі для маневреної та вогневої групи.

В подальшому за командою керівника стрільби: “Здійснити маневр – охоплення” перший з маневреної групи здійснює метання димової гранати у напрямку противника. З появою димової завіси здійснюється показ другої цілі на рубежі № 2 для групи вогневої підтримки. Маневрена група здійснює маневр у фланг противника під прикриттям, та методом “перекату” по 15-20 метрів, використовуючи складки місцевості, здійснюють зближення з противником на другому рубежі.

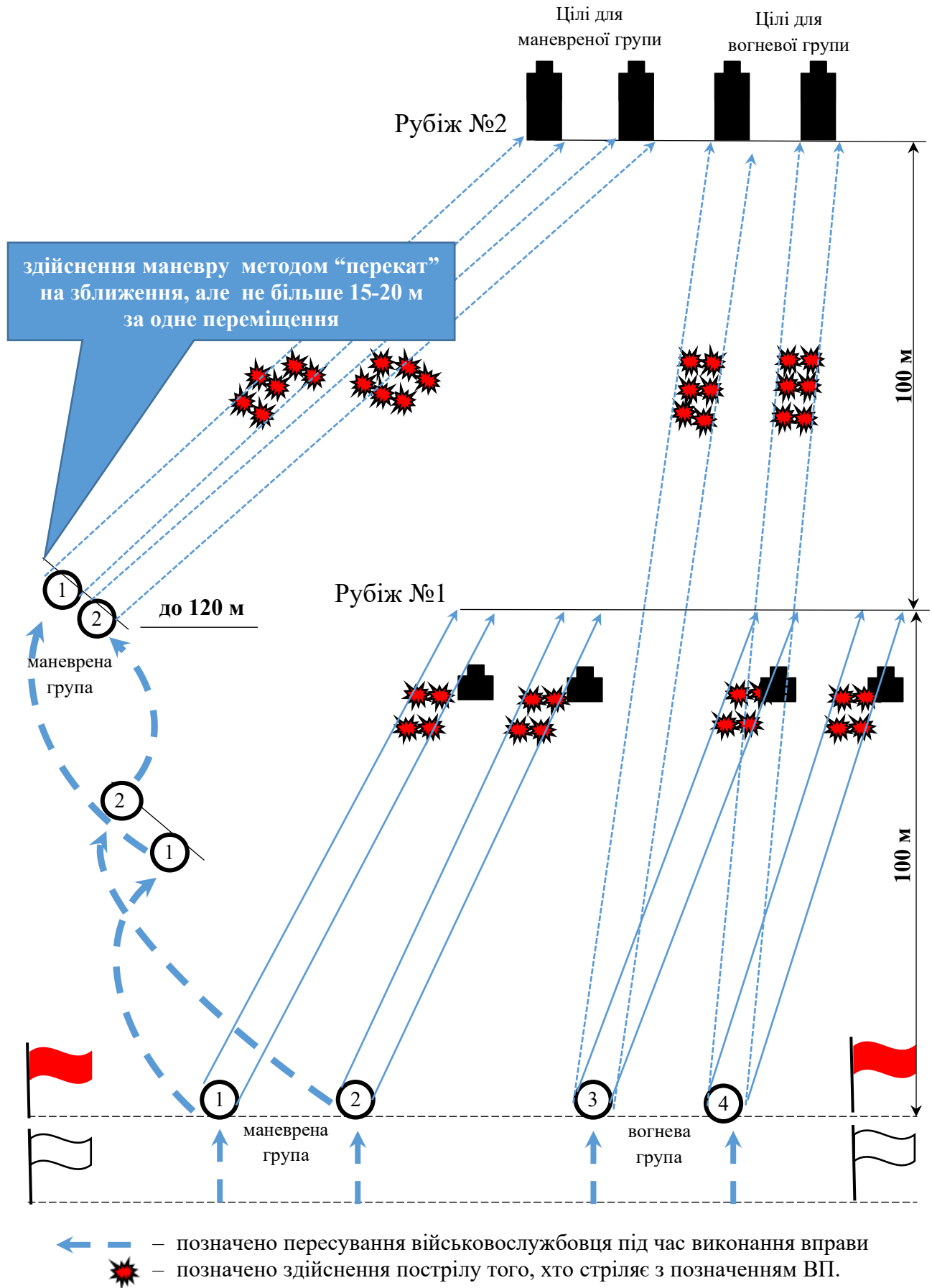
Після завершення ведення вогню групою вогневої підтримки по другій цілі на рубежі № 2, зброя групи вогневої підтримки **ставиться на запобіжник, тримається під кутом 90°** та здійснюється доповідь: Перший (другий), зброя поставлена на запобіжник”.

З виходом маневреної групи на визначений рубіж (РВВ), здійснюється показ третьої цілі на рубежі № 2 для маневреної групи. З появою цілей маневрена група вражає цілі “з ходу”.

Вправа виконується відповідно до схеми виконання вправи з дотриманням вимоги заходів безпеки під час проведення стрільб (кута безпеки або безпечної відстані (відстані в правий (лівий) бік від відстані того, хто стріляє позаду, до того хто попереду) під час стрільби бойовими групами.

Режим стрільби: одиночними пострілами (здвоєним пострілом).

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа №26
“Бій в місті зі міною вогневої позиції”

Цілі:

група піхоти на рубежі № 1 – дві грудних фігури (мішень № 6);
 група піхоти на рубежі № 2 – чотири грудних фігури (мішень № 6);
 група піхоти на рубежі № 3 – чотири грудних фігури (мішень № 6);
 група піхоти на рубежі № 4 – чотири ростові фігури (мішень № 8).

У разі відсутності підйомників мішені дозволяється встановлюється на вкоп або замінювати гонгами (мішень № 4г) які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.

Дальність до цілі, (м):

Вид зброї	Цілі			
	група піхоти на рубіж № 1	група піхоти на рубіж № 2	група піхоти на рубіж № 3	група піхоти на рубіж № 4
Автомат	30	55	80	130

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 21, які споряджаються в один магазин кожного, хто стріляє.

Положення для стрільби: стоячи із-за укриття.

Оцінка:

“відмінно” – уразити сім мішеней;

“добре” – уразити п’ять мішеней;

“задовільно” – уразити три мішені.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується в парі у складі двох тих, хто стріляють. Перебіжка має бути швидка та динамічна. У випадку відсутності спроможності ділянки для стрільби, може накриватись один напрямок, в такому випадку вправа виконується одним тим, хто стріляє.

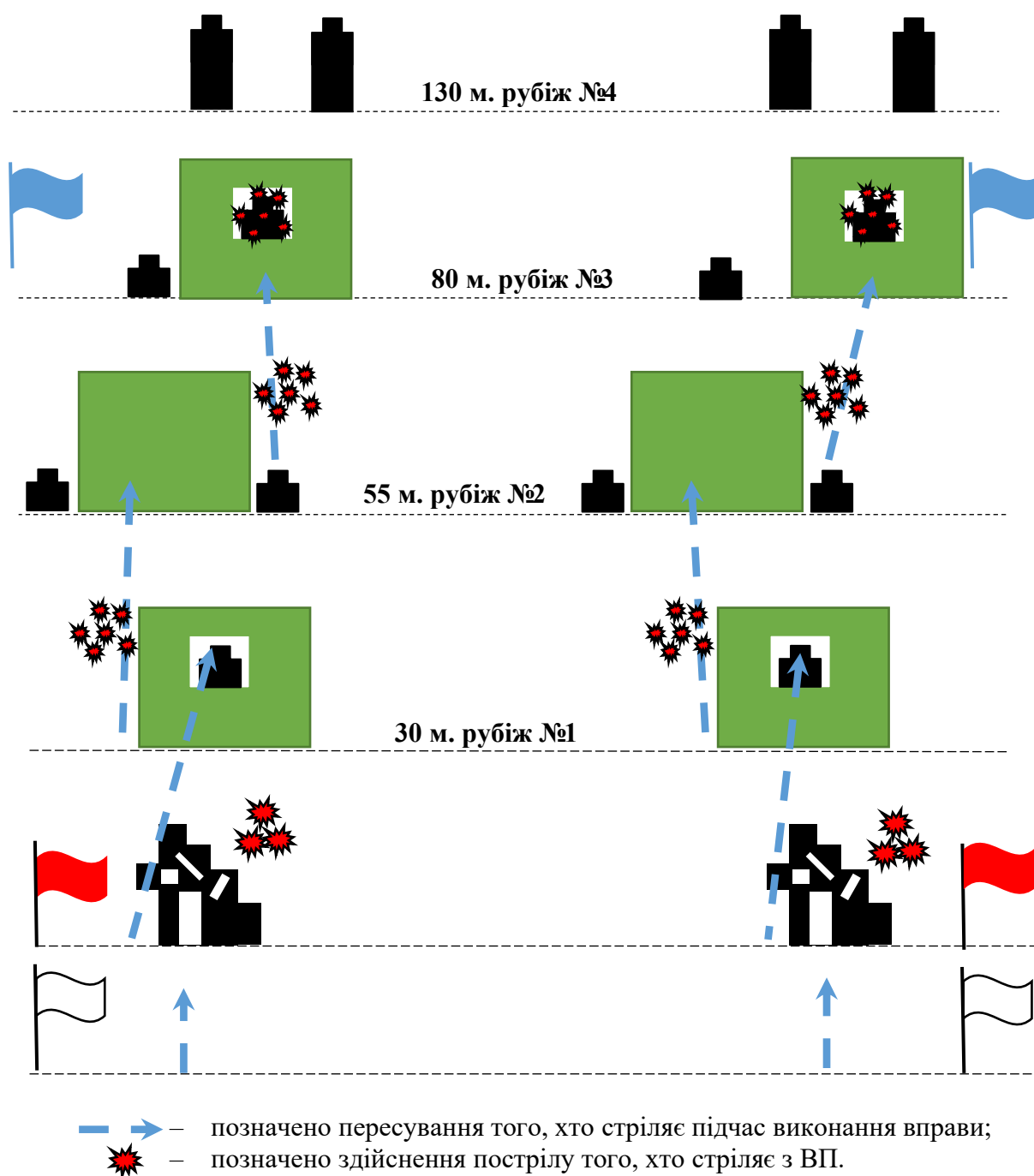
В ході висування для зміни вогневої позиції положення зброя на вибір того, хто стріляє.

За командою керівника стрільби: “До бою” ті, хто стріляють висуваються на РВВ, приймають положення “стоячи із-за укриття” заряджають зброю та доповідають: “ До бою готовий ”.

За командою керівника стрільби: “Вогонь” ті, хто стріляють відкривають вогонь по першій цілі на рубежі № 1. Після враження або обстрілу цілі, за командою керівника стрільби: “Вперед”, ті, хто стріляють самостійно **ставлять зброю на запобіжник** та висуваються на наступну вогневу позицію 30 метрів попереду.

Після заняття вогневої позиції ті, хто стріляють без команди керівника стрільби, починають вести прицільний вогонь по другій цілі на рубежі № 2, через віконний отвір щита. За командою керівника стрільби: “Вперед”, ті, хто стріляють самостійно **ставлять зброю на запобіжник** та висуваються на наступну вогневу позицію 55 метрів попереду.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл

Підготовча вправа №27**“Зачистка приміщень зі зміною вогневої позиції”****Цілі:**

група піхоти в першій кімнаті – дві МКПС (мішень № 4д або № 4а) розташована на рівні очей, в дальніх кутах від входу в кімнату;

група піхоти в другій кімнаті – дві МКПС (мішень № 4д або № 4а) розташована на рівні очей, в дальніх кутах від входу в кімнату.

Дальності до цілі:

по розмірам кімнати – але не менше 3 м в глибину та 3 м по фронту;

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: стоячи.

Кількість боєприпасів: 8, які споряджаються в один магазин; навчально-імітаційна (страйкбольна) граната – 2.

Оцінка:

“відмінно” – уразити чотири мішені;

“добре” – уразити три мішені;

“задовільно” – уразити дві мішені.

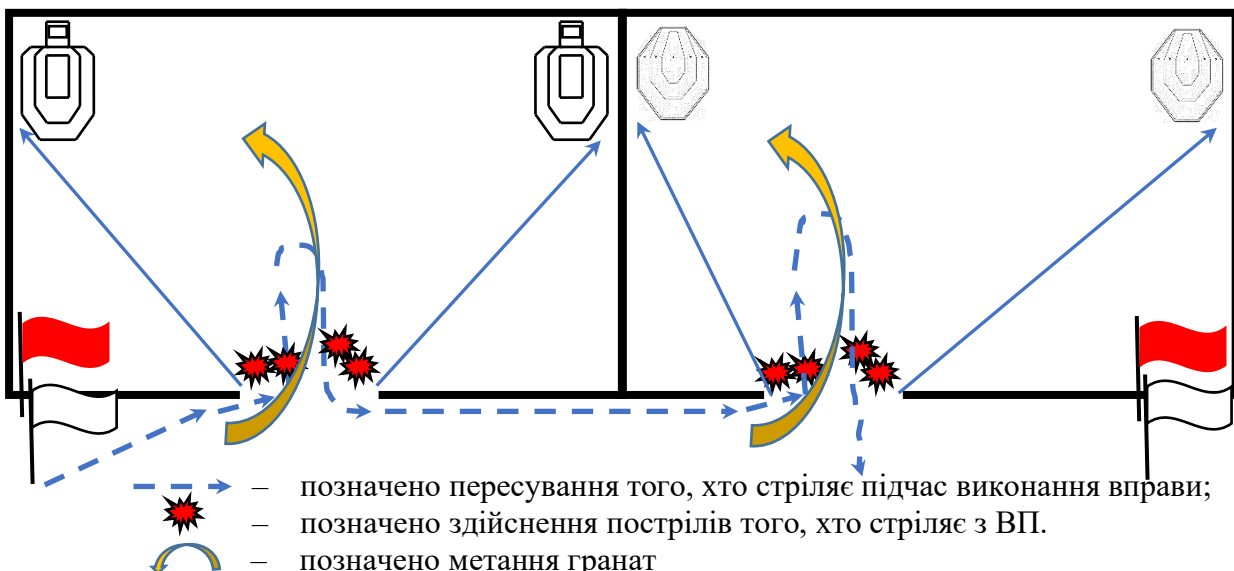
Особливості виконання вправи:

Вправа виконується в будівлі, обладнаній для уникнення рикошетів або на підготовленій ділянці військового стрільбища з двома боковими захисними валами (виставляються протирикошетні стінки тощо) висотою не менше 3 м, щоб забезпечити безпечність вогню під час виконання вправи. У кожній кімнаті виставляється не більше двох цілей.

За командою керівника стрільб: “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “з коліна” заряджає зброю та доповідає “До бою готовий”. За командою керівника “В атаку – вперед”, той, хто стріляє, підійшовши до перших дверей заковує гранату в кімнату та здійснює простріл в дверний прохід, після спрацювання гранати вражає мішені в цій кімнаті. Після зачистки приміщення голосом доповідає про стан зачистки вигуком “Чисто”.

Після враження мішеней в першій кімнаті, порядок дій повторюється в другій кімнаті.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ У СКЛАДІ ВІДДІЛЕННЯ**СТРІЛЬБА ПО ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЯХ****Підготовча вправа № 28****“Виявлення та ураження БпЛА малого класу з стрілецької зброї зі зміною вогневої позиції”**

Мета вправи: Навчити військовослужбовця виявляти, ідентифікувати та уражати повітряну ціль (БпЛА малого класу) з подальшою зміною вогневої позиції.

Ціль: імітація БпЛА- гонг (мішень № 46) або макет БпЛА, що піднята вгору не менше 15-20 м та імітує зависання БпЛА типу “Mavic”.

Дальність до цілі: 50 м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 45, що споряджаються в два магазини по п'ятнадцять набоїв в один магазин (тренувальна серія) і тридцять набоїв в другий магазин (залікова серія).

Положення для стрільби:

стоячи без упору;

стоячи з упору (наприклад дерево, стовп);

стоячи з упору в окопі.

Оцінка за залікову серію:

“відмінно” – влучити 18 - 16 пострілами;

“добре” – влучити 15 - 13 пострілами;

“задовільно” – влучити 12-10 пострілами.

Особливості виконання вправи:

На рубежі відкриття вогню (РВВ) облаштовані три навчальних місця на відстані 20 м по фронту з двома укриттями:

укриття перше (дерево/стовп);

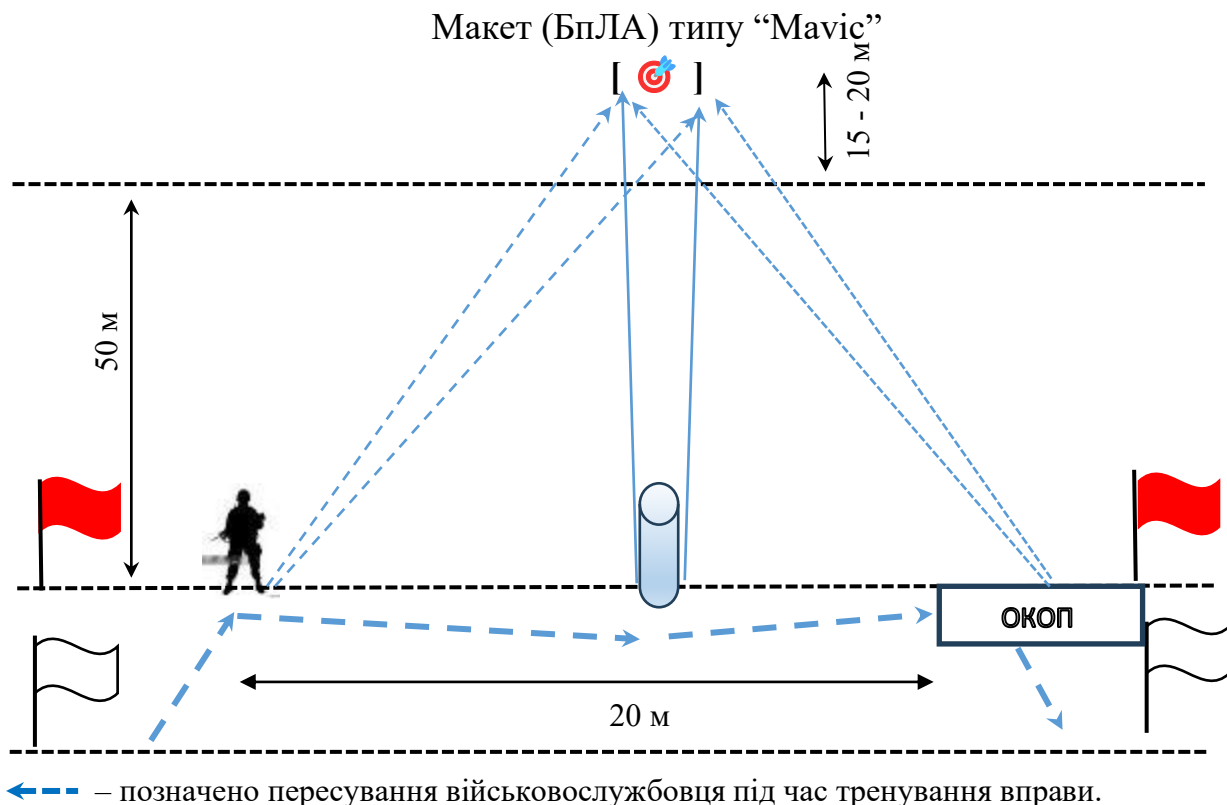
укриття друге – окоп.

Перше проходження вправи – тренувальне, з трьох серій по п'ять пострілів без оцінювання. Друге проходження вправи – залікове, з трьох серій по десять пострілів.

За командою керівника стрільби: “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “стоячі” без упору, заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою керівника стрільби “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль”, здійснює першу серію з 5/10 (тренувальна/залікова) пострілів, ставить зброю на запобіжник і змінює вогневу позицію - переміщується за перше укриття (дерево/стовп), здійснює другу серію з 5/10 (тренувальна/залікова) пострілів, ставить зброю на запобіжник і знову змінює вогневу позицію переміщуючись в окоп та приймаючи положення для стрільби – “стоячи з упору в окопі” здійснює третю серію з 5/10 (тренувальна/залікова) пострілів.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа № 29

“Виявлення та ураження БПЛА малого класу з стрілецької зброї”

Ціль: гонг що імітує БПЛА (FPV) (мішень № 4б) або макет БПЛА (FPV), що підняті вгору і рухається в напрямку того, хто стріляє.

Дальність до цілі: 25 м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 10, що споряджаються в два магазини по п'ять набоїв.

Положення для стрільби: стоячи в окопі з упору.

Оцінка:

“відмінно” – влучити не менше трьома пострілами;

“добре” – влучити не менше двома пострілами;

“задовільно” – влучити одним пострілом.

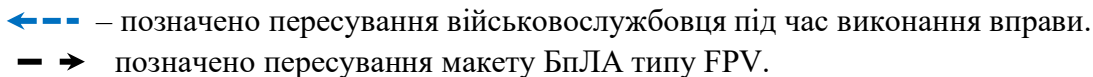
Особливості виконання вправи:

Перше проходження вправи – тренувальне, без оцінювання.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “стоячи в окопі з упору”, заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою керівника стрільби “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль”, здійснює серію з 5 пострілів.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

Макет (БПЛА) типу FPV

**“Виявлення та ураження БпЛА малого класу, що рухаються, зі
стрілецької зброї та зміною вогневої позиції”**

Дальність до цілі: 30 м.

Кількість боєприпасів: 20, що споряджаються в два магазини по десять В.

Оцінка для залікової серії:

“добре” – влучити не менше шістьма пострілами;

“задовільно” – влучити не менше трьома пострілами.

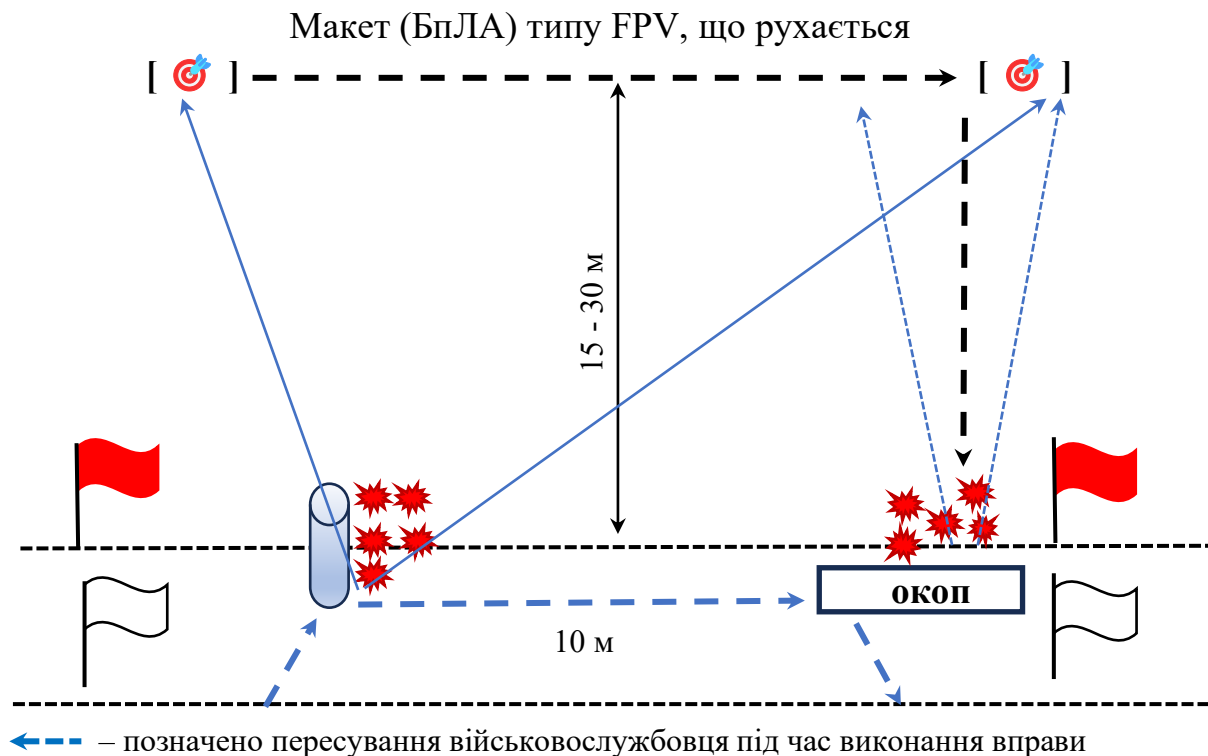
Особливості виконання вправи:

На РРВ обладнано укриття та окоп на відстані по фронту 10 м.

Перше проходження вправи – тренувальне, без оцінювання.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “стоячи з упору”, заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою керівника стрільби “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль”, здійснює першу серію з 5 пострілів, змінює вогневу

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

“Виявлення та ураження БПЛА малого класу (квадрокоптери, мультикоптери, FPV) з напівавтоматичної рушниці зі зміною вогневої позиції”

Вогнева позиція № 7 – стрільба по БПЛА що атакує бойову машину (в лісосмузі);

Дальність до цілі: 7-10 м.

Час на стрільбу: на кожній вогневій позиції обмежений часом польоту імітатора БпЛА.

Кількість боєприпасів: 10 патронів, із них 2 тренувальні.

Положення для стрільби: стоячи зі зміною вогневої позицій або (за вибором стріляючого з врахуванням особливостей обладнання вогневої позиції).

Оцінка:

“відмінно” - вразити 5 цілей

“добре” - вразити 4 цілі при цьому з обов’язковим враженням цілі на першій вогневій позиції;

“задовільно” - вразити 3 цілі.

Враження цілі не зараховується на відстані що менше мінімальної дальності стрільби.

Особливості виконання вправи:

Перед початком виконання вправи, двічі з’являється імітатор БпЛА (тарілка стендова), для відпрацювання двох тренувальних пострілів.

Під час проходження вогневої позиції двічі з’являється імітатор БпЛА (тарілка стендова). При не ураженні імітатора з першого пострілу продовжується рух до наступної точки появи імітатора БпЛА на вогневій позиції.

Стрільба ведеться з напівавтоматичної гладкоствольної рушниці.

Той, хто стріляє знаходиться в вихідному положенні. За командою керівника стрільби “До бою” він висувається на РВВ, заряджає зброю п’ятьма патронами, приймає положення бойова стійка та доповідає ”Готовий”.

За командою керівника стрільби “Вперед” розпочинає рух, та веде спостереження за повітряним простором. При появі повітряної цілі ідентифікує її та повідомляє голосом “Ціль”, виводить зброю на лінію прицілювання, веде ціль і з виходом її на дистанцію враження самостійно здійснює постріл та продовжує рух. При появі імітатора БпЛА повідомляє голосом “Ціль”, виводить зброю на лінію прицілювання, веде ціль і з виходом її на дистанцію враження самостійно здійснює постріл.

Після знищення цілі керівник стрільби подає команду тому, хто стріляє на зміну вогневої позиції “На наступну вогневу позицію вперед”. Керівник стрільби впевнившись, що той, хто стріляє зайняв вказану вогневу позицію бійниці перекритої щілини запускає третю ціль, після здійснення пострілу переміщується до виходу із укриття та здійснює четвертий постріл.

Після знищення цілі керівник стрільби подає команду стрільцю на зміну вогневої позиції “На наступну вогневу позицію вперед”.

Керівник стрільб впевнившись, що той, хто стріляє зайняв вказану вогневу позицію біля віконного отвору запускає п’яту ціль. Після закінчення набоїв той, хто стріляє здійснює до заряджання зброї трьома набоями та висувається до дверного проїому. Керівник стрільб впевнившись, що той, хто стріляє зайняв вказану вогневу позицію біля дверного проїому запускає шосту

ціль. Той, хто стріляє діє в такому ж порядку як і під час стрільби по попередніх цілях.

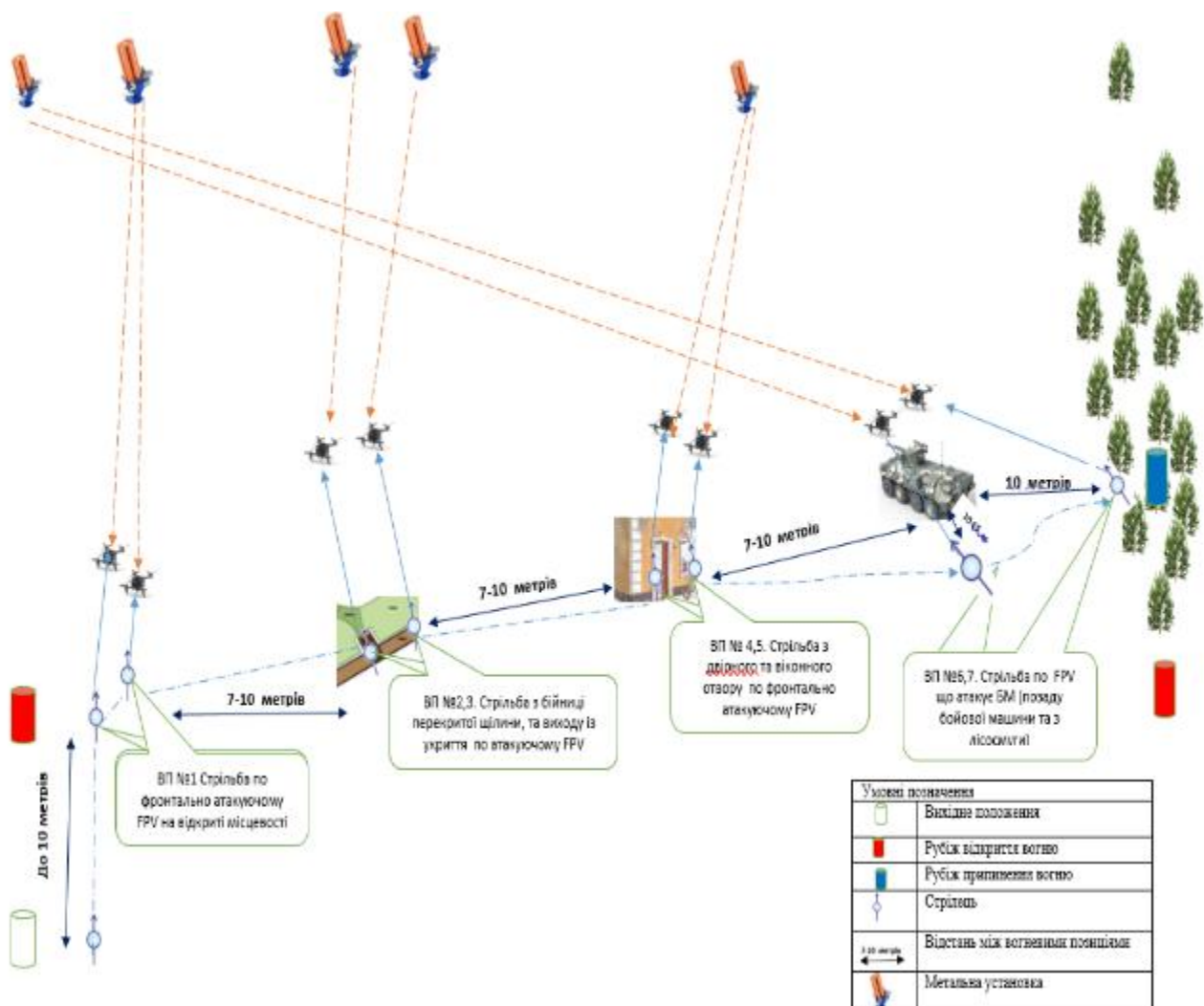
Після знищення цілі керівник стрільби подає команду тому, хто стріляє на зміну вогневої позиції “На наступну вогневу позицію вперед”. Керівник стрільби впевнившись, що той, хто стріляє зайняв вказану вогневу позицію по заду машини запускає сьому ціль, після здійснення пострілу переміщується до лісосмуги. Керівник стрільб впевнившись, що той, хто стріляє зайняв вказану вогневу позицію в лісосмузі запускає восьму ціль.

По закінченню боєприпасів той, хто стріляє приймає положення в коліно доповідає “Закінчив”. Керівник стрільби проводить огляд зброї та підводить короткий підсумок виконання вправи, оголошує оцінку за виконання вправи.

Режим ведення вогню: одиночними пострілами.

УВАГА! Перед виконанням вправи рекомендовано використовувати VR-окуляри для проведення тренувальних занять зі стендової стрільби у режимі моделювання умов стрільби та відпрацювання техніки прицілювання.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

УМОВИ ВИКОНАННЯ ПІДГОТОВЧИХ ВПРАВ СТРІЛЬБ ДЛЯ КТЗ

Підготовча вправа № 32 “Стрільба у складі бойової двійки під час пересування на полі бою”

Цілі:

маневрена група – ручний кулемет (мішень № 10) та стрілець – грудна фігура (мішень № 6) по фронту не менше 6 м, що з’являються;

група піхоти – дві грудні фігури (мішень № 6) по фронту не менше 6 м в окопі завдовжки 10 м і завширшки 1 м, що з’являються;

вогнева точка – кулеметна обслуга (мішень № 10а), що з’являється;

група піхоти, що атакує (відходить) – дві ростові фігури (мішень № 8) по фронту не менше 3 м, що з’являються;

група піхоти, що атакує (відходить) – дві ростові фігури (мішень № 8) по фронту не менше 2 м, що рухаються під кутом 15 – 25° до площини стрільби зі швидкістю 2 – 3 м/с на ділянці 60 м.

вогнева група – ручний кулемет (мішень № 10) і ПТРК на вогневій позиції (мішень № 9б) що з’являються.

У разі відсутності підйомників мішені дозволяється встановлюється на вкоп або замінювати гонгами (мішень № 4г) які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.

Дальності до цілі, (м):

Вид зброї	Цілі				
	маневрена група	група піхоти	вогнева точка	група піхоти, що атакує (відходить)	вогнева група
Автомат	150 – 100	125 – 75	100 – 75	100 – 75	150 – 100

Час на стрільбу: обмежується часом показу цілей за рішенням керівника стрільби.

Кількість боєприпасів: 60, що споряджаються у чотири магазини – два магазини по двадцять та два магазини по десять набоїв;

димова граната – по 1 на кожного, хто стріляє.

Положення для стрільби: лежачи.

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі;

“добре” – уразити вогневу групу, кулеметну обслугу, вогневу точку, групу піхоти, що атакує.

“задовільно” – уразити вогневу групу, кулеметну обслугу, групу піхоти, що атакує (відходить).

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується парою тих, хто стріляє (бойовою двійкою).

Пересування здійснюється виключно під прикриттям один одного, у разі зміни вогневої позиції без прикриття вогнем один одного – оцінка знижується на один бал.

У всіх випадках вогнева група з'являється першою.

За командою керівника стрільби ті, хто стріляють приймають положення для стрільби “лежачи” (із-за укриття) на вихідному рубежі і приєднують магазини до зброї, зброя знаходиться на запобіжнику. Після команди керівника стрільби висуваяться на рубіж відкриття вогню (РВВ) “по-пластунськи” і готуються до стрільби з положення “лежачи”.

Зайнявши позиції на РВВ ті, хто стріляють, заряджають зброю та доповідають про готовність до стрільби. За командою керівника стрільби “Вогнева позиція 50 м попереду, короткими перебіжками – вперед” другий номер з положення “лежачи” подає команду “Тримаю (Крию)”, що є сигналом для першого номера для здійснення короткої перебіжки 5 - 7 м. Одночасно з початком руху першого номера, починається показ вогневої точки та вогневої групи. Другий номер веде вогонь по виявлених цілях з визначеного положення для стрільби.

Перший номер, під прикриттям вогню другого номера, робить перебіжку тримаючи зброю в напрямку “противника”, займає позицію і відкриває вогонь по цілі та подає команду для другого номера “Тримаю (Крию)”.

Другий номер, під прикриттям вогню першого номера робить чергову перебіжку, тримаючи також зброю в напрямку “противника”. Ті, хто стріляють діють у такому порядку до зайняття зазначених вогневих позицій.

З виходом на вказану вогневу позицію (із зайняттям зазначених позицій) тими, хто стріляють, керівник стрільби подає команду “Підготуватись до відходу”. За цією командою здійснюється показ кулеметної обслуги. Другий номер вражає кулеметну обслугу, перший готує димову гранату.

За командою керівника стрільби “Відкат, вогнева позиція 50 м позаду, вперед” ті, хто стріляють починають маневр “відхід”. Перший номер, який готується до відходу, ініціює та кидає гранату в сторону “противника” чекаючи поки вона не спрацює. Після того, як граната спрацювала, другий номер подає команду “Тримаю (Крию)”, що є сигналом для першого номера для здійснення перебіжки.

З початком руху першого номера здійснюється показ групи піхоти та групи піхоти, що атакує. Другий номер, веде вогонь по цілі з положення “лежачи”.

Перший номер, здійснивши перебіжку, займає позицію і відкриває вогонь по цілям, що з'являються та подає команду другому номеру “Тримаю (Крию)”, що є сигналом для здійснення ним перебіжки. Другий номер, під прикриттям вогню першого робить чергову перебіжку. Ті, хто стріляють діють у такому порядку до зайняття зазначених вогневих позицій.

Спосіб утримання зброї, в тому числі, під час пересування визначає керівник стрільби.

Загальна глибина пересування до 100 м (від РВВ – до 50 м).

Режим ведення вогню:

по маневреній групі, вогневій групі та по групі піхоти, що атакує (відходить) – одиночними пострілами або короткими чергами;

по групі піхоти та вогневій точці – чергами.

Підготовча вправа №33
“Ведення оборони зі міною вогневої позиції”

Цілі:

група піхоти, що наступає на лівому фланзі – поясна фігура (мішень № 7), грудна фігура (мішень № 6) на вкоп;

група піхоти, що наступає – грудна фігура (мішень № 6), ростова фігура (мішень № 8) на вкоп;

група піхоти, що наступає на правому фланзі – ростова фігура (мішень № 8), поясна фігура (мішень № 7) на вкоп.

Дальність до цілей, (м):

Вид зброї	Цілі		
	група піхоти, що наступає на лівому фланзі	група піхоти, що наступає	група піхоти, що наступає на правому фланзі
Автомат	30 – 15	75 – 50	100 – 75

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 12, що споряджаються в один магазин.

Положення для стрільби: стоячі з окопу.

Оцінка:

“відмінно” – уразити шість мішеней;

“добре” – уразити п’ять мішеней;

“задовільно” – уразити чотири мішені.

Особливості виконання вправи:

Траншея обладнана трьома вогневими позиціями.

За командою керівника стрільби: “До бою” той, хто стріляє висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “з коліна” заряджає зброю та доповідає: “До бою готовий”. За командою керівника стрільби: “Вогонь” вражає ціль, та самостійно здійснює переміщення на наступну вогневу позицію.

При пересуванні зброя завжди **ставиться на запобіжник** та **повинна перебуває під кутом 60 – 90°**, щоб убезпечити того, хто стріляє та керівника стрільби від випадкового пострілу та мати можливість швидкого застосування зброї для виконання вогневого завдання.

В кінці окопного сполучення після закінчення вправи керівник стрільби перевіряє зброю на розрядженість та робить заміну тих, хто стріляє.

Режим ведення вогню: здвоєний постріл

Ігор ПАЛАГНЮК

УМОВИ
виконання підготовчих вправ з метання гранати

до Програми базової загальновійськової підготовки
(які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)

Підготовча вправа з метання гранати № 1
“Метання гранати на дальність з різних положень”

Цілі: група піхоти, що атакує, – три ростові фігури (мішень № 8) в позначеному на відкритій місцевості габариті по фронту 10 м та в глибину 5 м.

Дальність до цілі: не менше 40 метрів в коридорі метання 10 метрів.

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: габаритно-вагові макети, болванки – 6 шт.

Положення для метання: з розбігу та з окопу.

Оцінка:

“залік” – метнути не менше трьох навчально-імітаційних гранат (габаритно-вагових макетів, болванок) на відстань більше 30 м.

“незалік” невиконані вимоги на “залік”.

Особливості виконання вправи:

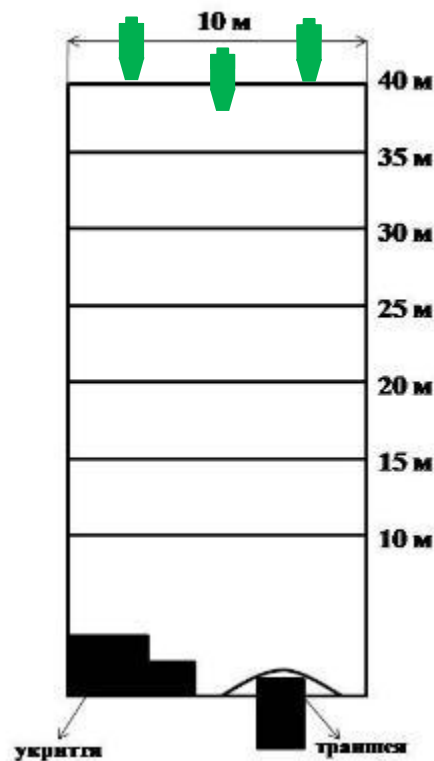
Вправа виконується на облаштованій ділянці місцевості відповідно до Схеми 1.

Ті, хто навчаються за кожен підхід виконують по три кидка імітаційної гранати (габаритно-вагового макету, болванки) з укриття та по три кидка імітаційної гранати (габаритно-вагового макету, болванки) з траншеї. Кількість підходів необмежена.

За командою керівника стрільби “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” той, хто навчається висувається до рубежу кидання гранати з укриття та виконує метання імітаційної гранати на дальність (не більше 3-х спроб) з місця чи розбігу. Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з керівником стрільби, підбивають підсумки метання гранати та переходить на місце для метання гранати з окопу.

Аналогічно вище вказаному, той, хто навчається, виконує метання імітаційної гранати на дальність з окопу.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа з метання гранати № 2 “Метання гранати на точність з різних положень”

Цілі: габарит діаметром 1 м, позначений в будь який спосіб на ділянці місцевості.

Дальність до цілі: по зростанню: 10 м, 15 м, 20 м, 25 м.

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: габаритно-вагові макети, болванки – на кожену дальність по 3 шт.

Положення для метання: із-за укриття та з окопу.

Оцінка:

“відмінно” – влучити хоча б одною навчально-імітаційною гранатою (габаритно-ваговим макетом, болванкою) на кожній фіксованій відстані.

“добре” – влучити хоча б одною навчально-імітаційною гранатою (габаритно-ваговим макетом, болванкою) на трьох фіксованих відстанях;

“задовільно” – влучити хоча б одною навчально-імітаційною гранатою (габаритно-ваговим макетом, болванкою) на двох фіксованих відстанях;

“незадовільно” – невиконані вимоги на “задовільно”.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується на облаштованій ділянці місцевості відповідно до Схеми 2.

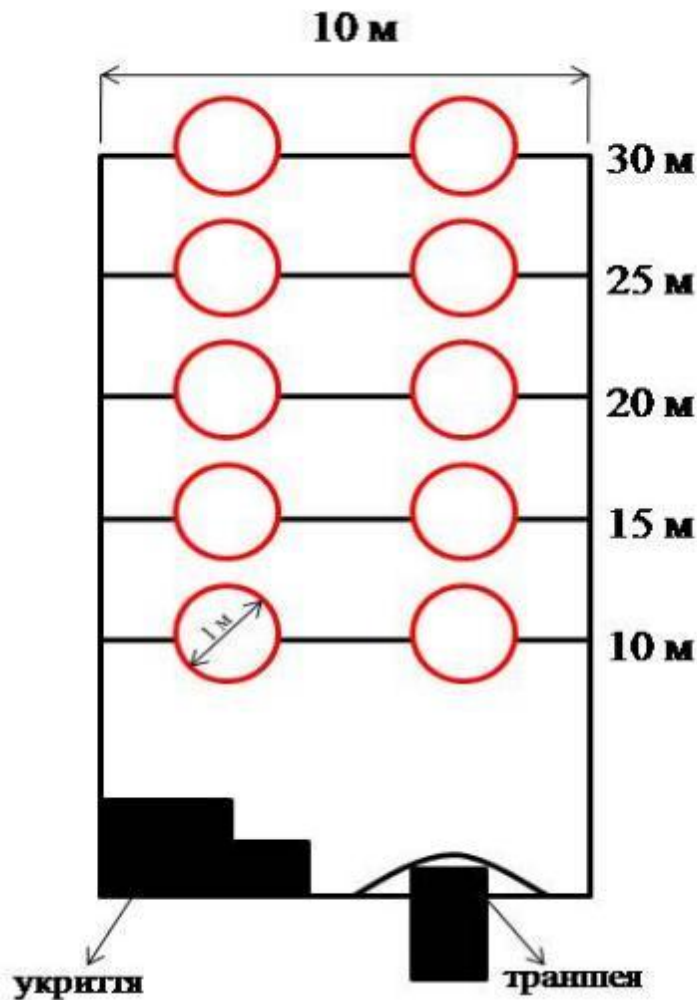
Ті, хто навчаються за кожен підхід виконують по три кидка імітаційної гранати з укриття та по три кидка імітаційної гранати з траншеї. Кількість підходів необмежена.

За командою керівника стрільби “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” той, хто навчається висувається до рубежу кидання гранати з укриття та виконує метання імітаційної гранати на точність, намагаючись потрапити у визначені габарити. Спочатку виконується метання імітаційної гранати на дальності габариту 10 м, потім на 15 м, 20 м, 25 м (на кожну дальність виконується не більше 3-х спроб). Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з керівником стрільби, підбивають підсумки метання гранати та переходить на ділянку для метання гранати з окопу.

Аналогічно вище вказаному, той, хто навчається, виконує метання імітаційної гранати на точність з окопу.

З урахуванням навченості тих, хто навчається, керівник стрільби може збільшувати дистанцію для метання гранати.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа з метання гранати № 3
“Метання гранати при переміщенні в траншеї”

Цілі:

край траншеї ціль №1 – (грудна фігура (мішень №6);
ячейка в траншеї ціль №2 – (грудна фігура (мішень №6);
нора (бліндаж) в траншеї ціль №3 – (грудна фігура (мішень №6);
група піхоти, що атакує – дві ростові фігури (мішень №8) по фронту не менше 2 м (ростові фігури розміщені в габариті діаметром 5 м), що розташовані на відстані 25 м від ячейки №1 (ціль №4).

Кількість боєприпасів: навчально-імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки) – 4 шт.

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі;

“добре” – уразити три цілі, в тому числі. ціль № 4;

“задовільно” – уразити дві цілі з цілей № 1, № 2, № 4.

Особливості виконання вправи:

Ті, хто навчаються знаходяться в повному екіпіруванні (особиста зброя (розряджена), засоби індивідуального захисту), 4 навчально-імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки) розміщуються у гранатні підсумки на РПС (розгрузці).

З метою дотримання заходів безпеки тим, хто стріляє під час виконання вправи, керівнику стрільби дозволяється перебувати біля того, хто виконує вправу на такій відстані, що дозволить безпечно здійснювати нагляд за порядком виконання вправи та дотримання заходів безпеки.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто навчається перебіжками висувається до окопу (траншеї). За 15 м до краю траншеї він приймає положення лежачі, дістає гранату, готує її до кидання, подає команду “ГРАНАТА” і здійснює метання гранати в траншею, намагаючись в неї попасти.

Після вибуху гранати, він швидко переміщується в траншею і здійснює пересування по траншеї вперед до ячейки №1 та займає її.

Після цього, виглянувши з ячейки, той, хто навчається, визначає розміщення сусідньої ячейки №2 і здійснює туди метання гранати навісним способом. Після спрацювання гранати він продовжує переміщуватись по траншеї вперед до нори (бліндажа) (ціль №3).

За 2 м до нори (бліндажа) він дістає гранату, готує її до кидання, підходить за 0,5-1 м до нори (бліндажа) і здійснює вкидання гранати у нору (бліндаж) і відходить від неї на 2-3 м. Після вибуху гранати, той, хто навчається продовжує переміщуватись по траншеї вперед до ячейки №2 і займає її.

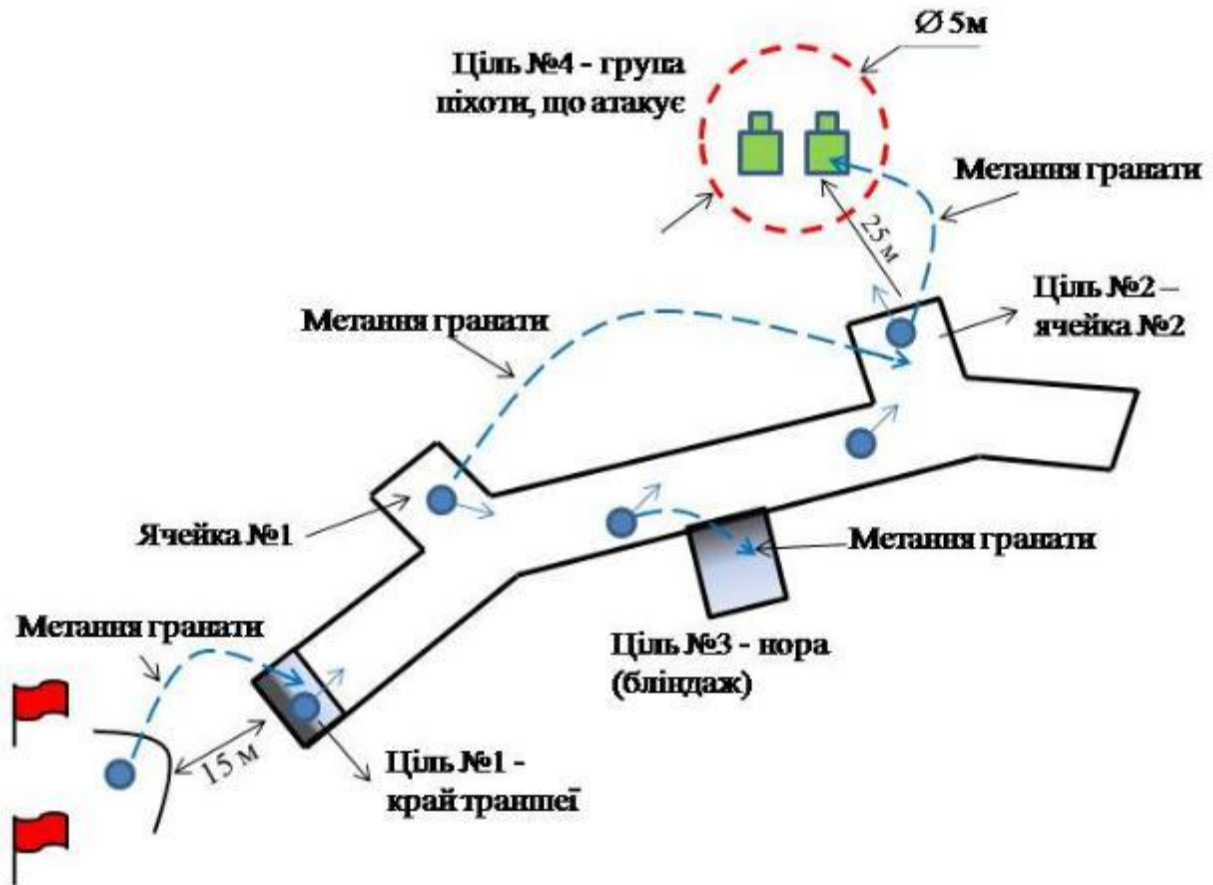
Після займання ячейки №2, він оцінює обстановку за межами траншеї, знаходить ціль для ураження (група піхоти), готує гранату, подає команду “БАЧУ ВОРОЖУ ГРУПУ ПІХОТИ” і здійснює метання гранати по цілі №4.

Після цього, той, хто навчається, переміщується в кінець окопного сполучення.

ВАЖЛИВО! При переміщенні зброя перебуває в такому положенні, щоб мати можливість швидкого її застосування для виконання вогневого ураження.

В кінці окопного сполучення після закінчення вправи керівник стрільби підводить підсумок та робить заміну тих, хто навчається.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовка вправа з метання гранати № 4 “Метання ручної гранати в будівлі (будівлю)”

Ціль:

група піхоти, що обороняється в приміщенні, – два стрільці – поясна фігура (мішень № 7), що розташовуються в приміщенні.

Дальність до цілі: до 5 м.

Час: необмежений.

Кількість: 2 - навчально – імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки).

Положення для стрільби: визначається керівником заняття (із – за укриття (стіни) стоячи або з коліна).

Оцінка:

“відмінно” – влучити в габарит стрільця радіусом 1 м;

“добре” – влучити в габарит стрільця радіусом 2 м;

“задовільно” – влучити у габарит стрільця радіусом 3 м.

Оцінка за виконання вправи знижується на 1 бал, якщо:

Вправа оцінюється “незадовільно” незалежно від результатів метання гранати, якщо після метання гранати той, хто навчається не виконав різкого відходу в бік від входу (дверей, пролому тощо).

Особливості виконання вправи:

За командами керівника стрільби “Вогнева позиція – біля вікна До бою” і “Підготувати гранату” той, хто навчається, займає визначену вогневу позицію.

За командою керівника стрільби “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” (по групі піхоти в приміщенні, будівлі) виконує метання імітаційної гранати у вікно.

За командами керівника стрільби “Вогнева позиція – біля дверей (пролomu) До бою” і “Підготувати гранату” той, хто навчається, займає визначену вогневу позицію та готується до метання гранати.

За командою керівника стрільби “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” (по групі піхоти в приміщенні, будівлі) той, хто навчається метає гранату в двері (пролом).

Далі Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з керівником стрільби, підбивають підсумки метання гранат.

Підготовча вправа з метання гранати № 5
“Метання ручної гранати з двох колін, лежачи в траншею”

Цілі:

край траншеї - стрілець № 1, грудна фігура (мішень № 6);

ячейка в траншеї - стрілець № 2, грудна фігура (мішень № 6).

Дальність до цілі:

Вид зброї	Ціль	
	стрілець № 1	стрілець № 2
Граната	7	12

Час: необмежений.

Кількість боєприпасів: 2 - навчально-імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки).

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі;

“добре” – уразити дальню ціль;

“задовільно” – уразити ближню ціль

Особливості виконання вправи:

Ті, хто навчаються знаходяться в повному екіпіруванні (особиста зброя (розряджена), засоби індивідуального захисту), 2 навчально-імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки) розміщуються у гранатні підсумки на РПС (розгрузці).

З метою дотримання заходів безпеки тим, хто стріляє під час виконання вправи, керівнику стрільби дозволяється перебувати біля того, хто виконує

вправу на такій відстані, що дозволить безпечно здійснювати нагляд за порядком виконання вправи та дотримання заходів безпеки.

За командою керівника стрільби “До бою” той, хто навчається висувається до рубежу метання гранати та займає положення “лежачи” і виконує метання імітаційної гранати на точність, намагаючись влучити в ціль – стрілець № 1. Далі той, хто навчається займає положення “з двох колін” і виконує метання імітаційної гранати на точність, намагаючись влучити в ціль – стрілець № 2. Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з керівником стрільби, підбивають підсумки метання гранати.

ВАЖЛИВО! При переміщенні зброя перебуває в такому положенні, щоб мати можливість швидкого її застосування для виконання вогневого ураження.

Підготовка вправа з метання гранати № 6 **“Метання ручної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості”**

Ціль: група піхоти, що атакує, – три ростові фігури (мішень № 8) в позначеному на відкритій місцевості габариті по фронту 10 м та в глибину 5 м, що розбивається у глибину на три частини: центральну – глибиною 1 м, ближню та дальню – глибиною по 2 м. Дві мішені встановлюються всередині центральної частини габариту, одна – всередині дальньої частини (вночі мішені підсвічуються).

Дальність до цілі: 15 м.

Між рубезем метання гранати та мішеням повинні бути розташовані дерева, або стовпи, що імітують дерева.

Час: необмежений.

Кількість гранат: 1 - навчально-імітаційна граната (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки).

Положення для метання: визначається керівником заняття (лежачи, з коліна, стоячи).

Оцінка:

“відмінно” – влучити у центральну частину габариту;

“добре” – влучити у дальню частину габариту;

“задовільно” – влучити у ближню частину габариту.

Особливості виконання вправи:

Гранату потрібно метнути в проміжок між деревами таким чином, щоб не було відскоку гранати від перешкоди. Після метання гранати зайняти положення “лежачи” головою в бік мішеней, прижавши голову до землі та прикривши її автоматом, після імітаційного вибуху виконати прицілювання по мішенях.

У разі відскоку гранати впасти не ближче 5 м від гранати з максимальним використанням захисних властивостей рельєфу, головою в бік мішеней, притиснувши голову до землі та прикривши голову та шию автоматом з боку падіння гранати. Після імітаційного вибуху виконати прицілювання по мішенях. У разі відскоку імітаційної гранати вправа повторюється до досягнення задовільного результату.

Підготовча вправа з метання гранати № 7
“Метання ручної гранати в бліндаж, ДОТ”

Ціль:

стрілець, що обороняється № 1 – бліндаж, поясна фігура (мішень № 7);
 стрілець, що обороняється № 2 - ДОТ, поясна фігура (мішень № 7).

Дальність до цілі:

Вид зброї	Ціль	
	стрілець, що обороняється № 1	стрілець, що обороняється № 2
Граната	6-8	15 - 20

Час: необмежений.

Кількість боєприпасів: 2 навчально – імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки).

Положення для метання: визначається керівником заняття (лежачи, з коліна, стоячи).

Оцінка:

“відмінно” – вразити всі цілі;

“добре” – вразити стрільця № 2, що обороняється;

“задовільно” – вразити стрільця № 1, що обороняється.

Вправа оцінюється “незадовільно” незалежно від результатів метання гранати, якщо після метання гранати в бліндаж той, хто навчається не виконав різкого відходу в бік.

Особливості виконання вправи:

Ті, хто навчаються знаходяться в повному екіпіруванні (особиста зброя (розряджена), засоби індивідуального захисту), навчально-імітаційні гранати (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки) розміщуються у гранатні підсумки на РПС (розгрузці).

З метою дотримання заходів безпеки тим, хто стріляє під час виконання вправи, керівнику стрільби дозволяється перебувати біля того, хто виконує вправу на такій відстані, що дозволить безпечно здійснювати нагляд за порядком виконання вправи та дотримання заходів безпеки.

За командами керівника стрільби “Вогнева позиція – біля входу в бліндаж До бою” і “Підготувати гранату” той, хто навчається, займає визначену вогневу позицію.

За командою керівника стрільби “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” той, хто навчається закидає гранату в бліндаж.

За командами керівника стрільби “Вогнева позиція – біля амбразури ДОТу До бою” і “Підготувати гранату” той, хто навчається, займає визначену вогневу позицію.

За командою керівника стрільби “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” той, хто навчається метає гранату в амбразуру ДОТу. У разі відскоку імітаційної гранати вправа повторюється до досягнення задовільного результату.

Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з керівником стрільби, підбивають підсумки метання гранати.

Підготовча вправа з метання гранати № 8
“Метання ручної гранати з місця з окопу”

Ціль: група піхоти, що атакує, – три ростові фігури (мішень № 8) в позначеному на відкритій місцевості габариті по фронту 10 м та в глибину 5 м, що розбивається у глибину на три частини: центральну – глибиною 1 м, ближню та дальню – глибиною по 2 м. Дві мішені встановлюються всередині центральної частини габариту, одна – всередині дальньої частини.

Дальність до цілі: 25 м.

Час: не більше 30 с від команди “Гранатою – вогонь” до вибуху гранати.

Кількість гранат: 1 навчально – імітаційна граната (страйкбольні, габаритно-вагові макети, болванки).

Положення для метання: стоячи з окопу.

Оцінка:

“відмінно” – влучити у центральну частину габариту;

“добре” – влучити у дальню частину габариту;

“задовільно” – влучити у ближню частину габариту.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

“___” липня 2025 року

Додаток 17
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 5.12, 6.5, 7)

РОЗРАХУНОК

боєприпасів на вогневу підготовку для підготовки одного військовослужбовця за Програмою БЗВП видання 06

Номер теми та завдання, перелік вправ стрільби, які відраціовуються в ході вогневої підготовки	Умови виконання	Кількість стрільб	Автоматична (штурмова гвинтівка) 5,45мм, 5,56мм, 7,62мм.		Помповна рушниця 12/70мм.	Граната бойова (наступальна)	Навчально-імітаційна граната	РДГ (аналог)	Тарілка стенова
БЛОК 1 ТОЧНІСТЬ ТА ВЛУЧНІСТЬ			17	154	214	0	0	4	
1. ПН № 1 "Навчання в спеціалізованому та спеціальному пристроєнні"	св. тлі, поря	1	15	15					
2. ПН № 2 "Відпрацювання навчальних одиничних стрільб"	св. тлі, поря	4	15	60					
3. ПН №3 "Навчання влучності стрільби з різних положень на середній відстані (10 м)"	св. тлі, поря	2	15	30					
4. ПН №4 "Навчання влучності стрільби з різних положень на середній відстані"	св. тлі, поря	1	20	20					
5. ПН №5 "Введення доцільності стрільби з різних положень на середній відстані"	св. тлі, поря	1	12	12					
6. ПН №6 "Стрільба з різних положень на середній відстані з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	10	10					
7. ПН №7 "Стрільба з різних положень на середній відстані з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	20	20					
8. ПН №8 "Повторення підготовки в спеціалізованому пристроєнні базових дій під вогнем протипанцирної"	св. тлі, поря	1	15	15					
9. ПН №9 "Повторення навчальних одиничних стрільб (контроль вправ)"	св. тлі, поря	1	20	20					
10. ПН № 10 "Перевірка навчальних одиничних стрільб (контроль вправ)"	св. тлі, поря	1	12	12					
11. ПНМГ № 1 "Успішна граната на дальності з різних положень"	св. тлі, поря	1							
12. ПНМГ № 2 "Успішна граната на дальності з різних положень"	св. тлі, поря	1							
13. ПНМГ №3 "Успішна граната при перевірці вправ"	св. тлі, поря	1					4		
БЛОК 2 БІНОКУЛЯРНА ШВИДКІСНА СТРІЛЬБА			17	210	250		5		
1. ПН №4 "Навчання влучності стрільби з різних положень на середній відстані"	св. тлі, поря	3	20	60					
2. ПН №5 "Стрільба з мішені по нерухомих цілях з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	10	10					
3. ПН №7 "Стрільба з різних положень на середній відстані з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	20	20					
4. ПН №8 "Повторення підготовки в спеціалізованому пристроєнні базових дій під вогнем протипанцирної"	св. тлі, поря	1	15	15					
5. ПН № 11 "Навчання влучності стрільби бінокулярним пристроєм на середній відстані"	св. тлі, поря	1	18	18					
6. ПН № 12 "Стрільба з бінокулярним пристроєм на середній відстані"	св. тлі, поря	1	15	15					
7. ПН № 13 "Перший постріл з різних положень утримання зброї на середній відстані"	св. тлі, поря	1	20	20					
8. ПН № 14 "Перший постріл з мішені"	св. тлі, поря	1	20	20					
9. ПН № 15 "Навчання стрільби з урахуванням характеру під час стрільби з мішені"	св. тлі, поря	1	10	10					
10. ПН № 16 "Перевірка навчальних одиничних стрільб з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	18	18					
11. ПН № 17 "Стрільба з мішені по нерухомих цілях з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	28	28					
12. ПН № 18 "Стрільба з мішені по нерухомих цілях з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1	16	16					
13. ПНМГ №4 "Метання ручної гранати в будівлю (будівлю)"	св. тлі, поря	1					2		
14. ПНМГ №5 "Метання ручної гранати з мішені по нерухомих цілях з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1					2		
15. ПНМГ №6 "Метання ручної гранати з мішені по нерухомих цілях з урахуванням характеру під час стрільби"	св. тлі, поря	1					1		

РОЗРАХУНОК

босприписів на вогневу підготовку для підготовки одного військовослужбовця за Програмою БЗВП видання 06

Номер теми та запиття, перелік вправ стрільби, які відпрацьовуються в ході вогневої підготовки	У вимірі виконання	Кількість стрільб	Автоматична (штурмова гвинтівка) 5,45мм, 5,56мм, 7,62мм,			Повнозбройована ручна 12/70мм.	Граната бойова (наступальна)	Панцирна - імітаційна граната	РДГ (авіація)	Тарілка стеццова
БЛОК 3 НАБУТТЯ ДОСВІДУ			16	261	281	0	1	8		
1. ПВ №6 "Стрільба з мішки по перухоном мішку з ухиленням зброєю під час стрільби"	тема 100%	1	10	10						
2. ПВ №7 "Стрільба з різних положень води випливаючої від відомості в темну пору доби"	тема 100%	1	20	20						
3. ПВ №8 "Панцирна граната: відстані до мішені з під вогневою позицією"	100% 100%	1	15	15						
4. ПВ № 15 "Швидкісна стрільба з розвінзаним цілі та переміщенням вогню"	08.13.100%	1	18	18						
5. ПВ № 25 "Стрільба з боку по штурмовій та маневрній групі з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1	30	30						
6. ПВ № 21 "Випроможування зброї стрілецької"	08.13.100%	1	45	45						
7. ПВ № 22 "Стрільба під час перебування на своїй бою зі міною вогневої позиції та зі зміною положення для стрільби"	08.13.100%	1	20	20						
8. ПВ № 23 "Білі в мішені з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1	12	12						
9. ПВ № 24 "Білі в мішені з міною вогневої позиції з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1	12	12				1		
10. ПВ № 25 "Стрільба з міною вогневої позиції під час виконання маневру "Охорона"	08.13.100%	2	20	40						
11. ПВ № 25 "Білі в мішені з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1	21	21						
12. ПВ № 21 "Земляні привіди з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1	8	8				2		
13. ПВ № 21 "Земляні привіди з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1						2		
14. ПВ № 21 "Земляні привіди з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1						1		
15. ПВ № 21 "Земляні привіди з міною вогневої позиції"	08.13.100%	1					1			
БЛОК 4 СТРІЛЬБА ПО ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЯХ			7	95	125	10	0	0		10
1. ПВ №7 "Стрільба з різних положень води випливаючої від відомості в темну пору доби"	тема 100%	1	20	20						
2. ПВ № 24 "Випроможування та ухилення БПЛА кожного класу з стрілецької зброї зі зміною вогневої позиції"	08.13.100%	1	45	45						
3. ПВ № 25 "Випроможування та ухилення БПЛА кожного класу з стрілецької зброї"	08.13.100%	2	10	20						
4. ПВ № 30 "Випроможування та ухилення БПЛА кожного класу, що рухається, зі стрілецької зброї та зміною вогневої позиції"	08.13.100%	2	20	40						
5. ПВ № 31 "Випроможування та ухилення БПЛА кожного класу (штурмовик, вертоліт, ГРВ) з автоматичної зброї зі зміною вогневої позиції"	100% 100%	1	0	0	10					10
БЛОК 5 КОМПЛЕКСНЕ ТАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ			2	72	72				1	
1. ПВ № 32 "Стрільба з міною вогневої позиції під час перебування на своїй бою"	08.13.100%	1	60	60					1	
2. ПВ № 33 "Велика обстріл зі зміною вогневої позиції"	100% 100%	1	12	12						
Всього				942		10	1	13	1	10

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
"___" липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 18
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 5.12, 6.5, 7)

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ
Вогневих тренувань, виконання вправ стрільб.

	КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ							КУРС ДІЙ У СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ					КОМПЛЕКСНЕ ТАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ
	ТОЧНІСТЬ ТА ВЛУЧНІСТЬ				БІНОКУЛЯРНА ПОВИДІСНА СТРІЛЬБА			НАБУТТЯ ДОСВІДУ			СТРІЛЬБА ПО ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЯХ		
світлий поря доби	День 1	День 2	День 3	День 4	День 5	День 6	День 7	День 8	День 9	День 10	День 11	День 12	День 13
	ПВ №1	ПВ №2	ПВ №2	ПВ №2	ПВ №4	ПВ №4	ПВ № 4	ПВ №8	ПВ №22	ПВ №25	ПВ №28	ПВ №29	ПВ №32
	ПВ №2	ПВ №3	ПВ №5	ПВ №8	ПВ №11	ПВ № 14	ПВ №8	ПВ №19	ПВ №23	ПВ №26	ПВ №29	ПВ №30	ПВ №33
	ПВ №3	ПВ №4	ПВ №6	ПВ №9	ПВ №12	ПВ № 15	ПВ № 17	ПВ №20	ПВ №24	ПВ №27	ПВ №30	ПВ №31	
		ПВМГ №1	ПВМГ №2	ПВ 10	ПВ №13	ПВ № 16	ПВ № 18	ПВ №21	ПВМГ №8	НВ КС 5.16.1.1			
				ПВМГ №3	ПВМГ №4	ПВМГ №5	ПВМГ №6	ПВМГ №7					
темна поря доби			ПВ №7				ПВ №6		ПВ №6		ПВ №7		
							ПВ №7		ПВ №7				

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
генерал-майор
“___” липня 2025 року

Ігор ПАЛАГНІЮК

ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка НПА та ВП	Повне найменування нормативно правового акту та військової публікації
1	2
	1. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 389-VIII від 12.05.2015 (зі змінами)
	2. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 2233-XII від 25.03.1992 (зі змінами)
	3. Закон України “Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності” введений в дію постановою Верховної Ради України №2834-IX від 13.12.2022 (зі змінами)
	4. Закон України “Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України”, введений в дію постановою Верховної Ради України №548-XIV від 24.03.1999 (зі змінами №3621-IX від 21.03.2024)
ВКП 7-00(72)01.02	5. Наказ Міністерства оборони України від 05.08.2021 №225 “Про затвердження інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України”
	6. Наказ Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 “Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у ЗС України”
	7. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 18.09.2024 № 431 “Про затвердження Інструкції з організації психологічної підготовки у ЗС України”
	8. Директива Головнокомандувача ЗС України від 01.12.2024 № Д-8/дск “Про організацію підготовки ЗС України у 2025 році”
	9. Наказ Генерального штабу ЗС України від 05.03.2012 № 41 “Про удосконалення діяльності навчальних центрів ЗС України”
ВКДП 7-00(03).01	10. Настанова “З бойової підготовки у Збройних Силах України”, затверджена Начальником Генерального штабу ЗС України 07.10.2020
КРП 03.032.056-2018 (01) ТП 7-00(201).01	11. Курс “Стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин”, затверджений та введений в дію наказом ГШ ЗС України від 17.04.2018 №160 (зі змінами та доповненнями: НГШ ЗС України від 10.01.2019 № 17; НГК ЗС України від 01.02.2021 № 25; НГШ ЗС України від 12.10.2024 № 368)
СБП 3-(01,02,04).58(59)	12. Бойовий статут “Механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України”, частина III (взвод, відділення, екіпаж), затверджений та введений в дію наказом командувача Сухопутних військ ЗС України від 25.05.2016 № 238 (зі змінами, накази КСВ ЗС України: від 11.11.2017 №567; від 29.03.2018 №185; 02.08.2018 №454; від 18.03.2019 №140; від 05.03.2023 №253, від 04.10.2023 №628од; від 10.09.2024 №746од)

1	2
СТП 7-00(194)	13. Збірник “Нормативів з бойової підготовки сухопутних військ Збройних Сил України (за досвідом російсько-Української війни 2014-2023 років)”, затверджений командувачем Сухопутних військ ЗС України в 2001 році (зі змінами та доповненнями від 19.07.2023)
СТІ 000Г.22Л.03 та ДМ до СТІ 000Г.22Л.03	14. Стандарт індивідуальної підготовки з довідковим матеріалом “Психологічна підготовка (навчальний курс)”, затверджений заступником Начальника ГШ ЗС України 22.09.2023
ВП 7-00(01).01	15. Методичний посібник “Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки тих, хто навчається та підрозділів у Збройних Сил України”, затверджені начальником Головного управління підготовки Збройних Сил України – заступником начальника ГШ ЗС України 19.06.2019
ВП 7-00(72)01.01	16. Методичні рекомендації “З організації підготовки тих, хто навчається за БАРС”, затверджені начальником Генерального штабу ЗС України 28.02.2021
ТКП 1-160(31)03.01	17. Методичні рекомендації “З психологічної підготовки тих, хто навчається ЗС України щодо формування стресостійкості до дій в умовах різкої зміни бойової обстановки”, затверджені начальником ГШ ЗС України 13.01.2021
ВП 1-00(189)	18. Інструкція “З порядку отримання електронних або друкованих військових публікацій, відеоматеріалів, проведення дистанційних курсів Збройних Сил України та країн-партнерів”, затверджена начальником Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) ЗС України 04.04.2025 (друге видання)
ТП 7-00(242)352.62(63)	19. Програма “Адаптації та допідготовки військовослужбовців до ведення бойових дій (після прибуття військовослужбовця до військової частини (підрозділу) з НЦ, ЦПП, ОНБ, школи, перепризначення з інших видів, родів військ (сил), підрозділів забезпечення, виведення на відновлення боєздатності)”, п’яте видання, затверджена начальником ГШ ЗС України 09.07.2025 (вих. АУ ГШ ЗС України від 09.07.2025 №76860/С)
ВП 7-00(242)352.62(63)	20. Методичні рекомендації “З порядку проведення програми адаптації та допідготовки військовослужбовців до ведення бойових дій (після прибуття військовослужбовця до військової частини (підрозділу) з навчальних центрів (центрів підготовки підрозділів, окремих навчальних батальйонів, шкіл), перепризначення з інших видів, окремих родів військ (сил), підрозділів забезпечення, виведення на відновлення боєздатності) (за досвідом російсько-Українській війні 2022 – 2025 років)”, третє видання, затверджені начальником Генерального штабу ЗС України 09.07.2025 (вих. АУ ГШ ЗС України від 09.07.2025 №76860/С)
ДшТП 7-03(194)	21. Збірник Нормативів з бойової підготовки Десантно-штурмових військ Збройних Сил України”, затверджений та введений в дію наказом командувача Десантно-штурмових військ Збройних Сил України від 20.02.2025 № 42

1	2
ВП 1-00(329)446.68	22. Методичні рекомендації “Організація та проведення занять з психологічної підготовки із використанням VR-технологій у Збройних Силах України (за досвідом передових країн світу)”, затверджені заступником Головнокомандувача ЗС України 31.03.2025 (вих. ГУППП ЗС України від 28.04.2025 №391/2/1767)
ВП 7-72(178)424.55	23. Методичні рекомендації “Організація маршової підготовки військовослужбовців в пішому порядку (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років)”, затверджені начальником Головного управління доктрин та підготовки ГШ (J-7) ЗС України 25.06.2025 (друге видання)
ПВП 3-25(148).68	24. Методичні рекомендації “Захист особового складу від хімічної зброї та небезпечних хімічних речовин (за досвідом російсько-Української війни 2022 – 2025 років)”, затверджені начальником Генерального штабу ЗС України в липні 2025 року
ВП 7-00(270)343.59(58)	25. Методичні рекомендації “Організація надання домедичної допомоги та евакуація постраждалих військовослужбовців з поля бою” (рівень відділення, взвод) (за досвідом російсько-Української війни 2023-2024 років), затверджені начальником Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України 12.09.2024
ССОП 7-00(480).68	26. Інструкція “З проведення процедури аналіз проведених дій”, затверджена командувачем СВ ЗС України 04.06.2025 (друге видання)
ВП 7-00(348).62(63)	27. Інструкція “З порядку впровадження системи зворотного зв’язку (FEEDBACK)”, затверджена начальником Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) ЗС України 09.07.2024
ДшБП 3-03.58(59)	28. Бойова публікація “Бойовий статут “Десантно-штурмових військ Збройних Сил України (частина IV взвод, відділення)”, затверджений та введений в дію наказом командувача Десантно-штурмових військ Збройних Сил України від 13.12.2024 № 336
ВП 7-00(206)383.37(68)	29. Методика “Підготовки та проведення занять з комплексного тактичного заняття в ході БЗВП” (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена начальником Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) ЗС України 04.06.2025
ПВП 7-00(206)457.40-8(68)	30. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Військова топографія” в ході БЗВП (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена Командувачем Сил підтримки ЗС України 11.06.2025
ПВП 7-00(206)458.40-8(68)	31. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Інженерна підготовка (мінна безпека)” в ході проведення БЗВП (за досвідом російсько-Української війни

1	2
	2024 – 2025 років) (за Програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена Командувачем Сил підтримки ЗС України 11.06.2025
ПВП 7-00(206)459.40-8(68)	32. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту” в ході БЗВП (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена Командувачем Сил підтримки ЗС України 11.06.2025
ДшВП 7-00(27,206)454.40-9(68)	33. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Спеціальна підготовка (за напрямком радіоелектронна боротьба)” в ході проведення БЗВП” (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), затверджена Командувачем Десантно-штурмових військ ЗС України 04.07.2025
ВП 1-00(206)452.31(68)	34. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Національно-патріотична підготовка” в ході БЗВП (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці) перше видання, затверджена начальником Головного управління психологічної підтримки персоналу ЗС України 12.05.2025
ВП 1-00(206)329.31(68),	35. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Психологічна підготовка” в ході БЗВП (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена начальником Головного управління психологічної підтримки персоналу ЗС України 04.06.2025
ВП 7-00(206)460.33(68)	36. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Заходи безпеки” в ході БЗВП” (за досвідом російсько-Української війни 2024 – 2025 років) (за програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена начальником Центрального управління безпеки військової служби ЗС України 16.06.2025
ВП 7-00(206)463.33(68)	37. Методика “Підготовки та проведення занять з навчальної дисципліни “Статути Збройних Сил України” (за програмою базової загальновійськової підготовки для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці), перше видання, затверджена начальником Центрального управління безпеки військової служби ЗС України 30.06.2025
СТП 7-00(206)246.63	38. Тимчасова програма “Базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, які мають висновки ВЛК “Придатні до проходження військової служби у військових частинах забезпечення, територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, навчальних центрах,

1	2
	зкладах (установах), медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв'язку, охорони”) (з терміном навчання 30 діб)”, затверджена Командувачем Сухопутних військ ЗС України 10.05.2025

Примітка. Якщо військову публікацію (нормативно-правовий акт, національний або військовий стандарт, керівний документ і стандарт НАТО та держав-членів НАТО тощо), на яку є посилання, замінено новою або до неї внесено зміни, то потрібно застосовувати нову військову публікацію, охоплюючи всі внесені до неї зміни.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
БпЛА	Безпілотний літальний апарат
БпС	Безпілотні системи
БпАК	Безпілотний авіаційний комплекс
БАрС	Бойова армійська система
ББМ	Бойова броньована машина
ВОС	Військово-облікова спеціальність
ГУДтаП ГШ (J7) ЗС України	Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J-7) Збройних Сил України
ЗС України	Збройні Сили України
ІПСО	Інформаційно-психологічна операція
ІССОУ	Інші складові сил оборони України
ІВС	Інструкторсько-викладацький склад
КС	Курс стрільб
КЯ	Командирський ящик
МГП	Міжнародне гуманітарне право
НМТБ	Навчально матеріально-технічна база
НТК	Навчально-тренувальний комплекс
ПВ	Підготовча вправа
ПВМГ	Підготовча вправа метання гранат
РХБз	Радіаційний, хімічний, бактеріологічний захист
РЕБ	Радіо електронна боротьба
СВП	Саморобний вибуховий пристрій
СТІ	Стандарт індивідуальної підготовки
СТП	Стандарт підготовки
СПЗ	Спеціальне програмне забезпечення
ТТХ	Тактико технічні характеристики
AAR (АПД)	After action review (Аналіз проведених дій)
ACE	Amunition Casualty Equipment (Боекомплект Поранення Спорядження)
AR	Augmented reality (Доповнена реальність)
FPV (ФПВ)	First-Person View (Вигляд від першого обличчя)
	Feedback (Зворотній зв'язок)

1	2
	Check list (Оціночний лист)
MR	Mixed reality (Змішана реальність)
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)
ORT	Operational Resilience Training (Бойова стійкість)
SALUTE	Size Action Location Unit Time Equipment (Розмір Дія Місцезнаходження Підрозділ Приналежність Час)
VR	Virtual reality (Віртуальна реальність)
3D	Distance Direction Description (Дальність Напрямок Опис)

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Аналіз проведених дій (*en: After action review (AAR)*) – динамічне, об'єктивне, обговорення особливостей виконання завдань особовим складом відповідно до стандартів. Кожен військовослужбовець може і повинен брати участь в АПД, якщо в нього є розуміння, інформація, погляди чи питання, що допоможуть підрозділу визначити і подолати слабкі сторони та зміцнити сильні (посилання 26).

Бойова стійкість (*en: Operational Resilience Training (ORT)*) – це стійкість і витримка кожного військовослужбовця в складних бойових умовах і стресових ситуаціях під впливом противника для збереження постійної готовності до виконання визначеного бойового (спеціального) завдання.

Вправа – цілеспрямоване та планомірно-організоване виконання розумових та практичних дій (прийомів) з метою засвоєння знань, оволодіння, формування та удосконалення практичних дій (умінь та навичок).

Віртуальна реальність (англ.: *virtual reality, VR*) – технологія занурення у повністю інтерактивне віртуальне середовище, яке імітує реальний світ. VR дозволяє взаємодіяти з об'єктами та персонажами в ньому, чути звуки, отримувати сенсорні відчуття тощо (посилання 22).

Дія (-ї) – виконання чогось, вплив на щось.

Доповнена реальність (англ.: *augmented virtual reality, AR*) – технологія, яка дозволяє накладати віртуальні об'єкти, інформацію або ефекти на реальний світ завдяки гаджетам (смартфонам, планшетах, дисплеям тощо) (посилання 22).

Змішана реальність (англ.: *mixed reality, MR*) – технологія, яка поєднує (комбінує) віртуальну реальність із доповненою реальністю (посилання 22).

Завдання (підзавдання) – це чітко визначена дія (-ї), яка (-ї) оцінюється та виконується ОВУ, військовою частиною (штабом, підрозділом, тимчасово створеним військовим формуванням), військовослужбовцем.

Зворотній зв'язок (*en: Feedback*) – це процес отримання і аналізу узагальнених відгуків (думок) та результатів оцінювання військовослужбовця (-ців) від військової частини (підрозділу) до навчального центру (центру підготовки підрозділів, школи тощо) з метою покращення якості підготовки військовослужбовців враховуючи досвід бойових дій і своєчасного внесення змін (доповнень) до програм базової загальновійськової та фахової підготовки (посилання 27).

Знання військовослужбовця – сукупність усвідомлених відомостей, понять, процесів, процедур, отриманих в процесі військового навчання.

Коригування – зміна навчальних цілей, способів, форм та методів навчання відповідно до отриманих результатів.

Методики підготовки (навчання) – це система прийомів, дій, способів і методів, які використовуються для організації оперативної, бойової, об'єднаної підготовки, та підготовки персоналу під час навчального (освітнього) процесу об'єктів підготовки та військової освіти [3].

Методичні матеріали – це сукупність упорядкованих документів (військові публікації за напрямком навчально-методичних матеріалів, інформаційно-аналітичних матеріалів з вивчення та впровадження досвіду, стандартів підготовки з довідковим матеріалом до них, навчальних фільмів (відеоматеріалів) та інших навчальних матеріалів (планів проведення занять (тренувань, навчань), лекційних конспектів, доповідей, тестів (контрольних робіт), презентацій, алгоритмів, графіків (схем та інших наочних засобів), навчально-методичних карток, навчально-тренувальних карток тощо), ресурсів та інструментів, спрямованих на підтримку навчального (освітнього) процесу об'єктів підготовки та військової освіти. Вони забезпечують, як викладачів (керівників занять), так і інструкторів структурованою інформацією та методикою для досягнення навчальних (освітніх) процесів [3].

Метод – це систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певну задачу чи досягнути мету. Це шлях наукового пізнання та певним чином упорядкована діяльність.

Метод виховання – сукупність найбільш загальних способів вирішення виховних завдань та здійснення виховної взаємодії.

Метод навчання – це сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється передача та засвоєння знань та формування вмінь.

Методика – документ, який визначає сукупність способів і прийомів доцільного проведення процесу підготовки (навчання) [3].

Навички військовослужбовця – здатність військовослужбовця автоматично виконувати певні дії. Практичне застосування теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок) у ході навчального процесу забезпечує їх перетворення на професійну майстерність.

Національно-патріотична підготовка – предмет навчання, метою якого є формування і розвиток у особового складу відповідних світоглядних установок, ідейних переконань та морально-бойових якостей, необхідних для ефективного виконання поставлених завдань у будь-яких умовах обстановки.

Норматив – часовий, кількісний і якісний показник виконання окремими військовослужбовцями або підрозділами поставлених завдань, прийомів і дій, пов'язаних із застосуванням зброї та військової техніки в ході бойової підготовки.

Предмет навчання – система понять про явища, закономірності, закони, теорії будь-якої відповідної сфери діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок).

Прийом – окрема дія, рух;

Психологічна стійкість – здатність особи підтримувати необхідний рівень психологічної готовності протягом визначеного часу у конкретних умовах обстановки та швидко відновлювати свій психоемоційний стан після екстремальних (кризових) ситуацій.

Психологічна готовність – це взаємопов'язана система мотиваційних чинників, вольових ресурсів, а також професійної компетенції і витривалості особового складу, що забезпечує реалізацію ним поставлених завдань.

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначає послідовність досягнення ОВУ (штабами, військовими частинами, підрозділами, кораблями, військовослужбовцями) оперативних (бойових, спеціальних), індивідуальних) спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки. Стандарти підготовки (далі – СТП) поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки (далі – СТІ) та колективної підготовки (далі – СТК) і спрямовуються на досягнення сумісності у підготовці підрозділів ЗС України та держав – членів НАТО.

Тренування – осмислене багаторазове повторення (виконання) вже вивчених вправ (прийомів, дій) з метою їх закріплення (удосконалення).

Уміння військовослужбовця – здобута на основі отриманих завдань у військовій сфері здатність тих, хто навчається виконувати належним чином певні дії на практиці. Систематичні та цілеспрямовані тренування тих, хто навчається, шляхом виконання певних дій, які забезпечують перетворення теоретичних знань, практичних дій (умінь та навичок).

Цитата (*citation*, від лат. *cito* – зрушую, викликаю) – фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору, записаного виконання, правомірно оприлюдненої фонограми або відеограми, який використовується, з обов’язковим посиланням на його автора та/або виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми і джерела цитування, іншою особою з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на вираження іншої особи в незмінному (автентичному) вигляді або в перекладі такого фрагмента (уривка) [1, 2].

Інші терміни, які використовуються у цій Програмі, вживаються у значеннях, наведених, в Настанові “З бойової підготовки у Збройних Силах України”, затверджена Начальником Генерального штабу ЗС України 07.10.2020 (посилання 10) та інших нормативно-правових актах України (посилання 1 – 4), Міністерства оборони України (посилання 5, 6), Головнокомандувача ЗС України (посилання 7, 8), Генерального штабу ЗС України (посилання 9, 11, 14 – 20, 22 – 25, 29), іншими ОВУ ЗС України (посилання 34 – 37) та видів, окремих родів військ ЗС України (посилання 12, 13, 21, 26, 28, 30 – 33, 38).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Закон України “Про авторське право і суміжні права”, введений в дію постановою Верховної Ради України від 20.03.2023 № 2974-IX.
2. Порядок “Оформлення військових публікацій у Збройних Силах України”, ДДП 1-0(189), затверджений та введений в дію наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 19.02.2022 № 60.
3. Керівництво “Загальні вимоги до методики підготовки та розробки методик підготовки, інших навчально-методичних матеріалів з підготовки (навчання)”, ТКП 7-444.01, затверджене начальником Генерального штабу Збройних Сил України 30.04.2025 (вих. АУ ГШ ЗС України від 02.05.2025 №54933/С).
4. Окреме доручення начальника Генерального штабу ЗС України “Щодо проведення круглого столу з ОВУ, представниками бойових військових частин стосовно уточнення та нарощення змісту занять програми БЗВП” (вих. АУ ГШ ЗС України від 02.06.2025 №7188/С/дск).
5. Протокольне рішення Головнокомандувача ЗС України “Щодо оновлення програми БЗВП” (вих. АУ ГШ ЗС України від 06.07.2025 №8774/С/ДСК; від 06.07.2025 №300/ДПУ-3/1364/дск).
6. Комплект стандартів індивідуальної базової загальновійськової підготовки з довідковим матеріалом до них за визначеними предметами (курсами) підготовки в форматі “Pdf” (19 СТІ БЗВП з ДМ) або навчальних відеоматеріалів користувачу (інструкторсько-викладацькому складу, командирів підрозділу) необхідно зайти з будь якого гаджету (планшет, мобільний телефон тощо) на сторінку вебсайту “Sprotyv” (адреса ресурсу: <https://sprotyv7.com.ua>) або на вебсайті “Єдина електронна база стандартів підготовки та військових публікацій військ (сил) ЗС України” АСУ ЗС України “Дніпро” (адреса ресурсу: <http://www.dod.ua/> рубрика “Тематичні розділи” – категорія “Стандарти підготовки”) та завантажити їх (посилання 18).
7. “Розподіл повноважень щодо розроблення методик підготовки та навчальної літератури” до “Організаційно-методичних вказівок з вдосконалення методичного забезпечення підготовки у Збройних Силах України” (вих. АУ ГШ ЗС України від 14.03.2025 № 30583/С).

[illegible]

[illegible]

